

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN: 978-975-11-6852-8

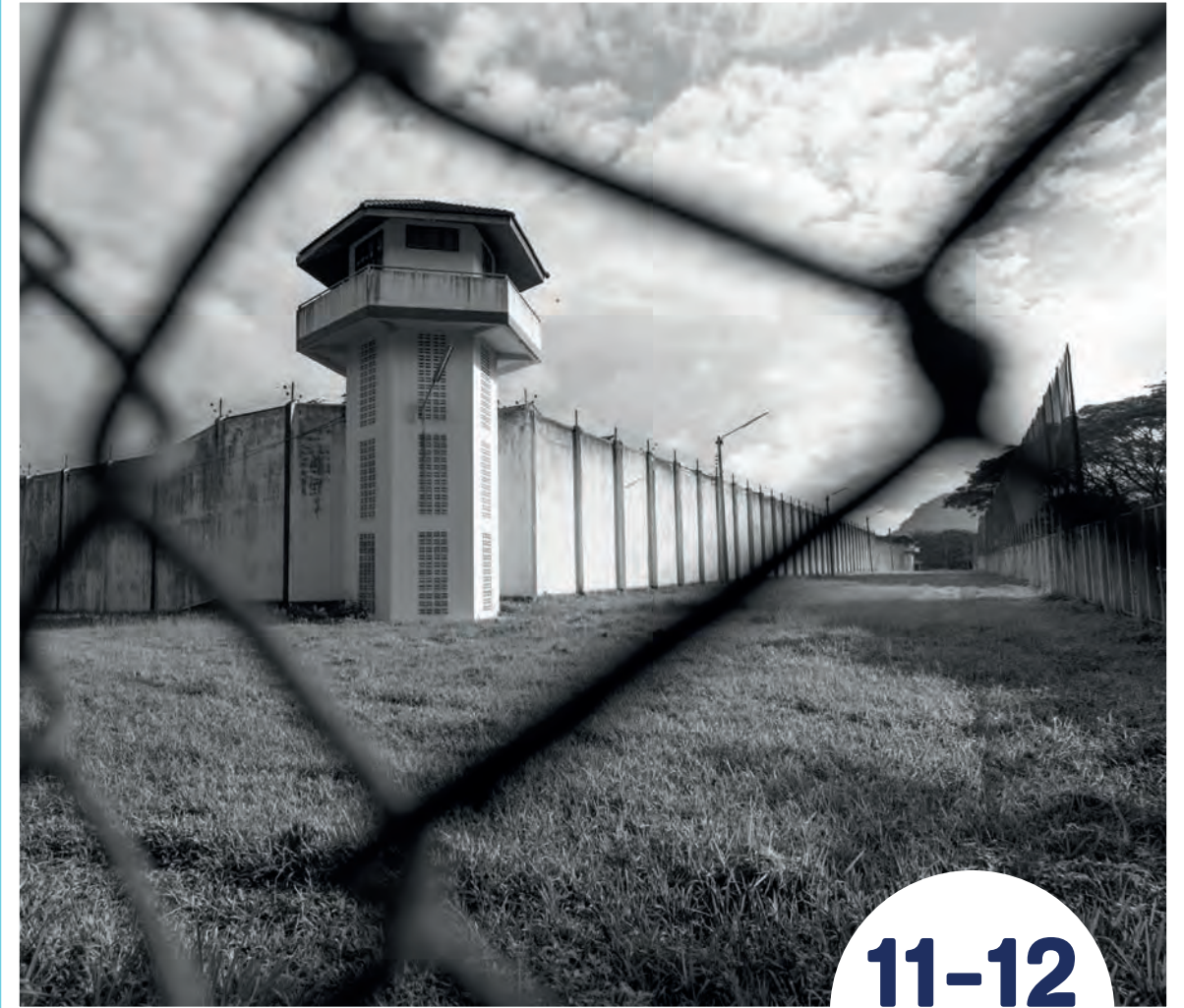
Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

ADALET ALANI CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MÜDAHALE YÖNTEMLERİ 11-12 Ders Materyali

**MESLEKİ VE TEKNİK
ANADOLU LİSESİ**

Adalet Alanı

CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

11-12
Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ADALET ALANI

**CEZA İNFAZ
KURUMLARINDA
MÜDAHALE YÖNTEMLERİ**

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Hasan GEDİKLİ
Mustafa YEŞİLYURT
Sibel TUNÇ SOYKAN
Sudiye AKSOY
Veysel DEMİR

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI	8737
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLARI DİZİSİ	2622

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir.
Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

DİL UZMANI	Fatma TEK
PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI	Emel DOLDUR
REHBERLİK UZMANI	Fatih DÜĞENCİ
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI	Dr. Elif SEYLİM
GÖRSEL TASARIM UZMANI	Penbegül DEMİR

ISBN: 978-975-11-6852-8

Millî Eğitim Bakanlığının 24/12/2020 gün ve 18433886 sayılı
oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak
hazırlanmıştır.

BASKI

Ayrıntı Basım Yayım ve Mat. Hiz. Sanayi Ticaret A.Ş.
Saray Mahallesi 126. Cadde No: 20
Kahramankazan/Ankara
Sertifika No: 49599

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

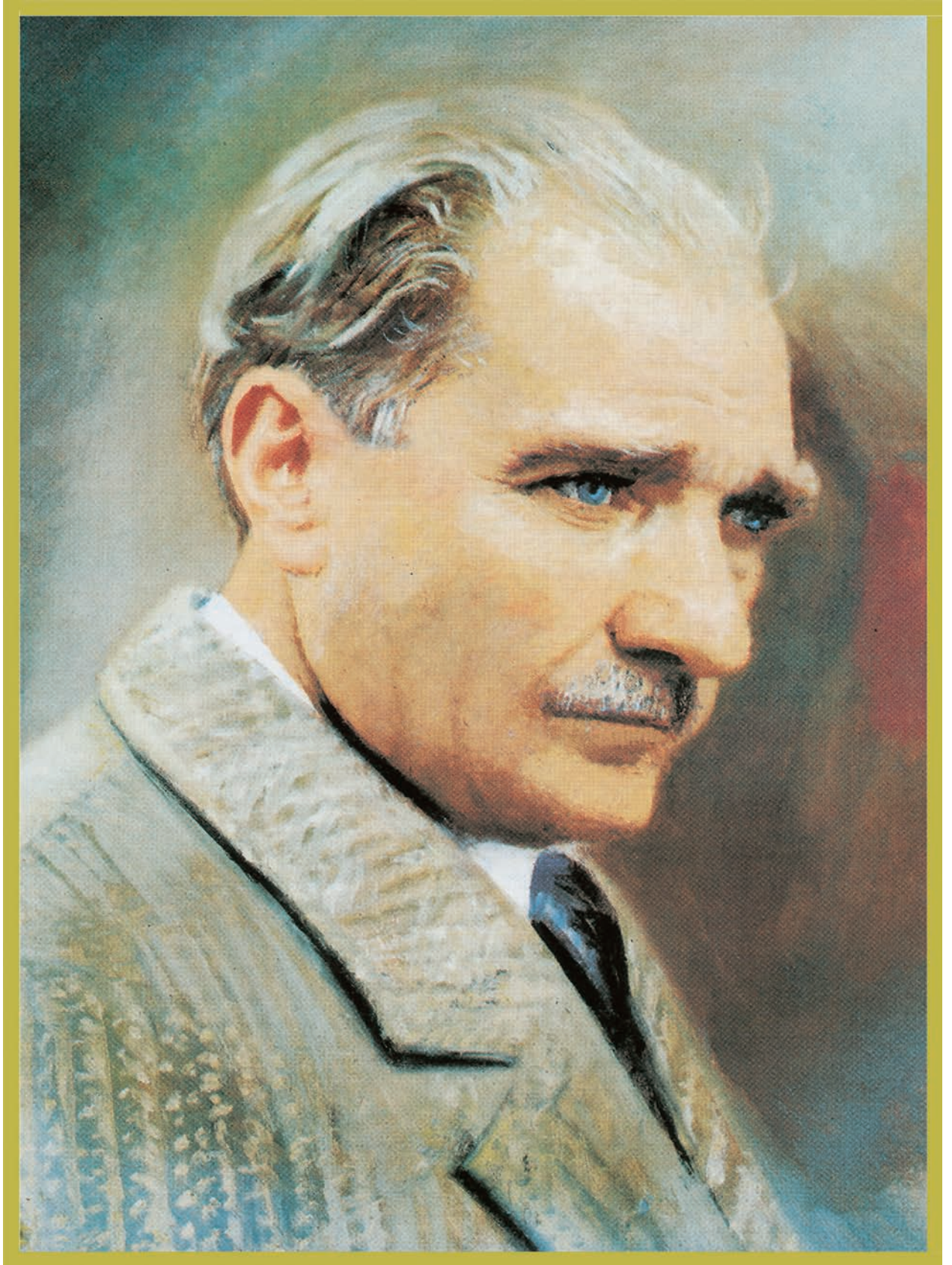
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	14
---	-----------

1. ÖĞRENME BİRİMİ: GÜVENLİK SİSTEMLERİ VE GÜVENLİK SİSTEMLERİNİN KULLANIMI

1.1. GÜVENLİK SİSTEMLERİ.....	18
1.1.1. Güvenlik Sistemlerinin Kullanılma Gerekçeleri	20
1.1.2. Güvenlik Sistemlerinin Kullanım Nedenleri.....	21
1.1.3. Kurumu Tehdit Eden İç ve Dış Faktörler	21
1.2. ELEKTRONİK ALARM SİSTEMLERİ.....	28
1.2.1. Elektronik Alarm Sistemleri ve Çeşitleri	28
1.2.2. Yangın Alarm Sistemleri ve Bileşenleri	30
1.3. BİNA GİRİŞ KONTROL SİSTEMLERİ.....	36
1.3.1. Kişi Giriş Kontrol Sistemleri.....	37
1.3.2. Eşya Kontrol Sistemleri	39
1.3.3. Kontrol Sistemlerinin Kullanımı ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	40
1.3.4. Güvenlik İlkeleri	50
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	53

2. ÖĞRENME BİRİMİ: KİTLE PSİKOLOJİSİ VE OLAYLARA MÜDAHALE

2.1. KİTLE PSİKOLOJİSİ.....	57
2.1.1. Kitlelerin Genel Özellikleri	58
2.1.2. Kitle İçinde Birey	60
2.1.3. Kitle Psikolojisi ve Şiddet	60
2.1.4. Grup Düşüncesi	62
2.2. OLAYLARA MÜDAHALE	64
2.2.1. Olay Yerine İlk Gelen Personelin Görevleri	65
2.2.2. Olaylara Müdahalede Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	66
2.2.3. Olay Yerinin Korunması	69
2.3. OLAYLARA MÜDAHALEDE KİŞİSEL EMNİYET	70
2.3.1. Kişisel Emniyetin Önemi.....	71
2.3.2. Zihinsel Hazırlık.....	71
2.3.3. İş Yorgunluğu	72
2.3.4. Stres	73
2.3.5. Kişisel Emniyetin Sağlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	78
2.4. ZOR KULLANMA ESASLARI.....	79

2.4.1. Zor Kullanma Tanımı, İnsan Hakları ve Görev Yönünden Değerlendirilmesi	79
2.4.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Zor Kullanmayı Gerektirebilecek Muhtemel Olaylar	80
2.4.3. Zor Kullanma Hâlleri, Ölçüsü ve Mahiyeti	80
2.4.4. Zor Kullanma Yetkisi ve Zor Kullanmanın Kanuni Dayanakları.....	81
2.4.5. Zor Kullanma Aşamaları.....	83
2.4.6. Zor Kullanmanın Temel Şartları	83
2.4.7. Zor Kullanma Öncesi Psikolojik Hazırlık	84
2.4.8. Zor Kullanma Modeli.....	86
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	90

3. ÖĞRENME BİRİMİ: MÜDAHALE TEKNİK VE TAKTİKLERİ

3.1. CEZA İNFAZ KURUMU PERSONELİNİN KUVVET KULLANIMI HAREKET ŞEKLİ KANUNİ ORANTILILIK İLKESİ	95
3.1.1. Ceza İnfaz Kurumu Personelinin Kuvvet Kullanımı	95
3.1.2. Fiziki Güç Kullanımında Önemli Noktalar	96
3.1.3. Zor Kullanma Yöntem ve Teknikleri	97
3.1.3.1. İletişim Teknik ve Taktikleri	97
3.1.3.2. Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri.....	99
3.1.4. Kanuni Orantılılık İlkesi (Olaylara Müdahalede Güç Kullanım Miktarı)	100
3.1.5. Hükümlü ve Tutukluların Zor Davranışlarıyla Baş Etme ve Özel Durumlarına Yaklaşım	101
3.1.5.1. Tehdit Eden Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli.....	102
3.1.5.2. Tahrikçi Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli.....	103
3.1.5.3. Yalan Söyleyen Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli	103
3.1.5.4. Israrcı Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli	104
3.1.5.5. Kavga Eden Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli	104
3.1.5.6. Kendine Zarar Veren Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli .	105
3.1.5.7. İntihara Teşebbüs Eden ya da İntiharı Düşünen Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli	106
3.1.5.8. Yas Tutan Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli.....	106
3.2. YAKIN SAVUNMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	109
3.2.1. Başarılı Bir Yakın Savunma Uygulamalı Eğitimi İçin Temel Gereksinimler.....	110
3.2.2. Yakın Savunma Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar.....	112
3.2.3. Etkili Savunma Taktikleri	112
3.2.4. Yakın Savunma Eğitiminde Emniyet	113
3.3. TEMEL TEKNİK VE TAKTİKLER	113
3.3.1. Duruş, Kaçış, Dönüş, Yürüyüş, Düşüş ve Hareket Tarzı	114
3.3.1.1. Gard (Duruş) Vaziyetleri	116

3.3.1.2. Yürüyüş (İlerleme) ve Hareket Tarzı	117
3.3.2. Vücudun Vuruş Noktalarına El İle Yapılan Ataklar	117
3.3.3. Vücudun Vuruş Noktalarına Ayak İle Yapılan Ataklar	118
3.3.4. Ataklardan Kurtulma ve Bloklar	118
3.3.5. Vücudun Hassas Bölgelerinden Faydalanma Teknik ve Taktikleri	119
3.3.5.1. Saçlardan Faydalanma.....	119
3.3.5.2. Gözlerden Faydalanma	120
3.3.5.3. Burundan Faydalanma.....	120
3.3.5.4. Kulak Altı Sinir Noktalarından Faydalanma.....	121
3.3.5.5. Çene Altı Baskı Noktalarından Faydalanma	121
3.3.5.6. Boyun Ekleminden Faydalanma	122
3.3.5.7. Gırtlak Boşluğundan Faydalanma	122
3.3.5.8. Köprücük Kemiği Yanındaki Boşluklardan Faydalanma	122
3.3.5.9. Vücudun Yan Boşluklarından Faydalanma.....	123
3.3.5.10. Bilek ve Kol Eklemlerinden Faydalanma.....	123
3.3.5.11. Kasıklardan Faydalanma	123
3.3.5.12. Kaval Kemiğinden Faydalanma	125
3.3.5.13. Ayak Parmak Uçlarından Faydalanma.....	125
3.4. MESLEKİ TAŞIMA TEKNİK VE TAKTİKLERİ	125
3.4.1. Normal Taşıma	126
3.4.2. Bileği Yukarı, Aşağı ve Yanlara Bükerek Taşıma	126
3.4.3. Bileği Arkaya Kıvrarak Taşıma	127
3.4.4. Kolu Önde Kilitleyerek Taşıma (T Tutuşu)	127
3.4.5. Kolu Arkada Kilitleyerek Taşıma	128
3.4.6. Boyun Kilidi ile Taşıma	128
3.4.7. Koltuk Altına Girerek Omuz Askısı ile Taşıma	128
3.4.8. Koldan Tutarak Ters Taşıma	129
3.5. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLİ TEHLİKESİ OLMAYAN DİRENİŞ OLAYLARI.....	131
3.5.1. Aranmada Direnme.....	131
3.5.2. Gelmemekte - Gitmemekte Direnme	131
3.5.3. Kalkmamakta Direnme	132
3.5.4. Oturmamakta Direnme.....	132
3.5.5. Yatmamakta Direnme	134
3.5.6. Susmamakta Direnme.....	134
3.5.7. Kapanarak Direnme.....	135
3.5.8. Kendine ve Diğer Mahpusa Zarar Vermeye Yönelik Direnmeler	135

3.6. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLÎ TEHLİKESİ OLAN DİRENİŞ OLAYLARI.....	137
3.6.1. İtişler.....	137
3.6.2. El, Bilek ve Koldan Tutmalarda Kurtulma.....	138
3.6.3. Boğazdan Tutma ve Sarılmalardan Kurtulma	138
3.6.4. Yakadan Tutmalarda Kurtulma	139
3.6.5. Kol Altından veya Kol Üstünden Sarılmalardan Kurtulma.....	139
3.6.6. Bacaktan Sarılmalardan Kurtulma.....	140
3.7. SALDIRI OLAYLARINA MÜDAHALE TEKNİK VE TAKTİKLERİ	140
3.7.1. Boğma Şeklinde Yapılan Saldırıları	141
3.7.2. Yumrukla Yapılan Saldırıları.....	141
3.7.3. Ateşsiz Silahlarla Yapılan Saldırı Olaylarına Müdahale Teknik ve Taktikleri.....	142
3.7.4. Direkt Gelen Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma	143
3.7.4.1. El ile Yapılan Direkt Saldırılarından Kurtulma	143
3.7.4.2. Ayakla Yapılan Direkt Saldırılarından Kurtulma.....	143
3.7.4.3. Sopa ile Direkt Yapılan Saldırılarından Kurtulma.....	144
3.7.4.4. Birden Çok Kişi ile Yapılan Saldırılarından Kurtulma	144
3.7.4.5. Kesici Aletler ile Yapılan Direkt Saldırılarından Kurtulma.....	144
3.8. DAİREVİ YANLARDAN GELEN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA	145
3.8.1. Dairevi-Yanlardan Gelen Dirsek Ataklarından Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	145
3.8.2. Dairevi - Yanlardan Gelen Yumruk Ataklarından Kurtulma ve Kontrol Altına Alma	146
3.8.3. Dairevi-Yanlardan Gelen Tekme ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	147
3.8.4. Dairevi-Yanlardan Gelen Sopa ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	147
3.8.5. Dairevi-Yanlardan Gelen Kesici Aletler ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma	148
3.9. YUKARIDAN AŞAĞIYA YAPILAN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA	151
3.9.1. Yukarıdan Aşağıya Elle Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma	151
3.9.2. Yukarıdan Aşağıya Ayak ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma	152
3.9.3. Yukarıdan Aşağıya Sopa ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	153
3.9.4. Yukarıdan Aşağıya Kesici Alet ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	153
3.9.5. Müsabık Tipi (Karışık ve Kombine) Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma.....	154

3.10. HAREKET KISITLAYICI ARAÇ VE GEREÇLER İLE YAPILAN TEKNİK VE**TAKTİKLER..... 156**

3.10.1. Müdahale Ekibinin Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçleri Kullanmasının Önem ve Amaçları 156

3.10.2. Müdahale Ekibinin Kullanacağı Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçler..... 156

3.10.3. Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçlerin Kullanım Zamanı ve Nedeni 156

3.10.4. Robokop Kıyafeti ile Yapılan Müdahale Teknik ve Taktikleri 157

3.10.4.1. Vücut Koruyucu (Robokop Kıyafeti) Parçaları 157

3.10.4.2. Vücut Koruyucuların (Robokop Kıyafeti) Özellikleri 157

3.10.4.3. Robokop Kıyafetinin Giyilmesi ve Ayarlanması 157

3.10.4.4. Robokop Kıyafetli Müdahale Ekibi Duruş, Yürüyüş, Dönüş ve Düzenleri 158

3.10.4.5. Hazır Durumu ve Olay Yerine İntikal..... 158

3.10.4.6. Duruş ve Yürüyüşler 158

3.10.4.7. Cop ile Yapılan Teknik ve Taktikler 159

3.10.4.8. Kalkan ile Yapılan Teknik ve Taktikler..... 159

3.10.4.9. Kalkan, Cop, Kelepçe, Çelik Eldivenli Ekibin Birlikte Duruş Pozisyonları ve Müdahale Şekli 159

3.10.4.10. Kelepçe ile Yapılan Teknik ve Taktikler 160

3.10.4.11. Tüm Teçhizat, Araç ve Gereçle Yapılan Müdahale Teknik ve Taktikleri..... 160

3.11. CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MEYDANA GELEBİLECEK OLAYLAR 162

3.11.1. Oda Değişikliğine Karşı Çıkma..... 162

3.11.2. Sevk-Nakil İşlemlerine Karşı Çıkma 162

3.11.3. Aramaları Engelleme..... 163

3.11.4. Sayımlara Karşı Çıkma..... 163

3.11.5. Kurum Araç ve Gereçlerine Zarar Verme 163

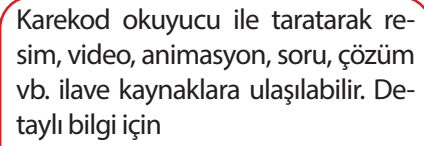
3.11.6. Personelerle Fiilî Direniş ve Saldırıda Bulunma 163

3.11.7. Rehin Alma..... 163

3.11.8. İsyan Çıkartma 164

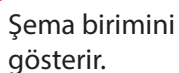
3.11.9. Firara Teşebbüs 164

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 167**SÖZLÜK..... 173****CEVAP ANAHTARI..... 174****KAYNAKÇALAR 175**

Konu başlıklarını gösterir.

Temel kavramları gösterir.

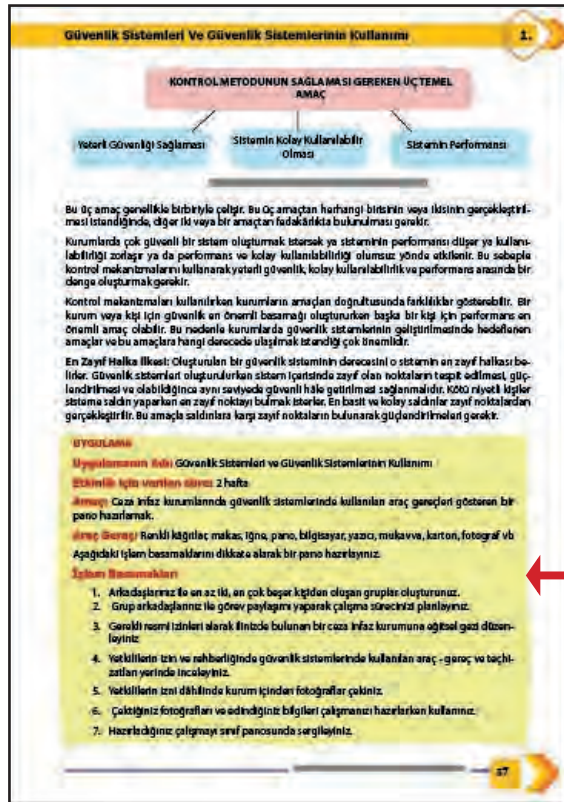

1.

17

1.

27

Uygulama birimini gösterir.

Madde birimini gösterir.

Tablo birimini gösterir.

[illegible]

KOD=12997

1.

**ÖĞRENME
BİRİMİ**

GÜVENLİK SİSTEMLERİ VE GÜVENLİK SİSTEMLERİNİN KULLANIMI

KONULAR

- 1.1. GÜVENLİK SİSTEMLERİ
- 1.2. ELEKTRONİK ALARM SİSTEMLERİ
- 1.3. BİNA GİRİŞ KONTROL SİSTEMLERİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Güvenlik sistemleri ve güvenlik sistemlerinin kullanım nedenleri
- Kurumu tehdit eden iç ve dış faktörler
- Elektronik alarm sistemleri ve çeşitleri
- Yangın alarm sistemleri ve bileşenleri
- Bina giriş kontrol sistemleri ve uygulamaları
- Ceza infaz kurumlarında güvenlik sistemlerinin kullanımı ve uygulamaları
- Kontrol sistemlerinin kullanımı ve dikkat edilmesi gereken hususlar

TEMEL KAVRAMLAR

Bina giriş kontrol sistemleri, elektronik alarm sistemleri, güvenlik ilkeleri, güvenlik sistemleri

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Bulunduğunuz ortamda güvenlik kameralarının olması sizi nasıl etkiler?
2. Bildiğiniz elektronik güvenlik sistem cihazlarından sizce hangileri ceza infaz kurumlarında etkili kullanılabilir?

1.1. GÜVENLİK SİSTEMLERİ

Ceza infaz kurumları, adaletin sağlanması ve hukuki anlamda suç teşkil edecek yasak eylemlerin karşılığında devletin yargı organları tarafından verilen cezaların infazının gerçekleştirildiği kamu tesisleridir. Kurumlarda hükümlülerin cezalarının infazı gerçekleştirilirken can ve mal güvenlikleri, düzen ve disiplin ortamının oluşturulması sağlanır. Ceza infaz kurumlarında uygulanan fiziki güvenliğin yanında, teknolojinin gelişimiyle elektronik cihazların kullanılmasının da güvenliğin sağlanmasında önemi vardır.

İnfazda temel amaç, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 3. maddesinde; "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır." şeklinde tanımlanmıştır.

Kapalı ceza infaz kurumları, Kanun'un 8'inci maddesinde "İç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir." şeklinde tanımlanır.

Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, Kanun'un 9'uncu maddesinde "İç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fiziki engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır." şeklinde tanımlanır.

Ceza adaleti sisteminin en önemli aşamasını, infaz hizmetleri ile infaz adaleti oluşturur. Ceza İnfaz Hukuku'nun temelini, insanın işlediği suçlardan bağımsız olarak insan onuruna yaraşır bir muamele görmesi oluşturur. Ceza adaleti eşitlik ilkesi de bu temel üzerinde yükselir. Bu anlayış çerçevesinde, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklunun emniyeti ve sağlığı emanet olarak görülür. Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak belirli bir düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar. Ceza infaz kurumları kampüsünde teknolojik olarak geliştirilen tüm güvenlik sistemlerine ihtiyaç duyulur ve güvenlik tedbirleri genel olarak bütün alanlarda sağlanır (Görsel 1.1).

Görsel 1.1: Ceza infaz kurumları kampüsü

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen veya gelebilecek olumsuz olayları önlemek ve kontrol edebilmek için elektronik güvenlik sistemleri oluşturulmuştur. Ceza infaz kurumlarının güvenliği, yönetimi ve düzeni için giriş ve çıkışlarda elektronik sistemler kullanılır. Ceza infaz kurumlarında kullanılan elektronik sistemler şunlardır:

1. X-ray (paket, bavul arama cihazı)
2. Duyarlı Kapı
3. Kapalı Devre Kamera Sistemleri
4. Video Görüntüleme Cihazları
5. Kask Kameraları
6. Parmak İzi ve Avuç içi Okuma Sistemi
7. El Dedektörü
8. Kartlı Geçiş Sistemi
9. Kayıt Sistemi
10. Göz Okuma Sistemi
11. Metal (el) Dedektörleri
12. Elektronik ve Interloc Kilitli Kapı Sistemi
13. Turnikeler vb. teknolojik cihazlar

Ceza infaz kurumlarına girişlerde önce elektronik sistemde kişilerin parmak izi ve avuç içleri tanıtılıp kayıt altına alınır. Kurum içerisinde kontrollü bir şekilde turnikelerin yanına kurulmuş parmak izi ve avuç içi okuma cihazından okutularak geçişler sağlanır (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Turnikeli geçiş sistemi

Kurumlara girişlerde kişilerin elektronik sistemde optik göz okuma cihazında retinaları tanıtılarak kayıt altına alınır. Kurum içerisinde turnikelerin yanına kurulan optik göz okuma cihazından kişilerin gözleri okutularak geçişleri sağlanır (Görsel 1.3).

Görsel 1.3: Optik göz okuma cihazı

1. Öğrenme Birimi

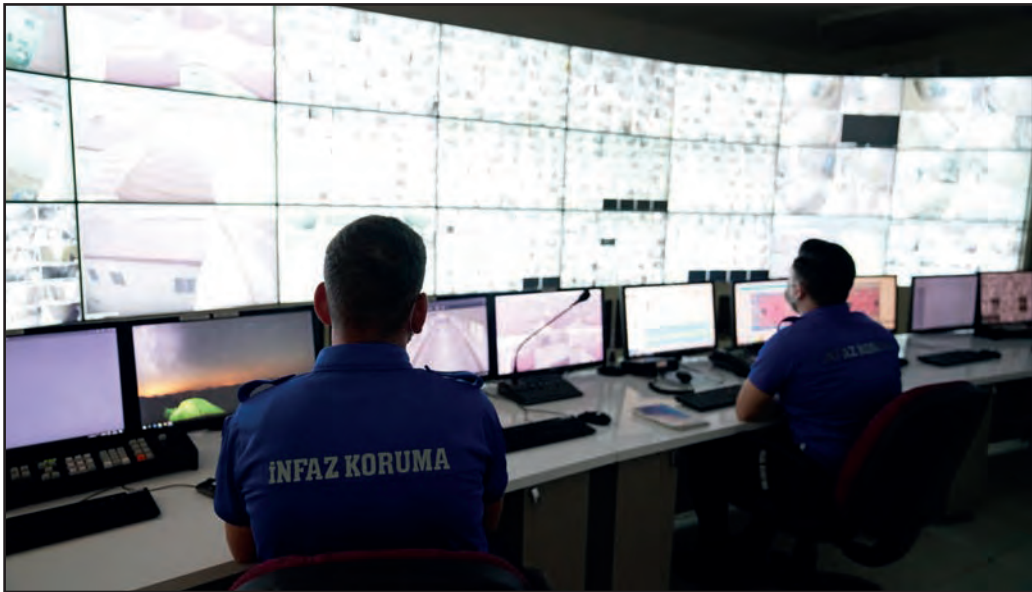
Kurumların güvenliğini daha hızlı sağlanması için kullanılan diğer sistemler şunlardır:

- Aydınlatma Sistemleri
- Merkezî Yayın ve Anons Sistemleri
- Gaz Dedektörü
- Yangın Algılama Sistemi
- Duman Dedektörü
- Telsizler
- Fotoğraf Makinesi
- Dâhilî Telefonlar
- Sensörlü Teller
- Mobeseler
- Araç Plaka Tanıma Sistemleri

Ceza infaz kurumlarında güvenlik; hükümlü ve tutukluların cezalarının infazı esnasında korkusuzca yaşayabilmesi, bütün gereksinim ve isteklerin güven altında tutulmasıdır. Güvenlik ve disiplini sağlamak, olayları önlemek ve bunların önüne geçebilmek için güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına ihtiyaç duyulur.

Ceza infaz kurumlarının yönetiminde bazen beklenmeyen ve olması istenmeyen tehlikeli ve olağanüstü durumlar meydana gelebilir. Bu gibi durumlar görevliler tarafından, öncelikli olarak kurumun en üst amirine, ilgili birimlere ve servislere derhâl bildirilir ve önlem alınması sağlanır.

Gelişen teknolojiyle birlikte kullanılan elektronik cihazlar, kurumlarda firar olaylarını önleyerek kurumun iç düzen, disiplin ve işleyişinin sağlanmasında önemlidir. Kurumlarda denetim amaçlı iç ve dış olarak belirlenen alanların gözetlenmesi, denetlenmesi ve önlem alınması, güvenliğin kontrol altında tutulmasını sağlar. Merkez kontrol odası görevlileri ile iletişim içerisinde bulunularak görüntüler kayıt altına alınır. Bu şekilde anlık olarak gelişebilecek olaylar takip edilir ve müdahaleler belirlenebilir (Görsel 1.4).

Görsel 1.4: Kapalı ceza infaz kurumu merkez kontrol odası

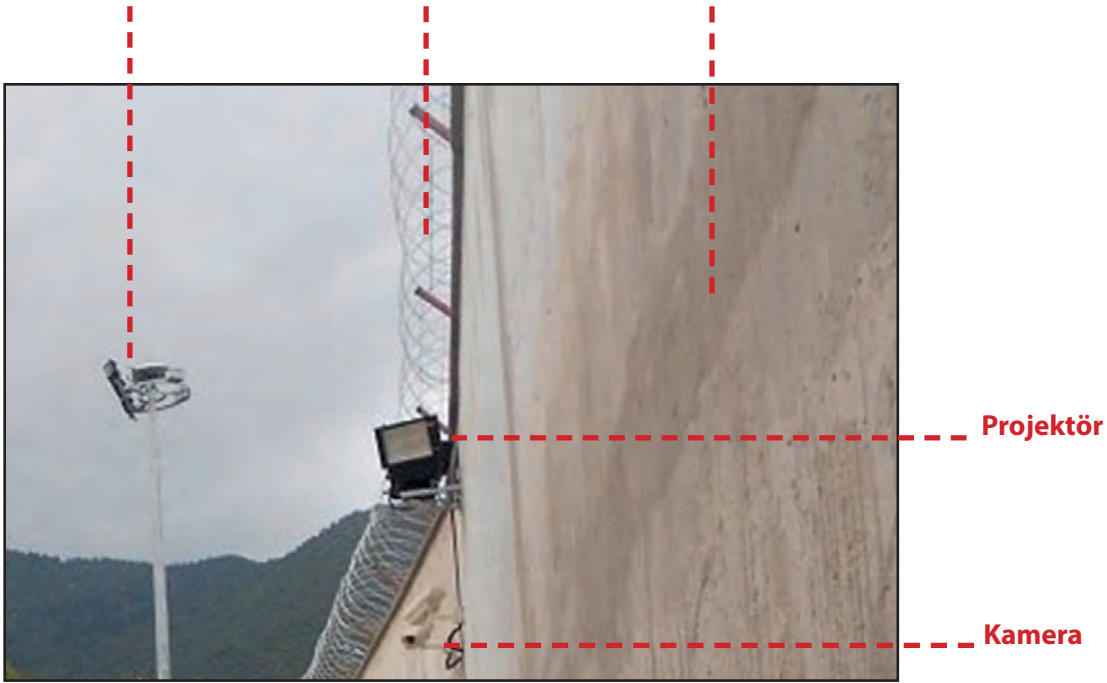
Kurumlarda disiplin ve iç düzenin sağlanması için hükümlü ve tutukluların kurumların belirlediği kurallara karşı uyumlu davranmaları gerekir. Bu şekilde mahkûmlar, diğer tutuklu ve hükümlüler ile ceza infaz kurumu personelinin can ve mal güvenliklerini tehlikeye düşüremezler. Kurumların fiziki yapısına, demirbaş ve mefruşat malzemelerine de zarar vermeleri önlenmiş olur.

Kamera sistemleri, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular arasında çıkması muhtemel kavga, tartışma, firar girişimleri vb. olağanüstü durumlarda kayıtlara bakılarak sorunların ve olayların çözülmesine de yardımcı olur. Kamera sistemleri, ihata duvarları, jiletli teller, ışıklandırmalar ceza infaz kurumlarına dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı caydırıcılık özelliği taşır (Görsel 1.5).

Işıklıdırma ve Kamera Sistemleri

Jiletli Teller

İhata Duvarı

Görsel 1.5: Kapalı ceza infaz kurumu alanlarında kullanılan güvenlik sistemleri

Kurumların güvenlik sistemlerinden olan kamera, X-ray cihazı, metale duyarlı kapı dedektörü, metale duyarlı el dedektörleri vb. cihazların ihtiyaçlarını belirlemek ve gereken ödeneği tahsis işlemleri Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı (Bütçe Donatım Bürosu) tarafından yürütülür. Elektronik güvenlik sistemleri ihtiyaç dâhilinde satın alınarak belirlenen yerlere kurulur. Satın alımlar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılır.

BİLGİ NOTU

Hükümlüler cezalarının infazını, cezalarının belirli sürelerini dışarıda denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak gerçekleştirebilir. Denetimli serbestlik tedbirleri içerisinde hükümlülerin toplum içinde izlenmesinde, gözetiminde ve denetiminde elektronik izleme sistemi (elektronik kelepçe) kullanılması yasal olarak mümkündür.

1.1.1. Güvenlik Sistemlerinin Kullanılma Gerekçeleri

Ceza infaz kurumlarının yönetimi uygulamaları içerisinde en önemli unsur güvenlidir. Kurumlardaki hükümlü, tutuklu ve çalışan personelin güvenliği, bina, eşya ve ziyaretçi güvenliği için de tedbirler alınır. Kurumlarda alınan güvenlik tedbirleri ve uygulamaları sayesinde hükümlü ve tutukluların cezalarının infazı güvenli şekilde gerçekleştirilir. Teknolojinin kullanılmasıyla birçok alanda sıkı güvenlik tedbirleri uygulanır. Güvenlik sistemlerinin kurum personeli tarafından kullanılması kurum güvenliğini sağlamayı kolaylaştırarak yönetime büyük kolaylıklar sağlar.

Ceza infaz kurumlarına girişte kişilerin üzerindeki eşyaların (kemer, anahtarlık, para, saat, çanta, metal eşya vb.) X-ray cihazından geçirilmesi zorunludur. Bu eşyaların X-ray cihazından geçirilme nedeni kuruma girmesi yasak olan maddelerin tespitini yapmaktır. Bu uygulamayla tutuklu ve hükümlülerin cezalarının infazı sürecinde korunmaları, kuruma kesici ve delici alet, yasaklı olan madde, iletişim araçları, sim kartı vb. madde ve malzemelerin girişleri engellenir.

Kurum görevlileri ve dış güvenlik görevlileri de dâhil olmak üzere sıfatı ve görevi ne olursa olsun, ceza infaz kurumlarına girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üzeri metal dedektörle aranarak eşyaları X-ray cihazından geçirilir. Şüpheli bir durum olması hâlinde kişilerin araması elle yapılabilir. Bu cihazların bulunmadığı yerlerde arama ve kontrol elle yapılır. X-ray cihazı ceza infaz kurumlarının giriş bölümünde yer alır (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Duyarlı kapı / X-ray sistemi

Duyarlı kapılar sadece metal cisimlere duyarlı olduğundan bazen kurum içerisine yasak maddeler girdirilebilir. Yasaklanmış olan madde ve malzemelerin girişleri, kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların, personelin, ziyaretçi ve bina güvenliğini riske sokarak olağanüstü hâllerin ortaya çıkmasına sebep olur. İçeriye girmesi yasak olan malzemeler X-ray cihazıyla yapılan aramalarda monitörle tespit edilir (Görsel 1.7). Işıklı olarak düzenlenen duyarlı kapılar metalin hangi bölümde olduğunu gösterip sesli olarak sinyal verir. Aramalarda kurumun güvenliği için tehdit oluşturabilecek, içeriye girmesi yasak olan malzemelerin bulunması durumunda gereken soruşturmalar yapılır.

Görsel 1.7: Monitör

Hükümlü, tutuklu ve personel sayılarının fazla olduğu ceza infaz kurumlarına termal kamera sistemi kurulur. Ceza infaz kurumu personeli dâhil herkes bu uygulamadan geçirilir. Kurumların kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırması güvenlik sorunlarına neden olabilir. Kurumların güvenlik sorunlarını çözmek için gelişen teknolojiyle çeşitlendirilen elektronik sistemlerden faydalanılır. Elektronik sistemlerin çeşitli olmasıyla beraber kurum içinde yeterli sayıda personelin varlığı da güvenlik için önemlidir.

SIRA SİZDE

Hükümlü ve tutuklular olumsuz davranışlarda bulunduklarında kurum tarafından yapılan adli ve idari soruşturmalara kamera kayıtlarının katkıları nelerdir?

1.1.2. Güvenlik Sistemlerinin Kullanım Nedenleri

- Kurumlarda kullanılan güvenlik sistemleri hükümlü, tutuklu, personel ve ziyaretçilerin can güvenliğini korumak ve meydana gelebilecek olayları öncesinden görmek ve önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak için kullanılır. Güvenlik sistemleri içerisinde ışık, ısı, alarm, titreşim ya da hareket bilgilerini algılayan ve ileten elektromekanik cihazlar kullanılır. Güvenlik sistemleri içerisinde yer alan cihazlardan kullanımı uygun olanın belirlenmesinde olası iç ve dış tehditlerle güvenlik açıklarının belirlenmesi ve planlanması önemli rol oynar.
- Kullanılan güvenlik cihazları gerçekleştirebilecek tehlike anlarında ya da tehlike öncesinde zararı en aza indirecek düzeyde olmalıdır. Firar, isyan, rehin alma, saldırı, yangın tehlikesi vb. durumlar kurumlarda gerçekleştirebilecek tehlikelerdir. Kamera sistemleri tehlikenin konu olabileceği koridor ve havalandırma bahçeleri, yemekhane, atölyeler, faaliyet alanları, ziyaret yerleri gibi alanlara takılır.

Güvenlik kameraları sürekli kayıt aldığından kayıtların geriye dönük olarak da izlenebilme ve incele-nebilme olanağı vardır. Olumsuz durumlarda ve olaylarda adli ve idari soruşturmalarda bu kayıtlar yönetime kolaylık sağlar. Soruşturma kapsamında kamera kayıtları delil niteliği taşır. Kamera kayıtları değerlendirilerek verilen kararlar daha objektif olur.

Ceza infaz kurumlarında güvenlik sistemlerinin kullanılma nedenleri şunlardır:

- Kuruma uygun alarm özellikli algılayıcı donanımları kurmak,
- Olayları kısa bir zamanda tespit etmek, haber almak, önlemek ve el koymak,
- Geriye dönük kamera kayıtlarının incelenmesinde objektiflik sağlamak,
- Tedbirler alınarak olayların daha fazla zarar vermesini engellemektir.

1.1.3. Kurumu Tehdit Eden İç ve Dış Faktörler

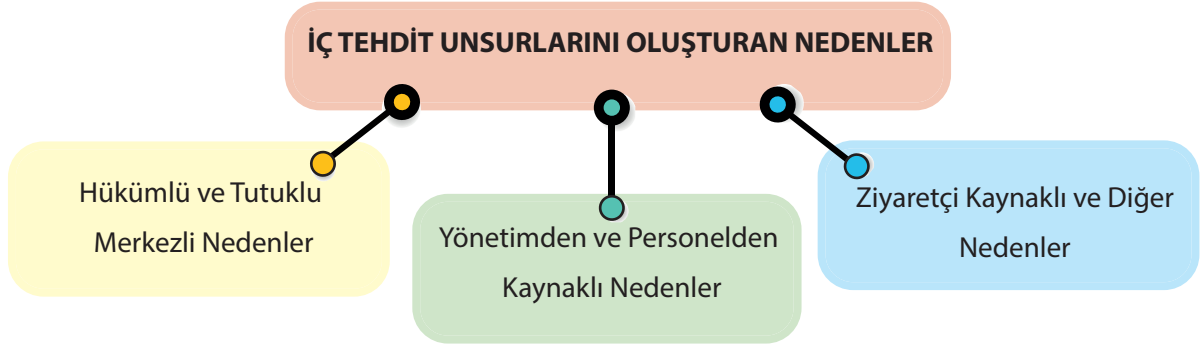
Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara, eşyalara, bina ve personele yönelik olarak içeriden ya da dışarıdan gelebilecek saldırılar, kişilere veya eşyalara zarar verme durumları tehdit olarak değerlendirilir. Kurumların yönetiminde disiplin ve otorite boşluğu ve kararsızlığın görüldüğü yönetim şekilleri tehditlerin ortaya çıkma olasılığını artırır.

İnsan kaynaklı olmayan tehditlerin, doğal yollardan çıkma olasılığı da vardır. Örneğin elektrik panolarından ve kablolarından kaynaklanan yangınlar, depremler, olumsuz hava şartları vb. durumlar insan kaynaklı olmayan tehdit unsurlarıdır.

1. Öğrenme Birimi

Kurumlar bulunduğu yapı ve barındırdığı kişiler bakımından iç ve dış tehditlerle karşı karşıya kalabilir. Bu tehditlere karşı önlem almak için gelişmiş teknolojik imkânlardan faydalanmak; ortaya çıkacak zararın en aza indirgenmesini, engellenmesini ve takibini sağlar.

Ceza İnfaz Kurumlarında İç Tehditler: Kurum içerisinde korku, kaygı, panik, saldırı veya olağüstü hâllerin ortaya çıkmasına sebep olabilecek durumlardır. Bu gibi durumlar kurum içerisinde asayiş bozar ve güvenliğı tehlikeye düşürebilir. Hükümlü ve tutukluların saldırı ve zarar verme gibi davranışları, rehin alma, kargaşa ve isyan çıkarma, firar ve firar girişimleri, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif ve fiziki direnme gibi olayların gerçekleşmesi iç tehditlerdendir. İç tehdit unsurlarını oluşturan nedenler Şema 1.1'deki gibidir.

Şema 1.1: İç tehdit unsurlarını oluşturan nedenler

A) Hükümlü ve Tutuklulardan Kaynaklı İç Tehditler

- Yönetimi pasifleştirme eylemleri yapılması
- Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlama çabası
- Kuruma girmesi yasak olan ve hükümlüler tarafından her türlü ateşli silah, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici ve yaralayıcı aletlerin bulundurulması ve kullanılması
- Yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilaç ve madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracının kuruma sokulması, bulundurulması ve kullanılması
- Kurumlarda belirlenen kurallara uyulmaması
- Aynı ceza infaz kurumunda hasımlık konumunda bulunan kişilerin birbirlerine zarar vermek için fırsat kollamaları
- Suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumların herhangi bir yerine asılması
- Kamuoyunda ses getirmiş olan ve toplum tarafından kabul görmemiş infial uyandırmış suçlardan ceza alanları ayrıca kendileri tarafından cezalandırma istekleri
- Mahkûmların personeli veya hükümlü ve tutukluları rehin alma girişimleri
- Elleriine geçirecekleri en küçük bir metal parçasını dahi alet (kesici-delici) hâline getirmeleri
- Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmaları
- Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet teklif edilmesi veya vermeye kalkışılması
- Kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunulması, her türlü kasten yarala eylemi

- Hükümlü ve tutukluların beslenmelerini engellemek, açlık grevine ve ölüm orucuna teşvik veya ikna etmek, bu yolda talimat vermek
- Cinsel saldırıda veya çocuklara karşı cinsel istismarda bulunmak, bu suçlara kalkışmak veya cinsel tacizde bulunmak
- İsyan ve ayaklanma eylemleri
- Sayımlara, aramalara karşı çıkmak
- Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak
- Hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtmak veya isyana kalkışmak
- Hükümlü ve tutukluları kasten yaralamak, adam öldürmek veya öldürmeye kalkışmak
- Yangın çıkarma eylemleri
- İntihar eylemleri ve girişimleri
- Açlık grevleri, ölüm oruçları
- Kendilerine zarar verme eylemleri
- Firar eylemleri
- Kumar ve benzeri oyunlar oynamak veya oynatmak
- Kurum araç ve gereçlerine zarar vermek
- Suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak
- Tünel kazma girişimleri
- Taarruz ve firara yarayacak ve gerektiğinde bu işler için kullanılabilecek madde ve aletleri yapmak, saklamak, bulundurmak
- Kurumda güvenlik amacıyla oluşturulan teknik, mekanik veya elektronik cihaz ya da sistemleri kasten etkisiz veya çalışamaz hâle getirmek yahut amacı dışında kullanmak
- Görevlilere, diğer mahkûmlara işkence yapmak veya yaptırmak vb diğer nedenler

SIRA SİZDE

Kurum personeline hükümlü ve tutuklular tarafından hakaret ve tehdit edilme durumunda ne gibi işlemler yapılabilir?

SIRA SİZDE

Olağanüstü hâllerde kurum personelinin hükümlü ve tutuklular tarafından rehin alınmasını önlemek amacıyla ne gibi tedbirler alınabilir?

SIRA SİZDE

Ceza infaz kurumu mahkûm kabul biriminde çalışan bir görevli, hükümlü ve tutukluyu teslim alırken kurumda hasmının bulunduğu bilgisini edinmesi durumunda ne gibi güvenlik önlemleri alabilir?

B) Yönetim Ve Personelden Kaynaklı İç Tehditler

- İstikrarsız ve kararsız bir yönetim anlayışı
- Merkez kontrol odasında görevli personelin gözlem ve kontrolünü aksatması
- Personelin eğitimsiz ve tecrübesiz oluşu
- Kurum idarecilerinin ve çalışanların zafiyetlerinden kaynaklanan nedenler
- Çıkar amaçlı hükümlü ve tutuklularla iş birliği yapma
- Tehdit ve korku amaçlı hükümlü ve tutuklularla iş birliği yapma
- İdeolojik düşüncelere sempati duyma, yardım etme
- Sorumluluk ve güvenlik anlayışı zayıf olan personel
- İşini sevmeyen, başka bir kuruma geçme düşüncesinde olan personel
- Gereken dikkat ve önlemler konusunda duyarlı olmayan personel
- Gerektiğinde zor kullanma yetkisi alanında orantısız güç kullanılması
- İstihbarat bilgilerinin değerlendirilememesi

SIRA SİZDE

Bir ceza infaz kurumunda merkez kontrol odasından sorumlu nöbetçinin monitördeki görüntüleri izlerken görevini aksatması veya görev alanını terk etmesinin sonuçları neler olabilir?

C) Ziyaretçilerden Kaynaklı İç Tehditler

- Kapalı ve açık ziyaretlerde yasak olan bir malzemeyi kuruma sokma girişimleri
- Ziyaretçiler tarafından, özellikle terör ve örgütlü suçlardan hükümlü ve tutuklular arasında haberleşmeleri sağlamaları
- Ziyaret alanında firar etme girişimleri
- Ziyaret alanında kavga ve münakaşalar

SIRA SİZDE

Ziyaretçilerin kapalı ve açık ceza infaz kurumlarında bulunan yakınlarına, yasaklı maddeleri sokma teşebbüslerini engellemek için nasıl bir arama yöntemi kullanılabilir? Sınıf ortamında düşüncelerinizi paylaşınız.

Kurumlarda çalışan tüm personel çalışkan, fedakâr, dürüst ve güvenilir olmalıdır. Personelin görev veya nöbet esnasında dikkatli olmaması ve güvenlik önlemlerini yeterince uygulamaması cezaevlerinde iç güvenlik sorunlarına neden olabilir. İç güvenlik görevlisi, infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurudur. Dış güvenlik görevlisi ise ceza infaz kurumunun dış güvenliğinden sorumlu jandarmadır.

Hükümlü ve tutukluların oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri giyim eşyası ilgili yönetmelik hükümlerinde belirtilmiştir. Dışarıdan getirilen giyim eşyalarının titizlikle aranması, renk, model ve şekil olarak üniformaya benzeyen giysilerin içeriye alınmamasına dikkat edilmelidir. Hükümlü ve tutuklular güvenlik boşluğu olduğu zaman infaz ve koruma memurlarının, emniyet, jandarma, itfaiye gibi resmî kurum personelinin üniformasını giyerek firar veya firara teşebbüs eylemlerini gerçekleştirmeye çalışabilir.

Ceza infaz kurumlarına kolluk kuvvetleri tarafından getirilen mahkûmların eşyaları teslim alınırken elektronik cihazlar kullanılır ve şu hususlara dikkat edilir:

- Diğer mahkûmlar veya personelin emniyeti için tehlike taşıyıp taşımadıkları
- Kendilerine zarar verme gibi bir durumlarının bulunup bulunmadığı
- Firara meyilli olup olmadıkları

Ceza İnfaz Kurumlarında Dış Tehditler: Korunması hedeflenen hükümlü ve tutukluların can güvenliğine zarar verecek, personele ve kurum binalarına karşı yapılacak terör saldırıları, taciz eylemleri, sabotaj gibi olası tehditlerdir. Kurumlarda çalışan personele bazen silahlı saldırı ve suikast gibi girişimler de gerçekleştirilebilir. Kurum dışından yapılan bu gibi eylemler kuruma yönelik en önemli dış tehdit unsurlarındandır.

Kapalı ceza infaz kurumlarının dış kontrolü jandarma komutanı tarafından sağlanır. Kurum içinde çekilen görüntüler hariç olmak üzere kurum dışını ve çatıları gösteren kamera sistemi varsa bu görüntüler eş zamanlı olarak jandarma tarafından izlenebilir.

Yüksek güvenli keza infaz kurumu ile mevcut kapalı ceza infaz kurumlarının güvenliğini sağlamak için bazı tedbirler alınır. Kurumun dış korumasında bulunan aydınlatma, kule, tel örgü, kafes tel, ihata duvarı, dinleme cihazı, kamera, nöbetçi kulübeleri, kapı ve pencere demirleri ve elektronik kontrol cihazları gibi yerlerdeki eksikliklerin giderilmesi öncelikli olarak sağlanmalıdır. Tünel kazılarak veya diğer şekillerde meydana gelecek firarların ve olayların önlemesi amacıyla gereken tüm tedbirler alınmış olur.

Kurumlara dışarıdan gelecek tehditleri önlemek veya zarar verme ihtimalini azaltmak için çevresel ve fiziki önlemler en üst düzeyde tutulmalıdır. Güvenliği ve düzeni sağlamak için gereken yerlerde dinleme ve kamera sistemi kurulmalıdır.

SIRA SİZDE

Bir ceza infaz kurumunda mahkûmların bir araya gelerek tehlikeli olabilecek eylemler gerçekleştirmelerini engellemek için sizce nasıl bir arama amacıyla kurum tarafından ne gibi güvenlik önlemleri alınabilir?

Kurumlara dışarıdan gelebilecek tehdit unsurlarına karşı alınacak önlemler şunlardır:

- Tünel kazma girişimlerine tedbir olarak bina çevresinde hendek kazılması ve bu hendeklerin su ile doldurulması

1. Öğrenme Birimi

- Ceza infaz kurumlarının güvenlik amacıyla dışına ihata duvarının yapılması ve üzerine sensörlü tel veya jiletli tel takılması (Görsel 1.8)

Görsel 1.8: Ceza infaz kurumlarını çevreleyen ihata duvarı ve jiletli teller

- Askerî nöbet kulelerinde 7/24 nöbet tutularak gözetim ve denetimin yapılması (Görsel 1.9).

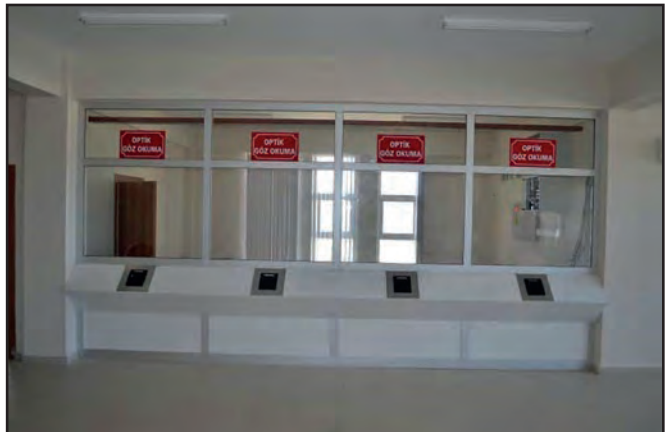
Görsel 1.9: Askerî nöbet kulesi

- İhata duvarlarının kenarında; firarı kolaylaştıracak, kontrol ve gözetlemeye engelleyecek her türlü bitki, ağaç, kameriye vb. doğal ve yapay örtülerin kaldırılması
- Kurum personelinin toplu olarak göreve geliş ve gidişlerinde ikamet ettiği yerlerde, etkinliklerde ve özel günlerinde güvenliğinin sağlanması için kolluk kuvvetleri ile iş birliği içerisinde girilerek güvenlik tedbirleri alınması veya artırılması

- İhata duvarı ile bina arasında kafes tel örgü çitlerin yapılması
- Giriş kapılarının alanında ve diğer çevre alanlarında nöbetçi kulelerinin yeteri kadar yapılması
- Kule veya uygun alanlarda gece görüş kameralarının taktırılması
- Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında gerektiğinde havadan gelecek saldırılar için uçak-savar silahlarının uygun alanlara yerleştirilmesi
- Kurumların çevre alanlarıyla ana giriş kapılarına geliş yollarının aydınlatılması için dış tarafı gösterecek şekilde ışıklandırma sistemleri kurulur. (Görsel 1.10)
- Doğal afetlerle ilgili olarak olağanüstü hâl plan ve tatbikatların yapılması
- Olağanüstü durumlarda, gerektiğinde izin, rapor ve istirahatli olan personelin kuruma intikal etmelerinin sağlanması
- Nakil sırasında silahlı saldırı ile gerçekleştirilmek istenen firarlara karşı yol emniyetinin alınması, yeterli sayıda kolluk görevlilerinin görevlendirilmesi, yol güzergâhlarında gereksiz molalar verilmemesi
- Hastanelerdeki hükümlü koğuşlarının emniyetli ve güvenli bir hâle getirilmesi
- Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakillerinde önceden haber verilmemesi
- Hükümlü ve tutuklu güvenliğinin ve kontrolünün sağlanabilmesi için açık ve kalabalık yerlerde (hastane gibi) sırasını beklemeden muayene öncelikli olarak yapılması ve çevre güvenliğinin alınması
- Doğal afet durumlarında firarların önlenmesi amacıyla hükümlü ve tutukluların güvenli alanlara çıkarılması için önceden bu yerlerin belirlenmesi
- Hükümlü ve tutuklu ziyaret girişlerinde ziyaretçilerin kimlik tespitlerinin hassasiyetle yapılarak kayıtların tutulması
- Kurumlara girişte ziyaretçilerin optik göz okuma sisteminden geçirilmesi (Görsel 1.11)
- Kurumda çalışan tüm personelin gerçekleştirecek eylemleri engellemek ve güvenliği sağlamak için kolluk kuvvetleriyle iş birliği yapması

Görsel 1.10: F Tipi yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu dış kapı ışıklandırılması

Görsel 1.11: Optik göz okuma ziyaret kayıt bölümü

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Elektronik alarm sistemleri hangi amaçla kullanılır?
2. Ceza infaz kurumlarında güvenliği sağlamak amacıyla hangi alarm sistemleri kullanılabilir?

1.2. ELEKTRONİK ALARM SİSTEMLERİ

Cezaevi yönetimine, iç güvenlik personeline ya da dış güvenlik personeline bir uyarıyı, bir tehlikeyi bildirmek için elektronik alarm sistemleri kullanılır. Ceza infaz kurumlarında kullanılan elektronik alarm sistem ve bileşenlerinin temel amacı personel, hükümlü ve tutuklu güvenliği, ziyaretçi güvenliği, bina ve eşya güvenliğini sağlamaktır.

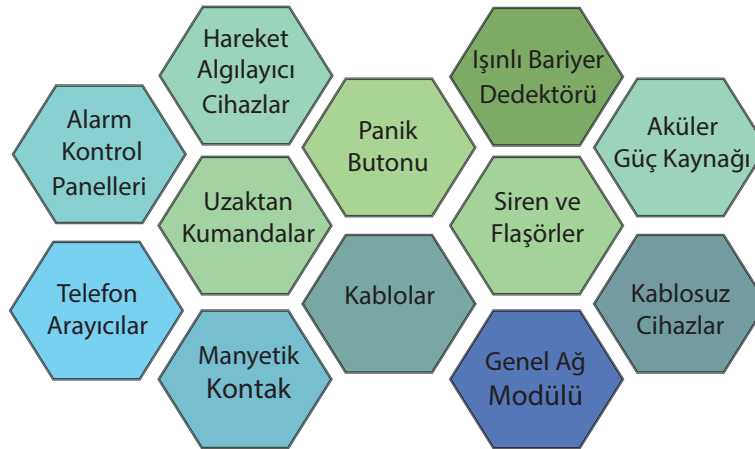
Güvenlik sistemleri kurumlarda personele ve kolluk kuvvetlerine tehlike anında haber vererek gereken tedbirlerin bir an önce alınmasını sağlar. Bu sistemin kurumun belirlenmiş alanlarında kurulması, sabotaj ve saldırı eylemlerinin gerçekleşmesini önleyerek caydırıcı olur.

1.2.1. Elektronik Alarm Sistemleri ve Çeşitleri

Teknolojinin gelişmesiyle beraber ortaya çıkan farklı cihazlar zamanla elektronik alarm sistemlerinde güvenliği de üst düzeye çıkarır. Alarm sistemleri, yetkisiz giriş anında siren ya da flaşör ile haber vermeyi amaçlayan sistemlerdir.

Hırsız Alarm Sistemleri

Elektronik parçalardan oluşan bu sistemler hırsızlık, gasp ve sabotaj olaylarına ve eylemlerine karşı içeriden ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı korunmayı sağlar. Kurumlarda ve diğer alanlarda kullanılan hırsız alarm sistemlerini oluşturan bileşenler Şema 1.2'deki gibidir.

Şema 1.2: Alarm sistemlerini oluşturan bileşenler

Hırsız alarm sistemleri kurulurken bileşenlerin hepsini kullanmak gerekmez. Mekânın özelliğine göre bazı cihaz ve gereçleri kullanmak güvenlik sistemleri için yeterlidir.

Bu alarm sistemleri, yetki kullanmadan kurumlara girmek isteyen, sabotaj ve saldırı girişimlerinde bulunacak kişileri algılayıcıları ile tespit eder. Ses ya da ışık ile uyarı vererek kısa sürede tedbirlerin alınmasını sağlar. Hırsız alarm sistemindeki cihazların, alarm kontrol paneliyle haberleşmeleri kablosuz olarak sağlanabilir. Bu durumda sistemin tüm bileşenleri kablosuz sisteme uygun cihazlardan seçilir. Bu cihazların enerji ihtiyacı da cihazlarda yerleşik bulunan pil ya da bataryalardan sağlanır ve gerektiğinde bu bataryalar şehir gerilimi ile şarj edilir.

Alarm kontrol paneli sadece saldırı, sabotaj gibi içeriden veya dışarıdan gelebilecek tehlikeler için değil, kurumda çıkabilecek yangın ya da sağlıkla ilgili acil hâllerde de kullanılır. Panellerin bazıları tek sistemli, bazıları da belirlenen bir merkeze bağlı olarak kablolu ve kablosuz özellikte kurularak çalışır (Görsel 1.12).

Görsel 1.12: Alarm kontrol panelleri

Hareket algılayıcı cihazlar herhangi bir hareketi algıladıklarında sinyal verir. Bu cihazlar izlenebilir bir alan içerisinde kurulmalıdır. Hareket algılayıcı cihazlar oldukça yaygın bir şekilde kullanılır. Kurumlarda hareket algılayıcılar iç ve dış alanlarda kullanılır. İç alanda genellikle koridorlarda ve kurumun diğer eklenti yerlerinde kullanılır. Dış alanda çatı üstlerinde, ihata duvarları üzerinde veya çevre çitlerinde kurulur. Bu sistemler bazen kuşların hareketlerinden ya da olumsuz hava şartlarından etkilenerek uyarı sistemini devreye sokar. Hareket algılayıcılar herhangi bir hareketi algıladıklarında siren ya da ışık sistemiyle uyarı verir (Görsel 1.13).

Görsel 1.13: Hareket algılayıcı cihaz

1. Öğrenme Birimi

Siren ve flaşör cihazı uyarıcı özellikli cihazlardır. Tek başına ya da bir merkeze bağlı olarak çalışabilir. İç mekânlara kurulan cihazlar dış mekânlara kurulan sirenlerden daha az ses çıkarma özelliğine sahiptir. Mekânların dışına kurulan haricî sirenler herkesin göreceği bir alana monte edilir. Uyarı olarak çıkarıldıkları ses iç mekânlardaki cihazlardan daha yüksektir. Bu cihazlar alarm kontrol merkezine bağlı olduklarından algılayıcıların anında devreye girmesini sağlar. Acil bir durumda ya da izinsiz giriş veya sabotaj gibi durumlarda siren sesinin çok yüksek olması ve aydınlanmanın anında devreye girmesiyle güvenlik personelinin uyarılması sağlanır. Güvenlik amaçlı kurulan bu cihazlar caydırıcıdır.

Kablolama sistemi elektronik alarm özellikli sistem araçları kurulurken herhangi bir aksiliğin gerçekleşmemesi için cihazın kontrol merkeziyle arasındaki tüm bağlantıları güvenli yapılmalıdır. Ana merkeze ve cihazlara giden kabloların korunaklı olması için ayrıca PVC vb. kaplamanın da yapılması gereklidir.

Işınli bariyer dedektörleri karşılıklı gönderdikleri infrared ışınının, diğer parçadaki fotoledler tarafından algılanması ile çalışır. İki parçadan oluşan dedektörün arasına giren bir kişi ya da herhangi bir nesne aradaki ışığın kesilmesine neden olur. Böylece kontrol panellerine sinyal gönderilir. Işınli bariyer dedektörleri içerisinde lazer ışınli dedektörler de kullanılır.

Uzaktan kumandalar, kurulan alarm sistemlerini belirli bir uzaklıktan açmak veya devreden çıkartmak için kullanılan cihazlardır. Bazı modellerinde alarm sistemleri, üzerinde bulunan butonlar aracılığıyla uzaktan kumandayla çalıştırılabilir.

Genel ağ modülü, kurumlarda kurulmuş olan alarm kontrol panellerindeki bilgilere dışarıdan bir elektronik cihazla genel ağ hattıyla kablolu veya kablosuz olarak erişimin sağlanmasıdır. Bağlantı gerçekleştirildikten sonra izleme işlemleriyle alarmın kapatılması, tekrar devreye girmesi vb. işlemlere erişim sağlanabilir. Bağlantı aşamasında güvenlik amacıyla ve dışarıdan yetkisiz olarak girişleri önlemek için kullanıcı adı ve şifre kullanılır.

Aküler ve güç kaynakları, alarm sistemlerinin güvenliği sağlaması ve gerekli uyarıları zamanında verebilmesi için elektriği sürekli alabilmeyi sağlayan sistemlerdir. Yapılacak olan sabotaj, saldırı vb. eylemlerde elektriğin kesilmesini önlemek için mutlaka tedbir alınmalıdır. Bunun için elektrik enerjisini kimyasal enerji olarak depolayan, elektrik kesintilerinde bunu direkt elektrik enerjisi olarak veren cihazların kullanılması gerekir. Alarm sistemlerini beslemek ve kesinti yaşanmaması için aküler, güç kaynakları, güneş enerjileri ve jeneratörlerden faydalanılır.

Kablosuz haberleşme, alarm kontrol paneliyle alarm sistemindeki cihazların arasında kablo olmaksızın iletişim sağlanmasıdır. Kablosuz sisteme uygun elektronik cihazlar seçimi önemlidir. Alarm kontrol paneli veya panelleri cihazlardan gelen verileri her biri için ayrı frekans kullandıktan sonra değerlendirip bölgelerin ve cihazların ayırımını gerçekleştirir. Kontrol paneline bağlı olarak bilgileri gönderen bütün cihazlar da kendilerine ait olan frekanstan sinyallerini aktararak tüm bilgileri alarm kontrol paneline iletir.

1.2.2. Yangın Alarm Sistemleri ve Bileşenleri

Yangın alarm sistemi; yangın algılama, alarm verme, kontrol ve haberleşme fonksiyonlarını içeren komple bir sistemdir. Sistem; elle, otomatik veya bir söndürme sisteminden aldığı uyarılardan biriyle devreye girer. Sistemin görevi, yangın başlamadan veya oluşabilecek yangının sebebini algılayarak (duman, ısı, gaz kaçağı vb) erken uyarı vermesi, hatta kurulu olan yangın söndürme sistemini devreye sokmasıdır. Yangının yayılması ve tehlikeli bir boyuta ulaşması engellenir (Görsel 1.14).

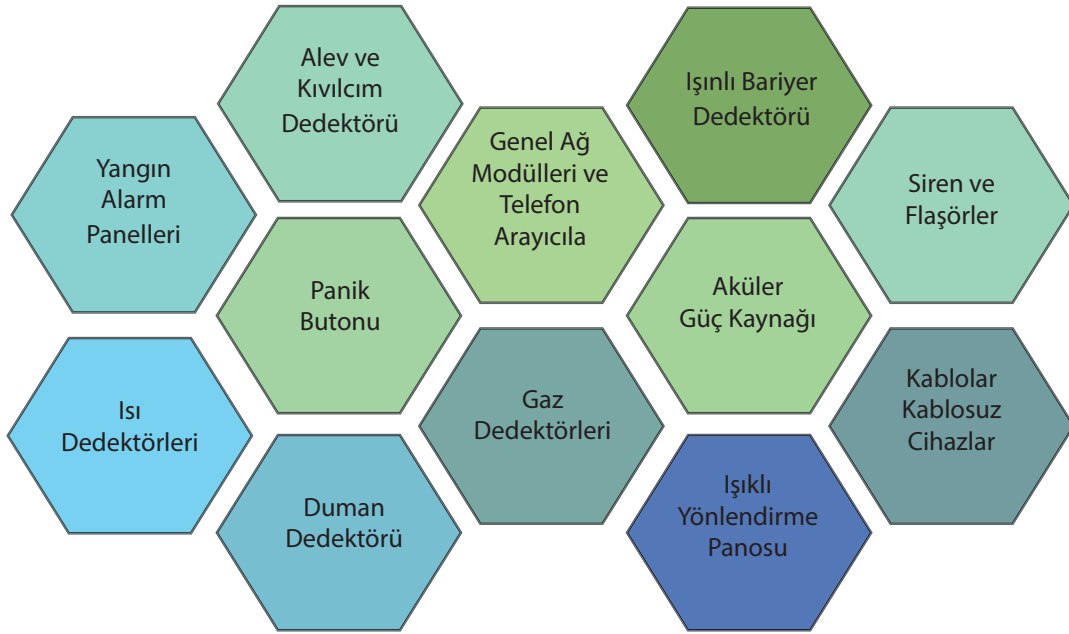
Görsel 1.14: Yangın alarmı

Kurumlarda herhangi bir teknik sorun, sabotaj ya da dikkatsizlik sonucu yangınlar çıkabilir. Bazen de hükümlü ve tutuklular tarafından kasıtlı olarak yangınlar çıkarılabilir. Yangın uyarı sistemleri, çıkan yangınlara karşı başlangıç aşamasında alevler büyümeden ve tehlikeli bir boyuta ulaşmadan gerçekleşebilecek zararları önlemek ve güvenliği sağlamak için kurulur (Görsel 1.14).

Kurumlarda yangın olaylarına karşı korunmak için her zaman iç güvenlik personelinden faydalanmak mümkün olmayabilir. Güvenliğin sağlanması için kurulumu bir kez yapılan ve daha sonraki zamanlarda çok az bir bakımla yıllarca işlevini sürdüren cihazlar can, mal ve eşya güvenliği gibi konularda cezaevi yönetimine kolaylık sağlar.

Kurumlarda tehlike anında güvenliğin yeterli ölçüde sağlanabilmesi ve erken müdahale edilebilmesi için tüm önlemlerin alınması gerekir. Önlemlerin alınması kurumun yükümlülüğü altındadır. İdare kurumların inşası, organizasyonu, iç işleyişin düzenlenmesi ile teknik ve fiziki yeterliliğiyle ilgili gereken tedbirleri almalıdır.

Vücut bütünlüğünün korunmasıyla ilgili ciddi tehlike oluşturan durumlara hızlı müdahale edilmelidir. Tutuklu ve hükümlülerin tehlikeli alandan kısa sürede uzaklaştırılmalarını sağlayan araçlar temin edilmelidir. Daha hızlı ve etkili müdahalede bulunulması için koğuşlarda yangını haber veren alarm sistemi, koridorlarda ise kamera sistemi bulunması gerekir. Yangın alarm sistemlerini oluşturan bileşenler Şema 1.3'teki gibidir.

Şema 1.3: Yangın alarm sistemi bileşenleri

Yangın alarm panelleri kullanılan tüm cihazların bağlantılarını barındıran alarm kontrol panelleri gibi bir sistem içerisinde çalışır. Alarm kontrol paneli, yangın kontrol paneli olarak da görev yapar. Duman dedektörleri, gaz dedektörleri, ısı ve sabit ısı dedektörleri, ışınlı bariyer sistemi, kır-bas butonları gibi bölgeleri alanında bağlanan cihazların gönderdikleri veriler sistem içerisinde incelenir.

1. Öğrenme Birimi

Bu cihazlardan bir sinyal geldiğinde yangın olayını ya da riski oluşabilecek alanlarda bulunan sisteme kayıtlı olan siren ve flaşörleri aktif hâle getirir. Panele bağlantı varsa yangın söndürme sistemini de devreye sokar. Panel üzerinde yerleşik telefon arama modülü varsa daha önceden belirlenmiş numaralara ve il içerisinde bulunan itfaiyelere bilgi vererek acil müdahale imkânı sağlar (Görsel 1.15).

Görsel 1.15: Yangın alarm panelleri

Gaz dedektörleri, boru hatlarıyla taşınan gazın kontrol edilen ortamda varlığını tespit eden cihazlardır. Yangın alarm panellerine bağlı gaz dedektörleri sıklıkla kullanılır. Gaz dedektörleri, bulunduğu bölgede hava içinde normalden fazla gaz tespit ettiklerinde panele sinyal göndererek siren ve flaşörü çalıştırır. Sistemin bu özelliğiyle ortama yayılan gazın tespitiyle yangın ve patlamaya sebep olmasa da gaz zehirlenmelerine karşı önlem alınmış olunur (Görsel 1.16).

Gaz dedektörlerinden bazıları yangın alarm panellerine bağlı olmaksızın çalışır. Bu dedektörler küçük iş yeri ya da evlerde gaz hattının yakınında kurulur. Kurulu bulunan alanda normal değerin üzerinde gaz sızıntısı varsa sesli veya ışıklı olarak uyarı verir (Görsel 1.17).

Görsel 1.16: Yangın alarm paneline bağlı gaz dedektörü

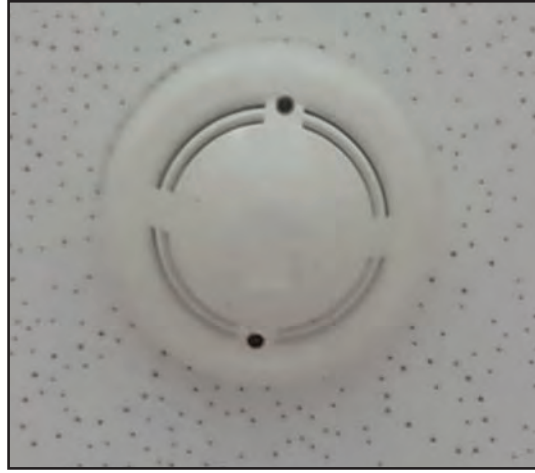

Görsel 1.17: Yangın alarm paneline bağlı olmayan gaz dedektörü

SIRA SİZDE

Bir ortamda gaz dedektörlerine bağlı siren ve flaşörlerin alarm vermesi durumunda nasıl bir yol izlenir?

Duman dedektörü, kurulduğu alanda bir maddenin yanmasıyla çıkan ve içinde katı zerreceler ve buğu bulunan değişik renklerde gaz dumanların ortaya çıkmasıyla ve algılanmasıyla devreye girerek çalışır. Duman dedektörleri yangının başlama aşamasında algıladıkları belirtileri sesli bir sinyale dönüştürerek müdahalenin hızlı ve zamanında yapılmasını sağlar (Görsel 1.18).

Görsel 1.18: Duman dedektörü

Kapalı bir ortamda biriken dumanların duman tahliye fanı ile çekilmesi sağlanır (Görsel 1.19). Duman yoğunluğunun bir an önce dağılması sağlanarak zehirlenme ve patlama ihtimali ortadan kaldırılır.

Isı dedektörleri; bulunduğu ortamdaki ısının değişimlerine göre algılama yaparak uyarı verir. Ortamdaki sıcaklık cihazda belirlenen ısının üzerinde olduğunda algılama sistemi ile çalışır. Yangın alarm paneline bağlı olmadan tek başına kullanılan, üzerinde batarya, hoparlör ve led uyarı sistemi içeren bu dedektörler ısı değişimlerini algıladıklarında siren ve flaşör ile uyarı verir (Görsel 1.20).

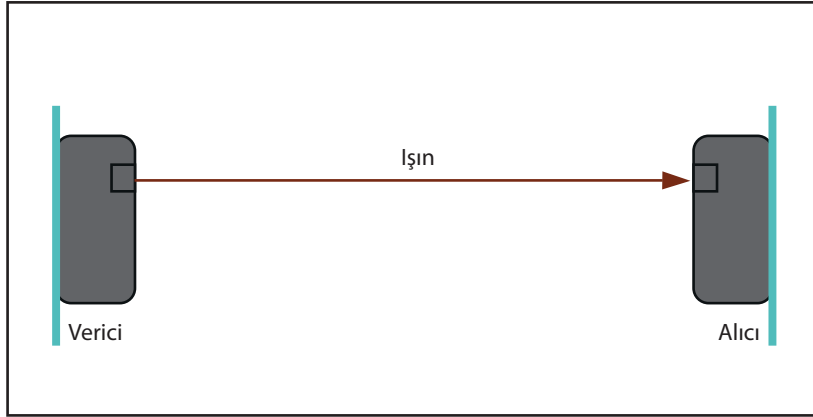
Görsel 1.19: Duman tahliye fanı

Görsel 1.20: Isı dedektörü

1. Öğrenme Birimi

Işınli bariyer dedektörü; yangın alarm sisteminde kullanılan, infrared ya da lazer ışını yayan bir vericinin karşı tarafında bu ışını algılayan fotoled alıcısının arasına giren dumanın ışını kesmesiyle uyarıyı aktif hâle getirir (Görsel 1.21).

Görsel 1.21: Işınli bariyer dedektörü

Alev ve kıvılcım dedektörleri; yangın başlangıcında etrafa yayılan yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı uzantılarının ya da yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçasının algılanması durumunda çalışırlar.

Siren ve flaşörler yangın alarm sistemi içerisinde bulunur. Sirenler ve flaşörler yangın veya yangının ilk aşamalarında içerideki insanları uyarmak amacıyla kullanılır (Görsel 1.22).

Görsel 1.22: Yangın siren ve flaşörü

Işıklı yönlendirme panoları; yangın esnasında içerideki insanların tahliyesini sağlayacak ışıklandırmayı kullanmak ve üzerinde bulunan yönlendirme ile insanları doğru olan çıkışa yönlendirmek için kullanılır (Görsel 1.23). Elektrik kesintilerinde içindeki bataryalar sayesinde kesintiye uğramadan aydınlatma ve yönlendirme işlevini sürdürür.

Görsel 1.23: Çıkış yönlendirme panoları

Yangın alarm butonları; yangın esnasında kullanılan dedektörlerden sinyal gelmemesi durumunda, yangını fark edenlerin yangın alarm butonuna basıp uyarı verilmesini sağlar (Görsel 1.24).

Görsel 1.24: Yangın alarm butonu

Telefon arayıcılar, alarm anında kendilerine bağlı bulunan telefon hattını kullanarak daha önce belirlenmiş telefon numaralarını ve eğer programlandırdıysa itfaiyeyi arayarak bilgi verir.

Genel ağ modülleri hem sistemin dışarıdan ve farklı bir yerden izlenebilmesini hem de yangın anında modülün diğer ucundan hangi bölgede yangın olduğu ya da acil bir uyarıyla ilgili detaylı bilgi alınmasını sağlar.

Kablolar yangın alarm sistemlerinde önemli yere sahiptir. Yangın esnasında sisteme bağlı olan kabloların enerji ve bilgi aktarımını (iletimini) kesintiye uğratmayacak kadar dayanıklı olmalıdır. Yangın uyarı sistemini oluşturan bütün kablolar ve uzak kontrol ve denetim merkezlerine iletişim amacıyla kullanılan bütün hatlar; kopukluk, kısa devre ve toprak kaçağı gibi arızalara karşı sürekli olarak denetim altında tutulmalıdır. Kablosuz bir iletişim tercih edilecekse yangın alarm paneline bağlı olan cihazlardan gelen verileri algılayacak sisteme uygun bir kablosuz alıcı bulunmalıdır. Sistemin kesintisiz olarak görevini sağlaması için bir akü ile bağlantısı olmalıdır. Yangın uyarı sistemi içerisinde yer alan bazı kablolar ve özelliklerinin yangına karşı dayanıklı olması için önemli olan hususlar şunlardır:

- Yangın kontrol panellerinden, sesli ve ışıklı uyarı cihazlarına, sesli tahliye sistemi amplifikatör ve hoparlörlerine ve acil durum kontrol cihazlarına giden sinyal ve besleme kablolarının,
- İtfaiye ve yangın mücadele ekiplerine haber vermek için kullanılan kabloların bina içerisinde kalan kısımlarının,
- Ana yangın kontrol paneli ile tali yangın kontrol panelleri ve tekrarlayıcı panellerin birbirleri arasındaki haberleşme ve besleme kablolarının,
- Bütün yangın kontrol panellerine ve tekrarlayıcı panellere enerji sağlayan besleme kablolarının, yangına karşı en az 60 dakika dayanabilecek özellikte olması şarttır.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

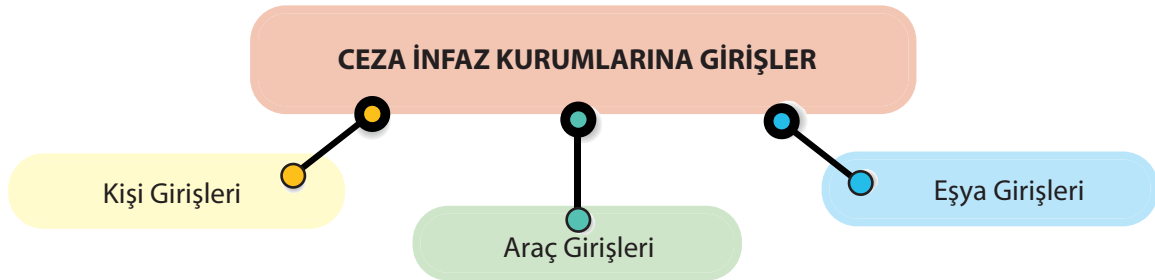
1. Ceza infaz kurumlarında bina girişlerinde güvenliğin sağlanması amacıyla hangi güvenlik sistemlerinin kullanılabileceğini tartışınız.
2. Ceza infaz kurumlarına ziyaret amaçlı gelen kişilerin kuruma alınırken güvenlik tedbirlerinden geçirilmelerinin amaçları nelerdir?

1.3. BİNA GİRİŞ KONTROL SİSTEMLERİ

Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin güvenli ortamda cezalarını çekmeleri sağlanırken hükümlülerin kaçmalarını önleyecek tedbirler de alınır. Alınan tedbirler hükümlülerin düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulmalarını sağlar.

Kurumlarda güvenlik amacıyla kullanılan bina giriş kontrol sistemleri, kuruma giriş yapan hükümlü, tutuklu, personel ve ziyaretçileri denetim altına almayı amaçlar. Kuruma girişlerde yapılan kontrollerle, olumsuz davranış ve düşünce içinde olan veya yasak eşya sokma girişimlerinde bulunan kişilerin engellenmesi amaçlanır.

Kurumun dış çevresine ihata duvarları yapılarak kurum ile ihata duvarı içerisinde bir güvenlik alanı oluşturulur. Oluşturulan bu güvenlik alanı içerisinde kuruma giriş ve çıkışlar, ihata duvarı ile ilişkilendirilen demir kapı ile kontrollü olarak yapılır. Ceza infaz kurumlarına girişler Şema 1.4'teki gibidir.

Şema 1.4: Ceza infaz kurumlarına girişler

Kişilerin girişi esnasında kimlik bilgileri kontrol edildikten sonra kayıt altına alınır. Sakınca görülmeyen kişilerin binaya girişlerine izin verilir. Binaya giriş izni verilen kişiler alınan kayıtlar dâhilinde kontrolleri yapılarak kuruma kabul için giriş işlemlerinden geçirilirler.

Araçların girişi için kayıt ve gereken işlemler yapılır. Aracın tüm bölümleri (araç içi, bagaj ve araçların altı) kontrol edilerek araç girişi yapılır. Araçların alt kısmı araç altı arama el aynası ile görevli personel tarafından yapılır. Zemine kurulan kameralarla araç altı aramalar da yapılabilir.

Eşya ve malzemelerin girişleri için eşyalar önce X-ray cihazından geçilir. Daha sonra elle aramalar yapılarak sakıncalı olmayan eşya ve malzemeler kuruma alınır.

Ceza infaz kurumlarında **bina giriş kontrol sistemleri** olarak kullanılan yöntem ve cihazlar şunlardır:

- Giriş Kartları
- Manyetik Giriş Kartı
- Avuç İçi ve Parmak İzi Okuma Sistemleri
- Optik Göz Okuma Sistemleri

- Yüz Tanıma Sistemleri
- Kamera Sistemleri
- Turnike Sistemleri
- Mekanik veya Elektronik Demir Kapılar
- Araç Plaka Tanıma Sistemleri
- Bilgisayarlar
- Telefonlar
- Gözetleme Kuleleri
- Kontrol Noktaları
- İhata Duvarları
- Jiletli Teller
- Sensörlü Kablo ve Teller
- Bariyer Sistemleri
- Işıklılandırma Sistemleri (Projektörler)
- Taşıt Kapanları
- İkaz Levhaları
- Araç Altı Arama El Aynası
- Araç Altı Arama Kamerası vb. cihaz ve sistemler

Bu cihazlar kurumun güvenlik düzeyinin sınırlaması ve ihtiyacıyla ilgili olarak kullanılır. Kapalı ve yüksek güvenli bir ceza infaz kurumlarının bina giriş kontrol sistemlerinde teknolojik olarak gelişmiş tüm cihazlardan faydalanılır.

Kurumların bina giriş kontrol işlemlerini, jandarma ile ceza infaz kurumunun personeli ortaklaşa yapar. Kurumların iç güvenliği Adalet Bakanlığı ceza infaz kurumları personeli tarafından, dış güvenliği ise İçişleri Bakanlığına bağlı jandarma kolluk kuvvetleri tarafından sağlanır.

Kurumların bina girişlerinde bulunan güvenlik sistemlerinin başında, dış güvenlikten sorumlu jandarma tarafından görevlendirilmiş bir rütbeli personel ve askerler bulunur. Kurum idaresi de sorumlu bir personel görevlendirerek kurumun giriş ve çıkışlarının jandarma personeliyle birlikte kontrol edilmesini sağlar.

1.3.1. Kişi Giriş Kontrol Sistemleri

Personel, hükümlü, tutuklu ile ziyaretçilerin ceza infaz kurumlarına girişleri yapılmadan önce kimlik bilgileri kontrolleri görevliler tarafından yapılır. Kuruma girişlerde giriş kartları, parmak izi ve avuç içi okuma, optik göz okuma kayıtları elektronik cihazlarla yapıldıktan sonra kayıt altına alınır. Kişilere giriş turnikelerinden geçmek için manyetik kartlar, parmak izi ve avuç içi veya retina okutulması yaptırılır. Turnikeler geçişine izin verilmeyen ya da parmak izi ve retinası okunarak kayıt altına alınmayan kişiler için açılmaz. Girişlerde uygulanan bu biyometrik sistemler, gelişen yüksek teknolojinin ışığında yapılmış araştırmaların sonucunda insan bedeninde bulunan kendine özgü taklit edilemez unsurlar için tasarlanmıştır.

SIRA SİZDE

Kişilerin ceza infaz kurumlarına girişlerinde kimlik bilgilerinin kayıt altına alınmasının gerekçeleri nelerdir?

Ceza infaz kurumları kişi giriş kontrol sistemleri uygulamalarında kullanılan yöntem ve cihazlar şunlardır:

- Turnikeli Sistemler
- Duyarlı Kapı
- El Dedektörü
- Kartlı Sistemler
- Kameralar
- Optik Göz Okuma Cihazları
- Yüz Tanıma Cihazı
- Parmak İzi ve Avuç İçi Okuma Cihazları
- Kayıt Defterleri
- Bilgisayar ve Diğer Cihaz ile Sistemler

Turnikeli sistemler, diğer güvenlik sistemleri ile iç içe kullanılması ve kolay olması nedeniyle yaygın olarak kullanılır. Turnikeli sistemler genellikle kapalı ve yüksek güvenli bir kapalı ceza infaz kurumlarında kullanılır. Kişilerin kuruma girişleri, kimlik tespitlerinden sonra alınan kayıtlar dâhilinde, belirli kontrol yerlerinde aramaları yapılarak sağlanır. Aramalar elektronik cihazlar ile sağlanırken şüphe hâlinde elle arama yapılır. Kişilerin yanlarında getirdikleri ve üzerlerinde bulunan eşyaların kontrol ve aramaları da elektronik sistemler içerisinde yapılır.

X-ray cihazı, kuruma girecek olan eşya ve malzemelerin aranması amacıyla kullanılır. Duyarlı kapı ile aynı alanda kurulur. Bu iki cihazın birbirlerini tamamlayıcı özelliklerinden faydalanılır.

Ceza infaz kurumlarına girişlerde kontrol sistemleri;

- a) Personel ve ziyaretçi giriş kontrol sistemleri,
- b) Hükümlü ve tutuklu giriş kontrol sistemleri şeklindedir.

a) Personel ve Ziyaretçi Giriş Kontrol Sistemleri

Görevli tüm personel kuruma girişlerde kendilerine ait bilgileri içeren bir personel kimlik kartı kullanır. Personel kimlik kartları, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından tanzim edilir. Kurum nizamnamesinde görevli jandarma ve kurum personeli kuruma giriş ve çıkışların kontrol altında sağlanması amacıyla birlikte çalışır.

Kurumlara girecek olanlar duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal dedektörle aranır. Eşyaları X-ray cihazından geçirilerek aramaya tabi tutulur. Eşyaların X-ray cihazından geçirildikten sonra göz kontrolü ve elle aramaları yapılır. X-ray, duyarlı kapı ve el dedektörünün bulunmadığı ceza infaz kurumlarında arama ve kontrol elle yapılır.

Kurumlarda gerçekleştirilecek olan hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim, öğretim, kurs ve sağlık vb. hizmetler için dışarıdan bazı kişiler görevlendirilir. Görevlendirilen bu kişiler kuruma girişte ziyaretçi sıfatı taşırlar. Bu kişilere kurumca matbu seri numaralı ve ilgisinin açık kimliğini içeren fotoğrafı ve kurum idaresince imza ve mühürle tasdik edilmiş bir yaka kartı verilir. Kuruma girişlerde kendileri

için verilen yaka kartını göstermek zorundadırlar. Bu kişiler giriş noktalarında kimlik tespiti ve üst aramalarına tabi tutulurlar. Ziyaretçilerin kuruma girişlerinde, kişi olarak önce elektronik ortamda ya da fiziki ortamda ziyaretçi defter kayıtları tutularak gerekli işlemler yapılır.

Hükümlü ve tutukluların avukatları ile ziyaretçileri kuruma girerken idare tarafından kimlikleri alınır. Yerine matbu, seri numaralı, kurum idaresince tasdik edilmiş giriş kartı verilir. Giriş ve çıkışlar bu kart üzerinden yapılır. Ziyaret bitiminde bu kartlar alınarak kimlik kartları geri verilir.

SIRA SİZDE

Kuruma ziyaret amaçlı gelen bir kişinin, duyarlı kapıdan ikaz verdirerek geçişini sürdürmesi durumunda neler yapılır?

b) Hükümlü ve Tutuklu Giriş Kontrol Sistemleri

Kurumların ana girişinde, mahkûm kabul ve mutfak girişlerinde X-ray ve duyarlı kapı bulundurulur. Kurum giriş kısımlarında bulunan bu cihazların varlığı, başta personel olmak üzere bina, hükümlü ve tutuklu, ziyaretçi ve eşya güvenliği açısından önemlidir.

Hükümlü ve tutukluların kuruma giriş kabullerinde kullanılan cihazların, donanımlı ve teknik bilgisi yüksek personel tarafından kullanılması gerekir. Hükümlü ve tutukluların kuruma giriş kontrol sistemleri içerisinde kullanılan elektronik güvenlik cihazları şunlardır:

- X-ray (Sadece eşya ve paket aramada kullanılır.)
- Duyarlı Kapı
- El Dedektörü
- Parmak İzi ve Avuç İçi Okuma Cihazı veya İstampa
- Fotoğraf Makinesi
- Güvenlik Kamerası
- Kayıt Defterleri (Elektronik ortamda ve fiziki ortamda tutulur.)
- Bilgisayarlar vb.

Hükümlü ve tutuklular kolluk kuvvetlerden teslim alınırken kimlik tespitleri, dosyada bulunan kimlik kartları ile yapılır. Kimlik kartları yoksa dosya üzerinden kimlik bilgileri sorgulanıp teslim alınır. Fotoğrafları çekilerek parmak izi ve avuç içi okumaları elektronik cihazlarla kayıt altına alınır. Kurumda parmak izi ve avuç içi okuyucu cihazı yoksa bu işlemler istampa ile matbu kâğıtlara yapılır.

Hükümlü ve tutuklulara, kuruma giriş işlemleri esnasında aramaları yapılmadan önce, üzerlerinde ceza infaz kurumuna sokulması yasak eşya ya da madde olmaması gerektiğine ilişkin bilgilendirme yapılır. Hükümlü ve tutuklular üzerlerinde bulunan tüm eşyaları çıkarttıktan sonra arama amaçlı işlemleri gerçekleştirilir. El ile yapılan fiziki aramalar bittikten sonra el dedektörüyle arama yapılır. Bu işlemlerden sonra hükümlü ve tutuklular duyarlı kapıdan geçirilerek kontrol işlemleri bitirilir.

1.3.2. Eşya Kontrol Sistemleri

Kişiler ceza infaz kurumlarına giriş yaparken dışarıda bulundurulması suç teşkil etmeyen ancak kuruma sokulması yasak olan eşya ve maddeleri yanlarında bulundurabilir (örneğin sim kartı, hafıza kartı, para vb). Bu tür durumlarda arama amacıyla eşyaların kontrollü ve detaylı bir şekilde X-ray cihazında taraması gerçekleştirilir. Yasak olan veya girmesinde sakınca yaratacak olan eşyaların kuruma girmesi bu aşamada engellenir.

1. Öğrenme Birimi

Personelin, ziyaretçilerin, hükümlü ve tutukluların kuruma giriş işlemleri esnasında üzerlerinde bulunan ve yanlarında getirmiş oldukları eşya ve giysiler ayırım gözetmeksizin aramaya tabi tutulur.

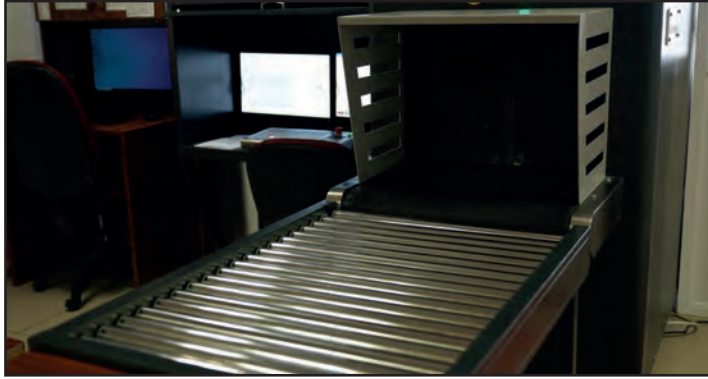
Hükümlü ve tutukluların yanlarında getirmiş oldukları para, kıymetli evrak ve eşya kendilerine verilmez. Eşyalar görevli personel tarafından kaydı yapılarak emanet eşya deposuna alınır.

X-ray cihazı ile yapılan kontrollerde eşya ve malzemeler ayrıca el ve göz aramasına tekrar tabi tutulur. Bu aramaların amacı, kurumun düzen ve güvenliğini etkileyecek, hükümlülerin sağlığını bozabilecek nitelikteki maddeler ile her türlü iletişim araçlarının kuruma sokulmasını engellemektir.

1.3.3. Kontrol Sistemlerinin Kullanımı ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

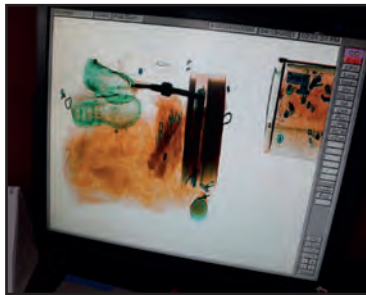
Bina giriş kontrol sistemleri ile kişi ve eşya güvenlik tedbirlerinde kullanılan araçların kullanımında dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalar vardır.

X-ray cihazı kuruma girecek olan eşya, malzeme ve paketleri arama cihazı olarak kullanılır. Bu cihazlar inorganik ve organik maddeleri ayırt etmeyi de sağlar. Cihaz X ışını sistemleri içerisinde kuruma giriş yapan kişilerin yanlarında getirdikleri eşya ve malzemelerin taranması ve kontrolü için kullanılır. X-ray cihazının uyuşturucu ve patlayıcı bulma özelliği de vardır. Fiziksel olarak yapılacak aramalara göre daha detaylı ve hızlı olması bakımından neredeyse tüm kapalı ceza infaz kurumlarında kullanılır (Görsel 1.25).

Görsel 1.25: X-ray cihazı

Cihaz, ekran monitörü, konveyörler ve kontrol paneli olmak üzere üç bölümden oluşur. X-ray cihazları, X ışını ile çalışan radyasyon yayan cihazlardır. Bu ışınlar normalde gözle görülmezler. X ışını elektromanyetik ışınım biçimi olup radyo dalgalarına benzer. Cihazın tünel bölümünün giriş ve çıkış kısımlarında lastik perdeler bulunur (Görsel 1.26).

a

b

c

Görsel 1.26: X-ray cihazını oluşturan bölümler

X-ray cihazları kurumların giriş kapılarına konulur. Kuruma sokulmasında tehlike yaratacak cisimleri ve yoğunluklarını tespit ederek işaret ve renk olarak uyarısını monitöre verecek şekilde programlanmış cihazlardır. X-ray cihazı içerisinden geçen inorganik maddeleri mavi ve siyah, organik maddeleri turuncu, az yoğun maddeleri ise yeşil renkte ekrana yansıtır.

X-ray cihazlarını kullanan personelin dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

- Kuruma girecek olan paket ve bagajlar kontrol amaçlı X-ray cihazının taşıma bandına konulur. Malzemeler aralarında iç içe geçmeleri önlemek için en az 50 cm kadar taşıma bandında mesafe bırakılır. Eşya ve malzemelerin geniş yüzeyleri monitörde daha rahat incelenmesi için taşıma bandına paralel olacak şekilde konulmalıdır.
- Monitörde görüntüler incelenirken zorluk çekilme durumunda bagaj veya eşyanın pozisyonu değiştirilerek cihazdan geçirme işlemi tekrarlanmalıdır.
- Monitördeki görüntüler kontrol edilirken önce büyük olan cisimlerin, sonra küçük olan cisimlerin incelemesi yapılmalıdır.
- X-ray cihazından geçirilen çanta gibi eşyaların içerisinde bulunan malzemelerin kesin bir tanımı yapılamayınca çanta, sahibine açtırılarak kontrol edilmelidir.
- X-ray cihazı çalışır durumda iken cihazın tünel kısmına el sokulmamalı, tünelin ön ve arka kısmında durulmamalıdır. Taşıyıcı bant üzerine oturulmamalıdır.
- Canlı varlıklar hiçbir surette X-ray cihazından geçirilmemelidir (örneğin muhabbet kuşları).
- Eşya ve giysiler X-ray cihazından geçirilse bile tekrar gözle kontrolleri ve elle aramaları yapılmalıdır.
- Görevli personel ceza infaz kurumları için bulundurulması ve sokulması yasaklanmış olan malzemeler ve eşyaların neler olduğunu bilmelidir. X-ray cihazında şüpheli veya yasak olan eşyaların tespit edilme durumunda derhâl kurum amirine bilgi vermelidir.
- X-ray cihazlarını kullanmakla görevli personelin maruz kalabileceği radyasyonun, belirlenen sınırları aşmaması için cihaza uygun dozimetre kullanımı sağlanmalıdır.

SIRA SİZDE

Günlük yaşamda duyarlı kapı ve X-ray cihazları nerelerde kullanılmaktadır?

BİLGİ KUTUSU

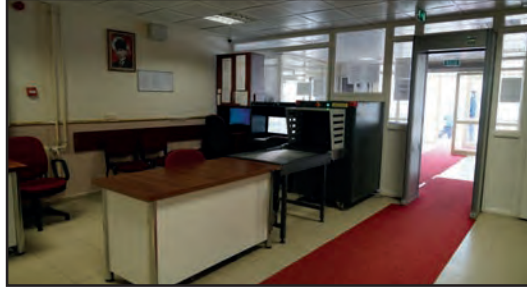

Radyasyonla çalışan kişilerin maruz kaldığı dozların belirli sınırlar içinde kalmasının sağlanması amacıyla kişilerin aldıkları radyasyon dozlarının tayin ve takip edilmesi gerekir. Dozimetre, radyasyon kaynakları ile çalışan kişilerin maruz kaldığı radyasyon dozu miktarının belirlenmesi için kullanılan kişisel izleme cihazlarıdır.

Duyarlı kapı (kapı dedektörü), kuruma girecek olan kişilerin üzerinde gizlediği eşya ya da kuruma girmesi yasak olan metalin tespit edilmesi için kapıya yerleştirilmiş bir dedektördür. X-ray cihazlarıyla birlikte aynı alan içerisinde kurulurlar.

1. Öğrenme Birimi

Duyarlı kapılar, kişinin üzerinde kuruma girmesi yasak olan bir metali X ışınları sayesinde tespit ederek uyarı verir. Kapının yan taraflarında ve boydan boya olan led ışıklı sistemler, hedefin nerede olduğunu belirtmek amacıyla bulunur (Görsel 1.27).

Görsel 1.27: Duyarlı kapı

Duyarlı kapıdaki görevli personel, kişilerin kuruma giriş anlarında bu uyarıları dikkatle gözlemleyerek kapının ikaz vermeden geçişlerini sağlamak zorundadır. Duyarlı kapıdan geçişler esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Kurumlardaki duyarlı kapı görevlileri hükümlü, tutuklu, ziyaretçiler ve personele arama öncesinde duyarlı kapıdan geçmeden önce bilgilendirme yapmalıdır. Bu bilgilendirme ceza infaz kurumlarına sokulması yasak olan veya sokulması suç teşkil edebilecek bir maddenin üzerlerinde bulunmaması şeklindedir (cep telefonu, sim kartı, hafıza kartı vb).
- Girişlerde kişilerin rahatlıkla görüp okuyabilecekleri şekilde kuruma sokulması yasak olarak belirlenen eşya ve malzemelerin belirtildiği uyarı levhaları konulmalıdır. Bu uyarı levhalarının duyarlı kapı ve X-ray cihazının bulunduğu bir alana konulması ziyaretçileri bilgilendirerek görevliye kolaylık sağlar.
- Kurumlara girişlerde, kişilerin görevi ne olursa olsun kontrollü bir şekilde duyarlı kapıdan geçme zorunluluğu vardır.
- Duyarlı kapıdan geçişler tek tek yapılmalıdır.
- Geçişlerin duyarlı kapının ikaz verilmenden sağlanması gereklidir. Eğer ikaz sinyali devam ediyorsa kişinin üzerinde bulunan malzemelerin çıkartılması istenir. Duyarlı kapı dedektörünün geçişte tekrar sinyal vermesi durumunda sinyal veren bölgeler görevli tarafından el dedektörü ile aranır. Şüpheli hâlinde bu kişilerin elle aramayı kabul etmeleri hâlinde kuruma girişleri sağlanmalıdır.
- Kişilerin üzerlerinde bulunan ayakkabı, mont, pardösü, ceket gibi kaba giysileri çıkartarak X-ray cihazına arama için koymaları sağlanmalıdır.
- Duyarlı kapıdan geçişler normal bir hızda yapılmalıdır. Çok hızlı, uzun adımlar veya çok yavaş şekilde geçişlere müsaade edilmemelidir.
- Duyarlı kapıdan geçecek olan kişilerin kapıya temas etmemeleri ve sürtünmemeleri sağlanmalıdır.
- Sesli ve ışıklı uyarı verilen bölgelerin kontrollerinin daha dikkatli yapılması gerekir.
- Duyarlı kapı dedektörlerinin hassasiyet ayarları yetkili kişiler tarafından yapılmalıdır.
- Kuruma giriş yapacak olan rahatsız, hasta veya vücutlarında platin ve protez takılı olanlar yanlarında getirmiş oldukları doktor raporlarını ibraz etmek zorundadırlar. Bu kişilerin raporları kontrol edildikten sonra duyarlı kapıdan geçişleri sağlanıp aramaları elle yapılmalıdır.

- Duyarlı kapıdan sağlık sorunları sebebiyle geçmelerinin sakıncalı olduğu doktor raporu ile belirlenmiş kişilerin duyarlı kapıdan geçişleri cihaz kapatıldıktan sonra yapılmalıdır (hamile kadınlar, kalp pili takılı olanlar gibi). Bu kişilerin aramaları titiz bir şekilde elle yapılarak kuruma girişleri sağlanmalıdır.
- Duyarlı kapı dedektörünün çok yakınında demir yoğunluklu kapı ve rüzgâr akımı olmamalıdır. Bu gibi ortamlar duyarlı kapıyı etkilemektedir.
- Duyarlı kapı cihazının bakımları aksatılmadan periyodik olarak yapılmalıdır.
- Konusu suç teşkil etmemekle birlikte ceza infaz kurumlarına sokulması yasak olan her türlü eşya, çıkışta sahibine verilmek üzere muhafaza altına alınmalıdır.

SIRA SİZDE

Kuruma girecek olan eşyaların X-ray cihazından geçişi sırasında cihazın arıza vermesi durumunda ne gibi önlemler alınır?

El dedektörü, kuruma giriş kapılarında görevli personel tarafından kullanılır. Metal nesnelere duyarlıdır. El dedektörleri aynı zamanda kurumun iç bölümlerinde hükümlü ve tutuklular ile eşyalarının aranmasında ve bina aramasında kullanılır. Kolay taşınabildiğinden her türlü aramada fayda sağlar (Görsel 1.28).

Görsel 1.28: El dedektörü

El dedektörleri kullanılırken dikkat edilecek hususlar şunlardır:

- Aramalarda kullanılacak el dedektörlerinin şarjının kontrol edilerek her zaman çalışır durumda bulunması sağlanmalıdır.
- El dedektörü, kişilerin yüz kısmına tutulmadan, vücudun bölümlerine temas veya sürtünme yapılmayacak şekilde 2,5 ile 7,5 cm arasında vücuda paralel tutulmalıdır.
- El dedektörleri, kontrol esnasında kişilerin vücudunda veya eşyaların içerisinde bulunan metal nesneleri tam olarak belirlediğinden kullanan kişiye avantaj sağlamaktadır. Sesli, ışıklı ve titreşimli özellikleri sayesinde kullanan kişiye birden fazla uyarı özelliklerini sağlamaktadır.
- El dedektörü ile arama yapılırken kişinin boyun hizasından başlayarak koltuk altı, kollar, beden arkası, bacak arası ve bacaklara kadar tüm beden araması gerçekleştirilmelidir.
- El dedektörlerinin uzun ömürlü korunmasını sağlamak amacıyla metal ve ıslak zemine konulmaması gerekir.

SIRA SİZDE

El dedektörü cihazı ile duyarlı kapı dedektörü cihazlarının kullanımındaki benzerlikleri arkadaşlarınızla tartışınız.

Telsizler genellikle kurum içerisinde nöbetçi müdür ve iç güvenlik personeli tarafından kullanılır. Telsizler merkez kontrol odasında bulunan görevli personel tarafından da kullanılabilir. Kurumlarda gerçekleşebilecek olumsuz durumlarda ve haberleşmelerde anlık olarak kullanılır.

İhata duvarları kurumlara dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemek; hükümlü ve tutukluların firarını engellemek amacıyla kurum etrafında beton blok ve duvarlardan oluşturulmuş yapıdır. İhata duvarları üzerinde güvenliği artırmak amacıyla ışıklandırma ve kamera sistemleri de kurulur (Görsel 1.29).

Görsel 1.29: İhata duvarı

Bilgisayarlar, kuruma özellikle hükümlü ve tutuklu ile ziyaretçi kabullerinde kimlik belgeleri kayıtlarının tutulması amacıyla kullanılır. Bu bilgiler elektronik ortamda kullanılır.

Telefonlar, kurum içerisinde bulunan birimlerde ve nöbet alanlarında iletişimi sağlamak için personel tarafından kullanılır. İç hat olarak kullanılan telefonlar dış hatta kapalıdır.

Yüz tanıma sistemleri, kuruma giriş ve çıkış yapacak kişilerin geçişine izin verilmesi için önceden yüzlerinin cihaza tanıtılması amacıyla oluşturulmuş bir sistemdir. Parmak izi ve avuç içi okuma ile optik göz okuma sistemlerindeki işlemleri içerir. Bu cihazlar her tanıtılan yüz için bir ID numarası belirleyerek kayıt oluşturur. Giriş ve çıkışlarda kontrol noktalarında kurulu olan bu cihazlara kişiler yüzünü okutuklarında geçebilirler.

Işıklandırma sistemleri, ceza infaz kurumlarının dış ve iç alanlarını aydınlatmak amacıyla kurulur. Havanın kararması ile devreye girer. Çatı üstleri de ışıklandırma sistemleriyle kontrol altında tutulur (Görsel 1.30).

Görsel 1.30: Işıklandırma sistemi

Parmak izi ve avuç içi okuma cihazı, kolluk kuvvetleri tarafından kuruma kabul edilecek olan hükümlü ve tutukluların teslim alınmasında kullanılır. Kabul esnasında tüm hükümlü ve tutukluların parmak izi ve avuç içi cihaza okutularak elektronik ortamda kaydedilir. Cihaz bulunmuyorsa bu işlemler ıstampa ile kâğıt üzerinde yapılarak mahkûmun fiziki dosyasına konulur (Görsel 1.31 ve Görsel 1.32).

Görsel 1.31: Parmak izi okuma cihazı

Görsel 1.32: Avuç içi okuma cihazı

Fotoğraf makinesi, kuruma kabulde teslim teslim belgesi düzenlenerek kolluk güçlerinden teslim alınan tüm hükümlü ve tutukluların fotoğraflarının çekiminde kullanılır (Görsel 1.33). Çekilen bu fotoğraflar bilgisayara kaydedilir. Fotoğrafların kime ait olduğunu belirlemek için fotoğraf çekmeden önce ad ve soyadlarının yazıldığı bir tabela ile birlikte çekim yapılır. Hükümlü ve tutuklunun kimlik tespitinde ve kurum tarafından düzenlenecek olan hükümlü ve tutuklu kimlik kartlarında bu fotoğraflar kullanılır.

Kamera sistemleri, kurumların iç ve dış alanlarında güvenliği sağlamaya yönelik olarak kayıt ve görüntü almak için kullanılır (Görsel 1.34). Hükümlü ve tutuklunun özel yaşam alanında kullanılmaz.

Görsel 1.33: Fotoğraf makinesi

Görsel 1.34: Kurum içi kurulan kamera

1. Öğrenme Birimi

İç güvenlik personeli, kurumlarda gerçekleşebilecek olaylarda müdahale için robocop elbiselerini kullanır. Müdahalelerle ilgili görüntülerin kayda alınması için **tepe kask kamerası** kullanılır (Görsel 1.35 ve Görsel 1.36).

Görsel 1.35: Robocop elbise

Görsel 1.36: Tepe kask kamerası

Kuruma girişlerde; kimlik kartları, manyetik giriş kartı, ziyaretçi kartları kullanılır. **Kimlik kartı**, manyetik özellikli olarak kurum personeli için adalet kart adı altında hazırlanır. Adalet kartı, biyometrik resimli personel kimlik kartı şeklinde basılır. Tüm personel kuruma girişlerde bu kartı yanında bulundurmak zorundadır.

Ziyaretçi kartları, kurum idaresi tarafından hazırlanır. Kartlar, kuruma gelen tüm ziyaretçiler için kuruma giriş ve çıkışlarda, kontrollü bir şekilde kullanılmak üzere verilir (Görsel 1.37).

Görsel 1.37: Ziyaretçi kartları

Manyetik giriş kartları, kuruma giriş yapacak kişilerin parmak izi ve avuç içi izlerinin alınma işlemleri ve kayıtlarının yüklendiği miknatıslanabilir alanı olan kartlardır. Kuruma giriş ve çıkışlarda bulunan turnikeli kapı sistemlerinde manyetikli kart okutulur. Personel ve ziyaretçi giriş ve çıkışlarında kullanılır.

Optik göz okuma sistemi, kurumlara giriş yapacak olan personel ve ziyaretçilerin giriş ve çıkış işlemlerinde güvenlik amacıyla oluşturulmuş sistemdir. Personel ve ziyaretçilerin optik göz okumaları cihazla taranıp alındıktan sonra kurum içerisine giriş ve çıkışları için kullanılır.

Cihaza belli bir seviyeden gözler yaklaştırılarak turnikeli veya elektronik kapı, sistem içerisinde kayıtlı bilgiler dâhilinde otomatik olarak açılır. Sisteme tanıtımı yapılmamış biri bu kapılardan geçiş yapamaz (Görsel 1.38).

a

b

Görsel 1.38: Optik göz okuma cihazı

Turnike sistemleri kurum içerisinde belirlenmiş alanlara yerleştirilen, giriş ve çıkışı sağlayan sistemlerdir. Kapılar kuruma giriş ve çıkışlarda kullanılır. Yüz tanıma, manyetikli kartlar, parmak izi ve avuç içi okuma sistemi, optik göz okuma sisteminde tanıtılmış olan kişilerin geçişleri için kullanılır. Turnikeler tek seferlik olarak açılıp kapanır. Sistem içerisinde geçişler otomatik olarak kayıt altına alınır (Görsel 1.39).

Görsel 1.39: Turnike sistemli kapılar

Mekanik-elektronik demir kapılar, kurumların tüm giriş ve çıkışlarının sağlanması amacıyla kullanılır. Kapı, demirden yapılmış olup raylı olarak motor gücüyle çalışır (Görsel 1.40).

Görsel 1.40: Kurum dışında bulunan demir kapı

1. Öğrenme Birimi

Araç plaka tanıma ve bariyer sistemi, kurum personeli ve tanımlanacak olan kişilerin araç plakalarının sisteme kayıtlarının yapılmasıyla taşıtlardaki plakaların optik okunarak geçişlerine izin verilmesi için kullanılır. Geçişten önce kapalı bulunan bariyer sistemleri, tanıtları kaydedilmiş plakaları optik okuduklarında engeli açarak giriş ve çıkışlara izin verir.

SIRA SİZDE

Bariyer sistemlerinin, kişi ve araçların kuruma girişlerinde güvenlik açısından işlevi nedir?

Sensörlü kablo; tel, ihata duvarı veya kafes telleri üzerine akıllı sensörler ve akıllı kablo aracılığıyla yerleştirilen, izinsiz geçişlerde hareket algılayan ve uyarı veren bir sistemdir. Firarların önlenmesi ve dışarıdan gelebilecek tehditler için kullanılır (Görsel 1.41).

Görsel 1.41: Sensörlü teller

Gözetleme kuleleri ihata duvarının iç ve dış kısmında olmak üzere kurulan gözetleme ve kontrol yapmak için oluşturulmuş kulelerdir. Çatı üstlerinin rahatlıkla görülüp kontrol edilebileceği yüksekliktedir. Kulede nöbet tutan personel çatı, üstleri ve koğuş bahçelerini belirli noktalardan gözetim altında tutar. Kurum çevresini ve çatı bölümünü ışıklandırmak amacıyla dönerli güvenlik ışıkları gözetleme kulelerine yerleştirilir (Görsel 1.42).

a

b

Görsel 1.42: Gözetleme kuleleri

Jiletli teller, kurumların dış alanlarında bulunan ihata duvarlarının üzerine giriş ve firar eylemlerini engellemek için kurulur. Kurumun çatı etrafına ve havalandırma bahçe duvarlarının üstüne geçişlerini engellemek için de jiletli teller döşenir (Görsel 1.43).

a

b

Görsel 1.43: Jiletli teller

Araç altı arama el aynası, kuruma giriş yapan ve çıkan tüm araçlarda kullanılır. Aynalar personeli tarafından kullanılır. Elle tutulan saplı bir düzeneğin altına yerleştirilmiş aynanın aracın kenar kısımlarından altına tutulup üstten aynaya bakılarak kontrol amaçlı olarak kullanılır.

Araçların tüm alt bölgeleri dikkatli bir şekilde aynadan bakılarak gözden geçirilir. Bu aramanın amacı girişlerde herhangi bir patlayıcı maddeyi tespit etmek ve çıkışlarda firar girişimini engellemektir (Görsel 1.44).

Görsel 1.44: Araç altı arama el aynası

Araç altı kamerası, araçların kuruma giriş noktalarında, araç altı görüntüsünün alınması ve kontrol edilmesi amacıyla kullanılır. Sistem sayesinde kuruma giriş yapan tüm araçların plakaları, tarih, saat ve araç altı görüntüsü otomatik olarak kayıt altına alınır. Daha sonra aracın giriş yapıp yapmaması doğrultusunda onay verilmesi sağlanır. İhtiyaç duyulduğunda kayıt alınan araçların geçişleri, alt görüntüleri ve kullanıcı bilgileri vb. detaylar sorgulanabilir (Görsel 1.45). Araç tekrar geçiş yaptığıında plakası otomatik olarak algılanır.

Görsel 1.45: Araç altı arama kamerası

1. Öğrenme Birimi

Taşıt kapanları kurumlara giriş veya çıkışı sağlayacak olan yollara tek yönlü olarak kurulur.

İkaz levhaları kurumların bulunduğu alanlara yetkisiz girişlerin engellenmesi veya araçların park edilmemesi amacıyla kullanılır. Bu levhalar uyarı niteliğindedir.

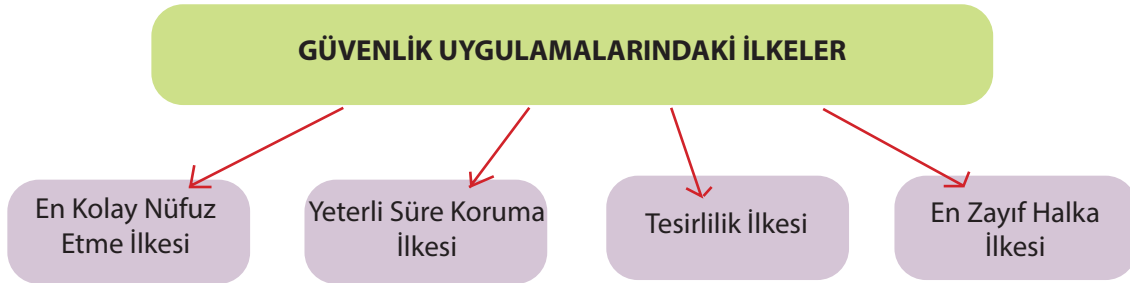
Bariyerler binaya giriş bölümünde kişi ve araçların giriş ve çıkışlarını kontrol altında tutmak için kurulur. Geçişine izin verilmeyen kişi veya araçların önüne engel olan sistemdir (Görsel 1.46).

Görsel 1.46: Bariyerler

1.3.4. Güvenlik İlkeleri

İlke, herhangi bir işte kişilere yol gösteren dayanak noktasıdır. Güvenlik uygulamalarındaki ilkeler Şema 1.5'teki gibidir.

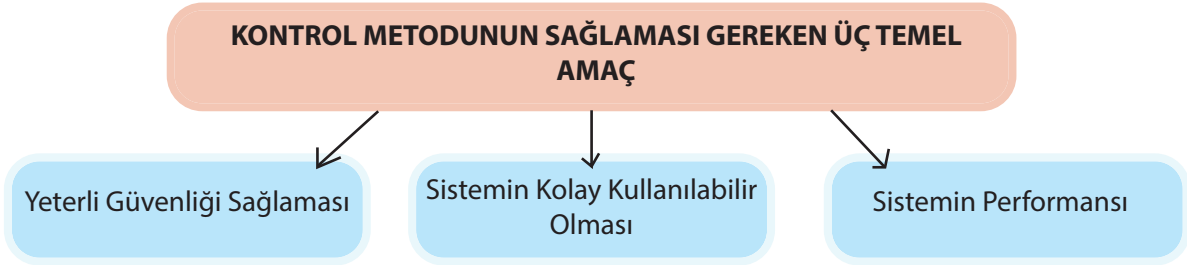

Şema 1.5: Güvenlik uygulamalarındaki ilkeler

En Kolay Nüfuz Etme İlkesi: Kötü niyetli kişiler saldırı amacıyla herhangi bir güvenlik sistemine gerçekleştirilebilecek en kolay saldırıyı yapar. Bu nedenle saldırılara karşı alınacak tedbirleri uygulamayı planlarken saldırganların en kolay yolu deneyecekleri düşünülmelidir.

Yeterli Süre Koruma İlkesi: İnsanlar değerli olan her türlü varlığı korumak isterler. Korunan varlıklar veya herhangi bir şey değerini kaybetmediği sürece korunmaya devam edilir. Zamanla değerini yitiren nesneler korunma yönünde tedbirleri azaldığından önemini kaybeder. Değerli varlıkların değerlerini ve önemlerini kaybetmedikleri sürece korunmalarını söyleyen ilke, yeterli süre koruma ilkesidir.

Tesirlilik İlkesi: Güvenlik sistemlerinde kullanılan kontrol tekniklerinin kullanılabilir ve beklenen amaçlarını gerçekleştirebilir olmalarını gerektiren ilkedir. Herhangi bir kontrol metodunun sağlaması gereken üç temel amaç Şema 1.6'daki gibidir.

Şema 1.6: Kontrol metodunun sağlaması gereken üç temel amaç

Bu üç amaç genellikle birbiriyle çelişir. Bu üç amaçtan herhangi birisinin veya ikisinin gerçekleştirilmesi istendiğinde, diğer iki veya bir amaçtan fedakârlıkta bulunulması gerekir.

Kurumlarda çok güvenli bir sistem oluşturmak istersek ya sisteminin performansı düşer ya kullanılabilirliği zorlaşır ya da performans ve kolay kullanılabilirliği olumsuz yönde etkilenir. Bu sebeple kontrol mekanizmalarını kullanarak yeterli güvenlik, kolay kullanılabilirlik ve performans arasında bir denge oluşturmak gerekir.

Kontrol mekanizmaları kullanılırken kurumların amaçları doğrultusunda farklılıklar gösterebilir. Bir kurum veya kişi için güvenlik en önemli basamağı oluştururken başka bir kişi için performans en önemli amaç olabilir. Bu nedenle kurumlarda güvenlik sistemlerinin geliştirilmesinde hedeflenen amaçlar ve bu amaçlara hangi derecede ulaşılacak istendiği çok önemlidir.

En Zayıf Halka İlkesi: Oluşturulan bir güvenlik sisteminin derecesini o sistemin en zayıf halkası belirler. Güvenlik sistemleri oluşturulurken sistem içerisinde zayıf olan noktaların tespit edilmesi, güçlendirilmesi ve olabildiğince aynı seviyede güvenli hâle getirilmesi sağlanmalıdır. Kötü niyetli kişiler sisteme saldırı yaparken en zayıf noktayı bulmak isterler. En basit ve kolay saldırılar zayıf noktalardan gerçekleştirilir. Bu amaçla saldırılara karşı zayıf noktaların bulunarak güçlendirilmeleri gerekir.

BİLGİ NOTU

Koruma Görevlilerinde Olması Gereken Kişisel Güvenlik İlkeleri

Güvenlik kuvvetleri çalışanları riskli ortamlarda çalışırlar. Koruma görevlileri alınan tedbirlerle saldırganın işini zorlaştırırsa saldırgan daha basit hedeflere yönelerek hata yapabilir. Bu nedenle koruma görevlileri saldırganlara karşı güvenliği sağlamaya çalışırken çok dikkatli hareket etmelidir. Koruma görevlilerinde olması gereken kişisel güvenlik ilkeleri şunlardır:

- Gizliliğe Riayet Etmek
- Rutin İşlerden Kaçınmak
- Uyanık ve Şüpheli Olmak
- Sistemli Olmak
- Haberleşme ve İletişim Ağını Etkin Kullanmak
- Girişken ve Sağduyulu Olmak

OKUMA PARÇASI

Uşak Üniversitesi Çiziyor İşyurdu Üretiyor

Uşak E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü ile Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi arasında yapılan iş birliği ile son moda deri ceketler üretiliyor. Tutuklu ve hükümlülerin özenle çalışarak ortaya çıkardıkları ürünler satış mağazasında Uşaklılarla buluşuyor.

Hükümlü ve tutukluların işyurtlarında çalışmaya başlamadan önce Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla meslek kursu olarak, kursu başarıyla tamamlayanlar hem sertifika sahibi oluyor hem de işyurtlarında işe başlayarak teorik olarak tecrübe kazanıyorlar. Bu sistemle, hükümlülerin salıverilmelerinden sonraki yaşamlarında karşılaşabilecekleri uyum sorununun asgari düzeye indirilmesi hedefleniyor.

Uşak Üniversitesi Görsel Sanatlar Fakültesi Tasarım Bölümüyle yapılan iş birliği ile burada çizilen modellerin ceza infaz kurumu işyurdundaki deri atölyesinde ürün hâline getiriliyor. 100 kişinin çalıştığı atölyede bir yılda çeşitli boy ve ebatlarda 15 bin çanta, 10 bin deri mont ve yelek üretiliyor. Ayrıca düzenli olarak farklı illerde Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu tarafından fuarlar düzenleniyor. Fuarlarda Türkiye'nin değişik bölgelerindeki ceza infaz kurumlarında üretilen ürünler sergileniyor. Buralarda vatandaşlara da doğrudan satışlar yapılıyor. Hükümlü ve tutukluların daha çok iş yurtlarında istihdam edilebilmeleri için proje çalışmaları devam ediyor.

Ayrıca tekstil bölümünde yıllık 80 bin battaniye üretiliyor, Türkiye'deki bütün cezaevlerinin battaniye ihtiyacı Uşak E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü tarafından karşılanıyor.

Görsel 1.47: Uşak İşyurdu battaniye üretimi

<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/usak-universitesi-ciziyor-isyurdu-uretiyor>

Erişim tarihi:03.10.2022:22.00

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıda boş bırakılan alanlara cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. () Elektronik güvenlik sistemlerinin ceza infaz kurumlarında uygulanmasındaki amaç kontrol ve güvenliğin sağlanmasıdır.
2. () Ceza infaz kurumlarında yapılan sayımlara ve aramalara mahkûmların karşı çıkması ziyaretçilerden kaynaklı bir iç tehdit olarak değerlendirilir.
3. () Ceza infaz kurumlarında disiplin ve otoriteden uzak olan uygulamalar, kurumun güvenliğini olumsuz yönde etkiler.
4. () Hükümlü ve tutuklulara yaptırılan açık görüşlerde, ziyaretçiler tarafından kuruma girmesi yasak olan malzemelerin içeriye sokulma girişimleri yaşanır.
5. () Hareket algılayıcı cihazlar sadece dış mekanlara takılır.
6. () Yangın alarm sistemi, yangın başlamadan veya oluşabilecek yangının sebebini algılayan erken uyarı veren sistemlerden oluşur.
7. () Yangın durumunda kır-bas butona basılmak suretiyle, sisteme bağlı bulunan siren ve flaşörler aktif hâle getirilir.
8. () Gaz dedektörleri kurulduğu alanlarda dumanların algılanmasıyla devreye girerek çalışırlar.

B) Aşağıdaki cümlelerde bulunan boşlukları doğru kelimelerle doldurunuz.

9. Gözetleme kulelerinde dış güvenlik memurları nöbet tutarlar.
10. Hükümlü ve tutuklular kuruma teslim edilirken avuç içi ve parmak izleri alınarak kayıtlar oluşturur.
11. Kuruma girişlerde şüphe duyulursa canlı varlıkların X-ray arama cihazından geçişi izni dâhilinde yaptırılabilir.
12. Duyarlı kapı cihazları hem metale karşı hem de karşı uyarı verir.
13. Elektronik alarm sistemlerinde elektrik kesildiğinde sistemin hemen kesintiye uğramaması için ihtiyaç duyulur.
14. Duman dedektörleri, ısı dedektörleri, gaz dedektörleri, alev ve kıvılcım dedektörleri cihazlarından bazılarıdır.
15. Kurumlarda iç mekânlara kurulan siren ve flaşörler göre kurulan sirenlerden daha az sesin çıkma özelliğine sahiptir.
16. Hareket algılayıcı cihazlar bulunduğu alanda herhangi bir hareketi algıladıklarında sistemini devreye sokarak uyarı vermektedirler.

1. Öğrenme Birimi

C) Aşağıdaki sorularda doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

17. Aşağıdakilerden hangisi ceza infaz kurumlarında kullanılan elektronik sistemler arasında yer almaz?

- A) Duyarlı kapı cihazı
- B) Elektronik kelepçe
- C) X-ray cihazı
- D) Parmak ucu ve avuç içi okuma cihazı
- E) Optik göz okuma cihazı

18. Aşağıdakilerden hangisi hükümlü ve tutuklulardan kaynaklı bir iç tehdit unsurudur?

- A) İsyan ve ayaklanma nedenleri
- B) Dışarıdan tünel kazma girişimleri
- C) Merkez kontrol odası görevlisinin gözlem ve kontrolünü aksatması
- D) Personelin tecrübesiz ve eğitimsiz olması
- E) Ziyaret girişinde kavga

19. Aşağıdakilerden hangisi hırsız alarm bileşenlerinden biri değildir?

- A) Hareket algılayıcı cihazlar
- B) Işınli bariyer dedektörü
- C) Siren ve flaşörler
- D) Alev ve kıvılcım dedektörü
- E) Duman dedektörü

20. Aşağıdakilerden hangisi yangın anında buğu şeklinde değişik renklerde gazın ortaya çıkması ve algılanmasıyla uyarı veren cihazdır?

- A) Işıklı yönlendirme panosu
- B) Telefon arayıcılar
- C) Duman dedektörü
- D) Hırsız alarm panelleri
- E) Gaz dedektörü

21. Aşağıdakilerden hangisi kişi kontrol sistemlerinde uygulanmaz?

- A) Avuç içi ve parmak izi okuma sistemi
- B) Optik okuma sistemi
- C) Jiletli teller
- D) Giriş kartları
- E) El dedektörü

22. Aşağıdakilerden hangisi arama amacıyla eşya, koli vb. malzemelerin içerisinde geçirildiği elektronik cihazdır?

- A) Duyarlı kapı
- B) X-ray
- C) Kamera
- D) El dedektörü
- E) Turnike sistemi

23. Aşağıdakilerden hangisi duyarlı kapının kullanımında uygulanması gereken hususlardan biri değildir?

- A) Kişiler tek tek geçirilmelidir.
- B) Kuruma girişlerde görevi ne olursa olsun herkes duyarlı kapıdan geçmek zorundadır.
- C) Hamilelerin olanların girişlerinde duyarlı kapı kapatılarak arama gerçekleştirilir.
- D) Duyarlı kapıdan geçişlerde sesli olarak uyarı verilen bölgelerde kontrollerin dikkatli yapılır.
- E) Duyarlı kapıdan geçişlerde temas ve sürtünme olabilir.

24. Aşağıdakilerden hangisi araç altı kamera cihazıyla kurumlara giriş yapacak olan araçların kontrol edilmesinde dikkat edilecek hususlardan biri değildir?

- A) Aracı kullanan kişinin kimlik bilgisi alır.
- B) Aracın alt görüntüsü ekrana yansıtılır.
- C) Aracın geçtiği tarih kayıt altına alınır.
- D) Aracın plakası kayıt altına alınır.
- E) Aracın ruhsat bilgileri kayıt altına alınır.

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarındaki boşluklara yazınız.

25. Ceza infaz kurumlarında güvenlik sistemlerinin kullanılma nedenlerini açıklayınız.

26. Güvenlik uygulamalarında ilkelerin önemi nedir?

KOD=12998

2.

**ÖĞRENME
BİRİMİ**

KİTLE PSİKOLOJİSİ VE OLAYLARA MÜDAHALE

KONULAR

- 2.1. KİTLE PSİKOLOJİSİ**
- 2.2. OLAYLARA MÜDAHALE**
- 2.3. OLAYLARA MÜDAHALEDE KİŞİSEL EMNİYET**
- 2.4. ZOR KULLANMA ESASLARI**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Kitle psikolojisini
- Olaylara müdahale ve kişisel emniyeti
- Zor kullanma esasları ve aşamaları

TEMEL KAVRAMLAR

Birey, emniyet, grup düşüncesi, kişisel emniyet, kitle, kitle psikolojisi, olay yeri, zor kullanma

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Kişileri suça iten nedenler konusunda düşünceleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.
2. Grup çalışmasının başarıyı olumlu yada olumsuz etkilemesi konusunda fikirleriniz nelerdir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız

2.1. KİTLE PSİKOLOJİSİ

İnsanın sosyal bir varlık olması beraberinde birçok bağlılık ve zorunluluğu getirir. İnsan yalnız yaşayacak şekilde kodlanmamıştır. İnsan, aile ile başlayıp eğitim ve iş hayatı ile birlikte bireysellikten arınıp toplumsallaşır. Birey, bu sayede karşılaştığı zorlu yaşam olaylarını sosyalleşerek aşar ve giderek işlevselleşen grup üyeliği araç olmaktan çıkar ve amaç olmaya başlar.

Kitle: Bir yerde toplanmış, bir araya gelmiş insan topluluğudur. Diğer bir anlamı ise belirli işleviyle özellik gösteren büyük insan kalabalığıdır (Görsel 2.1).

Görsel 2.1: Kitle

Kalabalık: Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğudur (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: Kalabalık

Sürü: Yönlendirilebilen insan topluluğu anlamına gelir. Kitle ya da sürü kavramları, benzer ya da aynı amaç için bir araya gelmiş insan topluluğunu ifade etmek için kullanılır.

Kitle ile birey, birey ile kitle sürekli iletişim ve etkileşim hâlinindedir. Tek başına rasyonel ve benlik farkındalığı yüksek olan birey, kitle içerisinde kendi kimliğini kaybederek kitlenin öngördüğü şekilde davranır. Bu yönüyle kitleler birey üzerindeki yüksek şekillendirici güce sahiptir. Yapılan çalışmalar sonucunda kitlelerin ayrı psikolojilerinin olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı kitle psikolojisi bilimi oluşmuştur.

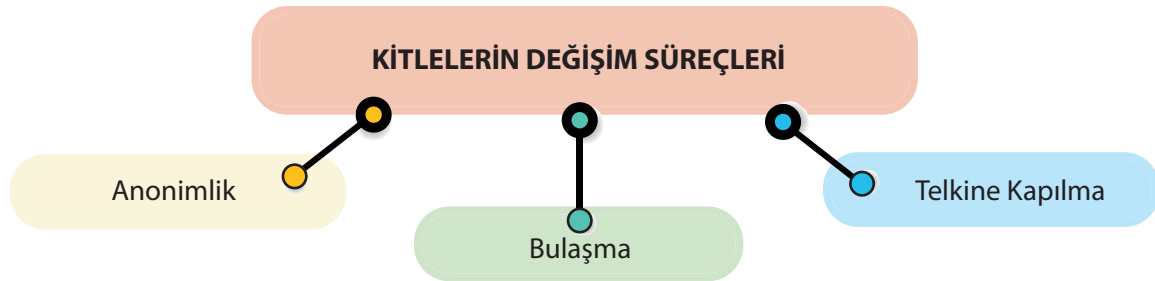
Kitle psikolojisi, sadece bireyin sosyal davranışlarıyla ilgilidir. Kastedilen sosyal davranış, bir uyarana tepki olarak verilen ya da mesaj yüklü her tür davranıştır. Kitle psikolojisi birçok alan araştırmasında, toplumu analiz etmede, bireyi hızlı bir şekilde tanımada, geleceğe dönük tahminlerde bulunmada en sık başvurulan disiplindir. Aynı zamanda suç ve suçlu davranışlarını açıklamada, suçluyu bulmada oldukça etkilidir.

2.1.1. Kitlelerin Genel Özellikleri

Bireyin duygu, düşünce ve davranışları belli koşulu gerçekleştiren psikolojik kitle özelliği kazanmış topluluk içinde değişiklik gösterebilir. Kitle kimliği diğer kimliklerden önde gelir. Çünkü kitle kimliği bireylerin toplamından daha fazla bir varlığı ifade eder. Bireysel kimlik bu yönüyle çok güçlüdür ve yaptırım gücü çok yüksektir. Kitleleri meydana getiren bireyler kim olursa olsun, yaşam biçimleri, duyguları, düşünceleri, iş güçleri, karakterleri ya da zekâları gibi özellikleri benzer ya da farklıdır. Bireylerin kalabalık hâline gelmiş olmaları onlara ortak ruh aşılar.

Kolektif bilinç içerisinde her davranış bulaşıcı özellik gösterir ve bireyin yaşam biçimleri, duyguları, düşünceleri, iş güçleri, karakterleri ya da zekâları silinerek tek tarafa yönelir. Kitle içinde birey, diğerleriyle bağlantı kurarak bireylerin kendilerini eşit görmeye başlamalarına ve aralarında derin bir bağın oluşmasına sebep olur. Böylece kitle, tek bir varlık hâline gelir.

Kitlenin bireyi etkileyerek bireyin bilincini ve kimliğini kaybetmesine neden olan duyguları vardır. Bu duyguları etkileyen etken kısırtılmadır. Kısırtılmada, kitle içinde bulunan birey fiziksel uyarana yerine sosyal uyarana tepkisini gösterir. Kısırtılan birey bireysel yeteneklerine hâkim değildir. Gustave Le Bon (Gustavi Lı Bon) kitlelerin genel özelliklerini "Kitle Modeli" ile anlatır. Kitle Modeline göre kitlelerin değişim süreçleri Şema 2.1'deki gibidir.

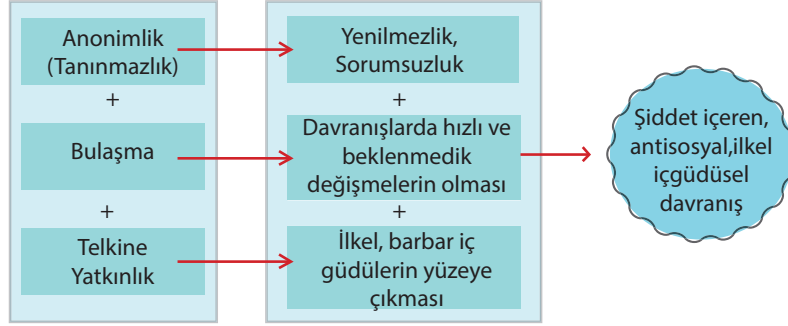

Şema 2.1: Kitlelerin değişim süreçleri

- Anonimlik:** Kitle içinde bireyin suçluluk, utanç, korku ve toplumsal normlara bağlılığa dayanan kendini kontrol etme mekanizması zayıflar. Kendini gözlemleme ve değerlendirmesinin yanı sıra diğerlerinin kendisini nasıl gördüğü ile ilgili kaygı düzeyi düşer. Kendi kimliğini kaybeden birey, kitlenin bir parçası hâline gelir.
- Bulaşma:** Kitle içerisinde bulaşma kontrol edilemeyen bir süreçtir. Kişiler arası etkileşim ve etki süreçleri yükseldikçe kitlenin homojenlik düzeyi artar. Bu noktada tutumlar, duygular, davranışlar hızlı bir şekilde iletişime girer ve sorgulanmadan kabul edilir.

- c) **Telkine Kapılma:** Kitle içindeki birey bilincini yitirdiğinden hipnozda ki benzer durumda herhangi bir telkine açık hâle gelir. Bireyin bazı yetenekleri silinip giderken bazıları da alabildiğine güçlenir. Bu, kitlenin bulaşma özelliğinden kaynaklanır. Telkine açıklık kitledeki tüm bireyler için aynıdır.

Lider konumundaki kişi ya da kişilerden kaynaklanan duygu ve davranışlar, bir kartopu gibi giderek büyür ve tüm kitleye yayılır. Kitlenin bireyler üzerinde oluşturduğu davranışlar şema 2.2’deki gibidir.

Şema 2.2: Le Bon'un kitle modeli

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular koğuş içerisinde tanımadıkları insanlarla birlikte yaşamak zorundadırlar. Mahkûmlar hem ceza infaz kurumunda olmanın katlanılmaz durumu hem de zorla sosyalleşmenin gerektirdiği koşullara uyum sağlamaya çabalarlar. Kurumda disiplini sağlamak için konulmuş kuralların yanı sıra mahkûmların kendi aralarındaki sosyal ilişkilerden doğan kuralları vardır. Bu kurallara bireysel veya grup hâlinde karşı çıkma, direnme, tepki geliştirme, istismar etme gibi duygu ve düşüncelere sahip oldukları sıklıkla gözlemlenir. Hükümlü ve tutuklular arasında ne tam bir dayanışma ne de tam bir hâkimiyet söz konusudur. Maddi veya manevi güce sahip, belirli bir grup tarafından tanınmış kişiler koğuş içerisinde çok daha fazla söz hakkına ve yaptırıma sahip olabilir. Diğerlerinin bu durumdan etkilenmesi, disiplin sağlayıcı tüm sisteme karşı direnç geliştirirken birlikte olma ve birlikte hareket etmede kendiliğinden neden olur.

Kolektif bilince sahip kitlelerin genel olarak sergilediği benzer özellikler şunlardır:

- Bilinçli kişiliği ortadan kaybolur. Her birey gün içerisinde kendi çıkarlarına uygun davranışlarda bulunur. Normal şartlarda barışçıl ve ılımlı olan birey kitle içinde tehdit unsuruna karşı kolektif için kendini feda edebilir seviyeye gelebilir. Kitlenin ruhunu alır. Tek başlarına bireylerde görünmeyen yeni davranışlar ortaya çıkar.
- Kitle içindeki birey kendini kalabalık nedeniyle yenilmez hisseder. Sorumluluk ve cezalandırılma korkusu ortadan kalkınca bastırdığı duygu ve içgüdüleri açığa çıkar.
- Kitle içindeki duygular bulaşıcıdır. Birey içinde bulunduğu durumda normalde vazgeçmeyeceği çıkarlarından kitle için vazgeçebilir.
- Kitle içindeki birey lider telkinine yatkın olur. Kitle bu fikirleri bir imge olarak oluşturur ve aklındaki ideal olanla sloganı eşleştirir. Kitlelerin birbirleriyle en çelişkili fikirleri kabul edebilmelerinin nedeni budur.
- Kitle basit akıl yürütmeler ile etki altına alınır. Problemleri mantık süzgecinden geçirmez. Açık çelişkileri bile göremez. Kitle akıl yürütmez.
- Kitle hoşgörüsüz ve otoriterdir. Kitle neyin hakikat neyin hata olduğunun kesin olarak farkındadır ancak gücüne güvenir. Farklı bir sese ya da fikre tahammülü yoktur. Tek başınayken tartışmaya açık olan bireyler kitle içindeyken farklı fikirlere öfkelenirler.
- Kitle sıklıkla içgüdülere teslim olma eğilimindedir.

2. Öğrenme Birimi

- Kitle imgelere önem verir. Gerçek dışı olan ile gerçek arasında kitle için fark yoktur. Kitleye hâkim olmak için kitle imgelemine (insanın istediği şeyi gözünde canlandırabilme yetisi) iyi anlamak gerekir.
- Kitle ruhunun değişmesi kısmen de olsa eğitim ve öğretim yoluyla sağlanabilir.
- Kitlenin hafızası yoktur. Geçmiş yaşantılardan etkilenmez. Aynı hatalar yapılabilir.
- Kitle için lider arayışı içgüdüselidir. Belli sayıda bir araya gelmiş canlı varlık içgüdüsel olarak kendilerini bir liderin otoritesi altına yerleştirir. Önderler genelde fikir insanı değil eylem insanlarıdır. Kitle özgürlüğü değil itaat etmeyi ister.

BİLGİ NOTU

Sosyal psikolog Philip Zimbardo (Filip Zimbardo), 1971 yılında sosyal roller karşısında insanların nasıl tepki verdiklerine dair araştırma yapmak ister ve bu araştırma için Stanford Üniversitesi'nin bodrum katında "mahkûm" ve "gardiyan" rollerinin bulunduğu cezaevi simülasyonlu bir deney gerçekleştirir. Araştırmanın gerçeğe uygun olması için roller konusunda önceden bilgi verilmeyen 24 gönüllü üniversite öğrencisine deney için günlük 15 dolar verileceği belirtilir. Gardiyan rolündekiler üniforma giyer, güneş gözlüğü takar ve 8 saatlik vardiyalar şeklinde çalışır. Mahkûm rolündekiler ise tek tip kıyafet giyer, isimleri yerine kendilerine verilen numara ile çağırılır. Birkaç gün sonra herkes kendi rolünü fazlaca benimser.

Gardiyanlar mahkûmlara yönelik keyfi cezalandırmalar, vahşi davranışlar sergilemeye başlar. Mahkûmlar önce isyan edip başkaldırmaya çalışsa da engellenmeler sonucu boyun eğer. 2 hafta planlanan deney, deneklerin kontrolden çıkması nedeniyle 6. günün sonunda sonlandırılır.

2.1.2. Kitle İçinde Birey

Grup, aynı amacı olan, birden fazla ortak özelliği bulunan, gereksinim ve beklentileri karşılayıp tamamlayan, kurallarla birbirine bağlı, üyelerinin birbirleriyle etkileşim hâlinde olduğu toplumsal birimdir. İnsan her şeyden önce sosyal bir varlıktır ve hayatı boyunca farklı sosyal ortamlarda ve gruplar içinde bulunur.

Kitle psikolojisinin incelediği alanlardan biri de kitle içinde bireydir. Birey tek başına kendi kararlarını alma, kişisel önceliğini ön planda tutma gibi özelliklere sahipken grup içerisinde farklılaşır. Grup, telkin özelliğine sahiptir ve bu özellik sayesinde bireyi kendi kimliğinden arındırıp yeni bir kimlik verir. Tek başına bilinçli kişiliğiyle hareket eden birey grup içerisinde bilinçaltı kişilikle hareket eder.

Kitle içerisinde birey, diğerleriyle aynı görüşe sahip olmak zorunda değildir. Kitlenin söz birliğinden uzaklaşan bireyler cezalandırılır ya da gruptan dışlanır. Söz birliğine yakın olan bireyle ise ödüllendirilebilir. Bu nedenle diğerleriyle hemfikir olmak bireyi daha güçlü hissettirerek güven verir ve diğerlerine uyma davranışı gelişir.

2.1.3. Kitle Psikolojisi ve Şiddet

Şiddet bir hareketin, bir gücün derecesini ve yoğunluğunu ifade etmek için kullanılır. Duygu ve davranışlarda yaşanan aşırı abartılmışlığın fiziksel (tokat atma, tekme, yumruklama vb.) ya da duygusal (aşağılama, ihmal, hakaret etme, baskı vb.) belirtisi olarak da tanımlanır.

Etkili iletişim kuramayan, problem çözme becerisi gelişmemiş, farkındalık ve içgörü kazanamamış bireyler stres verici durumlarda yönlendirme, hâkimiyet kurma ve gücü elde etme amacıyla şiddet kullanabilirler (Görsel 2.3).

Görsel 2.3: Birey ve şiddet

Özdenetim kuramı davranış değiştirirken insanın farklı motivasyon ve kaynaklarının açıklandığı kuramdır. Özdenetim kuramında bireyin sevgi, kabul görme, başarı ve sosyal ilişki gibi ihtiyaçların yanı sıra güç ihtiyaçlarının da olduğu belirtilir. Farklı tip güç kaynakları kullanılarak bu ihtiyaç giderilir.

Bu durum kitle için de geçerli olup birey kendine güç sağlayacak pozisyonlarda yer almak için çabalar. Bireyin bu çabası davranışlarını, inanç, tutum ve duygularını etkileyerek değişimine neden olur. Bu durum bireyin hem kitleye olan bağlılığını hem de kendilerinden olmayanlara yönelik olumsuz tutumlarını ifade eder.

Kitle içindeki bireyin davranışları ön yargı ve ayrımcılık kavramlarını aklı getirebilir. Ön yargı: Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargı, peşin hüküm, peşin fikirdir. Ön yargılar bir kişiye karşı olabileceği gibi diğer gruplara, kurumlara hatta topluma karşı da olabilir. Örneğin memleket, futbol takımı, meslek vb.

SIRA SİZDE

M Kişisi 32 yaşında, evli ve 2 çocuk babasıdır. Babasından kalma nalbur dükkânını işletmektedir. M kişisi günlük hayatta esnaf arkadaşları dışında fazla arkadaşı olmayan, eşi ve çocuklarıyla sınırlı iletişim kuran, sakın ve pek konuşmayı sevmeyen biri olarak tanımlanır. En sevdiği aktivite futbol maçı izlemek olan M kişisi X takımını tutar ve yılda bir iki kez maçlara gider. M kişisi normal şartlar altında şiddet eğilimli biri değildir. M kişisi takımının maçına gittiği bir gün stadyumda olaylar yaşanır ve bu olaylar maç sonunda da devam eder. Arkadaşları ile arabalarına doğru giderken karşı takımın taraftarlarından birkaç kişinin sözlü tacizine maruz kalırlar. Kendi takımlarına yöneltilen hakaret ve aşağılama karşısında M kişisi ve arkadaşları diğer grubun üzerine yürür ve onlara saldırlar. Olay esnasında yaralananların olması sonucu M kişisi ve arkadaşları ile karşı takımın taraftarları karakola götürülür.

M kişinin günlük hayatta ailesiyle bile sınırlı iletişim kuran, sakın yapılı biri olmasına rağmen arkadaşlarıyla bir arada iken farklı davranış sergilemesinin nedenlerini tartışınız?

Ayrımcılık, ön yargının davranış olarak görülmesidir. Ayrımcılıkta bir taraf olma durumu söz konusudur. Olumsuz duygu ve düşüncelerin yanı sıra olumsuz bir tutum da vardır. Kitle içinde kendi kimliğinden arınmış birey kitleyle birlikte duygularını ve şiddeti daha kolay ifade eder. Kitlenin etkisinde kalan birey, diğerlerinin hissettiği öfkeyi kendi öfkesi gibi yaşar. Kitlenin gücü kitledeki birey sayısının toplamından büyüktür. Bu nedenle kitlenin öfkesi yoğunluğu nedeniyle daha yıkıcıdır.

2.1.4. Grup Düşüncesi

Grubun her üyesinin, grubun mevcut fikir birliği olduğuna inandıkları görüşle kendi fikirlerini bağdaştırmaya çalıştığı durum grup düşüncesi olarak değerlendirilir. Grup üyelerinin aldıkları kararlar kötü veya mantıksız bile olsa uyumluluk veya bağlılık arzusu, onların sonuçları ne olursa olsun anlaşılmaya varmalarını sağlar. Bu durum, grubun çatışmayı en aza indirmesini sağlayarak daha yararlı olabilecek diğer seçeneklerin gözden geçirilmeden fikir birliğine varılmasına neden olur.

Grup düşüncesiyle ilgili yapılan araştırmalardan biri Yale Üniversitesi'nde psikolog olan Irving Janis (İrving Yanis) tarafından gerçekleştirilmiştir. Janis'e göre grup düşüncesinin ortaya çıkışının belirlenmesine yardımcı olan sekiz kriter vardır. Kriterlerden ilk ikisi; grubun kendine duyduğu aşırı güvenden kaynaklanan cesaretini, üçüncü ve dördüncüsü; olayların bütününe değil de dar açıdan bakılarak bir bölümüne odaklanmayı, son dört madde ise grubun olaylara tek bir açıdan bakmasını ifade eder. Grup düşüncesiyle ilgili kriterleri şunlardır:

- **Yenilmezlik İllüzyonu (Yanılsama):** Grup üyeleri, grubun uğraştığı her şeyde başarılı olacağına inanabilir. Bariz tehlikeyi görmezden gelebilir, aşırı risk alabilir ve aşırı iyimser olabilirler. Bir grubun sahip olduğu uzmanlık derecesi ne kadar yüksekse yenilmezlik illüzyonunun ortaya çıkma olasılığı o kadar fazladır.
- **Grup Ahlakına İnanç:** Grup üyeleri, grup içi ahlakına tartışmasız inanırlar ve alınan kararlarla ilgili diğer grupların varsayımlarını, eleştirilerini, düşüncelerini ve uyarılarını dikkate almazlar. Ayrıca kendilerini diğerlerinden daha ahlaki veya etik bularak başkalarının, gruba ait eylemleri ve kararlarına yönelik yargılarını görmezden gelebilirler.
- **Ortak Mantiğa Bürünme:** Grup üyeleri, kendilerini geçmiş kararlarını yeniden gözden geçirmeye sevk edebilecek uyarıları ve diğer olumsuz geribildirimleri azaltmak için ortak bahaneler oluştururlar. Grup üyeleri dışardan gelen uyarıları görmezden gelirler.
- **Grup Dışı Basmakalıp Düşünceler:** Grubun üyeleri, diğer grupları "düşmanları" gibi görüp, haklarında olumsuz veya basmakalıp görüşlere sahip olabilirler. Yapacakları çalışmalarla ilgili aldıkları riskler ne kadar yüksek olursa olsun, diğer grubun fikirlerini yanlış ve eksik bulmaları nedeniyle değerlendirmeye almazlar.
- **Muhallifler Üzerinde Doğrudan Baskı:** Grubun üyeleri, grubun ortak kararlarından herhangi biri hakkında şüphelerini dile getiren veya çoğunluğun tercih ettiği bir düşüncenin alternatifini destekleyen ve bunları sorgulayan, karşıt görüşte olan herhangi bir kişiye doğrudan baskı uygular.
- **Bireysel Sansür:** Grubun her üyesi, grubun fikir birliği içerisinde olduğu görünen düşüncelerden farklı düşünceler ifade etmekten kaçınır; endişeleri konusunda sessiz kalır ve hatta şüphelerini en aza indirir. "Eğer herkes aynı fikirde olursa o zaman aksini düşündüğüm yanlış olmalı" şeklinde düşünür. Alınan bilgiler, seçilen karara veya alternatife uymadığı ya da onu desteklemediği takdirde sansürlenir.
- **Oy birliği Yanılsaması:** Grupta çoğunluğun görüşü doğrultusunda konuşan üyeler tarafından ifade edilen hemen hemen tüm kararlara diğer grup üyelerinin katıldığına düşünülmesidir. Tartışmanın herhangi bir bölümünde sessiz kalan herhangi bir üyenin diğerlerinin söyledikleriyle tam uyum içinde olduğu, grubun kararlarına katıldığı algılanır. Farklı ya da karşıt görüşler

ifade edilmediğinden gruptaki herkes, grubun kararını oy birliğiyle aldığını düşünür.

SIRA SİZDE

Katılımcılarını 11. sınıfların oluşturduğu bilgi yarışmasında iki lise karşılaşacaktır. Z.B. Lisesi yüksek puanla öğrenci kabul eden, üniversiteye yerleşme başarısı yüksek ve her yıl Türkiye'nin en iyi üniversitelerine çok sayıda öğrenci yerleştiren bir okuldur. H.G. Lisesi ise ortalama puanla öğrenci kabul eden ve üniversite kazananların oranı diğer liseye göre daha düşük bir okuldur. Z.B. Lisesi ve H.G. Lisesi bilgi yarışması için okulun 11. sınıfına devam eden en başarılı öğrencilerinden birer grup oluşturulur.

Oluşturulan grup okullarının ülkenin sayılı liseleri arasında yer alması, okulun en seçkin öğrencileri olmaları, diğer okulun başarı sıralamasının kendi okullarından daha düşük olduğunu bilmeleri ve çevrelerinin kesinlikle onların kazanacağını telkin etmeleri nedeniyle kendilerine çok fazla güvenirlir. Tanıdıklarının yaptıklarının ahlaken yanlış olduğuyla ilgili uyarılarını duymazdan gelip diğer lisenin öğrencilerinin disiplin cezası alıp almadıkları, ailelerinin sosyal ve ekonomik durumları vb. konularla ilgili yarışma dışı konularda bilgi toplarlar. Yarışmaya hazırlanırken 2 yıl önce katılıp kaybettikleri bilgi yarışmasıyla ilgili hatalarını gözden geçirmeleri gerektiğiyle ilgili uyarıları dikkate almazlar. Kendi hazırladıkları çalışma planlarının en doğrusu olduğuna karar verip yarışmaya seçilmeyen sınıf arkadaşlarının kendilerini kıskandıklarını düşünerek önerilerini değerlendirmezler. Haftalık programdaki çalışma saatlerinin daha fazla olması gerektiğini belirten grup içindeki az sayıdaki öğrenciye baskı uygulayıp kararlarını grubun kararı yönünde değiştirmesini sağlarlar. Bazı ders konularının eklenmesini gerektiğini düşünen birkaç grup üyesi, diğerlerinin ders konularının yeterli olduğunu düşünmesi nedeniyle kendi düşüncesi-nin yanlış olduğu izlenimine kapılırlar. Grubun çoğunluğu toplantı yapacakları yerin kafeterya olmasını ister ve kararla ilgili düşüncesini belirtmeyen, sessiz kalan üyelerin de diğer üyelerle hemfikir olup oy birliği içerisinde oldukları düşünülecek karar alırlar. Toplantıya katılamayan bir öğrenci kafeteryanın grup toplantıları için uygun olmayacağını grup liderine ve diğer üyelere bildirmek istediğinde kendilerini grubun koruyucusu olarak gören bazı üyeler onu engellerler.

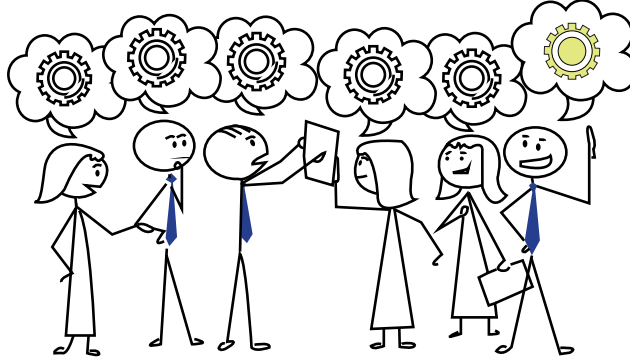
Kendilerine hazırlanmak için tanınan süre tamamlanıp yarışma günü geldiğinde her iki lisenin öğrencileri yarışma için karşılıklı masalarda yerlerini alır. Bilgi yarışması başladığında ilk turda Z.B. Lisesi daha fazla soruya doğru cevap verip geçer ve bu durum kendilerine duydukları güveni arttırarak kendilerini yarışmaların galibi olarak görmeye sebep olur. 2. turdan itibaren H.G. Lisesi daha fazla soruyu bilerek öne geçer. 3. turu da önde tamamlayıp yarışmayı kazanır. Bu durum Z.B. Lisesi yarışma grubu ve öğrencileri için tam bir hayal kırıklığı olur.

Aşağıdaki soruları yukarıda verilen metne göre cevaplayınız.

1. Yarışma sürecinde yaşanan bu durumu grup düşüncesi açısından değerlendiriniz.
2. Öğrencilerin okullarından aldıkları eğitime güvenleri ve kendilerini potansiyellerinin üstünde değerlendirmeleri nasıl etkilemiştir?
3. Toplantıya katılamayan bir öğrencinin farklı görüşte olduğunu lidere ve diğer üyelere bildirmek istediğinde grubun koruyucuları tarafından engellenmesi grup düşüncesinin hangi özelliğiyle ilgilidir?

2. Öğrenme Birimi

- **Akıl Bekçileri:** Grup üyelerinden bazıları, lideri ve diğer üyeleri geçmiş kararların olumsuz sonuçlarından ve karşıt görüşlerden korumak için kendilerini akıl bekçileri olarak atarlar. Bilgileri gruba ulaşmadan önce filtreleyerek muhalif bilgileri engellerler. Bu bekçiler karar verme sürecini ve grubun önüne konan seçenekleri kontrol etmeye çalışırlar (Görsel 2.4).

Görsel 2.4: Grup düşüncesi

Grubu oluşturan bireylerin birbirleriyle aynı fikirde olmaları, sorun yaşamamaları ve kararların itiraz edilmeden oy birliği içerisinde alınması her zaman istenilen bir sonuç yaratmaz. Liderin, fikirlerini tüm üyeler kendi düşüncelerini paylaştıktan sonra bildirmesi ve farklı düşünceye sahip üyelerin fikirlerini ifade etmeleri grup düşüncesinin olumsuz sonuçlarını en aza indirir.

Grup psikolojisi ve grup düşüncesiyle karar alma süreçleri kitle psikolojisinin anlaşılmasında önemli etkenlerdir. Yapıları ve işlevleri gereği ceza infaz kurumları da kitle psikolojisinin ilgi alanına girer.

Cezalandırmanın tek amacı toplumun intikam duygusunun tatmin edilmesi veya suç sayılan eylemin bedelinin ödettirilmesi değildir. Mahkûmların ıslah edilmesi, iyileştirilmesi, rehabilite edilmesi, topluma kazandırılması da cezalandırmanın amaçlarındandır. Bunu sağlayabilmek için ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların birbiriyle bağ kurduğu, mutluluklarını ya da kederlerini paylaştığı, birlikte hareket ettikleri grupların psikolojisini ve düşünceleri anlayıp doğru yaklaşımda bulunmak gerekir.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Çevrenizde bir yerin yandığını gördüğünüzde ne yaparsınız?
2. Korumaya alınmış bir olay yeri gördüğünüzde yapmanız gerekenler ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

2.2. OLAYLARA MÜDAHALE

Ceza infaz kurumlarında olağan dışı olay olarak nitelendirilecek olaylar; ayaklanma ve rehin alma, ölüm ve öldürme, intihar girişimi, yangın, kendine zarar verme, cinsel saldırı ve istismar vb. olaylardır. Kurum yönetimi bu olayların yaşanmaması için gerekli tedbirleri alsa da hayatın olağan akışında bu tür olaylarla karşılaşılır.

Kurumlarda her olayın yaşanmasının ardından zaman kaybedilmeden krizi yönetecek ekibin müdahale edebilmesi için ekipler daha önceden belirlenir. Olayın özelliğine göre ekipman giyecek ve kullanacak kişilerle hükümlü ve tutuklularla iletişime geçecek görevliler belirlenir.

Olaya tanık olan personelin kiminle iletişime geçeceği ve ne yapması gerektiği de plan dâhilinde belirlenir. Bu tür olaylara müdahale için belirli zamanlarda tatbikatlar düzenlenir. Personelin olağan-dışı olaylar için hazırlıklı olması sağlanır (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Olaylara müdahale eğitimi

2.2.1. Olay Yerine İlk Gelen Personelin Görevleri

Ceza infaz kurumunda olay yerine gelen infaz kurum memuru veya olayı ilk gören personel öncelikle olayın ne olduğunu, kapsamını, ciddiyetini iyi gözlemlemeli ve acil durum ekiplerine hemen bilgi vermelidir.

Bazı olaylar başka olayların başlangıcı olabilir. Örneğin geçmiş dönemlerde basit görünen bir yangın, ayaklanma ya da rehin alma gibi olayların başlangıcı olmuştur. Personel bu gibi durumların bilincinde olmalı ve olayı iyi analiz ederek gerekli bilgiyi aktarmalıdır.

Olayı gören personel öncelikle kendi güvenlik önlemlerini aldıktan sonra olayın türüne göre çevredeki kişilerin ve çevrenin güvenliğini almalıdır. Olay devam eden bir olay mı? Yoksa son bulmuş bir olay mı? Düzmece bir olay olabilir mi? gibi soruları acil bir şekilde değerlendirmelidir. Olay son bulmuşsa olayı incelemeye yetkili kişiler gelinceye kadar delil olabileceğinden hiçbir şeye dokunulmasına izin verilmemelidir.

Olayda ilk yardım gerekliliği varsa sağlık birimlerine haber vermeli, kendi ilk yardım yeterliliği varsa sağlık ekibi gelinceye kadar ilk yardım müdahalesini yapmalıdır. Sağlık ekiplerine bilgi verilirken kişinin durumu, varsa yaralanmanın hangi bölgede olduğu ve durumun ciddiyetiyle ilgili bilgiler verilmelidir.

Olay ceza infaz kurumu koğuşunda meydana gelmiş ya da meydana gelmeye devam ediyorsa yeterli çoğunluk sağlanmadan ve ekip amiri olay yerine gelmeden koğuş açılmamalıdır. Olay, kurumun açık alanında meydana gelmiş ya da devam ediyorsa konusu meşru savunma ve zorunluluk hâlini içeriyorsa olaya müdahale ilgili mevzuatın meşru savunma zorunluluk hâli hükümlerine göre gerçekleştirilir.

Ceza infaz kurumunda yaşanan olaylarda olay yerine gelen ilk ekibin dikkat etmesi gerekenler şunlardır:

- Çevre güvenliği sağlanarak olay yeri koruma altına alınmalı
- Olay yerine ulaşıncaya suçun devamı ya da başka suç girişi varsa önlenip kontrolü sağlanmalı
- Olay yerinde suçta mağdurluk durumu yaşayanlar varsa yardım edilmeli, ihtiyaç hâlinde ilk yardım müdahalesi yapıp sağlık birimine yönlendirilmeli

- Şüpheliler ve mağdurlar ayrı ayrı bölümlere alınmalı
- Şahıslar olay yerinden uzaklaştırıldıktan sonra çevre güvenliği alınıp olay yeri koruma altına alınmalı
- Olayda oluşan delillerin korunmasına dikkat edilmeli
- Olay en ince ayrıntısına kadar tutanak hâline getirilmeli
- Savcılığın ya da ceza infaz kurumu müdürlüğünün olay yeri işlemi için görevlendireceği birimler gelinceye kadar olay yeri korumasına devam edilmeli

2.2.2. Olaylara Müdahalede Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Kurumlarda çok değişik olaylar yaşanmaktadır. Her olayda dikkat edilmesi gereken unsurlar farklıdır. Ceza infaz kurumunda görev yapan personeller aniden gelişen olaylar karşısında dikkat edeceği noktaları iyi bilmeli ve müdahalelerde dikkat edilmesi gereken noktalara özen göstermelidir. Müdahale sırasında iletişim ve psikolojik olarak doğru yöntemler kullanılmalıdır.

Ceza infaz kurumunda ayaklanma ve rehin alma olayları karşısında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Olayın farklı boyutlara ulaşmasını engellemek amacıyla gerekli güvenlik tedbirleri alınmalı, ayaklanma eylemlerinde kurumundan idaresi tarafından önlemler alanların güvenliği sağlanmalıdır.
- Olayın yaşanmasından sonra zaman kaybedilmeden krizi yönetecek ekip kurulmalı ve olayın özelliğine göre hükümlü ve tutuklularla iletişime geçecek görevliler belirlenmelidir.
- Eylemin ne amaçla yapıldığı, öncelikle sorunun ne olduğu, kişinin veya kişilerin ne istediği tespit edilip bu sorunlara çözüm bulunmalıdır.
- Olay anında tüm iç ve dış iletişim kanalları kullanılabilir durumda hazır tutulmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır.
- Ayaklanma olaylarında olayın uzamasını ve büyümesini engellemek için olayın başladığı bölümün elektrik ve suyu kesilmelidir.
- Ayaklanmanın boyutuna göre ceza infaz kurumunda bulunanların suç türüne bakılmaksızın tüm çocuk ve kadınlar ile cinsel suçlardan hükümlü ve tutukluların güvenliği sağlanmalıdır.
- Yönetim, sakinliğini korumalı ve kışkırtıcı davranmamalıdır.
- Hükümlü ve tutukluya yaptığı davranışın yaptırımı hatırlatılmalıdır.
- Eylemden korkulduğu hissettirilmemeli ancak eylemin önemsenmemesi de olayların boyutunu büyüteceğinden dikkatli olunmalıdır.
- Yaptığı eylemin önemsenmediğini gören hükümlü ve tutuklu, düşündüğü eylemi gerçekleştirebilir. Bu durumda hükümlü ve tutuklu ile iletişime geçen personel sakin, sessiz ve olgun bir tavır takınmalıdır. Eylem devam ederse yapılan davranışın doğru olmadığı ve eyleme katılan açısından birtakım yaptırımları doğuracağı yinelenmelidir.

Ceza infaz kurumunda ölüm ve öldürme olayları karşısında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Kişinin derhâl muayenesi ve gerekiyorsa canlandırma işlemleri yapılır.

- Maktulün olay anındaki giysileri muhafaza altına alınır.
- Olay yerine ilgili kişiler dışında hiç kimsenin girmemesi sağlanır.
- Olay yerinde bulunan çöp kutularının boşaltılmaması ve eşyaların yerinin değiştirilmemesi sağlanır.
- Lekeler, ip, bıçak, jilet, şiş vb. malzemelerin korunması sağlanır.
- Olay yerinin güvenlik kordonuna alınması, temizlik işlemi yapılmaması sağlanır.
- Kamera kayıtlarının güvenliğini sağlanır.
- Maktul muhafaza altına alınır.
- Olay yerinde bulunan diğer hükümlü ve tutuklular göz önünde tutulur, birbirleri ile teması engellenir.
- Olayla ilişkili olabilecek diğer kayıtlar hazırlanır (revir, psikososyal, ilaç vb.).
- Nöbetçi Cumhuriyet savcısına haber verilir ve olay yeri inceleme ekibiyle birlikte kuruma gelmesi beklenir.
- Her ölüm olayı ile ilgili otopsi işlemleri esnasında hazırda maktulü tanıyan bir görevli personel bulunması gerekir.

Ceza infaz kurumunda intihar olayları karşısında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Her intihar düşüncesi ve planı ciddiye alınmalıdır.
- Eğer kişi intiharla ilgili planlardan bahsediyorsa mutlaka psikososyal servise yönlendirilmelidir.
- İntihara kalkışmış ise intihara yönelik tehdit edici durum çözülene kadar birinin onunla kalması sağlanmalı, kesinlikle yalnız bırakılmamalıdır.
- İntihar düşüncelerini konuşmaktan kaçınılmamalıdır; bu konuyla ilgili konuşmanın intihar davranışını akıllara getireceği düşüncesi yanlıştır.
- Bu kişilere ilaç verirken kontrollü bir şekilde ve adet olarak verilmelidir. İlacı yutup yutmadığı kontrol edilmelidir. Kişinin, ilacı yutmayıp dil altında saklayacağı ve biriktirerek toplu içmek suretiyle intihara teşebbüs edebileceği unutulmamalıdır.
- Kurum personeli, risk grubunda bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında bilgilendirilmelidir.
- İntihar riski tespit edilen mahkûmun kurum personeli tarafından düzenli takibi yapılmalıdır.
- İntihar yönünden her türlü asma noktasının ortadan kaldırıldığı ve öldürücü malzemelere denetimsiz erişimin engellendiği güvenli bir ortam, oda ve koğuş olmalıdır.
- Yasal zorunluluklar dışında hükümlü ve tutuklular oda ve koğuşlarında uzun süre tek başına barındırılmamalıdır.
- Olay yerinde ilk yardıma ilişkin konular, ceza infaz kurumu görevlileri tarafından, standart faaliyet prosedürlerinin bir parçası olarak kabul edilmeli ve uygulanmalıdır.
- Müdahalelerde gecikmeleri önlemek için sağlık ekipleri ve acil servise etkili iletişim araçları hazır bulundurulmalıdır. Acil durum kurtarma ekipmanları çalışır hâlde görev mahallinde bulundurulmalı ve düzenli olarak çalışıp çalışmadığı test edilmelidir.
- Geçmişte intihar girişiminde bulunan hükümlü ve tutuklular düzenli takip altında tutularak risk durumlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

- Ceza infaz kurumu ve acil durum personelinin olay anında doğru müdahalede bulunabilmeleri için düzenli eğitim ve tatbikatlar yapılmalıdır (GörSEL 2.6).

GörSEL 2.6: Kurum içi eğitim

Ceza infaz kurumunda kendine zarar verme olayları karşısında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Telaşa kapılmamalı, sakin kalınmalıdır.
- Etraf güvenli bir hâle getirilmeli, yakınlarda kesici bir alet bulundurulmamalıdır.
- Diğer hükümlü ve tutukluların uzaklaşması sağlanmalıdır.
- Sağlık servisine bilgi verilmelidir.
- Acil güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- Kesik veya yaralar duruma bakılmaksızın sağlık ciddi ya da gayri ciddi bile olsa sağlık servisine yönlendirilmelidir.
- Kendine zarar vermeye çalışan kişi psikososyal servise yönlendirilmelidir.

Ceza infaz kurumunda patlama ve yangın olaylarında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Telaşa kapılmadan çevrede yangın ihbar düğmesi varsa ona basılmalıdır. Yoksa acil bir şekilde acil durum ekiplerine haber verilmelidir.
- Yangın patlamadan kaynaklıysa başka patlayıcı maddelerin de bulunması göz önüne alınarak hareket edilmelidir.
- 112 aranarak yangın itfaiyeye bildirilmelidir. Yangının adresi en kısa ve doğru şekilde mümkünse yangının cinsiyle birlikte (bina, benzin, ahşap, araç vb.) bildirilmelidir.
- İtfaiye gelinceye kadar mümkünse yangını söndürmek için eldeki imkânlardan yararlanılmalıdır.
- Yangın kapalı alandaysa yayılmasını önlemek için kapı ve pencereler kapatılmalıdır.
- Bunlar yapılırken personel kendisini ve başkalarını tehlikeye atmamalıdır.
- Alevler yayılmışsa ve binadan çıkış olanaksızsa yatak altlarına dolaplara saklanılmamalı, pencereden dışarıdakilerle iletişim kurulmaya çalışılmalıdır.
- Dumandan boğulmamak için yardım gelene kadar eğilerek ve sürünerek hareket edilmeli, ağız ve burun ıslak bez ya da mendille kapatılarak nefes alınmalıdır.
- Duman ve yanık kokusu başka odadan geliyorsa kapılar açılmamalı, kapıya dokunulmamalıdır.
- Kıyafet alev almışsa koşmadan durup yere yatarak yuvarlanılmalıdır. Battaniye türü örtüler alınarak alevler boğulmaya çalışılmalıdır.

Ceza infaz kurumunda toplu kavga olaylarında müdahalede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Üç kişiden fazla hükümlü ve tutuklunun karıştıkları kavga olaylarına toplu kavga olayı denir. Toplu kavganın büyümesini engellemek için derhâl gerekli güvenlik önlemleri alınıp yeteri kadar personelle olaya müdahale edilmelidir.
- Olay esnasında, olaya karışan hükümlü ve tutuklulara ön taraftan yaklaşmak riskli olduğu için yaklaşım yan açılardan ve yeteri kadar personel ile olmalıdır.
- Müdahale esnasında uygun tekniğin belirlenmesi, infaz ve koruma memurunun yetki ve sorumluluğundadır.
- Karşı tarafın direncine göre zor kullanılmalıdır. Şahıslar direnme göstermiyor ve komutlara uyuyorlarsa zor kullanılmamalıdır.

2.2.3. Olay Yerinin Korunması

Olay yeri, kanunda konusu suç teşkil eden ya da suç teşkil etme şüphesi olan bir olayın gerçekleştiği ve olayın çözümlenmesi için iz ve delillerin bulunabileceği alandır. Olay yerleri birçok suçun failinin bulunup olayın çözüme kavuşmasında önemlidir. Bu nedenle olay yerlerine çok özenli davranılmalıdır (Görsel 2.7).

Görsel 2.7: Olay yeri

Olaylara müdahale esnasında dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Olay yeri emniyeti sağlanarak olay yeri koruma altına alınmalıdır .
- Devam eden bir olay varsa müdahale edilmeli olaydaki kişiler (tanıklar ile beraber) belirlenmelidir.
- Olayın kapsamına göre müdahale aşamaları belirlenmelidir.
- Olay yerinde bulunan kişiler olay yerinden uzaklaştırılmalıdır.
- Olaylara karışan herkes ayrı bölümlere alınmalıdır.
- Olaya karışan kişilerin el ve vücutlarını yıkamalarına, kıyafetlerinin değiştirilmesine izin verilmemelidir.
- Zorunlu olmadıkça olay yerine girilmemelidir. Girilmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Delillerin kaybolması, bozulması ve yer değiştirmesi engellenmelidir.
- Biyolojik, kimyasal ve fiziksel delillerin korunması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Olay yerinde bulunan çöp kutularının boşaltılmaması ve eşyaların yerinin değiştirilmemesi sağlanmalıdır.

2. Öğrenme Birimi

- Lekeler, ip, bıçak, jilet, şiş vb. malzemelerin korunması sağlanmalıdır.
- Delillere dokunma zorunluluğu varsa eldiven kullanılmalıdır.
- Gerekli önlemler alınarak olaylar derhâl iç güvenlik bürosuna veya nöbetçi hâkime bildirilmelidir

BİLGİ KUTUSU

OLAY YERİNDE BULUNABİLECEK MADDİ DELİL ÇEŞİTLERİ

Olay yerlerinde çok değişik ve değişken deliller bulunabilir. Delillerin bulunuş özellikleri koruma tedbirleri almada önemlidir. Nelerin delil olabileceği ve özelliklerini bilmek koruma tedbiri uygulamasında önemlidir.

Özelliklerine göre deliller; biyolojik deliller, kimyasal deliller, fiziksel deliller, iz delilleri, görüntü delilleri ve dijital - bilişim delilleri olarak sınıflandırılabilir.

- **Biyolojik Deliller :** Kan, kıl, tükürük, burun akıntısı, ter, meni, doku parçası, tırnak, dışkı, kepek ve deri döküntüsü vb. dir.
- **Kimyasal Deliller:** Patlayıcı maddeler, boyalar, yanıcı ve yakıcı maddeler, narkotik maddeler, ilaçlar ve diğer kimyevi maddeler vb. dir.
- **Fiziksel Deliller:** Suçta silah olarak kullanılan araç, olayla ilgili belge niteliğindeki deliller, cam veya cam kırıkları, giyecekler vb. suçta kullanılan diğer araç ve gereçlerdir.
- **İz Delilleri:** İnsana özgü; el / parmak, ayak, kulak, burun, alın, dudak, diş/ısırık izleri vb. vücut izleri, insanın yürüyüş şekli ve ayakkabıdan birbir tespit/karşılaştırma, çoraplı, ayakkabılı ayak izleri, araç ve tekerlek izleridir.
- **Görüntü Delilleri:** Güvenlik kameraları, basın, özel çekimler vb. ile elde edilen görüntülerden insan, araç veya mekan tespiti yapılmasını sağlayan görüntülerdir.
- **Dijital-Bilişim Delilleri:** Data dosyaları / belgeleri (bilgisayar, bankamatik, yazar kasa, databank, telefon (sabit, cep), internet kayıtları, elektronik cihazlar, şifreli/kriptolu dosyalar/yazılar, takograf vb. sistemlerdir.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Zihinsel hazırlık deyince aklınıza neler gelmektedir?
2. İş yorgunluğunun belirtileri neler olabilir?

2.3. OLAYLARA MÜDAHALEDE KİŞİSEL EMNİYET

Kurumlarda görev yapan personel sıklıkla kurum güvenliğini ve kişilerin güvenliğini tehlikeye düşürebilecek olaylarla karşı karşıya gelir. Bu olaylarda durumun kontrol altına alınması için ikna teknikleri fayda sağlar ancak bazı durumlarda güç kullanımı gerekebilir.

Olaylara müdahale ederken sözlü teknikler (ikna) kullanılırken veya fiziki temaslı teknikler kullanılırken öncelikle kişisel emniyet ve çevredekilerin güvenliğini sağlamaya dikkat edilmelidir.

2.3.1. Kişisel Emniyetin Önemi

Ceza infaz kurumunda, yasaya ve düzenlemelere dayalı emirlerin yerine getirilmesi, güvenliğin sağlanması ve herkesin suça karşı korunması sırasında bazen zor kullanmak durumunda kalınabilir. Olaylar, aniden gelişip acil müdahale etmek zorunda kalınan veya plan yapıp müdahale yapacak kadar zamanın olduğu olaylar şeklinde gerçekleşir. Olayın şekli nasıl olursa olsun müdahaledeki en önemli unsur kişinin emniyetinin sağlanmasıdır.

Kurumda güvenliği tehlikeye düşürecek etkenler belirlenerek bir risk analizi yapılır. Risk faktörlerine göre koruyucu önlemler alınır. Gelişebilecek olaylara göre müdahale planları oluşturulur. Planlar oluşturulurken her zaman kişisel emniyet ön planda tutulur.

Olaylar kontrol altına alınmaya çalışılırken öncelikli olarak yaşam hakkı ve vücut bütünlüğüne dikkat edilmelidir. Müdahalede bulunacak personel kendini koruyabildiği sürece görevini yapabilir. Meslekte yetkin olmak için alınan eğitimler, yapılan tatbikatlar, kişi özelliklerine göre görev dağılımı, kişinin fiziksel ve zihinsel yeterliliği kişisel emniyette risk faktörlerinin algılanması, yönetilmesi ve ortadan kaldırılmasında en büyük etkenlerdir.

2.3.2. Zihinsel Hazırlık

Denetimli serbestlik müdürlüklerinde ve ceza infaz kurumlarında çalışan personelin kişisel emniyetlerini sağlamak ve görevlerinde başarılı olmalarını sağlamak için gereken temel unsurlardan biri kişilerin zihinsel olarak hazırlıklı olmalarıdır.

Zihinsel hazırlık, iş ve sosyal yaşamın stresini kontrol etmek için kullanılan bir tür psikolojik yöntemdir. Fiziksel olarak üstünlüğün yanı sıra yeterli psikolojik sağlamlığa ulaşmak için gevşeme egzersizleri, olumlu içsel konuşmalar, dikkate odaklanma, hedef belirleme gibi birtakım stratejik yöntemlerin kullanılması gerektirir.

Hükümlü-tutuklularla çalışan infaz ve koruma memurları kendine zarar verme, isyan, kavga, saldırganlık gibi konularda her zaman tetikte olup bu durumları kontrol altına almak için gerekli yeteneği ve beceriyi çalıştığı sürede elde eder. Aynı zamanda çalışılan kurum içerisindeki düzeni bozacak olumsuz bir durumla karşılaştığında bu soruna karşı zihinsel olarak hazırlıklı olmalı ve sorunu oluşturan mahkûmları kontrol altına alıp yasalara uygun olarak etkisiz hâle getirmek için kendine güven duymalıdır. Ceza infaz kurumu personelinin işini severek yapması, mesleğine karşı saygı duyması, kriz durumlarına karşı tetikte ve dikkatli olması önemlidir.

Zihinsel becerilerin düşük ve zihinsel olarak hazırlıksız olunan durumlarda personelin kontrolsüz, plansız hareket etme ve anlık karar vermesi istenmeyen sonuçlara neden olabilir.

Zor kullanmayı gerektiren olaylar sırasında mahkûmların karşı koymalarını ve zarar vermelerini engellemek gerekir. Bunun için gereksiz düşüncelerin dikkati dağıtmasına izin vermeden var olan duruma odaklanmak ve doğru kararlar verebilmek için de zihinsel olarak net ve hazır olmak çok önemlidir.

Ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin karşılaşılabileceği tehlikeli ve riskli durumlarla başa çıkabilme becerisi, başarılı ve doğru müdahaleyi yapabilmesi, en az zararla ya da hiç zarar almadan sorunları çözüme kavuşturması personelin zihinsel hazır bulunuşluğuyla doğru orantılıdır.

Kurumun güvenliğinden sorumlu olan infaz ve koruma memurunun olaylara müdahale esnasında kendisini zihinsel olarak hazır hissetmesi, mahkûmun kendini avantajlı hissetmesinin ve yanlış bir tutum sergilemesinin önüne geçer.

İstenmeyen durumlar karşısında hazırlıklı olmak ve bu durumlarla karşılaşıldığında yapılması gerekenleri iş yaşamında uygulayabilmek ancak zihinsel egzersizlerle birlikte örnek uygulama, canlandırma, tatbikat gibi pratik uygulamalarla mümkündür.

2.3.3. İş Yorgunluğu

Ceza infaz kurumlarında görev yapan infaz ve koruma memurları, hükümlü ve tutukluların rehabilite çalışmalarında, sosyal hayata adapte olmalarında ve tahliye sonrası topluma yeniden kazandırılmalarında önemli bir görev üstlenirler. Ceza infaz kurumu çalışma koşulları ile çalışan profilden kaynaklı sorunlar personelin iş doyumunu olumsuz etkiler ve beraberinde iş yorgunluğuna neden olur.

Ulusal Ceza İnfaz Kurumları Sağlık Hizmetleri Kurulu, iş yorgunluğunu yardım etmek amacıyla hizmet eden herkesin maruz kalabileceği acı bir sonuç olarak tanımlar. Bu anlamda kullanıldığında iş yorgunluğu, kamu güvenliğini sağlayan tüm meslek gruplarında görülebilir.

İnfaz ve koruma memurları, diğer kamu güvenliğini sağlayan personelin aksine, travmayı doğrudan ya da dolaylı olarak yaşarlar. Dolaylı travma; travmatik olayın kişi tarafından tekrar anlatılması yolu ile yaşanır. Travma geçmişi olan suçlularla çalışmak, infaz ve koruma memurlarının ve diğer ceza infaz kurumu çalışanlarının iş yorgunluğunu zamanla arttırabilir (Görsel 2.8).

Görsel 2.8: İş yorgunluğu

İnfaz ve koruma memurları çalışma süresine bağlı olarak mahkûmlara karşı duyarsızlaşıp empatik tutum ve davranışlardan uzaklaşarak iş yorgunluğunun ortaya çıkmasına neden olabilir. Personelin fiziksel ve zihinsel sağlığında zamanla bozulmalar olabilir. Bu nedenle personelde insanlardan uzak durma, erteleme, aşırı yeme-içme, artan sinirlilik hâli gibi davranışlar ortaya çıkabilir.

Ulusal Ceza İnfaz Kurumları Sağlık Hizmetleri Kurulunun iş yorgunluğuna karşı çalışanlara yönelik önerileri şunlardır:

- Kişi kendisine düşünmek için zaman ayırmalıdır. Yaşadığın duyguları zihninin ve vücudunun yardıma ihtiyacı olduğunu anlatmaya çalışan uyarı işaretleri olduğunun farkına varmalıdır.
- Fiziksel ve zihinsel olarak öz bakıma dikkat edilmelidir. Cezaevinde güçlü ve deneyimli olmak önemlidir fakat akıl sağlığı da ihmal edilmemelidir.
- Terapi aracılığıyla sorunların çözümüne destek alınmalıdır.
- Bu sürece güvenmeli ve terapistle karşı doğru ve dürüst olunmalıdır. Gerçekçi beklentilere sahip olunmalı ve iş yorgunluğundan kurtulmak için yapılması gerekenler aksatılmadan yerine getirilmelidir. Örneğin bir saatlik bir seans, bir süredir başkalarından gizlenmeye çalışılan duygusal sorunların çözümüne katkıda bulunabilir.

2.3.4. Stres

Stres, yönetim bilimiyle bağlantılı psikolojik anlatımlarda “sıkıntı” ya da “zorluk” anlamına gelir. Stres, tehdit edilme ya da zorlanma sonucunda fiziksel ve ruhsal sınırlarımızın baskı altında kalarak uyarılması durumudur. Belirli bir seviyeye kadar stres altında olmak, canlı olmanın ve çevreden gelen uyarılara tepki vermenin doğal bir parçasıdır. Bir tehlikeyle yüzyüze gelen canlı, başa çıkamayacağına inandığı tehlikeden uzaklaşmaya çalışır, başa çıkacağına inandığı tehlikeyle savaşıır (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Stres altında kalan birey

Stres durumunda insanlarda hem bedensel hem psikolojik düzeyde bir dizi olay meydana gelir. Fizyolojik değişiklikler bütün insanlarda aynı basamaklarda benzer geçmesine rağmen psikolojik tepkiler kişilik ve çevre gibi bireysel özelliklere göre değişiklik gösterir.

Stres anında fiziksel olarak görülen değişimler şunlardır:

- Adrenalin, kortizol, aldosteron ve diğer hormonlardan oluşan ve stres reaksiyonunu güçlendiren "kimyasal bir alarm kokteyli" kan dolaşımına karışır.
- Kalp ve akciğerler kaslara daha fazla oksijen gönderebilmek ve atıkları temizlemek için daha çok ve hızlı çalışır. Bu nedenle kan basıncı yükselir ve normalden daha sık nefes alınıp verilir.
- Göz bebekleri büyür.
- Dalak, oksijen kaynağını artırmak için kan dolaşımına daha fazla kırmızı kan hücresi boşaltır.
- Karaciğer enerjiyi artırmak için depoladığı şekerden salgılar.
- Bel, boyun ve omuzlarda bulunan kaslar gerilir ani ve hızlı hareket etmeye hazır hâle gelir.
- Vücut, oluşan bu hareketlilikten dolayı kendini soğutmaya çalışır ve terlemeye başlar.

SIRA SİZDE

Okuldan eve gelip bir süre okul yorgunluğunuzu atıp dinlendiğinizi düşünün. Ders çalışmak için ders kitabını çantadan alırken cüzdanınızın ve cep telefonunuzun çantada olmadığını fark ettiğinizde vücudunuzda oluşan fiziksel tepkiler neler olabilir?

Stres anında ve stres sonunda ortaya çıkan etkiler kişiye göre değişir. Strese neden olan etkenlerin ne olduğu kadar strese maruz kalan kişinin psikolojik durumu da önemlidir. Stresin yarattığı etki, yaşanan olayın ne olduğundan çok, kişinin olaya verdiği tepkiye bağlı olarak ortaya çıkar. Tetikleyen olay aynı olsa da kişiler tarafından verilen tepkiler, aynı kişinin farklı zamanlarda verdiği tepkiler de farklılaşabilir. Örneğin ehliyetini yeni almış bir sürücüyle uzun yıllardır araç kullanan bir kişinin aynı trafikte çıktıklarında yaşadıkları stres farklıdır.

Birey, olumlu ve olumsuz her uyaran karşısında stres yaşayabilir. Örneğin mutlu bir olay karşısında da birey stres yaşayabilir. Bazı mutlu olaylar karşısında yoğun stres yaşayan kişilerin kalp krizi geçirebilir. Stresin hiç olmadığı durumda birey çevreden gelen etkilere tepki vermeye yetecek enerjiden yoksun demektir. Aşırı stres de ölümcül olabilir. Bu durumda birey aşırı enerji sarfeder ve tükenir. Her birey kaldırabileceği ölçüde optimum stresle doyumlu ve olumlu bir hayat sürdürebilmelidir.

Stresin nedenleri şunlardır:

- 1. Fiziksel Çevre Kaynaklı Nedenler:** Kuraklık, kalabalık, radyasyon, gürültü, sıcaklık, hava kirliliği, toz, soğuk hava vb.
- 2. İş veya Meşguliyet Kaynaklı Nedenler:** Parça başına dayanan üretim, aşırı yüklenme, çok hafif iş, zaman baskısı altında çalışma, gece işi, ağır iş, karar verme güçlükleriyle dolu sorumluluk gerektiren işler vb.
- 3. Psikososyal Özelliklerle İlgili Nedenler:** Psikososyal özellikleriyle ilgili nedenler üç ana başlıkta incelenir.
 - a) Günlük Stresler:** Gün içerisinde yaşana basit gerilimler. Örneğin duş alırken suların kesilmesi, trafik nedeniyle geç kalmak, yemeğin yanması vb.
 - b) Gelişimsel Stresler:** Bebeklikten yetişkinliğe uzanan gelişimsel dönemde yaşanan olaylar nedeniyle oluşan strestir. Örneğin fiziksel olarak 1. yılın sonunda hareketliliğin kazanılması, 11-13 yaşlarında ergenliğe girme, çocuğun okula başlaması, yetişkinlikte iş hayatına geçiş vb.
 - c) Hayat Krizleri Niteliğindeki Stresler:** Her hayata başlı başına biçim verecek nitelikteki olayların yarattığı streslerdir. Örneğin ciddi hastalıklar, doğum, aile bireylerinden birinin ölümü, işten çıkarılma vb.

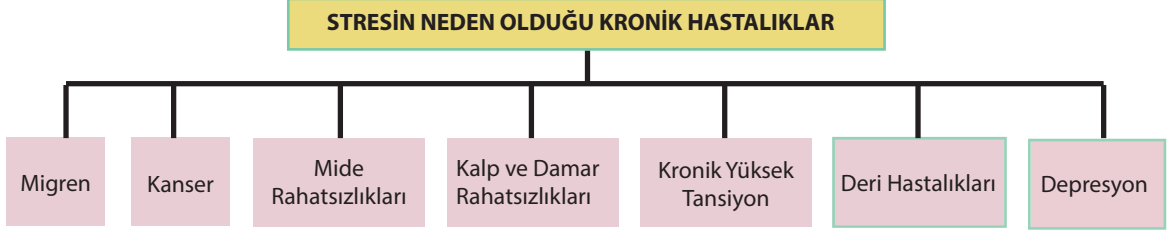
Yaşanılan çevre, ücret azlığı, psikososyal nedenler stresin genel sebeplerindendir. Vardiyalı çalışma, yoğun iş temposu, uzun saatler görev yapma, üniformayla çalışma, çalışma şartlarının yoğunluğu, disiplin ve kurallar, emniyette olmadığını düşünme cezaevlerinde çalışan personel açısından stresin ortaya çıkmasındaki önemli etkenlerdir.

İnfaz ve koruma memurları olaylara dolaylı ya da direk müdahale eden meslek grubu olmaları nedeniyle yaşanan stres diğer meslek gruplarına göre daha fazladır. Bir olay esnasında kendilerini korumalarının yanı sıra en doğru müdahalede bulunarak olay yeri güvenliğini sağlamak zorundadırlar.

Günlük yaşamda karşılaşılan yenilikler ve zorluklar nedeniyle infaz ve koruma memurları çalıştıkları kurumlarda ve görevlendirildikleri birimlerde çalışma isteklerini etkileyen çeşitli olaylarla karşılaşır. Toplum zararına gerçekleştirdikleri tutum ve davranışlar nedeniyle tutuklanan yüzlerce kişinin bulunduğu hapishanelerde çıkan olaylara müdahale etmek kolay değildir. Müdahalelerin başarılı şekilde gerçekleştirilmesi için infaz ve koruma memurlarının moral ve motivasyonları yüksek olmalıdır. Bu durum ancak stresin kontrol altına alınmasıyla mümkündür.

İnsanlar iş hayatına daha fazla zaman ayırır ve daha fazla emek harcar. Mesleki roller, sorumluluklar, terfi, ödüllendirme, kişiler arası iletişim, çatışmalar, hukuki yaptırımlar dolayısıyla iş hayatında stres yoğun olarak yaşanır. Yaşanılan stres, bireysel ve kurumsal verimi olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilir.

Ceza infaz kurumları stresin yoğun olarak yaşandığı kurumlardır. Bu nedenle kurumların sunacağı hizmetlerin kalitesi ve çalışanların verimi açısından stres ve stresle baş edebilme önemlidir. Aşırı strese maruz kalmak zamanla kronik hastalıklara neden olur. Bu hastalıklar Şema 2.3'teki gibidir.

Şema 2.3: Stresin neden olduğu kronik hastalıklar

Çalışma yaşamındaki stres kaynaklarından bazıları şunlardır (Görsel 2.10):

- Aşırı iş yükü
- İşini kaybetme korkusu
- Fiziki mekân ve çevre şartları
- İşte tehlike unsurunun varlığı
- Değerlendirme ve terfi mekanizmaları
- Rollerdeki belirsizlik
- Ast-üst ilişkisi
- Sorumluluk
- Yönetime katılma
- Rekabet

Görsel 2.10: Çalışma yaşamı

İnfaz ve koruma memurlarının başlıca stres kaynakları şunlardır:

- Mahkûmlar tarafından infaz ve koruma memurlarına ve ailelerine yöneltilen tehditler
- Ceza infaz kurumlarında gerçekleşen şiddet olayları
- Mahkûmların uygun olmayan talepleri
- İnfaz koruma memurlarını yanıltma çabaları
- Çalışanlar arasında ve yöneticilerle yaşanan problemler
- Vardiyalı çalışma
- Resmî tatillerde çalışma
- Bir ihmal ve hata söz konusu olduğunda kanuni yolla yargılanma
- Mesai saatlerinin uzunluğu
- 24 saat toplum normlarına uyum sağlayamayan, psikolojik ve fiziksel şiddete başvurmaya yatkın bireylerden sorumlu olma
- Sürekli yüksek güvenlik önlemleri içinde kapalı bir ortamda bulunma

Stresle Başa Çıkma Yolları

Stres, birey üzerinde bütünüyle olumsuz etkili değildir. Aşırı stresli durumlar bireye zarar verebilirken orta düzeyde stres çoğu kez yararlı amaçlara hizmet edebilir. Hatta psikolojik büyüme, başarı ve yeni becerilerin kazanılması için böylesi bir stresin zorunlu olduğu söylenebilir.

Kısa süreli stres performansı yükseltirken iyi yönetilmeyen stresin uzun süreli etkileri çok daha ciddi olabilir. Stresin uzun süreli etkilerinden bazıları kişilik değişikliği, iş ya da evlilik yaşamının bozulması, kendine zarar verici davranışlar biçimindedir. Aynı zamanda aşırı stres unutkanlığa, öfke ve gerginliğe, çeşitli hastalıklara, performans düşüklüğüne, psikolojik ve fiziksel olarak geri çekilmeye neden olabilir. Olumsuz düzeyde ve uzun süre yaşanan stres birçok sonuca neden olur. Uzun sürede yaşanan stresin sonuçları Tablo 2.1'deki gibidir.

Tablo 2.1: Uzun Süreli Yaşanan Stresin Sonuçları

Fizyolojik Sonuçlar	Bilişsel/Zihinsel-Duygusal Sonuçlar	Davranışsal Sonuçlar
• Hazımsızlık, sık tuvalete çıkma, ülser/gastrit • Cilt bozuklukları • Yüksek tansiyon, yorgunluk baş ağrıları • İştahta artma ya da azalma • Astım, boğazda kuruluk • Kalp-damar hastalıkları, kalp krizi, felç, kanser, ölüm	• Kaygı bozuklukları • Depresyon • Öfke ve aşırı sinirlilik, değersizlik veya yetersizlik hissetme • Alınganlık	• İç kapanma • Yasaklı madde bağımlılığı • Saldırganlık • Yüksek sesle gülme • Kekeleme • Diş gıcırdatma

Stresle baş etmek için birçok insan genellikle anlık çözümler üretir. Görmezden gelmek, başkalarını suçlamak, duygularını bastırmak, inkâr etmek, kaçmak en sık kullanılan yöntemlerdendir. Bu yöntemle kişi kısa süreli rahatlar. Kişi stresle başedemez sadece kişinin stresten kaçmasına yardımcı olur. Stresle etkili olarak başedebilmek için uygulanabilecek yöntemler şunlardır:

- Durumu değiştirmek
- Duruma gösterilen tepkileri değiştirmek

Durumu değiştirmek her zaman mümkün olmayabilir. Dolayısıyla duruma gösterilen tepkileri değiştirmek gerekir. Duruma gösterilen tepkileri değiştirebilmek, bedensel ve zihinsel yöntemler kullanarak gerçekleşir. Duruma gösterilen tepkileri değiştirebilmek için kullanılan bedensel yöntemler şunlardır:

- Nefes egzersizi
- Aşamalı kas gevşetme
- Dengeli beslenme
- Düzenli uyku
- Doğru egzersiz
- Etkinlikler

Duruma gösterilen tepkileri değiştirebilmek için kullanılan zihinsel yöntemler şunlardır:

- Etkili iletişim
- Problem çözme becerileri
- Zaman yönetimi
- Olumlu düşünme
- Zihinde canlandırma
- Sosyal destek
- İyimser olmak
- Mizah kullanmak
- Hayır deme becerisi
- Kişisel değerler
- Planlı yaşamak
- Profesyonel destek

Birçok kişi stresle baş etmede kullanılacak yöntemleri bildiği hâlde uygulayamamaktan yakınıır. Örneğin pazartesi günü başlayıp hafta ortasında bırakılan diyetler, ücreti önceden ödendiği hâlde gidilmeyen spor salonları, kişisel gelişim için alındığı hâlde okunmayan kitaplar vb. motivasyonu bozan daha önce öğrenilmiş olumsuz durumlar olabilir. Motivasyonun önündeki engellerin başında; başarılı olamama korkusu, sorumluluktan kaçınma, şartlanmalar, olaylara veya kişilere karşı duyarsızlaşma gelir.

Bedensel ve zihinsel yöntemler uygulanıp hayatın bir parçası hâline geldiğinde motivasyonun önündeki engeller kalkar, yaşanan stres giderek azalır ve stresle etkili bir şekilde başa çıkmak mümkün olur.

2.3.5. Kişisel Emniyetin Sağlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Kurum işleyişinin ve güvenliğinin sağlanması için bazı kişisel emniyet tedbirlerine dikkat edilmelidir. Gerçekleşmesi muhtemel olaylara karşı hazır planların olması gerekir. Plan içeriklerinde yer alması gerekenler şunlardır:

- Olayın nereye haber verileceği
- Hangi ekibin müdahale edeceği
- Ekip amirinin kim olduğu
- Ekipte yer alan personelin müdahale anındaki görevleri
- Yardımcı araçlar kullanılacaksa kimlerin kullanacağı
- Direniş şekillerine göre alternatifli müdahale taktikleri
- Olayın kontrol altına alınamaması durumunda destek kuvvet ekiplerinin nasıl müdahil olacağı
- Müdahale sonunda tutanak ve raporlama yapılması

Plan hazırlanırken , uygulanırken veya ani gelişen acil bir müdahale yapılırken kişisel emniyetin sağlanmasında dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Olayın tuzak olma ihtimali
- Olayda yangın ihtimali
- Olayda elektrikle bir saldırı olasılığı
- Olası yere düşmelerde zeminin durumu
- Merdivenlerden düşme durumu
- Sıcak sıvı ile saldırı ihtimali
- Silahlı (bıçak, sopa vb.) , silahsız saldırı ihtimalleri
- Olaya karışan kişilerde bulaşıcı hastalık durumu
- Saldırgan kişinin psikolojik ve narkotik durumu
- Saldırganın beceri düzeyi (dövüş sanatları, silah kullanma vb. eğitilmiş olması.)
- Olaylarda olası kimyasal gaz (zehirleyici, patlayıcı, yanıcı vb.) çıkma ihtimali
- Müdahale yapacak personelin fiziksel ve zihinsel olarak hazır olması
- Müdahale yapacak personelin kendine verilen görevi yapacak yeterlilikte olması
- Müdahale yapacak personelin yeterli sayıda olması
- Müdahale yapacak personelin emir ve komutlara uyması

Müdahale öncesinde, esnasında ve sonrasında güvenlik mesafelerine dikkat edilmelidir. Saldırıları hedef olmaktan kaçınılmalıdır. Güce karşı koymadan güce yön vererek müdahale yapılmamalıdır. Müdahalede zarar görülmeyen ve zarar verilmeyen en makul teknikler uygulanmalıdır. Alınan eğitimlerdeki hareketlerin uygulamaları sürekli tekrar edilmelidir. Belli zaman aralıklarında gerçeğe uygun tatbikatlar yaparak sürekli formda kalınmalıdır. Fiziksel ve zihinsel olarak formda olunduğunda doğru kararlar alınıp doğru olanlar uygulanır ve kişisel emniyet en üst düzeyde sağlanmış olur.

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Zor kullanma denilince aklınıza ne gelmektedir?
2. Psikolojik olarak hazır olmak fikri sizde hangi düşünceleri çağırıştırıyor? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

2.4. ZOR KULLANMA ESASLARI

Ceza infaz kurumlarında kurum düzenini koruma yükümlülüğü gereğince bazı durumlarda güç kullanmak durumunda kalınabilir. Kullanmak zorunda kalınan bu güç mevzuatta tanınan görev ve yetki sınırları içinde olmalıdır. Yetki ve sorumluluk olarak verilen bu güç kullanılırken sınırlar iyi kavranmalı, görevin gerektirdiği tüm yetkinliklere sahip olunmalıdır. Sahip olunan bu yetkinlikler devlet otoritesini sağlamak ve kamu düzeni sağlamak adına görevi profesyonelce yerine getirmeyi sağlar.

2.4.1. Zor Kullanma Tanımı, İnsan Hakları ve Görev Yönünden Değerlendirilmesi

Zor kullanmaya yetkili personel, görevleri esnasında gerekli olan kuvveti kullanarak yürürlükteki mevzuata göre belirlenmiş şekil ve ölçülere bağlı kalır. **Zor kullanma**, kamu düzeninin korunması, verilen talimata uyulması veya kişilerin şiddete karşı korunması amacı ile gösterilen direncin üstesinden gelmek için kullanılan hareketlerdir.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 16. Maddesi zor kullanmayı tarif etmiştir. Bu Kanun sadece polisler için olsa da kanun tarafından zor kullanmaya yetkilendirilmiş diğer meslek gruplarına da emsal oluşturur.

BİLGİ NOTU**Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu 16. Madde**

Zor ve silah kullanma

Madde 16-(Değişik: 2/6/2007-5681/4 md.)

Polis, görevini yaparken direnişle karşılaşması hâlinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedenî kuvvet, maddî güç ve kanunî şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

Ceza infaz kurumunda kamu düzeninin sağlanması amacıyla zor kullanmayı kanun tarafından yetkilendirilmiş kişiler yaparlar. Yetkili personel yapılan müdahalelerde öncelikle insan haklarına saygılı olmalıdır. Yetkili personele düşen görev kurallara azami suretle uymaktır. İnfaz kurumlarında mevzuattaki kanunların uygulanmasında asıl amaç fiziki kuvvet ve dayatma değil, ikna gibi barışçıl yollardır. Zor kullanmada tüm taktik, teknik ve stratejiler de insan haklarına saygıyı içermelidir.

Anayasamız ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası normlarla güvence altına alınmış insan hakları, kanun ve uluslararası normlarda belirtilen koşul ve esaslara uygun müdahale dışında herhangi bir müdahaleyi suç olarak kabul eder.

2.4.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Zor Kullanmayı Gerektirebilecek Muhtemel Olaylar

Kurumlarda yetkili personel kurum düzeninin ve işleyişinin sağlanması için ilgili kanun ve yönetmeliklere göre hareket edilmelidir. Kamu düzeninin sağlanması ve herkesin (tutuklu ve hükümlü, çalışan personel, ziyaretçi vb.) anayasal haklarının korunması amacı ile bazı durumlarda zor kullanmak gerekebilir. Genel işleyiş ve kurum düzeninin sağlanması sırasında bazen görevli personel zorluklarla karşılaşabilir.

Görevli personel, kurum güvenliğini ve düzenini tehlikeye düşüren durumlarda kanunda belirtilen şekil ve ölçülerde zor kullanabilir. Ceza infaz kurumlarında zor kullanmayı gerektirecek olaylar şunlardır:

- Meşru savunma
- Firar
- İsyan
- Rehin alma
- Personelin görevini yapmasına karşı direnme
- Nakillere direnme
- Aramalara direnme
- Koğuş değişikliğine direnme
- Zorla getirilme kararı olan mahkemeye gitmeye direnme
- Kişilerin birbirine saldırması
- Kurum demirbaşına yönelik saldırılar
- Sayım alınmasına direnme
- Kendine zarar verme
- Sinir krizleri
- Kuruma gelen ziyaretçi ve heyetlere yönelik olaylar
- Kurum yönetici ve personeline yönelik olaylar

2.4.3. Zor Kullanma Hâlleri, Ölçüsü ve Mahiyeti

Görevli personel, yaptığı görevin bilincinde zor kullanma amacının karşılaştığı direncin üstesinden gelmek olduğu ve direnç gösteren kişiyi kontrol altına almak için makul kuvvet kullanması gerektiğini bilmelidir.

Zor kullanma, her zaman son çare olarak düşünülmelidir. Zor kullanmaya geçmeden önce bütün ikna yolları ve daha makul diğer yöntemler denenmelidir. Zor kullanma esnasında ölçülü olunmalıdır. Ölçü, direnen kişinin kullandığı güce ve ortamın şartlarına göre kademeli olarak arttırılmalı ve azaltılmalıdır.

Yetkili personel, yetki aldığı kanun ve yönetmelikleri iyi bilmeli, belirtilen usul ve esasların dışında güç kullanmamalıdır. Zor kullanmada sınırın aşılması suç teşkil eder ve bu telafi edilemeyecek sonuçlara neden olur.

2.4.4. Zor Kullanma Yetkisi ve Zor Kullanmanın Kanuni Dayanakları

Zor kullanma yetkisi kanun tarafından, kamu düzeninin korunması ve anayasal düzenin sağlanması adına bazı kamu görevlilerine verilen yetkidir. İlgili kanunlarla bu yetkinin kapsam ve şekli belirlenmiştir. Zor kullanma için yetkilendirilmiş personeller yürürlükteki mevzuata göre zor kullanma yetkilerini kullanmalıdır.

Ceza infaz kurumlarında görevli personeller, kamu düzeninin sağlanması için ulusal ve uluslararası hukuk kuralları konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar. Zor kullanma yetkisinin ulusal mevzuat-taki düzenlemeleri bu yetkinin hangi durumda nasıl kullanılacağını gösterir.

Anayasamızda “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili madde-lerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. ” şeklinde ifade yer alır. Bu ifadeyle anlatılmak istenen kişilerin hak ve hürriyetlerinin, özlerine dokunulmadan sadece kanunla sınırlanabileceğini ve bunun da ancak ölçülülük ilkesi içinde yapılabileceğidir.

Anayasamızın 17. maddesinde “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hak-kına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muame-leye tabi tutulamaz.” şeklinde ifade yer alır.

Bu maddeyle kişilerin haklarına bazı özel durumlar dışında dokunulmayacağı, kimseye işkence ve eziyet yapılmayacağı, insan hassasiyeti ile bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tutulamayacağı güvence altına alınır. Güvence altına aldığı yaşam hakkına hangi özel durumlarda son verilebileceği de belirtilmiştir.

BİLGİ NOTU

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun

Meşru savunma ve zorunluluk hâli

Madde 25;

(1) Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçek-leşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

(2) Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

Zor kullanırken bazen zorlayıcı araçlar da kullanılabilir. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirle-rinin İnfazı Hakkındaki Kanun’un 50. Maddesi zorlayıcı araçların kullanılmasıyla ilgilidir.

“Madde 50-(1) Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar;

- Yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için,
- Hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle,
- Diğer kontrol usullerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle kullanılabilir.

(2) Çocuk hükümlüler için birinci fıkranın (a) bendi hükmü uygulanmaz.” şeklindedir.

Kanun, önlem amaçlı zincir ve demire vurmayı, ceza olarak da kullanmayı yasaklar. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların hangi durumlarda kullanılacağını sınırlandırarak kelepçe kullanma yetkisini amirin emrine bırakır.

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmeliğin 10. Maddesinde “İnfaz ve koruma baş memuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanunun 25 inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhal en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz.” şeklinde ifade yer alır.

İlgili yönetmelik hükümlerine göre infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurlarının zor kullanma yetkileri vardır. Bu yetkileri kurum içinde ve kurum güvenliğini tehlikeye düşüren aktif veya pasif hâllerde geçerlidir. Yetki, kurum güvenliğini tehlikeye düşüren herkese karşı kullanılabilir ve meşru savunma durumunda da geçerlidir.

Memurların zor kullanma yetkisini kullanabilmesi için kurumun en üst amirinden emir almış olması gerekir. Acil hâllerde emir ya da izin almadan da zor kullanabilir. Bu durumda derhâl en üst amire bilgi verir. Memur zor kullanırken her zaman ölçülü olmak zorundadır. Zor kullanma yetkisini mevzuat dışında kullanan, zor kullanma yetkisi bulunan personelin karşılaşacağı yaptırımlar vardır. Bu yaptırımlar 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 256. Maddesi “Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar” bölümünde şu şekilde düzenlenmiştir:

“Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.”

Türk Ceza Kanunu’nda yer alan bazı suçların tanımında failin kamu görevi yapması, bu görevin faile bir nüfuz, güç sağlaması ve bu görevi kötüye kullanması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda işlenen suç nitelikli hâllerden sayıldığından ceza artırılarak verilir.

5237 sayılı TCK’nın 81. Maddesinde kamu görevlisinin görevi dolayısıyla kasten öldürme suçunu işlemesi nitelikli hâl olarak değerlendirilir. Kişi kamu görevlisi olmasa bile kişinin kamu görevinin gereklerine uygun davranması dolayısıyla öldürülmesi hâlinde de bu nitelikli unsur oluşur.

Zor kullanma yetkisinin ulusal mevzuat dışında uluslararası mevzuatta da düzenlemeleri bulunur. Bu düzenlemeler şunlardır:

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
- Avrupa Cezaevi Kuralları Rec (2006) 2 Nolu Tavsiye Kararı

“Hiç kimse işkence ya da insanlık dışı veya onur kırıcı muamele ya da cezaya tabi tutulamaz.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 3. Madde. Madde metni kısa olmasına rağmen içerik olarak kapsamlıdır. İşkence yasağındaki temel amaç insan onurunun korunmasını sağlamak ve her ne şartla olursa olsun insanın bedensel ve ruhsal bütünlüğünü korumaktır.

2.4.5. Zor Kullanma Aşamaları

Zor kullanmanın aşamaları şekil 2.1'deki gibidir.

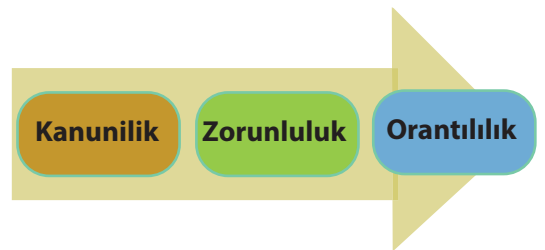

Şekil 2.1: Zor kullanmanın aşamaları

- **Fiziki Görüntü:** Fiziki görüntü gücü zor kullanmanın ilk aşmasıdır. Zor kullanmayı gerektirebilecek bir olay karşısında görüntü itibari ile fiziki yapısı yeterli ve yeteri kadar personelle müdahale yapılması gerekliliğidir. Bu şekilde gidilen müdahalelerde çoğu zaman herhangi bir fiziksel müdahaleye gerek kalmaz.
- **Sözlü İletişim (İletişim ve ikna):** Sözlü iletişim zor kullanmanın her aşamasında gerekli ve en etkili güçtür. Olayların durumuna göre şekli belirlenir. Ceza infaz kurumunda meydana gelebilecek çoğu direniş olayı daha fazla büyümeden sağlıklı bir iletişimle önlenir. İyi bir ceza infaz kurumu personeli iletişim teknik ve taktiklerini iyi kullanmalıdır.
- **Bedeni Kuvvet:** Zor kullanmaya yetkili personelin diğer makul teknikler denenip istenilen sonuç alınamadıktan sonra, direnç gösteren kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedensel güçtür. Bu güç yetkili personelin fiziki yapısı, geçmiş hayatı ve aldığı eğitimlere göre nitelik kazanır.
- **Maddi Güç:** Zor kullanmaya yetkili personelin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedeni kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, kalkan, çelik eldiven, robocop koruyucu kıyafet vb. araçları ifade eder. Bu araçların hangi durumlarda, ne zaman, kim tarafından, nasıl kullanılacağı kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiştir.
- **Silah:** Ateşli silahları kapsar. Kimlerin, hangi durumlarda silah kullanması gerektiği gerekli mevzuatlarla belirlenmiştir. Kurumda iç güvenlikten sorumlu personelin silah kullanma yetkisi yoktur. Silah kullanımı gerektirebilecek durumlarda bu yetki, kurumun dış güvenliğinden sorumlu jandarmaya aittir. jandarmanın hangi durumlarda ceza infaz kurumuna girip müdahaleye katılacağı, Adalet Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında yapılan protokollerde belirlenmiştir.

2.4.6. Zor Kullanmanın Temel Şartları

Devlet otoritesinin sağlanması ve kamu düzeninin korunması adına bazı kamu görevlilerine verilen zor kullanma yetkisi 3 ilkeye bağlanmıştır (Şekil 2.2).

Şekil 2.2: Zor kullanmanın temel şartları

Zor kullanmak için bu şartların tamamının oluşması gerekir. Bu ilkeler doğrultusunda zor kullanma; kanuni yetkileri olan görevlinin, kanun usul ve esaslarına göre, zorunlu olduğu durumlarda, orantılı bir güç kullanarak, karşılaştığı direncin üstesinden gelmesidir.

Kanunilik İlkesi: Zor kullanılırken, kanun ile açıkça düzenlenen bir yetkinin ve bu yetkinin sınırlarının olması gerektiğiyle ilgili ilkedir. Zor kullanacak kişiye bu yetkinin kanun tarafından verilmiş olması gerekir. Zor kullanma yetkisi verilen görevlilerin, yetkilerini kullanırken kanunun belirlediği şekil ve ölçülerde yapması zorunludur.

Zorunluluk İlkesi: Kanunilik ilkesine göre yetkilendirilmiş kişinin olaya müdahale ederken zor kullanmaktan başka çaresinin kalmaması, zor kullanmanın tek çare olması, yani zor kullanmak zorunda kalması gerektiğini anlatan ilkedir.

Zor kullanmadan önce, ilgili mevzuatta yer alan bütün yolların denenmiş olması ya da denenmesi imkânının mümkün olmaması gereklidir. Görevin yerine getirilmesi sırasında zor kullanmaya yetkili personel için zor kullanma tek ve son çare olmalıdır. Zor kullanacak ya da zor kullanma emrini verecek personel kendisine “Zorunda mıyım, zorunda mıyız?” sorusunu hızlı bir şekilde sormalı ve değerlendirmelidir. Bu sorunun cevabı, başka bir yöntemin kalmadığı, başka bir yöntemi denemenin imkânsız olduğu ya da zor kullanmaktan başka çare kalmadığı yönünde ise bu durumda diğer şartları da taşımak koşuluyla zor kullanılabilir.

Orantılılık İlkesi: Kanunilik ilkesine göre yetkilendirilmiş kişinin zorunluluk ilkesine göre müdahale seçeneğinin dışında başka çaresinin kalmadığı durumlarda müdahale ile müdahale edilecek olay arasında bir dengenin bulunması, kullanılan zorun, duruma hâkim olacak kadar kullanılması gerektiğini belirten ilkedir.

Zor kullanma, hem direnci kırmalı hem de dirençle orantılı olmalıdır. Amaca ulaşıldığı andan itibaren zor kullanmaya son verilmelidir.

2.4.7. Zor Kullanma Öncesi Psikolojik Hazırlık

Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere, kurum kabulden itibaren insan hakları ve onuru çerçevesinde saygı gösterildiğinde, adil davranıldığında, mahkûmların kargaşa ve rahatsızlık yaratma olasılıklarının daha az olduğu ve kurum personelinin otoritesini daha kolay kabul ettiği gözlenir. Kurumlarda dinamik güvenlik olarak adlandırdığımız bu süreç, tutuklu ve hükümlüler ile iyi ilişkiler geliştirmek, onları birey olarak kabul etmek ve anlamak, kişisel sorunlarda anlayışlı bir şekilde yardım sağlamak ve onlarla anlamlı diyaloglar kurmak üzere iletişim becerilerini kullanmayı içerir.

Pozitif etkileşimler yıkıcı hâl ve hareketi azaltır ve tutuklu hükümlüler ile yapıcı bir şekilde çalışmayı kolaylaştırır. Kurumlarda yaşanması muhtemel kriz durumları olan firar teşebbüsleri, tutuklu hükümlüler arasında veya personele karşı şiddet vb. davranışların daha oluşmadan farkına varılmasını sağlar. Dinamik güvenlik, olumsuz bir olay çıkmadan önce uyarı bilgisi ve önleyici önlemler için fırsat sunar.

Tüm tutuklu ve hükümlüler doğuştan sahip oldukları insanlık onurundan ve insan olarak değerinden dolayı işkence ve kötü muameleye tabi tutulmamalı, aşağılanmamalı ve uygun maddi koşullara, sağlıklı gıdaya, yeterli suya, sağlık hizmetlerine ve aileleriyle irtibat erişimlerine sahip olmalıdır.

Yüksek güvenlik birimlerinde ceza infaz kurumu istihbaratı etkili dinamik güvenliğin temel parçasıdır. Tutuklu ve hükümlülerden bilgi toplanması, mahkûmların dikkatli bir şekilde gözlenmesi ve izlenmesi, bu bilgilerin analizi kriz durumlarının önlenmesinde ve yönetilmesinde çok önemlidir.

Personel ve tutuklu-hükümlüler arasındaki ilişki yoluyla ceza infaz kurumunun iç güvenliği en üst düzeyde sağlanabilir. Tutuklu ve hükümlü ile ilişkilerde sınırlar da oldukça önemlidir. Sınırlar, bireyler arasındaki fiziksel ve psikolojik uzaklığı tanımlamak ve yakınlık, uzaklık, hiyerarşi ve rolleri düzenlemek için kullanılan kurallardır. Ast-üst ilişkisinin ve hiyerarşinin egemen olduğu askeriye, emniyet teşkilatı ve ceza infaz kurumlarında çalışanlar arasındaki ilişkide sınırların net, belirgin olması önemlidir.

. Net, belirgin sınırlar ilişkide kişinin kendi kimliğini korumasına aynı zamanda diğer bireylerle de sağlıklı ilişki kurabilmesini sağlar. Katı sınırlar ise iletişimin, dolayısıyla ilişkinin sürecini tıkar.

İletişimin dinamiklerini bilmek ilişkileri yönetmenin anahtarıdır. Personelin davranışının, iletişim ve kişiler arası becerilerinin bireyin beklentilerini nasıl etkilediğini bilmeleri ve anlamlandırmaları açısından önemlidir. Bu noktada ceza infaz kurumu personelinin dikkat etmesi gereken noktalardan bazıları şunlardır:

- Mahkûmun nasıl ele alındığı
- Aramaların nasıl yürütüldüğü
- Aramaların sıklığı
- Kısıtlamaların gereksiz yere ve aşağılayıcı bir şekilde yapıp yapılmadığı
- Mahremiyete saygı gösterilip gösterilmediği
- Ayırt edici üniforma giymelerinin gerekip gerekmediği
- Karşılaştıkları farklı durumları (dinî, etnik, sosyo-kültürel, psikolojik vb.) tanıyıp tanımadığı

Her meslek grubunda ve kurumda şiddete meyilli kişiler olabilir. Bu personelin kişilik özelliği ve tutumlarında ve otoriter hatta şiddet uygulamaya daha eğilimli unsurlar olabilir. Bu tarz kişilik özelliklerine sahip kişiler ani hareket ederek aşırı tepki verebilirler. Böyle yapıya sahip olduğu düşünülen veya gözlenen personelin mesleki müdahale grubunda rol almaması ve kişiye gerekli psikososyal yardımın yapılması önemlidir.

Stresli ve zamanla yarışılan bir ortamda uygun olmayan kararlar alınabilir. Bu nedenle ahlaki ve mesleki bir ikilem yaşandığı durumlarda acil sonuca ulaşmak gerektiğinden başka çare yok düşüncesi ile yanlış tutumlar sergilenebilir. Gürültü ve kargaşanın yoğun olduğu ancak şiddetin olmadığı olaylarda, tahrik edici şiddet zorlanabilir.

Düşünce, duygu ve davranışlar bir bütün hâlinedir. Her biri bir diğerini etkiler. Duygunun aşırı yoğunluğu, durumu nesnel olarak değerlendirmede ve koşulları somut bir şekilde yorumlamada engel olabilir. Olayları ve durumları yorumlayan bilişsel sistem en doğru ve en gerçekçi yorumu yapabilmelidir. Olumsuz bir duygu durumu içerisinde olduğunda akla birdenbire gelen, ilk anda mantıklı gibi görünen düşünceler, hata diye adlandırılmadan kabul edilir ve zaman zaman gerçeklik içeren yargılar barındırır. Bilişsel sistem, zaman zaman hata yapabilir ve düşüncelerin çarpıtılmasına neden olabilir. Bu olumsuz düşünceler kişinin moralini daha da bozabilir. Moralin bozulması ise çoğunlukla durumu düzeltmeye yarayacak yapıcı davranışlar yerine kişiyi can sıkıcı ve durumu daha da zorlaştıracak davranışların içine iter. Ortaya konulan olumsuz davranışlar ise çoğu zaman olumsuz olaylarla sonuçlanır. Örneğin gireceği sınavda çok başarısız olacağına ilişkin sorgulamaksızın kabul edilen düşünce, kişinin çalışma motivasyonunu düşürdüğü gibi sınavda başarısız olmayı da beraberinde getirir.

Kişinin içinde bulunduğu olayları sağlıklı değerlendirip kontrol altında tutabilmesi kendi duygu, düşünce ve davranışlarını tanıması ile başlar.

Duyguyu belirlemek için içinde bulunulan duygu durumunu belirlemeye çalışmak gerekir. Örneğin “Öfkeli veya üzüntülü müyüm?”, “Yoğun bir kaygı mı yaşıyorum?” gibi sorularla duygu belirlenebilir.

Düşünceleri kaydetmek, olumsuz düşünceleri bir kenara yazmak, zaman geçtikçe düşüncelerin unutulmasını engeller. Örneğin “O anda aklımdan neler geçiyordu?”, “O anda neredeydim?”, “Ne yapıyordum?”, “Yanımda kim/kimler vardı?”, “Bu insan/insanlar benim için ne ifade ediyor?” gibi sorularla düşünceler kaydedilebilir.

Sorgulamak, düşüncelerin gerçekliğini sorgulama aşamasıdır. Örneğin “Bu düşündüklerim ne kadar gerçekçi?”, “Böyle düşünmek bana ne katıyor?”, “Bana yararlı düşünceler mi gerekli yoksa bu düşünceler daha olumsuz hissetmeme mi yol açıyor?” şeklinde düşünce sorgulaması yapılabilir.

Alternatif düşünce geliştirmek daha gerçekçi, yararlı ve duruma uygun düşünceler bulmak için önemlidir. Örneğin “Daha keyifli olduğum bir anda ne düşünürdüm?”, “Güvendiğim bir arkadaşşıma bu düşüncemi söylesem bana ne derdi?”, “Aynı şeyi sevdiğim bir arkadaşşıma bana anlatsa ona ne derdim?” gibi sorularla düşünce geliştirilebilir.

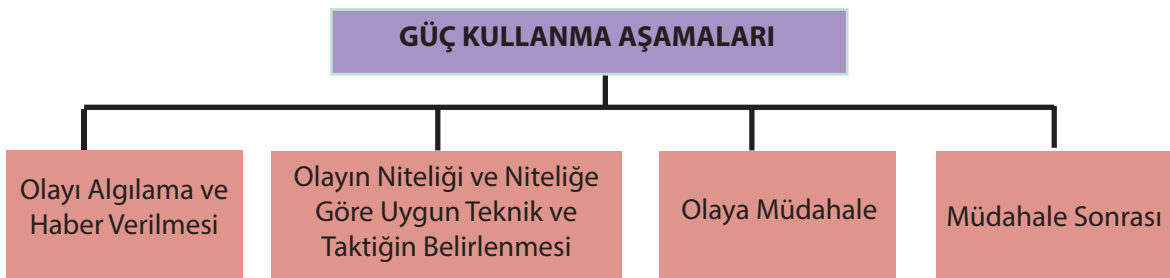
Müdahale öncesi, müdahale edecek personelin hem ekip içerisinde hem de müdahale edilen hükümlü/tutuklu açısından empatik olabilmesi, etkin dinleme yapabilmesi, doğru geribildirim verebilmesi, atılgan davranış ile otoriteyi koruyabilmesi önemlidir. Bu durum çatışma veya krizin gerek müdahale eden ekip gerekse müdahale edilen hükümlü-tutuklu açısından kişiselleştirilmesinin önüne geçer. Öfke kontrolünün sağlanabilmesi, var olan çatışma veya krizin etkin yönetilebilmesi, müdahale sonrasında da çatışma ve krizin sonuçlarının etkili değerdendirebilmesi için gereklidir.

2.4.8. Zor Kullanma Modeli

Ceza ve infaz kurumları, yapı ve işleyiş gereği zor kullanmanın muhtemel olduğu yerlerdir. Bu kadar kuvvetli güç kullanma durumları olabilecek kurumda, olaylara müdahale için ekipler kurarak belirli bir güç kullanma modeli oluşturulmalıdır. Bu güç kullanma modelinde her personele zor kullanma ile ilgili teorik ve uygulamalı eğitimler verilerek personelin güncel ve zinde tutulması sağlanmalıdır.

Zor kullanma esaslarıyla ilgili planlama yaparak gerekli olan zor kullanma modeli oluşturulmalıdır. Zor kullanma modeli ile ilgili planlamada olması gerekenler şunlardır:

- Zor kullanma için acil durum ekipleri kurarak tehlike sinyalinin alan kişinin ne yapması gerektiği, durum acil ise kendisinin gücü nasıl kullanması gerektiği ve güç kullandıktan sonra hangi prosedürleri izleyeceği
- Durum acil değilse kime haber vereceği ve taktikleri kimin belirleyeceği
- Haber verdiği zaman kimlerin olaya ilk müdahaleye gideceği
- Müdahale öncesi başka hangi ekiplerin hazır olması gerektiği (sağlık, yangın , teknik vb.)
- Müdahale ekibini kimin yöneteceği
- Müdahaleye giden ekipte kimin ikna konuşması yapacağı
- Olayın büyüklüğüne göre kimlerin robokop koruyucu kıyafet giyeceği
- Robocop kıyafeti giyenlerin içinde kimlerin koruyucu kalkan, jop veya çelik eldiven gibi yardımcı aletleri kullanacağı
- Güç kullanımı bittikten sonra kimlerin hangi raporları hazırlayacağı (tutanak, sağlık raporu) güç kullanma aşamaları Şema2.4'teki gibidir.

Şema 2.4: Güç kullanma aşamaları

Olay Algılama ve Haber Verilmesi: Yaşanan olayı fark eden görevlinin, olayın tehlike seviyesi ve olaydaki müdahalenin şeklini belirleyecek diğer değişkenleri ivedi olarak gerekli birimlere bilgi vermesiyle müdahale başlar.

Tehlike sinyalini alan personel, meşru müdafaa gibi acil bir durumun içinde kalırsa kanun gereği müdahale edebilir. Bu müdahale zor kullanmanın unsurlarını içermelidir. Durum acil değilse hızlı bir şekilde kendi güvenliğini sağladıktan sonra tehlike seviyesini belirleyerek olaydaki diğer değişkenleri de tespit ederek daha önce belirlenmiş acil çağrı merkezine haber vermelidir.

Olayın Niteliği ve Niteliğe Göre Uygun Teknik ve Taktiğin Belirlenmesi: Bilgi alınan olay hakkında müdahale ekibi tarafından durum analizi yapılır. Direnme özelliğine göre gerekli müdahale seçenekleri belirlenir. Müdahalenin orantılı güç modeli aşağıdaki durumlara göre belirlenir.

- **Pasif olaylar,** söz ve işaretle direnme, kendine zarar verme, emir ve direktiflere itiraz şeklinde gerçekleşen, saldırgan kişi ya da grupların herhangi bir şekilde fiziki direnç göstermediği durumlardır. Bu tür olaylara müdahale seçenekleri sırasıyla resmî güç ve iletişim taktikleri, sinir baskı ve kontrol teknikleri ve taşıma teknikleri olarak sıralanabilir.
- **Aktif olaylar,** saldırgan kişi ya da grupların, daha aktif olarak müdahale yapacak kişi ya da çevredeki diğer kişilere fiziksel olarak bir saldırının bulunmasıdır. Bu saldırı tutuş, sarılma ve vuruş olarak gerçekleşebilir. Bu olaylar da niteliğine göre agresif, güçlü ve ölümcül saldırı olarak sınıflandırılır. Bu tür olaylara müdahale seçenekleri sırasıyla resmî güç ve iletişim taktikleri, sinir baskı ve kontrol teknikleri, taşıma teknikleri, hafif taşıma teknikleri, kilit teknikleri, sert müdahale teknikleri ve teçhizatlı kuvvet teknikleri olarak sıralanabilir.

Olaya Müdahale: Zor kullanmaya yetkili personel zor kullanmaktan başka çaresi kalmadığına karar verdikten sonra, direniş türüne göre uygun müdahaleyi seçmelidir. Her olaydaki zorunluluk ve orantı olayın kendine özeldir. Müdahalelerde taktikleri ekip amirleri belirlese de müdahale için uygun teknikleri olayın gidişatına göre müdahaleyi yapan personel belirler. Personel yaptığı müdahalenin hukuki ve fiziksel olarak bütün sonuçlarından sorumludur. Olaylara müdahale edilirken en makul müdahale seçilmeli ve mümkün olan en kısa zamanda sonlandırılmalıdır. Zor kullanma bir güç gösterisi değil belirli bir olayı kontrol altına almak için son çare olarak kullanılması gereken bir zorunluluktur. Yapılan bütün müdahalelerde insanın doğuştan kazanılmış bütün haklarına özen gösterilmelidir.

Müdahale Sonrası: Olaylara müdahale bittikten sonra, olayda yaralananlar varsa sağlık için ilk müdahaleleri yapıp uygun yerlere sevki sağlanır. Gerekli raporlar ve tutanaklar hazırlanır. Yeni olayların çıkması için önlemler alınarak güvenlik sağlanır.

BİLGİ NOTU

ACİL DURUMLARDA YAPILAN İLK YARDIMLAR

Acil durumlarda sağlık personeli dışında kişiler tarafından yaralılara yapılan müdahalelerdir. Bu tip durumlar tıbbi müdahale kapsamında değildir. Acil durumlarda ilk yardımda bulunan kişilerin doktor olma zorunluluğu yoktur. İlk yardım müdahaleleri, 24762 Sayılı İlk Yardım Yönetmeliği kapsamında ilk yardım eğitimi almış kişiler tarafından, tıbbi araç ve gereçler kullanılmadan ve ilaçsız olarak yapılan müdahalelerdir.

Tıbbi müdahalede ise tıbbi ve bilimsel yöntem ve araçlar kullanılır. Bu kişiler tarafından yapılan müdahaleler kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali kapsamında değerlendirilmez. Acil durumlarda yapılan müdahaleler zorunluluk hâli kapsamında değerlendirilir. Örneğin kaza anında araç içinde sıkışan veya kalbi duran bir yaralıya araç gereç veya ilaç kullanmadan ilk yardım eğitimi almış bir sivil şahsın yardım etmesi durumunda bu kişinin yaptığı müdahaleden bir zarar doğsa da eğer gerekli itina gösterilmiş ise sorumluluk doğmaz. Müdahalede bulunan kişi ilk yardım eğitimi almamış ise şahsın, yaralı veya kazazedeye müdahale etmeyip hemen olayı polis ve ilk yardım görevlilerine bildirmesi gerekir.

OKUMA PARÇASI

Hükümlü Psikolojisi

Hükümlü-tutuklu psikolojisi denildiğinde karşımıza farklı yönleri bulunan bir süreç çıkmaktadır. İlki suçta sevk eden sebepler ve davranışlar ile suçta kabullenme sürecidir. İkincisi, ceza infaz kurumunda bulunulan zaman diliminde hem kurumun hem de diğer hükümlülerle bir arada bulunmanın psikolojik etkileridir. Sonuncusu da ceza infaz kurumundan salıverildikten sonra karşılaşılması muhtemel sorunlardır. Bu hususlar, hakkında ceza hükmü sabit olan hükümlünün kişisel özellikleri, ceza infaz kurumundaki atmosferi ve sosyal çevresiyle ilişkiler, cinsiyeti ve yaşı gibi faktörler bağlamında değişkenlik gösterebilecektir.

Herhangi bir suç işlendiğinde muhtemel ilk psikolojik durum pişmanlık hissidir. Çünkü gaflet ya da öfkenin anlık yansımasının, intikam duygusu içerisinde hareket etmenin, nefsanî arzu ve isteklerin dışı vurumunun kanunen suç teşkil eden bir eyleme dönüşümü uzak gibi görünen ceza infaz kurumu ile sonuçlanabilecektir. Bu durum da "Aman Allah'ım! Nasıl böyle bir şey yaptım.", "Keşke yapmasaydım." vb. sözlerle pişmanlığı ifade etmeyi beraberinde getirebilecektir. Bu sürecin belki diğer bir psikolojik yansıması, farklı söylem ve tavırlarla suçlunun kendini haklı çıkarma ve iç çatışmayı bastırma çabasıdır. Kasten değil de taksirli ya da hata eseri meydana gelen suçlarda ise suçlunun psikolojik yönden boşluğa düşmesi ve yaşananları anlamaya ve anlamlandırmaya çalışması söz konusudur.

Ceza infaz kurumunun psikolojik etkilerine gelince öncelikle ifade edilmesi gereken husus bu kurumların kendilerine has yapı, işleyiş, güvenlik ve sosyal çevre ve alt kültürünün bulunmasıdır. Dolayısıyla tutuklu veya hükümlü olarak kuruma girişle birlikte norm, şartlar, ilişki ve davranış kalıpları, gelenekler ve dile, katı kurallara uyumun benimsenmesi kaçınılmazdır. Bu da seçme, karar verme ve davranış bakımından özgürlüğün büyük ölçüde kenara bırakılmasını ve sınırlı bir hayatı beraberinde getirecektir. Aile, dost ve arkadaşlardan uzak kalma ile birlikte de duygusal ilişki kaybı, yalnızlık ve can sıkıntısı, korku, çaresizlik, klostrofobi, endişe ve panik atak, bilinmezlik korkusu, otoriteye güvensizlik, geleceğe dair ümitsizlik, öz değer duygusunda azalma gibi psikolojik etkiler meydana gelebilmektedir. Zaman ilerledikçe bu etkilerde bir azalma görülsede tam anlamıyla son bulmamaktadır. Uzun süreli mahkûmiyetlerde, bazı durumlarda tercih ve eylem yeteneğini yitirme, sorumsuzluk ve yabancılaşma, saldırganlık, acımasızlık, kavgacılık, nasihate aldırış etmeme şeklinde duygu ve davranış gelişimi gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Ya da bu olumsuzlukların tersi yönde derin bir sükûnet, üzüntü, içe kapanma vb. hâller içerisine girilmesi de mümkündür.

Uzun süreli hücre cezasına çarptırılanlar ile yüksek güvenlikli hapisanelerde bulunan tutuklu ve hükümlüler üzerinde yapılan incelemelerde yukarıda bahsedilenlerin yanı sıra tespit edilen psikolojik etkilerin şunlar olduğu dile getirilmiştir: Kimlik hissinde bozulma, aşırı duyarlılık, hafıza kaybı, kafa karışıklığı gibi bilişsel işlev bozuklukları, kronik depresyon, travmatik stres, halüsinasyon, paranoya, intihar ya da hapisane psikozları. Ceza infaz kurumunda diğer tutuklu ve hükümlülerle bir arada bulunmanın da psikolojik etkileri bulunmaktadır. Mahkûmun hangi kısım, koğuş ve odalarda kimlerle kalacağına kurum idaresi karar vereceği için istemediği bir sosyal çevre ve belirli kurallarla zorunlu olarak karşılaşması kaçınılmazdır. Bu da gerginlik, huzursuzluk, kaygı, korku, endişe, bireysel

kimlik kaybı, gruba tam bağlılık duygusunu beraberinde getirecektir. Saldırgan ve güçlü olanların zayıflar üzerinde kurmaları muhtemel baskı ve kendi çıkarı için kullanmanın yansıması risk ve tehlikelere karşı aşırı duyarlılık, kendini koruma içgüdüğü ile birlikte fazla göze batmama ve vurdumduymazlık, duygusal tepkisizlik, kendisini güçlü gösterme çabasının oluşturacağı fiziksel ve psikolojik stres, kızgınlık ve saldırganlık vb. psikolojik süreçler görülebilecektir.

Cezanın bitimi ile birlikte özellikle uzun süreli mahkûmiyetin akabinde, değişen ve gelişen hayat şartlarına, aile ve topluma adapte olmak, sağlıklı ve etkili iletişim kuramamak, destek bulmak, kopan aile ve akraba bağlarını yeniden oluşturmak, ev ve iş bulma, temel ihtiyaçları giderme noktasında kaynak elde etme, kendisi ile ilgili negatif bakış açısından kurtulma endişesi görülmesi muhtemel psikolojik etkidir. Bu da kişi üzerinde korku, kaygı, ümitsizlik, stres, sıkıntı, depresyon, öfke, kızgınlık, saldırganlık gibi olumsuz duygu ve davranışları tetikleyebilecektir. Dışarıda kalmasını sağlayacak etkenler güçlendirilmediği ve gerekli yardım ve destek sağlanmadığı takdirde belki de içinde bulunduğu durumdan kurtuluşu yeniden suç işleyerek ceza infaz kurumuna girişte bulacaktır.

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluları topluma yeniden kazandırılabilmesi için bir meslek öğretmek veya var olan mesleklerini geliştirmek amacıyla kurumlarda çeşitli mesleki faaliyetler yürütülmektedir (Görsel 2. 11).

Görsel 2.11: Uşak İşyurdu

Sonuç olarak yukarıda belirtilen sorunların aşılması, mahkûmun rehabilitasyonu, ceza infaz kurumuna adaptasyonu ve sağlıklı bir şekilde topluma yeniden katılımını sağlama hususunda arzu edilen hedeflere ulaşmada ilgili kişi ve kurumların bütüncül yaklaşımla etkin katılımı kaçınılmazdır.

Prof. Dr. Harun IŞIK

Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

<https://www.diyanethaber.com.tr/aylik-dergi/hukumlu-psikolojisi-h21946.html>

Erişim Tarihi: 04.10.2022:11.00

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıda boş bırakılan alanlara cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. () Kitle ruhunun değişmesi eğitim ve öğretim yoluyla sağlanabilir.
2. () Kitlede itaat davranışı vardır.
3. () Grup, bireyi kendi kimliğinden arındırarak yeni bir kimlik verme görevi üstlenir.
4. () Bilinçli kişiliğini kaybeden birey, hiçbir şey yapamaz hâle gelmektedir.
5. () Ön yargı, olumlu veya olumsuz kalıplaşmış düşünce tarzıdır.
6. () Janis'in grup düşüncesine göre grup üyeleri, grup içi ahlâkına tartışmasız inanırlar.
7. () Ceza infaz kurumunda olay yerine gelen ya da olayı ilk gören personel olayın ciddiyetini iyi gözlemlemeli ve ivedilikle acil durum ekiplerine bilgi vermelidir.
8. () İtfaiye gelinceye kadar yangına müdahale edilebilir.
9. () Zorunlu olmadıkça olay yerine girilmemeli girilebilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
10. () Olaya karışan kişilerin ellerini ve vücutlarını yıkamalarına, kıyafetlerinin değiştirilmesine izin verilmemelidir.
11. () Zor kullanma ile yaşanan olay arasında bir denge olmalıdır.
12. () Zor kullanma kanuna uygun olmalıdır.
13. () Zor kullanacak kişi sadece kendi hayatı tehlikedeyken zor kullanmalıdır.
14. () Zor kullanma son çare olmalıdır.
15. () Zor kullanmanın derecesi görevlinin gücü ile orantılı olmalıdır.

B) Aşağıdaki cümlelerde bulunan boşlukları doğru kelimelerle doldurunuz.

16. Delillere dokunma zorunluluğu varsa mutlaka kullanılmalıdır.
17. Olay yerinin derhâl alınması ve temizlik işlemi yapılmaması sağlanır.
18. Yangın kapalı alandaysa yayılmasını önlemek için kapatılmalıdır.
19. Olaylara karışan herkes..... alınmalıdır.
20. Makul bir kuvvet kullanarak, karşılaşılan direncin üstesinden gelmek olarak tanımlanır.
21. Ceza infaz kurumlarında gerekli şartlar oluştuğunda zor kullanma yetkisi aittir.
22. Ceza infaz kurumun da zorlayıcı araçlar; diğer kontrol usullerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum emri ile kullanılabilir.
23. Söz ve işaretlerle direnme, kendine zarar verme, emir ve direktiflere itiraz şeklinde gerçekleşen, saldırgan kişi ya da gruplar herhangi bir şekilde fiziki direnç göstermediği durumlara denir.

24. Zor kullanmaya yetkili kişinin, olaya müdahale ederken zor kullanmaktan başka çaresinin kal-maması gerektiğini, zor kullanmanın tek çare olması gerektiği ilkesi şartıdır.

C) Aşağıdaki sorularda doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

25. Aşağıdaki durumlardan hangisi zor kullanma öncesi psikolojik hazırlıklardan biri değildir?

- A) Empatik olmak
- B) İlk akla geleni yapmak
- C) Öfke kontrolünü sağlamak
- D) Atılğan davranmak
- E) Etkin dinlemek

26. Aşağıdakilerden hangisi kitle modeline göre bireyin suçluluk, utanç, korku ve toplum-sal normlara bağlılığa dayanan kendini kontrol etme mekanizmasının zayıfladığı kitle değişim sürecidir?

- A) Anonimlik
- B) Bulaşma
- C) Telkine kapılma
- D) Anonimlik ve bulaşma
- E) Etkileşim

27. Aşağıdakilerden hangisi “dinamik güvenlik” sürecinde yer alan özelliklerden biri değildir?

- A) Olay öncesi uyarı bilgisi vermek
- B) Önleyici önlemler için fırsat sağlamak
- C) Anlamlı diyaloglar oluşturmak
- D) Keskin ve katı sınırlar çizmek
- E) Kişisel sorunlarda anlayışlı davranmak

28. Aşağıdakilerden hangisi Irving Janis tarafından geliştirilen grup düşüncesinin ortaya çıkışına yardımcı olan kriterlerden bilgilerin gruba ulaşmadan önce filtrelenerek muhalif bilgilerin engellendiği kriterdir?

- A) Akıl bekçileri
- B) Oy birliği yanılması
- C) Yenilmezlik illüzyonu
- D) Telkine açık olma
- E) Grup ahlakına inanç

29. Aşağıdakilerden hangisi kitle içindeki bireyin davranışlarını etkileyen grubun özelliklerinden değildir?

- A) Telkin
- B) Yeni kimlik verme
- C) Kendine has karakter
- D) Cezalandırma
- E) Kurationsızlık

30. “Kitle psikolojisi ve şiddet” ile ilgili aşağıda yer alan cümlelerden hangisi doğrudur?

- A) Duygu ve davranışlarda aşırı bastırılmışlık söz konusudur.
- B) Problem çözme becerisi gelişmiş bireylerde şiddet daha fazla görülür.
- C) Bireyin, güç elde etmek adına şiddet kullandığı gözlenir.
- D) Ayrımcılık olumlu ve olumsuz kalıplaşmış düşünce tarzlarıdır.
- E) Grup kendine yakın ya da karşıt görüşlere karşı hoşgörü içindedir.

31. Aşağıdaki ifadelerden hangisi zihinsel hazırlık avantajlarından biri değildir?

- A) Kişisel emniyeti sağlamak
- B) Görev esnasında başarıya ulaşmak
- C) Psikolojik sağlamlığı artırmak
- D) Olaylar üzerinde kontrolü sağlamak
- E) Kontrolsüz duygularla hareket etmek

32. Aşağıdakilerden hangisi amacı aynı olan, birden fazla ortak özelliği bulunan, kurallarla birbirine bağlı, üyelerinin birbirleriyle etkileşim hâlinde olduğu toplumsal birimdir?

- A) Sürü
- B) Grup
- C) Kitle
- D) Toplum
- E) Kalabalık

33. Aşağıdakilerden hangisi infaz ve koruma memurlarının iş yorgunluğu nedenlerinden biri değildir?

- A) Travmatik geçmişi olan mahkûmla çalışılması
- B) İş yükünün fazla olması
- C) Meslekte uzun yıllar çalışılması
- D) Psikolojik sağlamlığın yüksek olması
- E) Dikkat kaybının yaşanması

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarındaki boşluklara yazınız.

34. Kişinin şiddete eğilimini gösteren davranışlar nelerdir?

35. Stres insan yaşamını nasıl etkiler?

KOD=12999

3.

ÖĞRENME
BİRİMİ

MÜDAHALE TEKNİK VE TAKTİKLERİ

KONULAR

- 3.1. CEZA İNFAZ KURUMU PERSONELİNİN KUVVET KULLANIMI-HAREKET ŞEKLİ-KANUNİ ORANTILIK İLKESİ
- 3.2. YAKIN SAVUNMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR
- 3.3. TEMEL TEKNİK VE TAKTİKLER
- 3.4. MESLEKİ TAŞIMA TEKNİK VE TAKTİKLERİ
- 3.5. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLİ TEHLİKESİ OLMAYAN DİRENİŞ OLAYLARI
- 3.6. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLİ TEHLİKESİ OLAN DİRENİŞ OLAYLARI
- 3.7. SALDIRI OLAYLARINA MÜDAHALE TEKNİK VE TAKTİKLERİ
- 3.8. DAİREVİ-YANLARDAN GELEN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA
- 3.9. YUKARIDAN AŞAĞIYA YAPILAN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA
- 3.10. HAREKET KISITLAYICI ARAÇ VE GEREÇLER İLE YAPILAN TEKNİK VE TAKTİKLER
- 3.11. CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MEYDANA GELEBİLECEK OLAYLAR

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Ceza infaz kurumu personelinin kuvvet kullanımı
- Yakın savunmada dikkat edilmesi gerekenler
- Mesleki taşıma teknik ve taktikleri
- Direniş olayları
- Saldırı olaylarına müdahale teknik ve taktikleri
- Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek olaylar

TEMEL KAVRAMLAR

Atak, direniş, fiili tehlike, fiziki güç , mesleki taşıma teknik ve taktik, müdahale, saldırı teknikleri, yakın savunma, zor kullanma

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Ceza infaz kurumlarında zor kullanmanın şartları neler olabilir?
2. Ceza infaz kurumlarında infaz koruma memurlarının özellikleri sizce nasıl olmalıdır?

3.1. CEZA İNFAZ KURUMU PERSONELİNİN KUVVET**KULLANIMI HAREKET ŞEKLİ-KANUNİ ORANTILIK İLKESİ**

Ceza infaz kurumu personeli kanun ve düzenin sağlanması amacıyla bazı durumlarda güç kullanmak zorunda kalır. Güç kullanmak için bazı şartların oluşması gerekir. Zor kullanmak bir zorunluluktur, mecbur kalmadıkça kullanılmaz. Personel, zor kullanmanın şartları olan kanunilik, zorunluluk ve orantılılık unsurlarını çok iyi bilmelidir.

Zor kullanmanın şartları oluşmadan yapılan müdahaleler gereksiz güç kullanımıdır. Bunun sonunda personel ve olaya müdahil olan kişiler gereksiz yere yaralanabilir hatta ölebilirler. Gereksiz güç uygulayan kişiler hakkında da “Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçu” hakkında işlem yapılır.

Zor kullanma amacı belirli bir olayı kontrol etmektir. Zor kullanmanın ölçüsü de direnişe göre direnmeyi etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli güç gerektirir. Her olay kendine özgü olup her olayın değişkenleri farklıdır ve müdahale seçenekleri de farklı olmalıdır. Personel, olaylara müdahale ederken kendisine verilen yetki ve sorumluluğun kaynağı olan kanunları çok iyi özümsemiş olmalı ve kanunlara uygun şekilde hareket etmelidir.

3.1.1. Ceza İnfaz Kurumu Personelinin Kuvvet Kullanımı

Kurumların güvenliğinin sağlanmasında fiziki yapı ve araç gereçten sonra en önemli unsur personeldir. Ceza infaz kurumu personeli, disiplin ve güvenliği sağlarken insan haklarının özüne dokunulmadan ve bu hakların uluslararası normlar, Anayasa ve ulusal kanunlarla güvence altında olduğu bilinciyle görev yapar. Güvenlik yasal bir disiplinle sağlanmalıdır. Keyfilik, eziyet ve işkence, düzeni sağlamanın gerekçesi olamaz.

Zor kullanma yetkisi kurumun en üst amirinin sorumluluğunda infaz ve koruma başmemuru ile infaz koruma memuruna verilmiştir. Zor kullanma yetkisinin kullanılabilmenin koşulları şunlardır:

- Kurum sınırlarında
- Kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylarda
- Meşru savunma durumlarında
- Kurum güvenliğini tehlikeye düşüren herkese karşı
- Kurumun en üst amirinden emir alarak
- Acil hâllerde izin almadan kullanıp en kısa zamanda kurum en üst amirine bildirerek
- Kullanmak zorunda kaldığı gücü kullanırken ölçülü olarak

Zor kullanmaya yetkili personel bedenî kuvvetini ve ayrıca yardımcı kuvvet olarak da maddi kuvveti kullanabilir. Bu kuvvet türlerini kullanmak muhtemel olduğu için personel seçiminde fiziki yapıya dikkat edilerek personel alımı yapılır.

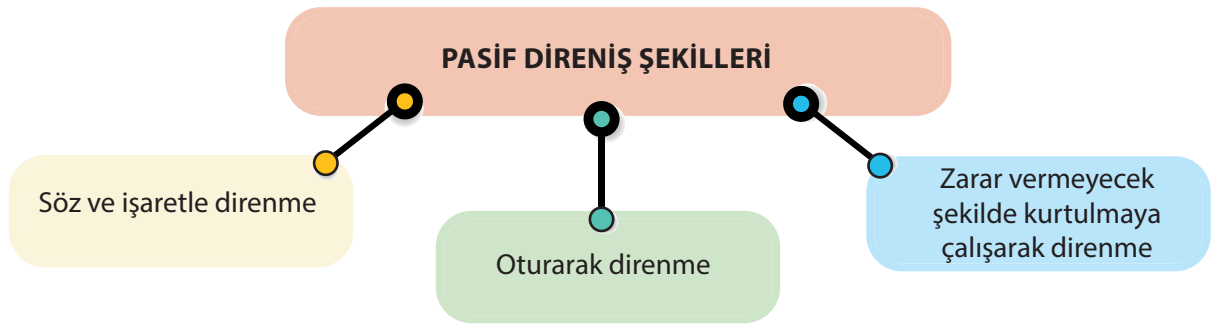
Bedenî Kuvvet: Zor kullanmaya yetkili personelin zor kullanırken direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedensel güçtür. Bu kuvveti kullanmanın şekli yasa ile belirlenmiştir. Bu güç yetkili personelin fiziki yapısı, geçmiş hayatı ve aldığı eğitime göre nitelik kazanır.

Maddi Kuvvet: Zor kullanmaya yetkili personelin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedenî kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, kalkan, koruyucu kıyafet gibi araçları ifade eder. Bu araçların hangi durumlarda, ne zaman, kim tarafından, nasıl kullanılacağı kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiştir.

3.1.2. Fiziki Güç Kullanımında Önemli Noktalar

İnfaz ve koruma başmemuru ile infaz koruma memurlarının fiziki güç kullanırken dikkat etmesi gereken en önemli nokta karşılaştıkları direnç veya direniştir. İki tür direniş vardır.

Pasif Direniş: Kamu düzeni ve genel işleyişin sağlanması sırasında karşı karşıya kalınan direncin, zor kullanmaya yetkili personeli fiziksel olarak tehdit etmediği ve herhangi bir saldırı ile karşı karşıya kalmadığı direnme şeklidir. Örneğin haftalık telefon görüşme hakkını kullanan hükümlünün, telefon görüşmesi bittikten sonra koğuşa girmeyi istemeyip hareketsiz şekilde oturarak sözle direnmesi pasif direniştir. Pasif direniş şekilleri Şema 3.1'deki gibidir.

Şema 3.1: Pasif direniş şekilleri

Aktif Direniş: Kamu düzeni ve genel işleyişin sağlanması sırasında hükümlü ve tutukluların zor kullanmaya yetkili personeli fiziksel olarak tehdit ettiği ve onlara karşı saldırıda bulunduğu direnme şeklidir.

Fiziki güç kullanacak olan personelin, bazı özelliklere sahip olması gerekir. Fiziki güç kullanacak kişinin yetkinlik kazanabilmesi için gereken şartlar şunlardır:

- Kişi, görevinin gerektirdiği bilgi ve beceri düzeyine sahip olmalıdır.
- Kişi, yaptığı görevin kendine verdiği yetki ve sorumluluğun bilincinde, görevinin verdiği gücü kötüye kullanmayacak nitelikte olmalıdır.
- Kişi, yapacağı bu müdahalenin uluslararası standart ve insan hakları kurallarına uygun olması gerektiğini bilmeli ve bunun bilincinde olmalıdır.
- Kişi, profesyonelliğin gerektirdiği fiziki ve zihinsel güce sahip olmalı bunları tekniklerle birleştirmelidir.
- Kişinin görevi gereği her zaman karşılaşması muhtemel durumlar için hazır olması fiziki güç kullanımında işini kolaylaştıracaktır.

- Kişi, görevini yaparken müdahale esnasında olaydaki birden fazla değişkeni göz önünde tutup en gerekli olanı uygun zamanda makul şekilde gerçekleştirmesi gerektiğini bilmelidir.
- Kişi, müdahale esnasında amacının saldırmak ya da zarar vermek değil saldırganı etkisiz hâle getirecek kadar güç kullanmak olacağını bilmelidir.
- Kişi, kendine müdahale yetkisi veren yasayı iyi bilmeli hangi durumlarda ne kadar yetki ve sorumluluğu olduğunu bilmelidir.
- Kişi, meşru savunma ve zorunluluk hâli durumları ve acil durumlar hariç direkt güç kullanma hakkının olmadığını bilmelidir.
- Fiziki güç sadece belirli bir olayı kontrol altına almak için kullanılmalıdır.
- Fiziki güç kullanılmadan önce diğer bütün iletişim ve ikna tekniklerinin denenmiş olması zorunludur.
- Fiziki güç kullanmak zorunda kalan personel, gücü zamanında ve ölçülü kullanmalıdır.
- Fiziki güç kullanmak zorunda kalan personel, insanın doğuştan kazanılmış haklarına özen göstererek mecbur kalmadığı sürece bu haklara dokunmamalıdır.
- Fiziki güç amacına ulaştığı zaman derhâl güç kullanmaya son verilip uygun tekniklerle taşımaya geçilmelidir.

3.1.3. Zor Kullanma Yöntem ve Teknikleri

Zor kullanmaya yetkili personelin kurum işleyişi için gerekli görevleri yaparken karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için görevinin gerektirdiği ölçüde fiziki gücü kullanma yetkisi ve sorumluluğu vardır. Zor kullanmaktaki amaç, makul bir kuvvet kullanarak saldırgan veya direnç gösteren kişinin kontrol altına alınmasıdır. Kullanılan zor amacına ulaştıktan sonra zor kullanmaya hemen son verilir.

Zor kullanmadan önce bütün iletişim teknikleri denenmelidir. Sonuç vermediği takdirde diğer idari yöntemlerle birlikte en son çare olarak zor kullanılmalıdır.

3.1.3.1. İletişim Teknik ve Taktikleri

İletişim etkileşimin sonucudur. Etkili iletişim hem sözlü hem de sözsüz yöneltilen anlamların, kaynağın ve alıcının beklenen hedeflerini karşılayabilmesidir. Etkili iletişimde iki kişi duygu ve düşüncelerini anlaşılır şekilde birbirine aktarır. Etkili iletişimin olduğu durumlarda çatışmalar ve muhtemel krizlerin oluşmasının önüne geçilebilir.

Kurumlarda amirler, çalışanlar, tutuklular, hükümlüler, mahkûm yakınları ile kurum dışı kurum ve kuruluşlar iletişimde bulunur. Kurumlar, kapalı ortamlar oluşu, iş yoğunluğunun fazlalığı, icra edilen mesleğin üst düzey dikkat gerektirmesi gibi nedenlerle pek çok stres faktörünü barındırır. Etkili iletişim yöntemlerini bilmek ve uygulamak kurum çalışanlarının stresle başa çıkma gücü ve yetkinliklerini arttırdığı gibi kurum sağlığı için de önemlidir.

Kurum içinde etkili iletişim gerçekleştiğinde, kurum yönetici ve çalışanları arasında bilgi akışı daha açık, daha güçlü, daha hızlı ve daha güvenilir olur. Bu süreç mahkûmlarla olan etkileşimi ve iletişimi olumlu yönde etkiler.

3. Öğrenme Birimi

Kurum personelinin duygu, düşünce ve isteklerini karşısındakinin haklarını gözeterek ifade edebilmesi önemlidir. Personel bu sayede vermek istediği mesajı direkt ve dürüst bir şekilde aktarır. Etkili iletişimin bileşenleri Şema 3.2'deki gibidir.

Şema 3.2: Etkili iletişimin bileşenleri

Fiziksel Mesafe: Mahrem mesafe olarak adlandırılır. Kişiler bedenlerinin yaklaşık 0-25 cm civarı dışında kişiye 100-250 cm kadar yaklaşarak işleme problemlerini ortadan kaldırır ve etkin dinleme sağlanmış olur.

Dış Görünüş: Kişinin kendisine göstereceği özen, çevresinden göreceği saygı ve itibarla doğru orantılıdır. Dolayısıyla kişisel bakıma dikkat etmek etkili iletişimde önemlidir.

Kurumun güvenliğini tehlikeye düşürecek ve işleyişini aksatacak, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını bozacak her türlü acil durum için personelin zor kullanma öncesi, esnası ve sonrası etkili iletişim kullanması önemlidir.

Ceza infaz kurumu gibi disiplin, asayiş ve güvenliğin yoğun olarak yaşandığı kurumlarda bazı kişiler otoriteye karşı direnç geliştirebilir. Kurumda oluşabilecek acil durum olaylarına karşı personelin gerekli fiziksel donanımı ile birlikte zihinsel hazırlığının da olması gerekir. Bu anlamda personelin müdahalenin her aşamasında ikna ve müzakere yönetimi bilgisine de sahip olması gerekir.

İkna etme çabası kişinin zihinsel direncini ortadan kaldırmayı amaçlar. Kurumlarda iyileştirme ve rehabilitasyon çalışmaları ile mahkûmun direncini anlayarak onunla empati kurmak ve doğru ses tonu ve beden diliyle onun olası hareketlerini kontrol etmek hedeflenir. Olası çözümler üretilerek mahkûm ikna etmeye çalışılır. Kriz esnasında mahkûmun direncinin yüksek olacağının ve herhangi bir olumlu çözümü reddedebileceğinin farkında olan personel, bilinçli hareketler sergileyerek tutarlı ve sakin bir şekilde krizi çözme çabasıdır.

Müdahale öncesi mahkûmla iletişimde bilinçli ve kontrollü hareketler karşı tarafa güven vererek karşı tarafta otorite durumu da hissettirir. Müdahale edecek personelin durumu hafife almadan veya abartmadan ele alması gerekir. Ortaya çıkabilecek korku, endişe ve öfke duygularının etkisiyle saldırgan davranışların gerçekleşebileceğinin farkında olmalıdır. Personelin mahkûmla empati kurması, karşı tarafın beklentilerinin anlaşılmasını kolaylaştırır. Böylece zor kullanmadan olası çözümler üretilerek yaşanabilecek kriz önlenir.

İkna ve müzakerenin devam ettiği ancak olumlu bir çözümün sağlanamadığı kriz durumlarında zor kullanma yasallık ve orantılılık çerçevesinde gerçekleşir. Müdahale esnasında kurulacak iletişimde kısa ve net cümleler kullanılması gerekir. Bu cümlelerle müdahale edilen kişiyi güvende hissettirmek ve sakinleşmesini sağlamak amaçlanır.

Müdahale sonrası iletişimde ise müdahale ekibi kendi içerisinde değerlendirme toplantısı gerçekleştirir. Ekip üyeleri süreci değerlendirip rapor oluşturur. Oluşturulan raporla dinamik güvenlik için gerekli önlemler ve düzenlemeler yapılır.

Etkin Dinleme: Bilinçli bir çabayla karşıdaki kişinin sözlü ve sözsüz mesajlarını alma sorumluluğudur. Kişinin dikkati karşıdaki kişinin anlatımlarına odaklanmıştır. Etkin dinleme, dinlenen kişiye “Önemlisin, değerlisin.” mesajı verir. Örneğin “Mesai arkadaşım işe geç gelince bütün işler aksıyor ve her şeyi bir anda yetiştirmek zorunda kalıyorum.” “Arkadaşının işe geç gelmesine kızgınsın çünkü tüm sorumluluğu sen alıyorsun.” Etkin dinlemeye örnektir. **Atılğan Davranış:** Kişiler arası ilişkilerin ve etkileşimin sağlıklı olabilmesine olanak tanıyan, başkalarının haklarına saygılı olmayı ve bireyin duygu, inanç ve düşüncelerini doğrudan, içtenlikle ve açıkça anlatımını içeren bir davranış biçimidir. Karşı tarafı suçlayan, yargılayan ve kişiselleştirmesine neden olan “Sen dili” yerine işbirliğine dayalı “Ben dili” kullanılarak atılğan davranış sergilenir. Örneğin “Ödevlerini neden yapmadın! Kaç kere söylemem gerekiyor? Bunu anlamayacak kapasitede misin?” vb. ifadeler “sen dili” cümleleridir.

“Ödevlerini vaktinde bitirmediğin zaman geç yatmak zorunda kalıyorsun ve seni sabah uyandırmakta zorlanıyorum. Ödevlerini zamanında yapabilmen için plan yapma konusunda sana yardımcı olabilirim.” cümleleri ise “ben dili” örnekleridir.

Geri Bildirim: İletişim esnasında yanlış anlaşılımlar, anlaşmazlıklar ya da iletişim kopukluğunun olmaması için iletişim sürecinde geriye bilgi akışının sağlanmasıdır. Bu sayede anlatılmak istenen mesajın doğru anlaşılıp anlaşılmadığı teyit edilir. Örneğin “Doğru anladıysam mesai bitimine kadar evrakı göndermeniz gerekiyor.”

Göz Teması: İletişim esnasında göz teması kurmak, iletişimin etkinliğini artırır ve karşılıklı sorumluluğu sağlar. Kültürel öğeler göz önünde bulundurularak karşı tarafı rahatsız etmeyecek bir göz teması kurmak gerekir.

Yüz İfadesi: Canlı ve dinamik bir yüz ifadesi ile etkili iletişim daha olumlu algılanır. Donuk ve soğuk bir yüz ifadesi samimiyetten uzak ve daha az güvenilir bulunur.

Baş İfadesi: Etkin dinleme mesajının göstergesidir. Karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini onaylamaktan ziyade daha çok dinlenildiğini ifade etmek için baş hareketleri kullanılır.

Jestler: Aşırıya kaçmadan ellerin ve kolların yeterli düzeyde hareketleriyle iletişimin desteklenmesidir.

Bedenin Duruş ve Yönelişi: Konuşan kişiye doğru bedenın yönelmesi, karşıdakinin dinlendiği mesajını verir.

SIRA SİZDE

Ceza infaz kurumu personelinin kurumda çıkan olaylar karşısında duygusal davranması olayların kontrolünü nasıl etkiler?

3.1.3.2. Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri

Müdahalenin her aşamasında verilecek kararlar ve bu kararları kimin vereceği, müdahale öncesinde bir plan dahilinde belli olmalı ve bunun öncesinde, bir plan dâhilinde, müdahalenin her aşamasında verilecek kararlar ve bu kararları kimin vereceği belli olmalı ve bunun için iyi bir ekip oluşturulmalıdır. Müdahale esnasında verilen kararlar çok önemli olduğundan ekip amirleri, kriz anını yönetecek liderlikte olmalıdır. Müdahale planı hazırlanırken daha önceden elde edilen istihbarat faaliyetleri de değerlendirilmelidir. Müdahalenin her safhası ciddiye alınarak gerçekleştirilmelidir.

Müdahale ekibinde yer alacak infaz koruma memurlarının seçiminde fiziki ve psikolojik üstünlük önemlidir. Ekip sürekli eğitim ve tatbikatlarla müdahaleye hazır olmalıdır. Müdahaleye katılmayan diğer personele gerekli bilgiler verilmelidir.

3. Öğrenme Birimi

İkna amaçlı iletişim, zor kullanmanın her aşamasında gereklidir. Karşıdaki kişinin ve olayın durumuna göre görevli memurun ses tonu, sözcüklerin kısa, net ve anlaşılır olması çok önemlidir.

Mesleki müdahale esnasında direnme daha pasif iken etkin iletişim ve resmî varlık ile çözüme ulaşılabilir. İletişim bedenle başlar. Müdahalede konuşulmasa bile beden ile karşı tarafa mesaj yollar. Ciddi, kararlı ve net bir yüz ifadesi ile açık, net ve dürüst bir göz teması ikna etmek ve otorite için yeterlidir.

Görevli memur, uygulanacak her türlü eylem hakkında karşıdaki kişinin bilgilendirilmesine önem vermeli, diğer mahkûmların yanında saygınlığının korunmasına dikkat etmeli, tahrik ve tehditlerde duygusal davranmamalıdır.

İkna amaçlı iletişim sonuç vermezse son çare olarak fiziki müdahale tekniklerine geçilir. Ekip amirinin komutları ile kısa ve net, hareketi ve ekibi yönlendirmeye yönelik komutları içeren iletişim modeline geçilir. Komutlar verilirken "Dur! Hareket Etme! Sakin Ol! Ellerini Yavaşça Kaldır! Ayaklarını Yanlara Aç!" vb. dolaysız ve anlaşılması kolay cümleler kullanılmalıdır.

Müdahale esnasında, saldırgan kişiler diğer kişilerden ayırt edilmelidir. Saldırganın hareketleri izlenerek duruma göre en uygun hareket en uygun zamanda yapılır.

Müdahale esnasında, kişi ya da gruplarla karşı karşıya kalındığında görevliler kendilerine güvenli bir alan oluşturmali ve bu alan 1,5 - 2 metre bir mesafede olmalıdır.

Sözlü ikaz ve başka barışçıl yöntemlere uymayan kişi ya da grupları kontrol altına almak için kullanılacak makul güç, tamamen o andaki şartlara bağlıdır. Bu şartlar, görevli ile o şahsın birbirlerine göre gövde yapıları ve ilgililerin karşılıklı zihinsel ve fiziki güçleri gibi faktörler içerir.

Müdahale esnasında, kişilere ön taraftan yaklaşmak riskli olduğu için yaklaşım 2 kişi ile yan açılardan yapılmalıdır. Duruma göre yeteri kadar personel ile şahsın ön ve arka tarafı da desteklenerek koordinasyon içerisinde hareket edilmelidir.

Müdahale esnasında, müdahale yapılacak kişinin yaklaşım ve hareketi göz önüne alınarak uygun olan tekniğin belirlenmesi, o anda müdahale yapan infaz ve koruma başmemuru ve infaz ve koruma memurunun yetkisi ve sorumluluğundadır.

Müdahale yapılacak kişiye yaklaşırken kişinin saldırgan olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Eğer kişi direnme göstermiyor ve komutlara uyuyorsa zor kullanılmamalıdır. Fiziksel direnme durumunda sözlü komutlarla birlikte orantılı ve kademeli güç kullanılabilir. Kişinin komutlara uyması durumunda, kullanılan güç kademeli olarak azaltılır ve kontrol devam ettirilir.

Kurum personeli duygusal davranmamalı, profesyonellik içinde olayı kontrol etmek için ne yapılması gerekiyorsa tereddüt etmeden yapmalıdır. Müdahalenin her aşamasında olduğu gibi sonunda da iletişim devam etmelidir. Müdahale sonunda ilgili tutanaklar tutularak gereken raporlar alınır.

3.1.4. Kanuni Orantılılık İlkesi (Olaylara Müdahalede Güç Kullanım Miktarı)

Yetkili personel zor kullanırken güç kullanmanın ölçüsünü ve zorunluluğunu etkileyen unsurlara dikkat etmelidir. Bu unsurlar zor kullanmanın temel şartı olan zorunluluk ve orantılılık ilkesini doğrudan etkileyen unsurlardır. Zor kullanmanın ölçüsünü etkileyen unsurlar şunlardır:

- Müdahale yapılacak kişinin cinsiyeti ve yaşı
- Müdahale yapılacak kişinin beceri düzeyleri (atletik yapı, dövüş sporları, sopa kullanımı vb.)
- Müdahale yapılacak kişinin yorgunluk ya da yaralanma durumu
- Müdahale yapacak kişinin yorgunluk ya da yaralanma durumu

- Müdahale yapacak kişi sayısı
- Müdahale yapılacak kişi hakkında özel bilgiler (alkol ve narkotik madde kullanım durumu, kişinin zihinsel ve psikolojik durumu vb.)
- Müdahale yapılacak kişiye olan mesafe ve müdahale alanı
- Müdahale yapılacak yerdeki çevre durumu, görüş mesafesi, olayda olmayan kişiler, kullanılabilecek donanım sınırlaması
- Müdahale yapacak kişinin saldırgan ile ilgili direnme algılanması
- Müdahale esnasında karşılaşılan direnişin türü
- Müdahale yapılacak kişinin saldırıda kullandığı malzeme (sopa, kesici ve delici alet vb.)

İnfaz koruma başmemuru ve infaz koruma memuru orantılı güç tablosunu uygulayarak kanuni orantılılık ilkesine göre uygun müdahale yapabilirler (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Orantılı güç tablosu

Direnme	Karşı Taktikler
Söz ve İşaretle Direnme	Resmî Varlık/Taktik İletişim
Pasif Direnme	Psikolojik Baskı Kontrolü
Aktif Direnme	Eklem Baskı Kontrolü Tekniği
Agresif Direnme	Sert Müdahale Tekniği
Güçlü Saldırı	Orta Derece Teçhizat
Ölümcül Saldırı	Ağır Kuvvet Kullanma

3.1.5. Hükümlü ve Tutukluların Zor Davranışlarıyla Baş Etme ve Özel Durumlarına Yaklaşım

Davranış sorunları kurum çalışanlarını oldukça zorlar. Davranış sorunlarının hem işleyiş hem de çalışanlar açısından olumsuz etkileri vardır. Kurumlarda çalışan personelin temel görevlerinden biri bu tür davranış sorunlarıyla baş etmektir. Kurumlarda yürütülecek etkinliklerin temel hedefi davranış sorunu olan kişilerde olumlu davranış biçimlerinin geliştirilmesidir. Olumlu davranış kazandırabilmek disiplin ile mümkündür. Disiplinin amacı kişiye anlaşılır, kesin ve sınırları olan bir ortam sunarak istenilen davranış ve alışkanlıkları öğretmek ve kendi kendini yönetecek seviyeye ulaşmasını, öz denetim kazanmasını sağlamaktır.

Disiplin, tarzına göre dış kontrollü disiplin ve iç kontrollü disiplin olarak ele alınır. Dış kontrollü disiplin, kaba kuvvetle verilen cezalar (dayak vb.) ve yaptırımlar gibi fiziksel disiplin yöntemlerini ve sözel olumsuz disiplin yöntemlerini içerir. İç kontrollü disiplin; öz denetim, kişinin bazı kuralları benimsemesi ve dış uyarılara gerek kalmadan bu kurallara kendi kendine uyması ve kuralları uygulamasıdır. İç kontrollü disiplini sağlayabilmek için disiplin ilkelerinin uygulanması gerekir. Bu ilkeler şunlardır:

Kararlılık; "Daha önce de konuşmuştuk ısrar etmen bir şey değiştirmeyecek."

Kesinlik; "Hayır demişse olmayacak."

Süreklilik; "Geçen defa hayır demiştin aynı kurallar hâlâ geçerli."

Sakinlik; "Öfken hafiflediğinde bu konuyu tekrar konuşacağız."

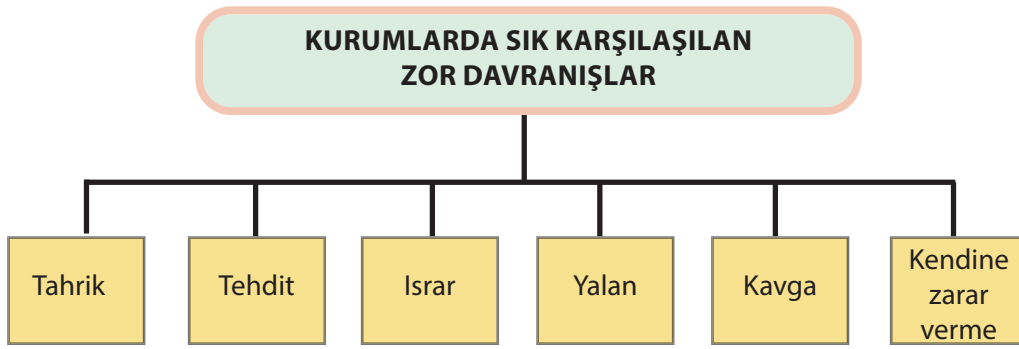
3. Öğrenme Birimi

Ödüllendirme; "Sadece maddi değil manevi ödülün de önemli olduğu unutulmamalıdır."

Davranış sorunları olan kişilerle sık karşılaşan çalışanlar şiddete maruz kalabilirler. İnfaz ve koruma memurları ile mahkûmlar arasındaki ilişkilerde sorun yaşanabilir, karşılıklı olumsuz algılamalar olabilir ve bununsonucunda karşılıklı meydan okumalar gerçekleşebilir.

Davranış sorunlarını çözmek için kullanılan yöntemlerden biri de cezadır. Ceza etkinliği devam ettiği sürece istenen davranış gösterilirken cezanın etkinliğini yitirmesiyle sorunlu olan davranış tekrarlanır. Sorunlu davranışı azaltmanın yolu, o davranışı cezalandırmaktan kaçınarak sorunlu davranışı engelleyen olumlu davranışları artırmaktır. Bu nedenle ceza yerine cezaya gereksinimi önleyen, sosyal açıdan uygun davranışların kazandırıldığı ortamlar düzenlenmelidir.

Kurumlarda sık karşılaşılan zor davranışlar Şema 3.3'teki gibidir.

Şema 3.3: Kurumlarda sık karşılaşılan zor davranışlar

3.1.5.1. Tehdit Eden Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Tehdit: Birinin gözünü korkutma, gözdağı verme, yapılacak bir ceza ile korkutmaktır; yerine. Tehdit etmek ise korkutmak, gözdağı vermek, tehlikeli bir durum meydana getirmek, bir kimseye zarar vereceğini bildirmek, dış göstermek olarak tanımlanır.

Tehdit edenlerin temelde yaşadığı duygu korkudur ve yapacak başka bir şey kalmadığında başvurulacak bir yöntemdir. Hedef karşı tarafı korkutarak istediğini elde etmektir. Kurumlarda hükümlü ve tutukluların zorluklar karşısında en sık başvurdukları yöntem tehdittir. Bu yöntem öğrenilerek elde edilmiştir. Tehdit, mahkûmlar tarafından istediklerini elde etme ve yaptırabilme gücü olarak algılanır. Kurum personelinin tehdit davranışına karşı benimsemesi gereken yaklaşımlar şu şekildedir:

- Tehditin hangi amaçla yapıldığı çok önemlidir. Tehdite neden olan sorunun ne olduğu ve kişinin aslında ne istediğine odaklanarak çözüm yolu bulmaya çalışılmalıdır.
- Tehditi ne çok önemsemek ne de çok önemsememek gerekir. Her iki durumda da mahkûmun tehdidi gerçekleştirme ihtimali artar.
- Tehdit edildiği zaman, tehdit edilen kişinin yapmakta olduğu davranışa devam etmesi ve tehdide karşılık vermemesi doğrudur. Örneğin "Sana zarar veririm!" dediği zaman "Sen kimsin de bana zarar vereceksin!" demek ortamı gerer. Onun yerine tehditi duyduğunu sözsüz bir ifadeyle belirtip konuşmaya kaldığı yerden devam edilmelidir.

- Tehdit devam ederse mahkûma yapılan davranışın doğru olmadığı anlatılır. Mahkûm tehdit davranışında ısrar ederse kurum içinde uygulanacak kuralların neler olduğu kendisine hatırlatılır. Hatırlatma sonucunda da tehdide devam eden mahkûma söylediği şeyi yapmanın çok kolay olduğu ama bir sonuç getirmeyeceği hatırlatılabilir. Örneğin "Söylediğini yapabilirsin ama sonuçta senin eline bir şey geçmez, istediğin bu iş de olmaz."

3.1.5.2. Tahrikçi Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Tahrik, bir kimseyi, kötü bir iş yapması için harekete geçirme ve kızdırmaktır. Tahrik etme eğilimi olan kişiler sürekli karşıdaki kişinin üstüne gitme, karşıdaki kişiyi kızdırma, huzurunu bozma eğilimindedir. Amaçları karşıdaki kişinin kızmasına neden olmaktır. Aslında yapmaya çalıştıkları bir tür iletişim kurmadır. İsteklerini dile getirme, karşıdaki kişiye kendilerini kabul ettirme çabası vardır. İntikam alma duygusu ile gelişen sözle ya da fiziksel tahrik sonucu ise saldırganlık ortaya çıkar.

Kurum personelinin tahrik davranışına karşı benimsemesi gereken yaklaşımlar şu şekildedir:

- Tahrik davranışının kısa sürede düzelmeyeceği unutulmamalıdır. Kişinin ısrarla bu davranışı sürdürmesinin amacı karşıdaki kişiyi pes ettirmektir. Bu amaçla uzun süre davranışını sürdürebilir. Kurum personelinin tahrik davranışı karşısında kontrolü sağlayacağı rolü benimsemesi gerekir.
- Tahrik davranış biçimini değiştirmek için hükümlü ve tutuklunun beklediği davranış yapmamak en iyi yoldur. Tahrik karşısında tuzağa düşmemek gerekir. Kızmadan davranmak, sakinliği korumak doğru olan davranıştır. Devam eden tahrik davranışının yaptırımı söz konusu ise yaptırımı uygulamak önemlidir. Yaptırım uygulanırken de sakin olmak ve yaptırımın nedenlerini mahkûma anlatmak gerekir.
- Tahrik davranışını değiştirdiği düşünülen hükümlü ve tutuklu aynı davranışı tekrarlayabilir. Bu durumda hayal kırıklığı yaşamamak ve tutarlı bir şekilde uygulanan yöntemle devam etmek önemlidir.

3.1.5.3. Yalan Söyleyen Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Yalan, yanlış olduğu bilinen bir bilginin diğer insanlara bilerek doğruymuş gibi iletilmesi ya da diğerlerini kasıtlı olarak yanıltma girişimidir. Yalan, kişilerin kendini koruma, çıkar elde etme ve duruma uyum gösterme şeklindeki baş etme mekanizmalarındandır.

Bazı kişiler sık sık yalan söyler. Yalan söylemenin kendilerini istemedikleri durumlardan kurtaracağını düşünürler. Kurum personelinin yalan davranışına karşı benimsemesi gereken yaklaşımlar şu şekildedir:

- Personel hükümlü ve tutukluya model olduklarını akıldan çıkarmamalı ve bu nedenle yalan söylememelidir.
- Yalanları kişisel saldırı olarak algılamamak ve yalan söyleyen kişiye karşı sakinliği korumak gerekir.
- Yalan söyleyen kişiye karşı sakin bir tavır sergilenmelidir.
- Yalanı ortaya çıkarmak ya da doğruyu ispat etmeye çalışmak otoriteyi sarsar. Otoriteyi koruyabilmek için "Olayın böyle olmadığını biliyoruz ama şu anda gerçekleri konuşmaya hazır değilsin, daha sonra bunu konuşuruz." diyerek ertelemek gerekir.
- Kişiyi gerçeği söyleme konusunda cesaretlendirmek önemlidir. Kişiyi dürüst davranmanın getireceği yararlar anlatılmalı ve doğruyu söylediği zaman onay ve olumlanmalıdır. Örneğin "Doğruyu söylemen çok hoşuma gitti. Bana doğruyu söylediğin için memnun oldum."

- “Yalan söylüyorsun ya da yalancısın” gibi olumsuz ve yargılayıcı kelimeler kullanmaktan kaçınmalıdır. Bunun yerine “Daha önce aynı şekilde açıklama yapmıştın.” veya “Bunun doğru olmadığını sen de biliyorsun.” şeklinde cümleler kurulabilir.
- Yalan söyleyen kişiyi cezalandırmak doğru bir davranış değildir. Cezalandırmak kişiyi daha çok yalan söylemeye teşvik edebilir ve yeni davranış bozukluklarına neden olabilir. Bunun yerine kişinin neden yalan söylediği araştırılmalıdır ve bu konu kişiyle konuşulmalıdır. Bazı kişilerde davranım bozukluğu nedeniyle yalan söyleme sorunu çok ilerlemiş olabilir. Böyle bir durumdaki kişi, kurum psikososyal servisine yönlendirilmelidir.

3.1.5.4. Israrıcı Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

İsrar etme davranışı bir konuda, bir düşüncede sürekli direnmek, ayak diremek, çok istemektir. İsrar eden kişilerin tek amacı isteklerini elde etmektir. İsrar eden kişiler amaçlarına ulaşmak için bazı değerleri (gurur, onur, ahlak vb.) umursamazlar. İsrar eden kişiler karşı tarafın hangi durumda yer aldığını önemsemezler. İsrar edilen kişi ise ısrar davranışı karşısında bir süre kontrollü davranış sergileyebilir ancak ısrarın nedenini bilmiyorsa genellikle öfkelenir.

Kurum personelinin ısrar davranışına karşı benimsemesi gereken yaklaşımlar şu şekildedir:

- İsrar eden kişiye teslim olmamak birinci koşuldur. Kişiden ziyade istenileni yapmamak için ısrarcı olunmalıdır. İsrar eden kişinin ısrar davranışını söndürmek için tutarlı davranılmalıdır.
- İsrar eden kişiye sinirlenmek ısrar eden kişinin amacına ulaşmasını kolaylaştırır. Bu nedenle ısrar eden kişiye karşı sakın bir tavırla yanıt verilmelidir.
- İsrar eden kişiyle başa çıkmak için etkili yollardan biri de “Bozuk Plak” tekniğidir. Bu teknikte ısrar eden kişinin ısrarı karşısında çatışmaya girmeden aynı yanıt verilir. Örneğin “Hayır! olmaz.” şeklinde kısa ve net ifadeler kullanılır. İsrar eden kişiye açıklama yapmak, kişiyi ikna etmeye çalışmak işi kolaylaştırmanın aksine zorlaştırır.
- İsrar eden kişilerle başa çıkmak için kurum içinde kuralların belirgin olması ve bu kuralların herkes tarafından tutarlı, istikrarlı ve değişmez biçimde uygulanması gerekir.
- İsrar eden kişiye karşı oluşturulan ön yargı nedeniyle her isteğine karşı çıkma ve rahatsızlık yaşanma söz konusu olabilir. Bu tür yanılgılardan kaçınmak için kişinin isteklerinin gerçeklik düzeyine bakılmalı ve buna göre yaklaşılmalıdır.

3.1.5.5. Kavga Eden Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Kavga, düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme, dövüş veya münazaradır. Ceza infaz kurumlarında bazı hükümlü ve tutuklular saldırgan davranışı benimser, otoriteye karşı gelir ve uyum problemi yaşarlar. Sergiledikleri isyankâr davranışlar kavgaya neden olabilir. Bu kişilerin uyum problemi yaşayan kişilerdir. Her durumda kavga edebilir, sorunlarla baş etme konusunda kavga etmeyi savunma mekanizması olarak kullanır ve sorunlara alternatif çözüm yolları bulmakta zorlanırlar.

Kurum personelinin kavga eden mahkumlara karşı benimsemesi gereken yaklaşımlar şu şekildedir:

- Kavga eden kişilerin amacı kendileri ile kavga edilmesidir. Dolayısıyla kavga eden kişilerle başa çıkmanın yolu onlarla kavga etmek değildir. Kavga edenler durumdan sonra kaybetmeler bile bu davranış biçimlerini değiştirmezler.
- Kuralara ve otoriteye karşı geldikleri gibi herhangi bir duruma da isyankâr davranabilirler. Kurum içindeki kuralların belirgin ve net, ödül ve ceza sisteminin de iyi belirlenmiş olması gerekir.

- Ceza uygulanırken, ceza bir çatışma ya da zafer gibi algılanmamalıdır. Cezanın uygulanması sırasında çatışma yaratmak, kavgacının davranış biçiminin sürmesine yol açar.
- Kavga eden kişilerle fiziksel olarak yakın temas her zaman önemlidir. Herhangi bir problem gerçekleştiğinde anında müdahale etmek gerekebilir.
- Kavga eden kişilere davranışlarının yanlış olduğunu ifade etmek gerekir.
- Kuralların otorite olduğu ve kuralların uygulanmasının kişisel algılanmaması gerektiği vurgulanmalıdır.
- Kavga edenler arasında taraf tutulmamalıdır.

3.1.5.6. Kendine Zarar Veren Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Kendine zarar verme davranışı birçok farklı şekilde tanımlanabilir. Kişinin bilinçli olarak ölüm isteği olmadan isteyerek ve amaçlı yapılan, doku hasarıyla sonuçlanan, kişinin ortama uyum gösterememesi sonucunda tahammülsüzlüğün yarattığı baskıya karşın kendini bedenine zarar vererek rahatlama durumudur.

Hükümlü ve tutuklulara saldırganlığının engellendiği durumlarda kendini yaralama davranışları görülebilir. Cezaevinde kendine zarar verme davranışının nedenleri manipülasyon ve kendini ifade etmedir. Kendine zarar verme davranışı, mahkûmların öfke ifadesi, diğerlerine bir mesaj göndermek, cezaevi koşulları, evden kötü haber alınması sonucu oluşan stresle başa çıkma yolu şeklinde görülebilir. Bazen de bir durumu iyileştirmek için, hastaneye sevk edilmek için, tehlikeli durumlardan uzaklaşmak ya da ilaç elde etmek için manipülasyon nedeni olabilir.

Kendine zarar verme girişiminde olan hükümlü ve tutuklulara karşı davranış yaklaşımı şu şekildedir:

- Hükümlü ve tutuklulara kendine zarar vererek kazanç sağlaması engellenmelidir. Kişiler “kendime zarar vereceğim” diye tehdit ederek bazı haklar elde etmek isterler. Bunları elde etmek için sürekli tehdit ederler.” yapmazsan kendime zarar verim.” Bu durumda infaz koruma memuru telaşa kapılmamalıdır. Sakin kalındığında o da sakinleşir.
- İnfaz koruma memuru “yap ya da yapma” dememeli çünkü herhangi bir yarar getirmez. infaz koruma memuru kararı ona bırakmalıdır.
- Tehdit devam ediyorsa “Kendine zarar vermenin sonucunda ne olacağını sen benden daha iyi biliyorsun. Bu yaptığının sonuçları neye yarayacak?” denilmelidir.
- Hükümlü ve tutuklulara sakın bir ortama alınmalı. Kendisi öfkelenmesine ve kendisine zarar vermesine yol açan olayın ne olduğu sorulmalı ve yorum yapmadan dinlenmelidir. Sıkıntısını anlatmak istemiyorsa ısrar edilmemelidir. Ona nasıl yardımcı olunabileceği sorulmalı. Kendisine vereceğinin zararın farkına varması sağlanmalıdır.

Hükümlü ve tutuklular kendisini kesme konusunda ısrar edip istediğini gerçekleştirirse yapılması gerekenler şunlardır:

- Kişinin etrafı güvenli bir hâle getirilmeli. El altında kesici bir alet bulundurulmamalı.
- Çevre kontrol altına alınarak yaralı hükümlü ve tutuklulara diğer kişilerin yanından uzaklaştırılmalı.
- Etrafındakilerin onu için kışkırtabileceğini, diğerlerinin de kendilerini zarar verme ihtimaline karşı dikkatli olunmalıdır.
- Yaralar çok derinleşmedikçe önlemeye çalışılmamalıdır.
- Yaralar ciddi ya da gayri ciddi bile olsa pansuman yapılmalıdır.
- Kan kaybı fazlaysa doktora sevk edilmelidir.

İnfaz ve koruma memurları zor davranışlar karşısında bazen olumlu bazen de olumsuz yaklaşımlar gösterebilir. Olumlu yaklaşım çalışan için kısa vadede vakit kaybettirme gibi zararlı görünse de uzun vadede fayda sağlar. Olumsuz yaklaşım ise çalışan için kısa vadede hoş vakit geçirme, rahatlama gibi faydalı görünse de uzun vadede zararlıdır.

3.1.5.7. İntihara Teşebbüs Eden ya da İntiharı Düşünen Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

İntihar, kişinin istemli olarak hayatına son vermesi, bilerek ve isteyerek yaşamak ile ölmek arasındaki seçimini ölümden yana kullanmasıdır. Cezaevinde intihar nedenleri 2 ana faktöre mi ayrılır, faktöre mi dayanır veya bağlıdır? Bunlardan birincisi kişisel faktörler ikincisi ise cezaevi koşullarına bağlı faktörlerdir.

Kişisel faktörler; aile yoksunluğu (parçalanmış aile, ebeveynlerin ölümü), suiistimal ve şiddet öyküsü, maddi sorunlar, psikolojik hastalık, fiziksel veya ruhsal sağlık sorunları, ilaç kullanımı olarak belirlenmiştir.

Cezaevi koşullarına bağlı faktörler; hapsedilmeyi saygınlığını yitirme olarak görmek, kanunlar ve toplumsal kuralları reddetmek, kendi yaşamı üzerindeki kontrolü kaybettiğini düşünmek, aile ve arkadaşları kaybetmek, nakil ya da şartlı tahliye ile ilgili endişeleri yaşamak, korku ve güvensizliğin olduğu kurum atmosferinin olması vb. faktörlerdir.

Mahkûmların izole edildiği odalar ve izolasyon mahkûmun ruhsal durumunu değiştirerek intihar riskini arttırabilir. Mahkûmun yalnız olması ve iletişiminin sınırlı olması intihara ilişkin duygu ve düşüncelerin yoğunluğunu arttırır.

İntihar davranışı durumunda infaz koruma memurunun yaklaşımı şu şekilde olmalıdır:

- Her intihar düşüncesi ve planı ciddiye alınmalıdır.
- Kişi intiharla ilgili planlar kuruyorsa psikososyal servise yönlendirilmelidir.
- İntihar girişiminde bulunmuş ise intihara yönelik tehdit edici durum çözülene kadar birinin onunla kalması sağlanmalıdır.
- İntihar düşüncelerini konuşmaktan korkulmamalıdır. Bu konuyla ilgili konuşmanın intihar davranışını akla getireceği düşüncesi yanlıştır.
- Bu kişilere ilaç verirken kontrollü bir şekilde ve adet olarak verilmelidir. İlacı yutup yutmadığı kontrol edilmelidir. Kişinin dil altında ilaç saklayıp bunları biriktirme riskine de dikkat edilmelidir.

SIRA SİZDE

Cezaevi koşulları sizce mahkûm psikolojisini ve davranışını nasıl etkiler?

3.1.5.8. Yas Tutan Mahpuslara Karşı İnfaz Koruma Memurunun Davranış Şekli

Yas, sevilen bir yakının ölümü nedeniyle ortaya çıkan normal bir reaksiyondur.

Ölüm insanın yaşadığı en somut kayıptır ve sevilen bir yakının ölümü, kişinin yaşamı boyunca etkili olan, uyum göstermekte güçlük çektiği, dengesini bozan, yıkıcı ve zorlayıcı yaşam olaylarından biridir. Sevilen birinin kaybedilmesiyle kişi üzüntü, öfke, suçluluk, kaygı ve umutsuzluk hissedebilir. Kaybedilenin ölümüne yol açan olaylar hakkında sürekli olarak düşünme, uyku problemleri, fiziksel reaksiyonlar, aile ve toplumsal yaşama dönmede zorlanma görülebilir.

Bu kişilerde ölen yakınıyla ilgili rahatsız edici düşünceler, görüntüler ve ona duyulan kaybedilen kişiye duyulan acı bir özlem vardır. Bunun yanında kaybın inkâr edilmesi, umutsuzca yalnız ve kimsesiz hissetmek ve intiharı düşünmek diğer belirtilerdir.

Yas döneminde olan kişilere karşı yaklaşımda dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Yasta olan kişiye ölüme ait gerçekler çarpıtılmadan iletilmelidir.
- Yas sürecindeki hükümlü ve tutuklulara yardımcı olmak için iyi bir dinleyici olup duyguları sorulmalı ve acıları paylaşılmalıdır.
- "Ölenle ölünmez, herkes zamanı gelince ölecek ya da zamanla unutursun vb. " cümlelerin ..." kullanılması ilişkinin kopmasına neden olabilir. Bunlar yerine kişinin düşünceleri öğüt verilmeden dinlenmeli, acısı onaylanmalıdır.
- Mutsuzluklarını yaşamalarına izin verilmelidir.
- Kaybın arkasından yaşanan ağlamalar, dalıp gitmeler ve uyku bozuklukları görülebilir. Yas süresi 3 aydan önce ise kişiye tedavi verilmeden destek olunmalıdır. 6 aydan sonra belirtiler devam ediyorsa kişi kurumda bulunan doktor ya da psikoloğa yönlendirilmelidir.
- Yas tutan kişi yardım arayamayacak kadar depresif, içine kapanık olabilir. Bu durumlarda kişilere doktor ya da psikologla konuşmak isteyip istemedikleri sorulmalıdır.

BİLGİ NOTU

Kaybedilen Yakın ile İlgili Bilgi Verirken Dikkat Edilecekler

- Kişiye yakın ve iyi anlaşılan bir görevlinin söylemesi uygundur.
- Mümkün olan en kısa zamanda haberdar edilmelidir.
- Gerçekler çarpıtılmadan ve anlaşılır bir şekilde söylenmelidir.
- Detaylı bilgi için kişinin talebi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Olayı anlaması için kişiye zaman verilmelidir.
- Bir hastalık durumu söz konusu ise imkânlar dâhilinde telefonla görüşmesi sağlanmalıdır.
- Yaşadığı duyguları anlatmasına ve paylaşmasına müsaade edilmeli, öğüt verilmemelidir.
- Konuşmaya zorlanmamalıdır.
- Kişinin soruları geçiştirilmemeli ve eğer sorduğu sorunun yanıtı bilinmiyorsa bilinmediği belirtilmelidir.
- Kişinin ağlamasına müdahale edilip durdurulmamalıdır.
- Bu dönemde kişinin ihtiyaç duyacağı güven ve duygusal destek verilmelidir.
- Kişi bazı sorumluluklar verilerek günlük hayatın içine dâhil edilmelidir.
- Kişi cenaze töreni hakkında bilgilendirilmelidir.

1. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Zor Kullanmaya Neden Olabilecek Olaylara Müdahale

Uygulamanın Amacı: Zor kullanmaya neden olabilecek olaylara müdahaleyi orantılı ve insan haklarına saygı çerçevesinde yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden zor kullanmaya neden olabilecek olaylara müdahale ederken orantılı ve insan haklarına saygı çerçevesinde hareket etmeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Müdahalede kuvvet kullanmanın yasal dayanaklarını açıklayınız.
- Zor kullanma esnasında dikkat edilecek hususları açıklayınız.
- Zor kullanma yöntem ve tekniklerini açıklayınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiyeşerli gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrenciye zor kullanmasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini aldı.		
Müdahalede kuvvet kullanmanın yasal dayanaklarını açıkladı.		
Zor kullanma esnasında dikkat edilecek hususları açıkladı.		
Zor kullanma yöntem ve tekniklerini açıkladı.		
Zor kullanmaya neden olabilecek olaylara müdahale ederken orantılı davrandı.		
Müdahale ederken insan haklarına saygı çerçevesinde hareket etti.		
Kişisel emniyetini sağladı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Yakın savunma deyince aklınıza neler gelmektedir?
2. Ceza infaz kurumu personeli için yakın savunma eğitimi gerekli midir? Nedenlerini tartışınız.

3.2. YAKIN SAVUNMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Yakın savunmada ama; ceza infaz kurumu personelinin, üstlendikleri görev gereği karşılaşması olası saldırılarda hem kendini hem de yanındakileri korumasıdır. Kurum personeli ilgili mevzuat hükümlerine göre saldırgan veya saldırganları en kısa sürede etkisiz hâle getirip güvenliğini sağlamayı amaçlarlar (Görsel 3.1). Zor kullanma yetkisi ve sorumluluğu verilen personel nitelikli ve her türlü değişik duruma karşı eğitilmiş olmalıdır.

a

b

Görsel 3.1: Yakın savunma

İyi eğitim almış personel, her zaman kendini geliştirmeli ve kendisini zihinsel ve fiziksel olarak en üst seviyede tutmalıdır. Yakın savunmada dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Savunmanın amacı unutulmamalı, zorunlu kalmadıkça savunma hareketlerine geçilmemelidir.
- Görevli memur, görev bilinciyle verilen bütün eğitimlere katılmalı, fiziki ve zihinsel tekrarlar yapmalıdır.
- Mesafe, denge, hareket hızı ve dayanıklılık savunma ve duruma hâkim olma adına yapılacak tekniklerin en önemli noktalarıdır.
- Tehlike için güvenli bir duruş ve savunma için gerekli mesafe sağlanmalıdır.
- Güvenli duruş ve mesafe hem saldırıda yaralanmayı önler hem de en doğru teknik için kişiye zaman kazandırır.
- Tehlike sinyali algılandığında savunma pozisyonuna geçilmelidir.
- Savunma pozisyonundan sonra mesafe ayarlanmalıdır.

3. Öğrenme Birimi

- Savunma duruşu ve kullanılan tüm tekniklerde denge çok önemlidir. Kişi kendi dengesini koruyarak rakibin dengesini bozarsa yapılacak olan tekniklerde kolaylık sağlar.
- Gerekli mesafe ayarlandığında sözlü iletişime geçerek ikna teknikleri denenmelidir.
- Durumun ciddiyetine göre dur, yapma, sakın ol vb. kısa ve anlaşılır kelimelerden oluşan cümleler kurulmalıdır.
- Gerekli mesafe korunamıyorsa aradaki mesafe kapatılıp uygun fiziki tekniğe geçilmelidir.
- Teknik seçimi, saldırganı etkisiz hâle getirirse etkisiz kalan saldırganın üst aramasını yapıp güvenli bir bölgeye nakli yapılmalıdır.
- Teknik seçimi, saldırganı etkisiz hâle getirmemiz için yetersiz kalırsa derhâl teknik değiştirilmelidir.
- Seçilen teknik ve kullanılan güç saldırı ile orantılı olmalı, amaca ulaşıldığı anda güç kullanımına son verilmelidir.
- Kullanmak zorunda kalınan gücü orantılı kullanırken saldırıyı kontrol edebilecek en makul gücü kullanmalı, etkili olmadığı zamanda kademeli olarak arttırılmalıdır.
- Etkisiz hâle getirmek ve kontrol altına almak üzere uygulanacak tekniğin seçimi, görevli memura aittir ve çok ciddi bir karardır.
- Görevli memur, olayın tüm aşamalarından sorumludur. Eğer zor kullanmanın sınırı aşılsa saldırganı gereksiz yere yaralayabilir ve ciddi cezalar alabilir ya da yetersiz bir zor kullanma gerçekleşirse kendisi ve çevresindekiler yaralanabilir.

3.2.1. Başarılı Bir Yakın Savunma Uygulamalı Eğitimi İçin Temel Gereksinimler

Personel, hükümlü ve tutuklularla çok yakın temas hâlinde olduğu için yakın savunmada yetkin olması karşılaşabileceği olası saldırılarda avantaj sağlar. Fiziksel güç, dayanıklılık ve refleks seviyelerinin yüksek olmasıyla personelin öz güveni artar ve yakın savunma eğitiminden yüksek verim elde edilir.

Eğitimlerde ve karşılaşılan durumlarda zihinsel gücün yerinde olması doğru karar verilmesini kolaylaştırır. Eğitimlerde temel ilkelerden biri olan güce karşı koymama, rakibin gücüne yön verip kullanma tekniklerinin önemli noktalarına dikkat edilmelidir.

Hızlı ve dengeli şekilde uygulanması gereken teknikler yavaş ve doğru tekrarlarla öğrenilmelidir. Daha sonra hızlandırıcı çalışmalar yapılmalıdır. Yakın savunma eğitimi alacak kişiler eğitime başlamadan önce kendilerini eğitime hazırlamalıdır. Eğitimi alacak kişilerin dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

- Eğitimin amacını iyi kavrama
- Eğitime fiziksel ve zihinsel olarak hazır olma
- Yüksek konsantrasyon ve öğrenme arzusu
- Eğitmenin gösterdiği hareketi doğru anlayıp doğru yapma
- Çok tekrar ile tekniklere hâkim olma bilinci
- Kendi vücudunu iyi tanıma
- Rakibin enerjisini iyi ölçme ve yön verme kabiliyeti

2. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Zor Kullanmaya Gerektirebilecek Olaylara Karşı Kendini Koruyarak Gerekli Müdahale

Uygulamanın Amacı: Zor kullanmayı gerektirebilecek olaylardan ısrar eden, yalan söyleyen ve kavga eden hükümlü ve tutuklulara karşı uygulanacak tekniklerin anlaşılmasını sağlamak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden zor kullanmayı gerektirebilecek olaylardan ısrar eden, yalan söyleyen ve kavga eden hükümlü ve tutuklulara karşı uygulanacak teknikleri uygulamanız beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikişerli gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrenciye kendini koruyarak zor kullanmasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşt atölyesinde gereken güvenlik tedbirlerini aldı.		
İsrar söz konusu olduğunda tutarlı davranışını korudu.		
Kavga söz konusu olduğunda tarafsızlığını korudu.		
Karşı tarafı sakinleştirme konusunda başarılı oldu.		
Kişisel emniyetini sağladı.		
Cezaevi koğuşt atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
Kişisel emniyetini sağladı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

3.2.2. Yakın Savunma Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar

Yakın savunma eğitimi öncesinde ve eğitim esnasında atış ve düşüş teknikleri gösterileceği ve uygulamada da bu teknikler kullanılacağı için eğitim alanı uygun minderler kullanarak güvenli bir hâle getirilmelidir. Eğitim için plan yapılmalı ve bu planlar adım adım sıralanmalıdır.

Zor kullanmanın yasal şartları unutulmamalı ve gereksiz yere teknik kullanılmamalıdır. Eğitime başlamadan önce ısınma egzersizleri yapılarak vücut eğitime hazır hâle getirilmelidir.

Her öğrencinin vücut yapısı ve direnci farklı olduğu için abartılı kuvvet kullanımından kaçınılmalıdır. Öğrencilere rol oynama tekniğine göre roller verilerek gerçek canlandırmaya çalışılıp uygun teknikler tekrar edilmelidir.

Eğitim sırasına göre ilk kazanılması gereken teknik kazanılmadan diğer tekniğe geçilmemelidir. Öğrenciler, gösterilen tekniğin tekrarını yapmalıdır. Bu süreçte eğitici, yapılan teknikleri gözlemleyerek öğrencilerin eksikliğini giderip yanlışlıklarını düzeltmelidir. Eğitimde, öğrencilere savunma ve karşı atağın anlık bir olay olduğu, bir anda gerçekleştiği ve buna uygun olarak vücudun psiko motor beceri kazanması ve olaylara anında müdahale edebilmesi için ders dışında da teknikleri tekrar etmesi gerektiği vurgulanmalıdır.

3.2.3. Etkili Savunma Taktikleri

Yapılan müdahalenin niteliği alınan eğitime ve bilgi birikimine dayanır. Karşılaşılabilecek muhtemel saldırı olayları için eğitimlerde dikkatli, istekli ve öğrenme duyguları içinde olunmalıdır.

Savunma tekniklerinde, en önemli husus karşılaşılabilecek saldırı durumlarına karşı her an savunma duruşuna geçecekmiş gibi dikkatli olunmasıdır. Savunma pozisyonuna zamanında geçilmezse müdahale yapacak durum ve zaman olmayabilir (Görsel 3.2). Müdahaleye hazırlıklı olunmadığı durumlarda alınan darbeler psikolojik durumu etkiler ve profesyonel bir müdahale yapılmasının önüne geçer.

Savunma duruşuna geçtikten sonra, hızlı bir şekilde karar verilmesi gereken nokta; "Müdahale yapmak zorunda mısınız? " "Yoksa elinizde müdahale dışında daha uygun bir seçenek var mı? " Sorularına cevap bulmak olmalıdır.

Görsel 3.2: Yakın savunma duruşu

Müdahale dışında daha uygun bir seçenek varsa her zaman daha makul başka yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

Zaman yoksa müdahale kaçınılmazsa ve saldırı vuruşları devam ediyorsa kurumun fiziki yapısından faydalanmak için taktiksel olarak geri çekilme de bir seçenektir. Taktiksel geri çekilme savunma mesafesini 2 metreden daha uzağa çekerek zaman kazandırır. Bu esnada da gerekli yerlere haber vermek için yüksek sesle iletişime geçilmelidir. Saldırgan kişiyi de sakinleştirmek için sözel ikna teknikleri kullanılmalıdır. Bu konuşma karşı tarafta nasıl bir etki bırakacağı düşünülerek yapıcı şekilde sağlanmalıdır.

Konuşma esnasında saldırganın durumu gözlemlenmeli ve uygun teknik belirlenmelidir. Uygun teknik o andaki duruma özgüdür. Karar o andaki hâl ve koşullara göre müdahaleyi yapacak görevliye aittir. Teknik, saldırganın fiziki yapısı, teknik becerileri ile müdahale alanı, yaralanma durumu, çevredekilerin güvenliği gibi değişkenlere de bağlıdır.

Müdahale esnasında saldırıya hedef olmaktan kaçınacak hamleler yapılmalıdır. Kişi kendi gücünü üst seviyede kullanmadan karşıdakinin gücünü kullanarak güç seviyesini yüksekte tutmalıdır. Saldırı vuruş olarak devam ediyorsa uygun blok yöntemleri seçilerek saldırgana kilit tekniği uygulamalıdır.

Meşru savunma durumlarında, saldırı ile orantılı şekilde saldırgana gerektiği kadar vuruş yaparak da müdahale yapılabilir. Müdahalelerde ama, durumu kontrol altına almak olduğundan güç, gerektiği kadar kullanılmalıdır. Amaca ulaşıldığı anda güç kullanmaya son verilmelidir.

3.2.4. Yakın Savunma Eğitiminde Emniyet

Yakın savunma eğitimi alacak kişiler, kişisel emniyet için vücudun hassas noktaları hakkında bilgilendirilmelidir. Eğitim esnasında, beraber çalışan kişilerin çalışma esnasında makul kuvvet kullanımı hakkında gerekli uyarılar yapılmalıdır.

Uygulama safhasına geçmeden önce teknikler açık ve net olarak gösterilerek öğretilmelidir. Ayrıntılar ders içerisinde herkesin görebileceği şekilde sık sık uygulamalı olarak gösterilmelidir. Muhtemel sakatlıkların önüne geçmek için sadece gerekli teknikler öğretilmelidir.

Öğrencilerin derse girmeden önce takı, saat, gözlük vb. kırılacak ve yaralayacak eşyaları çıkarttırılmalı ve cepleri boşalttırılmalıdır. Uygulamalı çalışmalara geçmeden önce dinamik ısınma hareketleri, çalışmalar bitince de germe hareketleri yapılmalıdır.

SIRA SİZDE

Dinamik ısınma hareketleri ve germe hareketleri nelerdir?

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Savunma sporlarında kullanılan teknik hareketlerin hangileri olduğu konusundaki düşünceleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.
2. Vücudun zayıf noktaları sizce nerelerdir?

3.3. TEMEL TEKNİK VE TAKTİKLER

Ceza infaz kurumu personellerinin müdahale teknik ve taktikleri konusunda uzman olmaları gerekir. Görevliler bu konuda uzman olmak için iyi bir eğitimden geçirilir.

3. Öğrenme Birimi

Temel teknik ve taktikler her savunma sporuna göre farklılıklar gösterir. Ceza infaz kurumu için planlanan ve uygulanan mesleki müdahale eğitimleri savunma sporlarının karması şeklindedir. Savunma sporlarının kurallı oluşu, karşılaşılan saldırıların sportmen kişiler tarafından yapılmaması sebebiyle bu karmanın içine dövüş sanatları da dâhil edilmiştir. Amaç, kuralsız ve acımasız olan bir saldırıyı en makul şekilde yatıştırmak herkesi olası kötü sonuçlardan korumaktır.

Teknik ve taktikler, çok çeşitli olduğu için her teknik değişik zamanlarda tekrar edilmeli ve yetkinlik kazanılmalıdır. Tekniklerde yetkinlik kazanılmazsa gerçek hayatta uygulama esnasında kötü sonuçlar olabilir. Kişi ne kadar çok çalışır ve ne kadar çok hareket tekrar ederse kendini o kadar geliştirir. Teknik ve taktik dersleri uygulama şeklindedir ve uzman bir eğiticiyle gerçekleştirilmelidir.

3.3.1. Duruş, Kaçış, Dönüş, Yürüyüş, Düşüş ve Hareket Tarzı

Duruşlar: “Görüşme Duruşu” ve “Savunma Duruşu” olarak ikiye ayrılır.

- **Görüşme Duruşu:** Kişi ya da gruplarla konuşma yaparken kullanılır. Tedbir amaçlı herhangi bir fiziki müdahale gerektirebilecek olaya karşı atak yapabilecek şekilde hazır beklenen duruş şeklidir. Mesafe en az 2 metre olarak belirlenmeli ve karşı tarafın elinde ateşsiz silah taşıma durumuna göre mesafe artırılmalıdır (Görsel 3.3).

Görsel 3.3: Görüşme duruşu

- **Savunma Duruşu:** Görüşme duruşunda ya da ani gelişen bir olay neticesinde müdahale ederken veya kendini korurken geçilmesi gereken duruştur (Görsel 3.4).

Görsel 3.4: Savunma duruşu

Düşüşler: Yakın savunma eğitiminde düşüş teknikleri önemlidir. Düşüşlerde kafanın yere gelmemesi, düştükten sonra seri bir şekilde kalkılması en önemli unsurdur. Karşı tarafın yaralanmaması için düşürme açısı ve şekilleri de çalışılmalıdır. Yanlara, geriye ve öne düşüş olmak üzere üç düşüş şekli vardır.

Düşerken ayaklar düşüş yönüne çekilmeli ve omuz, kol ve sırt kasları ile yere temas etmeye özen gösterilmelidir. Elin açık kısmı ile yerden destek almak her yöne düşüşlerde etkili olup özellikle öne düşüşlerde çok önemlidir. Düşüş tekniği çalışılmadan önce vücut iyice ısıtılıp esnetilmelidir. Yanlış düşme ve düşürülmelerde yaralanma ihtimali yüksektir.

Kaçışlar: Kaçış teknikleri yapılan savunma sporları ve dövüş sanatlarına göre çeşitlidir. Geriye kaçış, sağ yana kaçış, sol yana kaçış olmak 3 türlü kaçış şekli vardır. Kaçışlar daha güvenli bir bölgeye geçmek için ya da daha kolay müdahale etmek için kullanılır. Kaçma hareketini yaparken blok almak gerekir (Görsel 3.5).

a

b

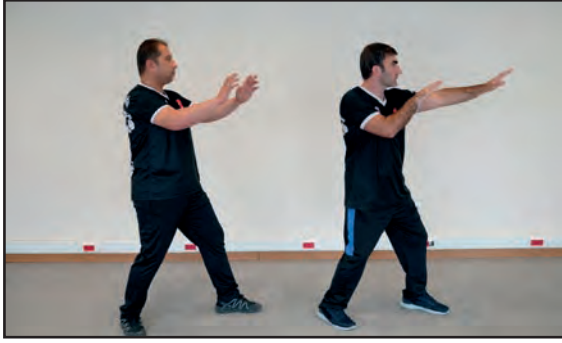
c

Görsel 3.5: Kaçış pozisyonları

3. Öğrenme Birimi

Dönüşler: Dönüş tekniğinden önce sağlam bir duruş tekniğine sahip olmak gerekir. Sağa dönüş, sola dönüş ve geriye tam dönüş olmak üzere 3 tür dönüş vardır.

Dönüşler, dengeli bir duruşa sahip olduktan sonra mümkün olduğunca hızlı ve kişinin kendi güvenliğini sağlayacak şekilde yapılmalıdır. Dönüş teknikleri de savunma sporları ve dövüş sanatlarına göre değişiklik gösterir (Görsel 3.6).

a

b

c

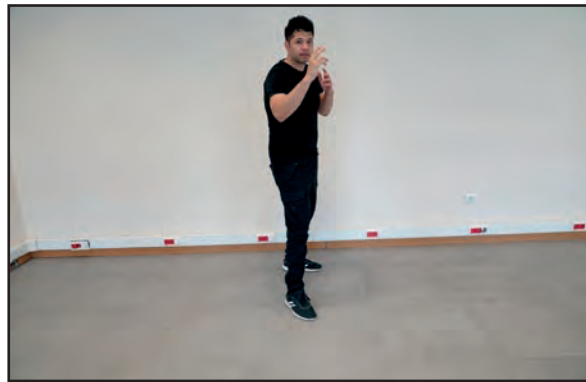

d

Görsel 3.6: Dönüş pozisyonları

3.3.1.1. Gard (Duruş) Vaziyetleri

İyi bir savunma, sürekli ihtiyatlı ve harekete hazır olmak için uygun şekilde durmayı gerektirir. Cezaevi personeli, işi gereği bu gibi durumlarla her zaman karşılaşabileceği için hazırlıklı olmalı ve kısa sürede gard duruşa geçmelidir (Görsel 3.7).

Görsel 3.7: Gard duruşu

Gard duruşunda dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Vücut yan bir pozisyon alır.
- Vücudun hayati önem taşıyan yerleri kapatılmaya çalışılır.
- Vücudun yan dönmesiyle vücudun yara alındığında yaşam hakkını tehlikeye düşürebilecek bölgeleri kapatılır.
- Ayağın biri öne atılarak kasık bölgesi kapatılır.
- Bir ayağın önde olması dengede kalabilmek için çok önemlidir.
- Elin biri yüz bölgesinde diğeri kalp seviyesinde olmalıdır.
- Ellerin ve kolların konumu, damar geçen ve kesici bir aletle yaralandığında hayati tehlike oluşturabilecek iç tarafının saldırgandan korunaklı bir pozisyonunda olması gerekir.
- Bu duruşu yaparken el yumruk şeklinde olmamalı, saldırganın tehlikeli mesafeye gelmesine kadar eller açık ve iletişim yöntemlerini son ana kadar devam ettirecek pozisyon ve yöntem içerisinde olunmalıdır.

3.3.1.2. Yürüyüş (İlerleme) ve Hareket Tarzı

Yürüyüş (İlerleme): Olay ve durumlara göre farklı yürüme şekilleri olabilir. 2 tür yürüyüş şekli vardır.

- Konuşma ve ikna etme aşamasındaki yürüyüş, tehlikeli olabilecek kişi ya da kişilere temkinli ve karşı tarafı tahrik etmede, savunma pozisyonunda ilerleyerek yapılır. Amaç, ikna çabaları sonuç vermezse zarar görmeden ve zarar vermeden müdahale edilmesidir.
- Uzak mesafeden olay yerine yürüyüş; olayın haber alındığı zamandan olay yerine kadar yapılan yürüyüştür. Teçhizatlı, teçhizatsız, uygun adım ve koşar adım şeklindedir.

Hareket Tarzı: Tehlikenin tehdit seviyesine göre uygun mesafe seçilmelidir. Karşıdaki kişinin sadece eli ya da ayağı ile bir atak yapacağı durumlarda, atağı yapacak kişinin önce adım atarak kolunu uzatacağı düşünüldüğünde güvenli duruş mesafesi 2 metrenin üzerinde olması gerekir.

Saldırganın ateşsiz silah kullandığı durumlarda saldırı aracına göre bir mesafe belirlenmelidir. Bu mesafe sopalı saldırılarda sopanın uzunluğuna göre belirlenir. Bıçaklı saldırılarda daha temkinli olunmalı ve bıçağı kullanma ihtimaline göre (ters çevirip fırlatması da düşünülmeli) mümkün olan en uzak mesafede bir konumda bulunulmalıdır.

İyi bir savunma duruşundan sonraki hareket, mesafeyi korumak ve sakinleştirici ve ikna edici iletişime geçmek olmalıdır. Meşru savunma ve zorunluluk hâli oluşursa duruma hemen müdahale yapılmalıdır. Bu gibi acil durumlarda saldırı ile orantılı şekilde müdahale etmek zorunludur. Saldırı türüne ve şekline göre geri çekilerek bu saldırıdan kurtulmak mümkünse, savunma duruşunu bozmadan geriye doğru adımlar atılır. Güvenli mesafe korunmaya ve yeterli çoğunluğun sağlanması için zaman kazanılmaya çalışılmalıdır. Müdahale kaçınılmazsa ve bir saldırı mevcutsa hemen mesafe sıfıra yakın bir konuma indirilerek uygun tekniklere geçilmelidir.

3.3.2. Vücudun Vuruş Noktalarına El İle Yapılan Ataklar

Baş, boyun, sırt, göğüs kafesi, vücudun yanları, kasıklar, genel olarak tehlikeli ve etkili vuruş noktalarıdır. Yapılan vuruşlar genelde kişiye zarar vermek için değil direnci kırmak ve dikkati dağıtmak

3. Öğrenme Birimi

(çok etkisi oluşturmak) için kullanılır. Meşru savunma durumlarında saldırı ile orantılı bir şekilde vuruşların şiddeti arttırılabilir (Görsel 3.8).

Görsel 3.8 : El ile yapılan atak

Böyle bir saldırı ile karşılaşılması durumunda, hemen savunma pozisyonuna geçilmeli ve güvenli bir mesafe oluşturulmalıdır. Güvenli bir mesafe oluşturulamıyorsa o an için uygun bir teknikle müdahale edilmelidir.

3.3.3. Vücudun Vuruş Noktalarına Ayak İle Yapılan Ataklar

Vücudun yanları, karın boşluğu baldır ve kaval kemiği genel olarak etkili vuruş noktalarıdır. Personelin bu vuruşları iyi bilmesi, karşı taraftan gelebilecek tehlikenin farkında olması ve ona göre müdahale yapması önemlidir. Yaklaşımı ve yapılacak hareket tarzı karşı tarafın durumuna göre belirlenmelidir.

Personel, mecbur kaldığında bazı ayak vuruş tekniklerini saldırgan kişiyi kontrol etmek için kullanabilir. Yapılacak olan vuruşlar denge bozma ve başka bir tekniğe geçiş sağlamak için yapılmalıdır (Görsel 3.9).

a

b

c

Görsel 3.9 : Ayak ile yapılan atak

3.3.4. Ataklardan Kurtulma ve Bloklar

Ataklardan kurtulmak ve yakın savunma blok tekniklerini uygulayabilmek için saldırganla aradaki mesafe uygun bir teknik kullanılarak kapatılır. Saldırgan şahıs ile temas mümkün olduğunca çabuk sağlanır ve mesafe korunur.

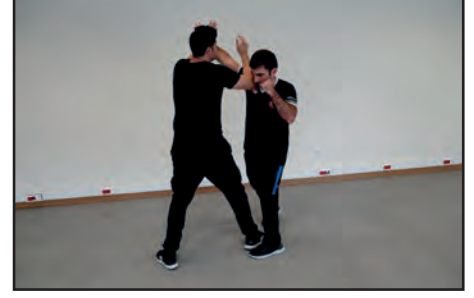
Savunma çok yönlü yapılabilir. Vücudun hakareti, kurtulma ve blok almalarda çok önemlidir. Blok alırken o andaki hâl ve koşullara göre öne, geriye ya da rakibin sağ veya soluna doğru gelen atağa yön vererek müdahale yapılabilir.

Gelen atağın veya gücün gücün önünde yer değiştirilerek ya da blok alarak şahsın atağı boşa çıkarılır, kontra atak yapılarak şahsın ve gücünden faydalanarak bu güç lehe çevrilir. Şahsın geri çekilmesi hâlinde ısrarla takip edilir ve yeni bir fırsat verilmez. Saldırının her safhasında hedef olmaktan kaçınılarak uygun hareketlerle saldırganı kilit tekniğine almak için kişinin hassas noktaları kullanılmalıdır.

Ayakla yapılan ataklarda da elle yapılan ataklarda olduğu gibi aynı savunma teknikleri uygulanır. Ayak ile yapılan ataklarda vücudu koruyacak şekilde blok yapılır. Belden aşağı gelen vuruşlarda el aşağı indirilmemel, ayakla savunma yapılmalıdır. Fakat yine o andaki hâl ve koşullara, müdahale eden kişinin yetkinliğine göre durum değişebilir (Görsel 3.10).

a

b

Görsel 3.10 : Blok alma

3.3.5. Vücudun Hassas Bölgelerinden Faydalanma Teknik ve Taktikleri

İnsan vücudunda çok sayıda hassas nokta bulunur. Geçmiş yıllarda da insanlar bu hassasiyeti keşfetmiş, savaş ve savunma tekniklerinde kullanmıştır. İnsan vücudunda bulunan hassas noktaların sağladığı kolaylıklar şunlardır:

- Tekniklerin kolay uygulanması
- Direnişe daha etkin karşı koyup duruma ve olaya daha hızlı ve kolay hâkim olunması
- Kişinin vücut bütünlüğünü koruması
- Müdahale yapılan kişinin vücut bütünlüğünü koruması

Hassas noktalar bilinçli kullanılmalıdır. Karşılaşabilecek her duruma önceden hazırlıklı olunmalıdır. Hangi hassas noktanın ne zaman kullanılacağı ve kullanılan hassas noktalardan nasıl sonuçlar alınacağı iyi bilinmelidir.

SIRA SİZDE

İnsan vücudunda savunma esnasında etkilenen hassas bölgeler nelerdir ve bu bölgelerin korunması neden önemlidir?

3.3.5.1. Saçlardan Faydalanma

Taktiklerde saçlardan faydalanırken saç dipleri kullanılır. Herkesin acı seviyesi farklı olduğu için taktik hızlı bir şekilde başka bir hassas noktayla kombin edilmelidir. Bu yöntem genellikle boyun eklemiyle birlikte yönlendirme ve başka tekniğe geçiş için kullanılır.

3. Öğrenme Birimi

Saçı kullanırken birlikte kullanılan boyun eklemi çok hassas bir bölge olduğu için ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre ölçülü bir şekilde yapılmalıdır (Görsel 3.11).

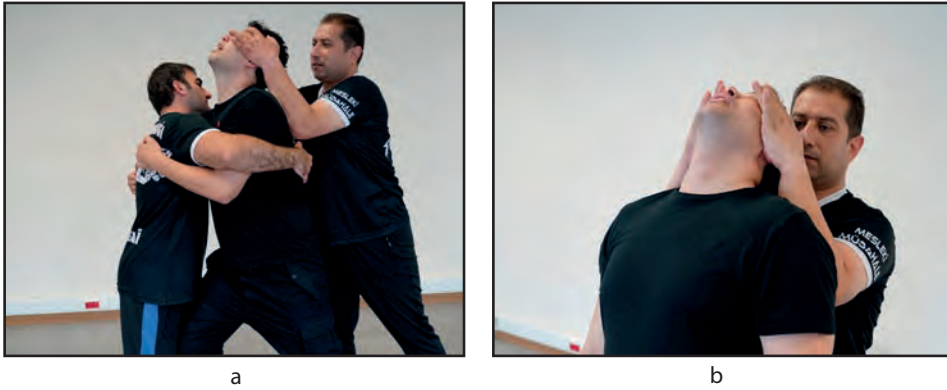
Görsel 3.11: Saçlardan faydalanarak yapılan müdahale

3.3.5.2. Gözlerden Faydalanma

Müdahale esnasında gözlerden faydalanma her zaman tavsiye edilen bir durum değildir. Gözler çok hassastır ve yanlış kullanılması durumunda telafi edilemeyecek zararlar çıkmasından dolayı gözlerden faydalanırken çok dikkatli olunmalı ve gereksiz basınçtan kaçınılmalıdır.

Göze hafif şok basıncı ve gözlerden geriye çekip aynı zamanda boyundan da faydalanarak geriye çekip etkisiz hâle gelecek şekilde kilit pozisyonu olarak kullanılır. Müdahale gerektiğinde parmaklar göz çukurundan içeri sokarak değil, parmaklar birleştirilip göze hafif baskı yaparak başlanır. Duruma göre basınç artırılır ve belli bir noktada bırakılır.

Meşru savunma durumlarında hayati tehlike içinde olup gerekli şartlar oluştuğu zaman saldırı ile orantılı bir biçimde daha da sert hareketler yaparak kullanılması gereken durumlar olabilir. Bu gibi durumlarda da amaca ulaşıldığı anda sert müdahaleye son verilmelidir (Görsel 3.12).

Görsel 3.12: Gözlerden faydalanarak yapılan müdahale

3.3.5.3. Burundan Faydalanma

Buruna müdahaleler direniş ve saldırının derecesine göre kullanılır. Buruna müdahale burundaki kıkırdak yapıya yapılan basınçtır. Buruna basınç başka bir tekniğe geçiş için kısa süreliğine kullanılmalıdır. Amaca ulaşıldığı anda burun bırakılır.

Burundan faydalanmada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, kişinin nefes yolunu kapatıp hayati bir sorun yaşamasına neden olmamaktır. Bu duruma çok dikkat etmek gerekir. Meşru savunma durumlarında şartların oluşması dışında böyle bir kullanım yolu yoktur.

Burundan faydalanma yatırma, geriye çekme, başka bir tekniğe geçiş ya da destek amacıyla kullanılır. Güçlü direniş ve saldırılarda ara teknik ve direnç kırmak için kullanılan en etkili baskı noktasıdır (Görsel 3.13).

Görsel 3.13: Burundan faydalanarak etkisiz hâle getirme

3.3.5.4. Kulak Altı Sinir Noktalarından Faydalanma

Görevli personel bu baskı tekniğini, yerdeki şahsı kaldırmak amacıyla ya da yerdeyken kilit tekniklerinin zayıf olduğu durumlarda yardımcı teknik olarak kullanabilir. Kulak arkası hassas bir bölgedir ancak herkeste aynı etkiyi yaratmaz. Etki yaratmadığı zaman ısrar edilmez ve başka bir tekniğe geçilir.

Kulak altı arka kısmı ile çene kemiğinin bitiş noktası hassas olduğu için bu noktaya baskı yapılan kişi yukarıya doğru ani olarak refleks gösterir. Bu refleks sırasında hazırda bekleyen diğer memurlar hemen başka bir tekniğe geçerek saldırıyı taşıma tekniklerine alırlar (Görsel 3.14).

Görsel 3.14: Kulak altı sinir noktasından faydalanma

3.3.5.5. Çene Altı Baskı Noktalarından Faydalanma

Görevli personel tarafından direnen kişiyi kaldırmak, geriye doğru çekmek veya yatırmak amacıyla kullanılabilir. Bazı taşıma tekniklerinde kontrol zorlaştığı zaman kullanılabilir.

Çene altındaki boşluklardan parmakların çengel şeklinde yukarı doğru baskı yapmasıyla şahıs geriye ve yukarıya doğru refleks gösterir. Dikkat edilmesi gereken nokta, çeneye tırnakla değil parmak uçlarıyla müdahale edip çene altından geçen sinirlerin yerini bulmaktır (Görsel 3.15).

Görsel 3.15: Çene altı baskı noktalarından faydalanma

3.3.5.6. Boyun Ekleminde Faydalanma

Boyun eklemleri vücudun en hassas ve kullanılması en tehlikeli bölgelerindendir. Boyun ekleminde faydalanmak için çok iyi bir eğitim almak gerekir. Boyun bölgesine uygulanacak yanlış bir teknik kişinin ciddi şekilde yaralanmasına, bunun sonucu olarak felç olmasına ya da yaşam hakkının kaybolmasına neden olabilir.

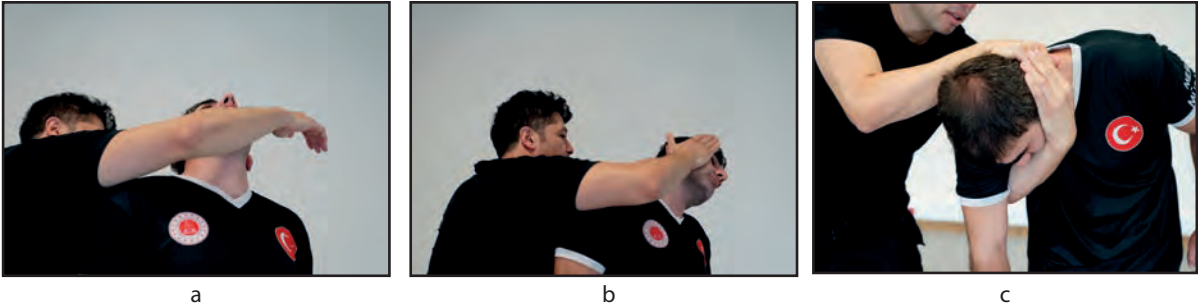
Boyun bölgesine uygulanacak teknikler seçilirken gırtlak bölgesine müdahale yapılmamalı, hayati risk içermeyen ve kolay uygulanan teknikler seçilmelidir. Teknikler boyun kilidi, bükme, baskı şeklindedir. Vuruşlardan kurtulduktan sonra şahsı kontrol altına almak için en etkili tekniktir. Kilit tekniklerinde kol ile birlikte yapılır (Görsel 3.16).

Görsel 3.16: Boyun ekleminde faydalanma

3.3.5.7. Gırtlak Boşluğundan Faydalanma

Gırtlak boşluğu çok hassas bir bölgedir. Sadece hayati tehlikesi olan saldırılara karşı kullanılan etkili bir tekniktir. Kullanırken çok dikkatli olmak gerekir. Saldırı ve boğmalardan kurtulmak için saldırı ile orantılı bir şekilde kullanılmalıdır. Gırtlak bölgesine baskı yapıldığı anda kişi eyleminden vazgeçer. Hemen başka tekniklere geçilerek gırtlak baskısına son verilir (Görsel 3.17).

Görsel 3.17: Gırtlak boşluğundan faydalanma

3.3.5.8. Köprücük kemiği yanındaki boşluklardan Faydalanma

Köprücük kemiğine baskı tekniği ayaktaki şahsı oturtmak ya da çöktürmek amacıyla kullanılır. Baskı amacına ulaşmazsa başka bir tekniğe geçilir. Köprücük kemiği boşlukları hassas olduğu için bu baskıya maruz kalan kişi aşağıya doğru eğilmek için ani olarak refleks gösterir (Görsel 3.18).

Görsel 3.18: Köprücük kemiği yanındaki boşluklardan faydalanma

3.3.5.9. Vücutun Yan Boşluklarından Faydalanma

Sarılma ve boğmalardan kurtulmak için kullanılan bir tekniktir. Yan boşluklar ve böbrekler hassas noktalar. Bu bölgeye anlık bir vuruş yapılır, vuruştan sonra kol, boyun kilitlerine geçmek gibi asıl tekniğe geçiş yapılır (Görsel 3.19).

Görsel 3.19: Vücutun yan boşluklarından faydalanma

3.3.5.10. Bilek ve Kol Eklemlerinden Faydalanma

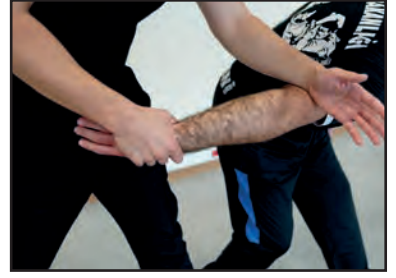
Bilek ve kol eklemleri en çok kullanılan hassas noktalar. Teknik doğru kullanıldığında sakatlanma ihtimali çok düşüktür. Bu bölge genellikle saldırılardan kurtulma ve taşıma tekniklerinde kullanılır (Görsel 3.20).

a

b

c

Görsel 3.20: Bilek ve kol eklemlerinden faydalanma

3.3.5.11. Kasıklardan Faydalanma

Kasıklar çok hassas olduğundan son vuruş bölgesidir. İlgili mevzuatlar ve insan haklarına saygı çerçevesinde, kanuni bir zorunluluk hâli olmadıkça kasıklara vuruş yapılmaz. Meşru savunmanın derecesine göre vuruş şekli değişir. Amaca ulaşıldığı anda vuruşa son verilip başka tekniklere geçilir (Görsel 3.21).

a

b

Görsel 3.21: Kasıklardan faydalanma

3. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Zor Kullanmayı Gerektirecek Olaylara Karşı Kendini Koruma Ve Gerekli Müdahalede Teknik ve Taktikler

Uygulamanın Amacı: Yakın savunmada kullanılan temel teknik ve taktikleri göstermek

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden olaylara müdahalede kullanılan teknik ve taktikleri kendinizi koruyarak göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuştaki atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünerek gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrenciye kendini koruyarak gerekli müdahale teknik ve taktikleri uygulamasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuştaki atölyesinde güvenlik tedbirlerini aldı.		
Olaylara müdahale esaslarına uygun teknik ve taktikleri uyguladı.		
Yakın savunmada dikkat edilmesi gereken hususlara dikkat etti.		
Gard duruş vaziyetini gösterdi.		
Vücuda ve vücudun hassas bölgelerine yapılan saldırılara karşı kurtulma yollarını gösterdi.		
Uygulama yapılan cezaevi koğuştaki atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

3.3.5.12. Kaval Kemiğinden Faydalanma

Sarılma ve boğmalardan kurtulmak için anlık olarak kaval kemiğine hafif yapılması, saldırganı ile saldırganı anlık olarak şaşırtıp başka tekniğe yönlendirmek için yapılır (Görsel 3.22).

Görsel 3.22: Kaval kemiğinden faydalanma

3.3.5.13. Ayak Parmak Uçlarından Faydalanma

Ayak parmak uçlarından faydalanma; sarılma ve boğmalardan kurtulmak için anlık olarak ayak parmak ucuna ayakla basılması veya vuruş yapılması şeklindedir. Saldırganın yaptığı eylemden vazgeçmesini sağladıktan sonra başka bir tekniğe geçiş için kullanılır (Görsel 3.23).

Görsel 3.23: Köprücük kemiği yanındaki boşluklardan faydalanma

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Ceza infaz kurumlarında taşıma teknikleri hangi durumlarda uygulanır?
2. Taşıma tekniklerinin amacı sizce neler olabilir?

3.4. MESLEKİ TAŞIMA TEKNİK VE TAKTİKLERİ

Mesleki taşıma teknik ve taktikleri, emir ve komutlara uymayan, gitmesi gereken yere gitmede sorun çıkaran, olay çıkarmış veya olay yerinden uzaklaştırılması gereken kişilerin taşınmasında kullanılır. Taşıma teknikleri bire üç kişi ile yapılır ancak acil durumlarda bire bir kişiyle de yapılabilir.

3. Öğrenme Birimi

Fiziki temas olmadan (taşımaya geçmeden önceki) geçişlerde duruş, yaklaşım ve teknik uygulama pozisyonları önemlidir. Şahsın ve personelin sayısı, alanın özellikleri dikkate alınmalıdır. Taşıma sürecinde vücudun hassas noktalarından faydalanılır ve bu hassas noktalar yanlış kullanılırsa sakatlanma riski ortaya çıkacağından dikkatli olunmalıdır.

3.4.1. Normal Taşıma

Tehlikeli olabilecek kişiyi kontrol altında tutmak için kullanılır. Burada amaç kişinin istemediğimiz bir hareket yapma ihtimaline karşı hazırda bekleyip başka bir tekniğe geçmektir.

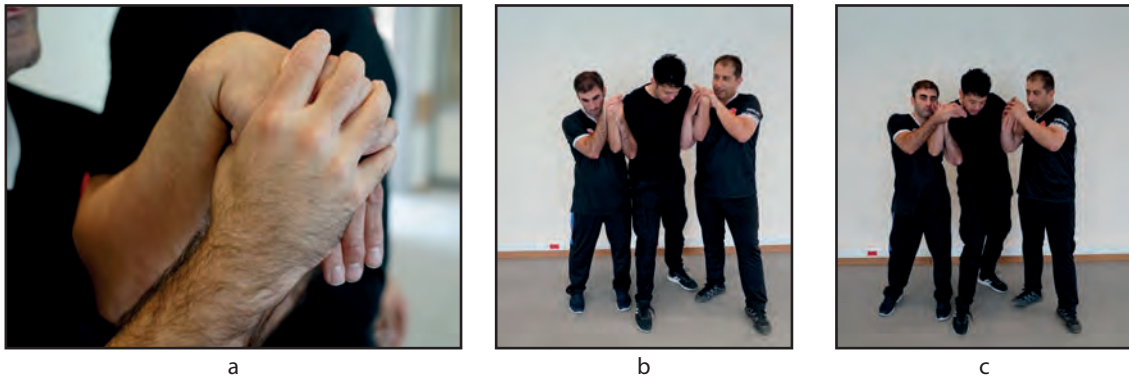
Direnmesi ya da saldırması muhtemel kişinin sağına ve soluna memurlar geçer. İki hassas noktasını (el bilek eklemine tutup dirsek eklemine hafif bir baskı koyarak) yumuşakça tutarlar. Can yakıcı bir baskı söz konusu değildir. Bu sırada kişinin sakin kalmasını sağlayacak sözel iletişim devam eder. Kişi sakin kalmayıp direnişe ya da saldırıya geçmesi hâlinde hassas noktalarına basınç kademeli ve orantılı şekilde arttırılır (Görsel 3.24). Mecburi bir durum oluşmuş ve görevli personel tek kişi taşıma durumunda kalmışsa taşıma sağ taraftan yapılır.

Görsel 3.24: Normal taşıma

3.4.2. Bileği Yukarı, Aşağı ve Yanlara Bükerek Taşıma

Normal taşıma sırasında kişinin zorluk çıkarması ya da etkisiz hâle getirilmesinden sonra saldırgan bir kişinin etkisiz hâle getirilmesinden sonra kullanılabilir. Bileğin aşağıya, yukarıya ya da yana büküleceği olay anında müdahale edilen kişinin hareketlerine göre karar verilir (Görsel 3.25).

Görsel 3.25: Bileği kıvrarak taşıma

Bilek bükülürken dirseğin hareketi kontrol altına alınmalı ve kilit pozisyonuna geçilmelidir. Bileğe baskı yapılırken kişiye yakın olmaya sıkı tutmaya ve şahsın kollarının içte kalmasına dikkat edilir. Bileğe gereksiz baskılardan kaçınılmalıdır.

3.4.3. Bileği Arkaya Kıvrarak Taşıma

Normal taşıma durumu ya da kişinin yanında giderken gerekli bir durum karşısında kişinin kolunun kendi vücudunun arkasına doğru dirsekten kıvrılıp bileğinin içe doğru bükülerek taşınmasıdır. Dirsek kıvrıldığı zaman sabitlenmeli, bilekten orantılı bir baskı uygulanmalıdır (Görsel 3.26).

a

b

Görsel 3.26: Bileği arkaya kıvrarak taşıma

3.4.4. Kolu Önde Kilitleyerek Taşıma (T Tutuşu)

Direnen şahsın kontrol altına alınması ve taşınması için şahsın kolunun kişinin kendi kolunun yan keskin kısımlarıyla sıkıştırılarak baskı yapılması şeklinde kol önde kilitlenir. Kişinin bileği kavranıp dirseği sıkıştırıldıktan sonra boşta kalan kol ve altta bölümün kemikli kısmıyla kişiye kontrol edebilecek kadar baskı uygulanır (Görsel 3.27).

a

b

c

Görsel 3.27: Kolu önde kilitleyerek taşıma

3.4.5. Kolu Arkada Kilitleyerek Taşıma

Kolu arkadan kilitleyerek taşıma çok etkili bir taşıma tekniğidir. Bu teknik kullanılırken dikkatsiz güç kullanımı istenmeyen yaralanmalara neden olabilir. Normal taşıma pozisyonundan ya da herhangi bir şekilde şahsın bilek ve kolu yakalanarak arkaya doğru kişinin kendi kolunun üzerine alınıp sırtı doğru baskı yapılır ve şahıs öne doru yürümeye başlar. Kişinin aynı anda hem omzu hem de dirseği kilitli olmalıdır. Kilidi yaptıktan sonra çeneden hafif ittirilerek boyun kilitlenir ve hareket kabiliyeti kontrol edilir (Görsel 3.28).

a

b

Görsel 3.28: Kolu arkada kilitleyerek taşıma

3.4.6. Boyun Kilidi ile Taşıma

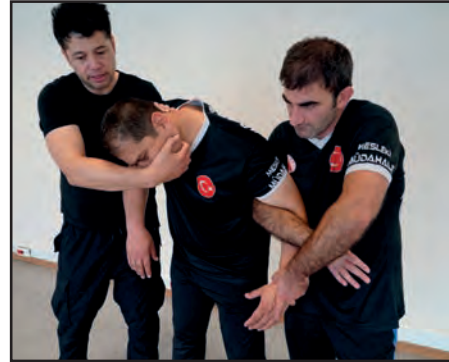
Boyun kilidi ile taşıma çok tehlikeli bir taşıma tekniği olduğundan çok iyi bir şekilde öğrenilmelidir. Bu tekniği gereksiz uygulamamalıdır. Boyun kilidine alırken gırtlak bölgesine baskı yapılmamalıdır. Baskı boyun bölgesinin yan kısımlarına yapılmalıdır. Baskı ve kontrol sırasında şahsın kolu, kulağı, gözü, burnu gibi hassas bölgelerin de rol alması tekniğin etkisini artırır (Görsel 3.29).

a

b

c

Görsel 3.29: Boyun kilidi ile taşıma

3.4.7. Koltuk Altına Girerek Omuz Askısı ile Taşıma

Taşıyan kişinin kollarını açarak geriye doğru hareket etmesi ya da normal taşıma pozisyonunda hemen uzaklaştırılması gereken yerde zorluk çıkarması durumunda uygulanabilir. Mecbur kalınmadığı sürece kullanılmaz çünkü yanlış uygulamalar sakatlığa neden olabilir.

Kişi taşıyacak personel ile kişinin boylarının yakın olması önemlidir. Boy dengesizliği olduğu zaman yapılan baskı dengesiz olur ve yaralanmalara yol açabilir. Bilek eklemi sıkıca kavrandıktan sonra omuz

kişinin koltuk altına koyulur. Bu esnada kişinin dirsek içleri açık olmalıdır. Omuz koyulan kol uzatılarak diğer görevli memur kilit oluşturacak şekilde kol kola geçirilir. Bilekten kavranan elle de dirsekleri gerdirerek kişiye baskı kontrol edilir (Görsel 3.30).

a

b

Görsel 3.30: Koltuk altına girerek omuz askısı ile taşıma

3.4.8. Koldan Tutarak Ters Taşıma

Taşınan kişinin zorluk çıkarıp öne doğru hamle yaptığı durumlarda, görevli memurların ters dönüp kişinin kolunu arkaya kıvrıp kitleyerek kişiyi ters olarak taşımaya geçtiği taşıma tekniğidir. Görevli memurlar aynı anda hareket etmelidirler. Ters dönüş sağlandığı zaman gerekirse bilek kıvrılabilir ya da kilide alınabilir (Görsel 3.31).

a

b

c

Görsel 3.31: Koldan tutarak ters taşıma

4. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Tutuklu ve Hükümlülerin Taşıma İşlemi

Uygulamanın Amacı: Gerekli güvenlik tedbirleri olarak tutuklu ve hükümlülerin taşıma işlemini yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini olarak tutuklu ve hükümlülerin taşıma işlemini yapmanız beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları:

- Cezaevi koğuşu atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölününüz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrenciyi taşımasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşu atölyesinde güvenlik tedbirlerini aldı.		
Mesleki taşıma teknik ve taktiklerini gösterdi.		
Taşıma esnasında gereken güvenlik tedbirlerini aldı.		
Kişisel emniyetini sağladı.		
Uygulama yapılan atölyeyi temiz kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Susmamakta direnen bir kişiye karşı zor kullanmanın kanuna aykırı olup olmadığını sınıf ortamında tartışınız.
2. Zor kullanmak yerine kişiyi ikna etmeye çalışmanın faydaları neler olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.5. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLİ TEHLİKESİ OLMAYAN DİRENİŞ OLAYLARI

İnfaz koruma memurları görevleri esnasında bazen çeşitli zorluklarla karşılaşır. Bu zorluklarla başa çıkabilmek için çoğu zaman ikna tekniklerini kullanmakta başarılı olurlar. Bazı durumlarda ise ikna ve diğer makul iletişim teknikleri başarısız olur ve zor kullanma durumunda kalırlar.

3.5.1. Aranmada Direnme

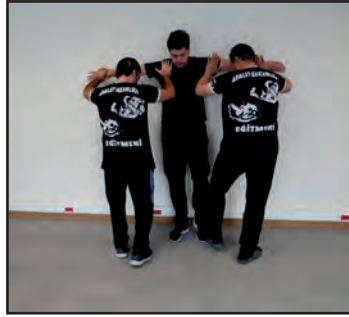
Ceza infaz kurumunda arama, güvenlik için önemli bir uygulamadır. Arama kanunla ve yönetmelikte belirlenmiş usul ve esaslara göre yapılır. Aramaya direnme olursa olay tarihinde yürürlükte olan ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre zor kullanılabilir.

Aramaya direnen kişilere bilgilendirme yapılır. Kurumun en üst amirine durum hakkında bilgi verilir. İkna çabaları sonuç vermezse direnmenin derecesine göre uygun kuvvet kullanarak arama gerçekleştirilir. Her olay kendine özel olduğu için zor kullanmanın şekli ve ölçüsüne yetkili amir karar verir. Amirin verdiği taktikle beraber infaz koruma memuru uygun teknik kullanarak aramayı gerçekleştirir. Aramayı engellemek için karşı koyan kişiye müdahale ederken dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

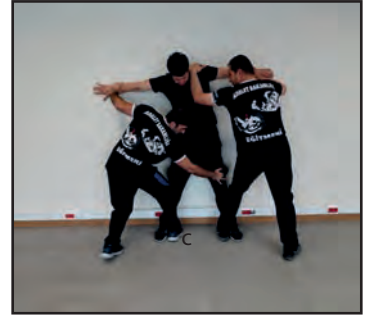
- Yeteri kadar personelle müdahaleye başlanmalı
- Direnen kişinin kolları tutularak, kollar ve ayakları açık olarak duvara yaslanması sağlanmalı
- Arama yaparken savunma durumunda dikkatli olunmalı
- Direnen kişiye herhangi bir ters davranışında net komutlar verilmeli, direniş devam ediyorsa sıkıştırılıp hareketsiz kalması sağlanmalı
- Ayakta aranmasında zorluk oluşuyorsa uygun tekniklerle yerde kilit pozisyonuna alınmalı (Görsel 3.32)

a

b

b

Görsel 3.32: Aramayı engellemek için karşı koyan kişiye müdahale

SIRA SİZDE

Direnme esnasında kontrol tekniklerinin başarısız kalması durumunda infaz koruma memurları ne yapmalıdır?

3.5.2. Gelmemekte - Gitmemekte Direnme

Yasa ve hukuki düzenlemeler gereği kişiler bir yerden bir yere gidip gelmek durumunda veya zorunda olabilirler. Bazen de istenmeyen bir olay sonrası güvenli bir bölgeye götürülebilirler. Buna benzer durumlarda infaz koruma başmemuru ve infaz koruma memuru diğer yollar denedikten sonra görevini yerine getirmek için yürürlükteki ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre zor kullanabilirler.

3. Öğrenme Birimi

Gelmemeye ya da gitmemeye direnen kişi ya da guruplara gerekli bilgilendirmeler yapılır. Neden gelmesi ya da gitmesi gerektiği anlatılarak ikna edilmeye çalışılır. Kurumun en üst amirine durum hakkında bilgi verilir. İkna çabaları sonuç vermezse kurum en üst amirinin emri ve müdahale amirinin komutu ve taktiği ile uygun bir taşıma tekniği kullanılarak taşıma gerçekleştirilir. Taşıma teknikleri yetersiz kalırsa kurumun en üst amirinin emri ile yardımcı araçlar kullanarak da taşıma işlemini gerçekleştirebilirler (Görsel 3.33).

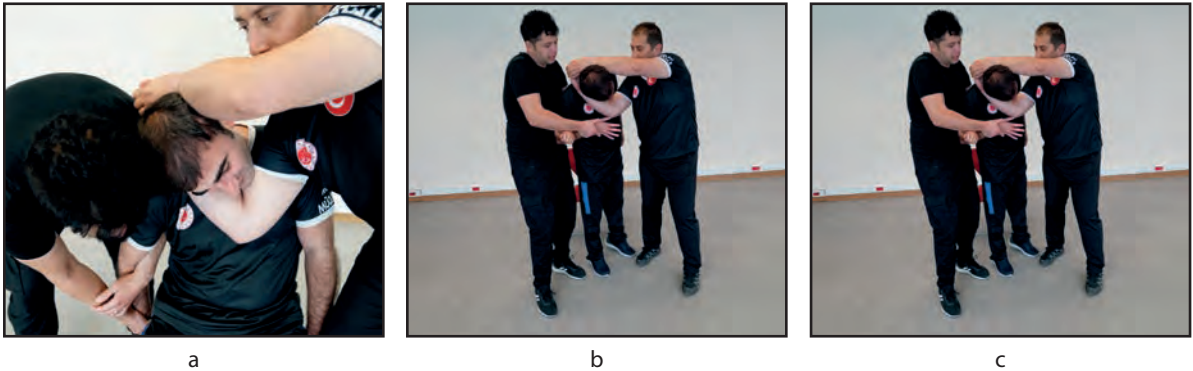

Görsel 3.33: Gelmemekte - gitmemekte direnen kişiye müdahale

3.5.3. Kalkmamakta Direnme

Maşkûm, telefon görüş hakkını kullandıktan sonra telefonun altına oturup hiçbir yere gitmeyeceğini sadece oturacağını söyleyebilir. Bu gibi durumlarda ikna yöntemleri denendikten sonra son çare olarak zor kullanılabilir.

Kalkmamakta direnen kişiye gerekli bilgilendirme yapılır. Kalkması gerektiği anlatılarak ikna edilmeye çalışılır. Kurumun en üst amirine durum hakkında bilgi verilir. İkna çabaları da sonuç vermezse kurum en üst amirinin de izni ile kişinin sağına, soluna ve önüne memurlar yerleşir. İkna çabaları da aynı zamanda devam eder. Kurum en üst amirinin emri ve müdahale amirinin komutu ile beraber müdahaleye başlanır. Oturan kişinin fiziki yapısına ve hassasiyetine göre teknik orada belirlenir. Tekniklere yardımcı olması için sağından ve solundan sıkıştırıldıktan sonra öndeki memur kendisine yardımcı olmasını söyleyip kulak arkası sinir noktalarını kullanarak yukarı doğru çekebilir. Aynı anda direnmenin derecesine göre uygun bir taşıma tekniği kullanılarak taşıma gerçekleştirilir (Görsel 3.34).

Görsel 3.34: Kalkmamakta direnen kişiye müdahale

3.5.4. Oturmamakta Direnme

Oturmaya direnme olayları, ceza infaz kurumunda kurum içi görüş esnasında (Müdür, psikolog vb.) kişinin agresifleştiği zamanlarda sakinleşmesini sağlamak ve hareketlerini kontrol altına almak amacıyla

yapılabilir. Bu gibi durumlar çok hızlı gelişen ve kendine has özellikler içerdiğinden müdahale teknikleri müdahaleyi yapacak kişi tarafından o andaki duruma göre belirlenir.

Genel olarak durumun ciddiyetine göre ikna için iletişime geçilir. Durum ani geliştiği ve hemen müdahale yapılması gereken bir olay olduğu için aynı zamanda kişiye sağlı sollu sıkıştırma uygulanarak uygun hassas noktalardan faydalanıp kilit tekniği eşliğinde oturtulur. Oturtulan kişiye sakinleşmesi için telkinlerde bulunulur. Zor kullanmak zorunda kalan memur gereği kadar kuvvet kullanmalıdır.

5. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: İnfaz Koruma Memuruna Yönelik Fiili Tehlikesi Olmayan Direniş Olaylarına Karşı Kurtulma Teknik ve Taktikleri

Uygulamanın Amacı: İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olmayan direniş olayları ile bunlardan kurtulma teknik ve taktiklerini gerekli güvenlik tedbirleri olarak yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini alarak infaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olmayan direniş olayları ile bunlardan kurtulma teknik ve taktiklerini yapmanız beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünmüş gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- Hükümlü rolü verilen öğrenciden infaz koruma memuru rolü verilen öğrenciye karşı direniş göstermesini isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

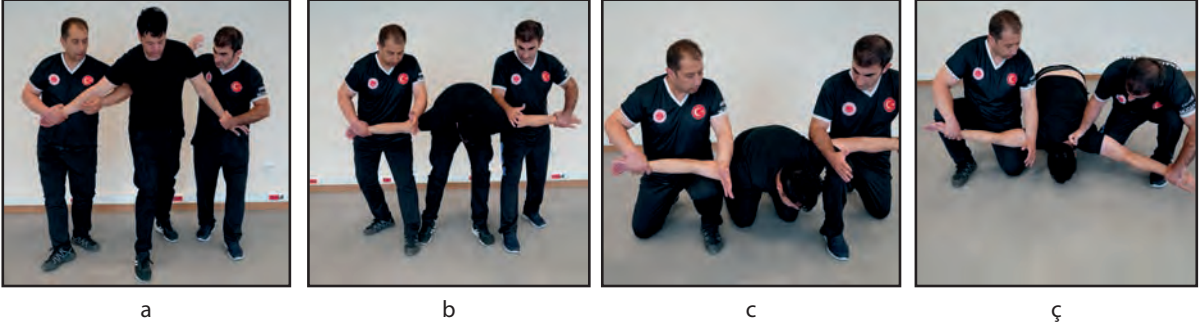
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olmayan direniş olaylarına karşı kurtulma tekniklerini gösterdi.		
İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olmayan direniş olaylarına karşı kurtulma taktiklerini gösterdi		
Kişisel emniyetini sağladı.		
Cezaevi koğuşt atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
Uygulama yapılan atölyeyi temiz kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

3.5.5. Yatmamakta Direnme

Direnen kişiyi ayakta kontrol etmesi zor ve tehlikeli olduğu zaman yatırmak en doğru çözümdür. Yatırmak için birçok teknik vardır. O anda kullanılacak teknik, müdahale yapılacak kişinin fiziki yapısı ve direniş seviyesi ile müdahaleyi yapacak memurların fiziki yapısı ve teknik becerilerine göre şekil kazanır. Bazı olaylarda yatırmak durumunda kalınan yerlerde kişiye zarar verebilecek kesici ve delici nesneler olabileceğinden müdahalede bulunan memurlar çevreyi de dikkate almalıdır.

Yatırma tekniklerinde hassas noktadan faydalanıp sert şekilde "Yat! Yat! Yat! " komutu ile birlikte hassas noktaya baskı arttırılıp yatması istenebilir. Bazı durumlarda çelme teknikleri kullanılabilir (Görsel 3.35).

Görsel 3.35: "Yat!" komutuna uymayan kişiye müdahale

3.5.6. Susmamakta Direnme

Susmamakta direnme, genelde terör örgütü mensupları, akli dengesi bozuk ya da bağımlılık krizine girmiş kişiler tarafından yapılır.

Susmamakta direnen kişiye ikna teknikleri kullanarak susturulmaya çalışılır. Kişi susmamakta direnip direnişini slogan atarak sürdürmesi, diğer mahkûmları galeyana getirmeye çalışarak sürdürmesi, sesinden diğer mahkûmların başka türlü etkilenmesi gibi benzer durumlara neden olursa zor kullanılabilir. Zor kullanmanın amacı susmamakta direnen kişinin direnmenin dercesine göre kuvvet kullanılarak sesinin duyulmayacağı yere götürülmesidir (Görsel 3.36).

Görsel 3.36: Susmamakta direnen kişiye müdahale

3.5.7. Kapanarak Direnme

Kapanarak direnme olayları, diğer direnme türlerinin devamı ya da onları denemeden direkt kapanarak meydana gelir. Bu olayda gerekli ikna yöntemi denenir. Kişiye neden kapanmaması gerektiği kapanmayınca ne yapılacağıyla ilgili bilgilendirmeler yapılır. Önemli olan kişinin neden kapanmaması gerektiğidir. Kapanmaya müdahale etmek için kanuni bir zorunluluk olması şarttır. Bu şartlar sağlanır ve ikna çabaları sonuç vermezse zor kullanılabilir (Görsel 3.37).

Görsel 3.37: Kapanarak direnen kişiye müdahale

3.5.8. Kendine ve Diğer Mahpusa Zarar Vermeye Yönelik Direnmeler

Kendine ve diğer hükümlü ve tutuklulara zarar verme ceza infaz kurumunda sık karşılaşılan olaylardır. Olayı gören ya da haber alan ilk memur ivedilikle ani müdahale birimine haber vermelidir. Olaya yeteri kadar memurla müdahale için olay yerine memur sevk edilir. Olay, hemen müdahale edilmesi gereken acil bir durum değilse yani daha tehdit seviyesindeyse ikna çalışmalarına başlanır. İkna çalışmaları sırasında ekip olayın son safhası olan zor kullanmaya geçme ihtimaline karşılık gerekli hazırlıklarını yapar. İkna çabaları sonuç vermez ve amir zor kullanma emri verirse müdahale memurları taktiklere bağlı kalarak uygun tekniklerle kişiyi etkisiz hâle getirir. Teknikler etkisiz kalırsa hemen başka tekniklere geçilerek kişi etkisiz hâle getirilir. Olayın ve saldırının derecesine göre orantılı güç kullanılır.

Olay çok ani gelişen ve acil olarak zor kullanılması gereken bir durum ise yeteri kadar memurla olaya müdahale edilmelidir. Yeteri kadar kişi ile müdahale edilmezse hem memurlar hem de diğer insanlar yaralanabilir. Hangi durumda olursa olsun bu gibi durumlara her zaman hazırlıklı olunmalıdır. Memurlar tüm tekniklere hâkim olmalıdırlar. Müdahale esnasında küçük tereddütler bile olayın akışını değiştirip istenmeyen sonuçlara neden olabilir.

SIRA SİZDE

İnfaz koruma memurları, mahkûm kendine ve diğer hükümlü ve tutuklulara zarar verme yönünde direniş gösterdiğinde mahkûmu kullanılan tekniklerle etkisiz hâle getiremezlerse ne yapmalıdırlar?

6. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: İnfaz Koruma Memuruna Yönelik Fiili Tehlikesi Olan Direniş Olaylarına Karşı Kurtulma Teknik ve Taktikleri

Uygulamanın Amacı: İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olan direniş olayları ile bunlardan kurtulma teknik ve taktiklerini gerekli güvenlik tedbirleri olarak yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini alarak infaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olan direniş olayları ile bunlardan kurtulma, teknik ve taktiklerini yapmanız beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünerek gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- Hükümlü rolü verilen öğrenciden infaz koruma memuru rolü verilen öğrenciye karşı fiili tehlikesi olan direniş göstermesini isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olan direniş olaylarına karşı kurtulma teknikleri gösterdi.		
İnfaz koruma memuruna yönelik fiili tehlikesi olan direniş olaylarına karşı kurtulma taktiklerini gösterdi.		
Kişisel emniyetini sağladı.		
Cezaevi koğuşı atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
Uygulama yapılan atölyeyi temiz kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Ceza infaz kurumlarında infaz koruma memurlarının saldırı olaylarına maruz kalmamaları için hangi önlemler alınabilir?
2. Saldırgan kişiye karşı hangi mevzuat hükümleri uygulanabilir?

3.6. İNFAZ KORUMA MEMURUNA YÖNELİK FİİLİ TEHLİKESİ OLAN DİRENİŞ OLAYLARI

İnfaz koruma memurlarının görev esnasında karşılaştıkları zorluklardan biri bazı durumlarda olayların fiziki saldırı boyutuna gelebilmesidir. Örneğin fiili tehlike oluşturan direnişler, saldırı niteliğinde olup diğer direniş türlerine göre acil müdahale gerektiren olaylardır. Bu saldırılara ilk müdahaleyi, saldırıya maruz kalan kişi yapar ve ivedilikle gerekli yerlere haber verir.

Bu saldırılara maruz kalmamak ya da ilk müdahaleyi etkin yapabilmenin en önemli noktası, saldırıların her zaman gerçekleşebileceğini bilmek ve duruma hazırlıklı olmaktır.

3.6.1. İtişler

Kurum personelinin görev esnasında karşılaştıkları saldırı türlerinin başında gelir. İtişler başka bir saldırının ilk sinyali ya da tehdit amaçlı kullanılabilir. Bu olaylar, meşru savunma ve zorunluluk hâli olduğu için olaya hemen müdahale edilmesi gerekir. O andaki hâl ve koşullar, saldırının şiddeti ve olaya makul müdahale gibi her olayın kendine has değerlendirilmesi gereken koşulları vardır. Bunun sonucu olarak da müdahale seçeneklerine olayda bulunan kişiler o anda karar verir. Personeller uyguladıkları her tekniğin ve kullandıkları her gücün hukuki sonucundan sadece kendileri sorumludur. Görev yapan memur her zaman bunun bilincinde olmalıdır.

İtişe maruz kalan kişinin ilk yapması gereken hareket, savunma pozisyonu olarak saldırının devamında kendine gelebilecek olan daha şiddetli saldırıya karşı hassas noktalarını korumaktır. Aynı anda kendine güvenli bir mesafe oluşturabilmek için uygun bir noktaya kaçmalıdır.

Kaçış hareketinden sonra güvenli bir bölgede yardım alma durumu mevcutsa hemen yardım istenmelidir. Gereksiz bir hareket yaralanmaya neden olabilir. Saldırıdan kurtulmanın daha makul bir yolu yoksa müdahale seçeneği son çare olarak kullanılmalıdır. Bu tür müdahaleler bilekteki eklem noktalarının kullanılması ve kişinin taşıma pozisyonuna alınması ile gerçekleşir (Görsel 3.38).

Görsel 3.38: İtişlere karşı savunma

3.6.2. El, Bilek ve Koldan Tutmalarda Kurtulma

Kurum personelinin görev esnasında karşılaştıkları saldırı olaylarından olan el, bilek ve koldan tutmalar, başka bir saldırıya ön hazırlık olabileceği gibi bir yere gitmemek için direnme ya da rehin alma gibi de olabilir.

El, bilek ve koldan tutuş şeklinde bir saldırıya maruz kalan kişinin ilk yapması gereken hareket, savunma pozisyonu geçmek olmalıdır. Savunma pozisyonu, tutma şeklindeki saldırının akabinde gelebilecek vuruş şeklindeki (yumruk, tekme, kesici delici alet vb.) bir saldırının da önüne geçebilir. Müdahale tekniği belirlemede zaman kazandırarak savunma pozisyonu ile güvenli bir mesafeye kaçış yapılmasına olanak sağlar.

Kaçış hareketi mümkün değilse meşru savunma ve zorunluluk hâli usul ve esaslarına göre hareket edilir. Savunmanın niteliği, saldıran kişinin özellikleri, niyeti ve kullanabileceği güç türleri gibi her olaya göre değişiklik gösteren özelliklere bağlıdır.

Direkt tutuş şeklinde olan, akabinde vuruşun gelmediği saldırılarda savunma pozisyonuna geçtikten sonra kişinin el ve kol eklemlerinden faydalanıp kilit pozisyonuna alınır. Akabinde vuruş şeklinde bir saldırı gelirse de hemen blok teknikleri uygulanıp uygun tekniklere geçilir (Görsel 3.39).

a

b

Görsel 3.39: El, bilek ve koldan tutmalarda kurtulma

3.6.3. Boğazdan Tutma ve Sarılmalardan Kurtulma

Görev esnasında karşılaşılan saldırı çeşitlilerinden boğazdan tutma ve sarılmalar en tehlikeli olanıdır. Bu şekilde maruz kalınan saldırılar, hayati önem taşır. Kurum personelleri bu duruma düşmemek için azami özen göstermelidir. Kurum işleyişinin sağlanması için gerçekleştirilen temaslarda güvenlik mesafesi her zaman korunmalıdır.

Savunma pozisyonuna geçmek için eller kolay hareket edecekleri yerde bulunmalı, ceplere sokulması gibi hareket kısıtlayıcı davranışlardan kaçınılmalıdır. Saldırı hissedildiği anda savunma pozisyonuna geçilir. Sarmak için gelen ellere blok yapılır. Savunma pozisyonunda boğaza bir baskı gelmeye devam ediyorsa bu baskıyı hafifletmek ya da tamamen ortadan kaldırmak için vücut ivmesinden faydalanıp yarım dönüş ya da tam dönüş hareketi yapılır. Bu noktadan sonra yapılan her hareket o ana özel zorunluluk ve orantılılık ilkeleriyle bağlantılıdır.

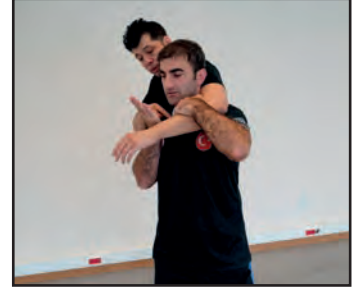
Çok yüksek hayati bir risk varsa vuruş yapılabilir. Hayati tehlike yoksa saldırganın el bilek eklemlerinden faydalanıp kilit tekniğine alınabilir (Görsel 3.40).

a

b

c

Görsel 3.40: Boğazdan tutma ve sarılmalardan kurtulma

3.6.4. Yakadan Tutmalarda Kurtulma

Yakadan tutma genellikle tehdit amaçlı gerçekleşir. Bazı durumlarda olay daha ciddi boyutlarda kafa atma, yumruk atma ve kasığa dizle vurma gibi saldırılara dönüşür.

Yakasından tutularak saldırıya uğrayan memur, hemen savunma pozisyonuna geçmeli ve akabinde gelebilecek diğer saldırılara hazırlıklı olmalıdır. Akabinde bir saldırı gelirse saldırının şekline ve ölçüsüne uygun bir güç ile müdahale etmelidir. Saldırı sadece yakadan tutma şeklinde devam ederse bilek yakalanır eklem baskı teknikleri kullanılarak kilit pozisyonuna alınır (Görsel 3.41).

a

b

c

Görsel 3.41: Yakadan tutmalardan kurtulma

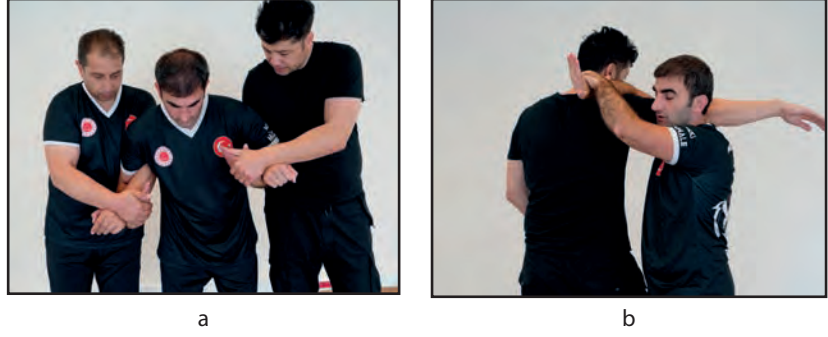
3.6.5. Kol Altından veya Kol Üstünden Sarılmalardan Kurtulma

Kurum personelinin yakaladıktan sonra fırlatma ya da saldırıyı yerde boğuşma şeklinde devam ettirmek isteyen saldırganların yaptığı saldırı şeklidir. Saldırgan, kendisine yapılmasını istemediği herhangi bir uygulamadan dolayı personelin hareketini kısıtlamak amacıyla kol altından veya kol üstünden sarılmalarda bulunabilir. Olay bir meşru savunma ve zorunluluk hâlidir. Saldırı ile orantılı bir müdahale acil şekilde uygulanmalıdır.

Saldırgan kol altına arkadan sarıldığında kafası sağ ve sol omzun gerisindeyse aynı yöndeki kol ile hükümlü ve tutukluların kafasını yakalanarak dıştan omuza doğru baskı uygulanır. Diğer kol ile destek alınarak baskı artırılır ve saldırgan etkisiz hâle getirilir. Saldırıya maruz kalan memur hemen savunma pozisyonuna geçmelidir. Savunma pozisyonunda dizler daha da kıvrık şekilde yere sağlam basmalı ve saldırganın fırlatmasının önüne geçmelidir. Bu pozisyondan sonra yapılabilecek bir çok teknik vardır.

3. Öğrenme Birimi

Tekniği saldırıya uğrayan memur belirlemelidir. Müdahaleyi yapacak memur tekniği belirlerken dikkat edilmesi gereken faktör ve değişkenleri göz önünde bulundurarak en uygun olanı seçmelidir (Görsel 3.42).

Görsel 3.42: Kol altından veya kol üstünden sarılmalardan kurtulma

3.6.6. Bacaktan Sarılmalardan Kurtulma

Bacaktan sarılma özellikle koğuş değişikliği ya da kurumdan nakil işlemleri sırasında gerçekleştirilen saldırı çeşididir. Saldırının sarılma şeklinde olması ve sarılmanın akabinde başka şekilde devam ettirmeye yönelik olması müdahalenin şekil ve ölçülerini belirler. Saldırıda uygun müdahaleyi belirlemek saldırı anındaki hâl ve koşullara göre saldırıya uğrayan memurun sorumluluğundadır. Durumu iyi analiz edip uygun müdahaleyi seçmelidir.

Saldırı sadece sarılma şeklinde gerçekleşirse görevli memur savunma pozisyonunda dengede kalarak saldırgan kişinin o andaki uygun hassas noktasından faydalanıp saldırganı etkisiz hâle getirir (Görsel 3.43).

Görsel 3.43: Bacaktan sarılmalardan kurtulma

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Saldırı olaylarında kullanılan teknikler hakkında neleri biliyorsunuz? Düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.7. SALDIRI OLAYLARINA MÜDAHALE TEKNİK VE TAKTİKLERİ

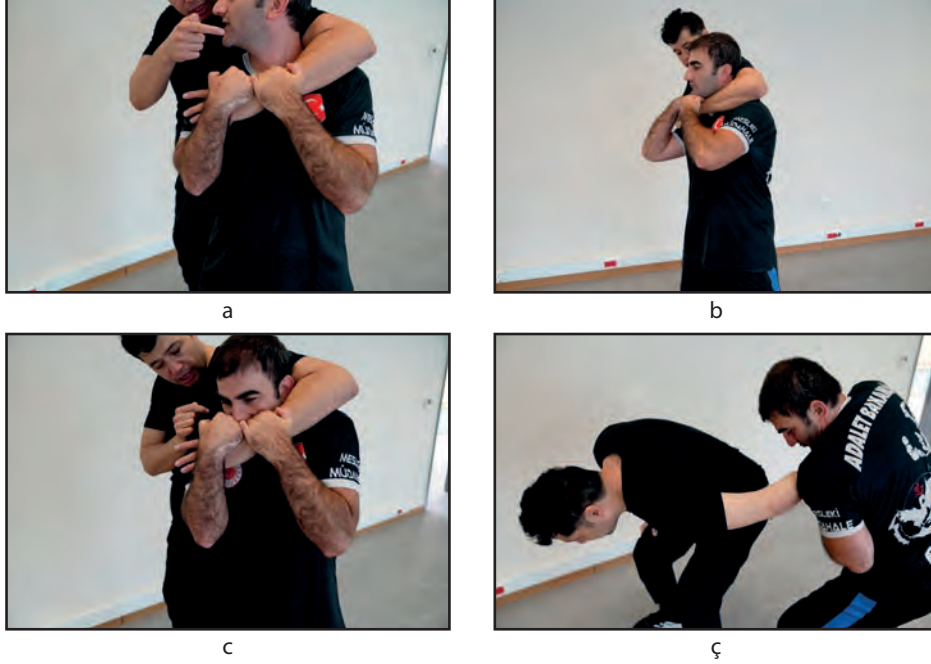
Saldırı olaylarında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta saldırı başlamadan saldırıyı hissedebilmektir. Saldırıyı ne kadar erken hissederek savunma yapmak o kadar kolaylaşır. Saldırı olaylarının yaşanmaması ya da daha iyi savunma yapılması için kurum personeli karşılaşılması muhtemel bu tür olaylara karşı hazırlıklı olmalıdır (Görsel 3.44).

Görsel 3.44: Savunma pozisyonu

3.7.1. Boğma Şeklinde Yapılan Saldırıları

Boğma şeklinde yapılan saldırılar değişik şekillerde olabilir. Boğma saldırıları hangi şekilde yapılırsa yapılsın hayati önem taşır. Boğma saldırılarının en önemli amacı nefes alınmasını engellemektir (Görsel 3.45).

Görsel 3.45: Boğma şeklinde saldırı

Boğma saldırıları önden ve arkadan boğazı sıkma ile önden ve arkadan ağız ve burun yolunu kapatma şeklinde olabilir. Bu saldırıların en tehlikeli olanları arkadan yapılan saldırılardır. Bu tarz saldırıya maruz kalmamak için çok dikkatli olmalı ve saldırması muhtemel kişi ve topluluklarla bir araya gelindiğinde arka tarafın güvende olduğundan emin olunmalıdır.

Boğma şeklinde saldırılarla karşı karşıya kalındığında ya da hissedildiği andan itibaren savunma pozisyonuna geçilmelidir. Bu şekilde saldırılardaki savunma pozisyonu saldırının niteliği dolayısıyla boyun altının kapandığı bir pozisyonda olmalıdır. Öncelikli amaç boğma şeklindeki saldırıya son vermektir. Bu saldırıya son vermeye çalışırken saldırının niteliğinin değişebileceği (yumruk, tekme, diz, dirsek, kafa vuruşu vb.) unutulmadan pozisyon belirlenmelidir. Saldırıya müdahale kanunilik, zorunluluk ve orantılılık ilkelerine göre olmalıdır.

3.7.2. Yumrukla Yapılan Saldırıları

Yumruklu saldırılar en çok karşılaşılan saldırılardandır. Saldırganın yumruk atacağı bilinmediğinden hazırlıksız yakalanan durumlar dışında saldırı, amacına ulaşılmadan kontrol altına alınabilir. Bu noktalarda dikkat edilmesi gereken en önemli husus muhtemel saldırgan olabilecek kişilerin iyi analiz edilmesidir. En önemli savunma önlem almaktır. Önlem çoğu zaman saldırı olayına sadece düşünce aşamasındayken müdahale edilmesini ve saldırı olayının hiç yaşanmamasını sağlar.

Yumruklu saldırı hissedildiği anda savunma pozisyonuna geçilmelidir. Savunma pozisyonuyla bileşik hareket olarak aradaki mesafe yumruğun dokunamayacağı mesafeye çekilip hedef olmaktan kaçınılmalıdır. Mesafeyi korumanın mümkün olmadığı durumlarda savunma pozisyonunda blok ile beraber hedef olunmayacak bir yere konumlanılmalıdır. Blok sonrası hangi bölgenin güvenli olduğu o andaki

3. Öğrenme Birimi

hâl ve koşullara göre belirlenir. Güvenli bir bölgeye geçilemediği zaman o andaki koşullara göre belirlenecek makul bir teknik ile atağa geçilmelidir (Görsel 3.46).

Görsel 3.46: Yumrukla yapılan saldırı

3.7.3. Ateşsiz Silahlarla Yapılan Saldırı Olaylarına Müdahale Teknik ve Taktikleri

Ateşsiz silahlar bıçak, jilet, falçata gibi kesici aletler, sopa gibi kırıcı ve bereleyici aletlerdir. Ceza infaz kurumunda ya da başka bir alanda bıçak gibi kullanılan kesici, delici ya da sopa gibi kırıcı ve bereleyici alet olarak kullanılan silahlar da vardır. Ateşsiz silah saldırısında çoğu zaman elindeki silahı görmeden saldırı gerçekleşmiş olur. Ateşsiz silah saldırıları zamanında gerekli müdahale yapılmazsa çok ciddi yaralanmalara hatta ölümlere yol açar.

Ateşsiz silah saldırılarına müdahalede dikkat edilmesi gereken ve saldırıyı önleyebilecek en önemli nokta, duruş ve davranışları bu durumun bilincine göre düzenlemektir. Ön önlem olarak arama yapılması gereken durumlarda arama iyi yapılmalıdır.

Ateşsiz silah saldırısıyla karşılaşılan durumlarda olabildiğince hedef olmayacak bölgeye hareket edilmelidir (Görsel 3.47).

Görsel 3.47: Ateşsiz silahla saldırı

Meşru savunma ve zorunluluk hâli durumlarında müdahale kaçınılmaz olduğu için müdahale acil şekilde yapılmalıdır. Kullanılan teknikler o andaki hâl ve koşullara göre olay esnasında alınan karara göre belirlenir. Bu kararı alırken saldırganın silah taşıdığı ve müdahalede önceliğin silahtan korunmak olduğu unutulmamalıdır. Silaha direkt elle müdahalede el zarar göreceği için müdahale silaha değil silah tutan ele ya da başka hassas noktalara doğru yapılmalıdır.

SIRA SİZDE

Hükümlü ve tutukluların silah olarak kullanabileceği malzemeler sizce neler olabilir?

3.7.4. Direkt Gelen Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Direkt gelen atak; kolun ya da ayağın dümdüz direkt olarak karşıdaki kimseye vuruş olarak atak yapılmasıdır (Görsel 3.48).

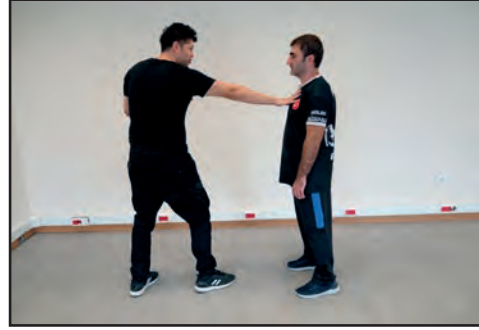

Görsel 3.48: Direkt gelen atak

3.7.4.1. El ile Yapılan Direkt Saldırlardan Kurtulma

El ile yapılan direkt saldırılar genellikle yumruk şeklinde olur. Bu saldırıyı gerçekleştirenlerin büyük bir kısmı yumruk atmayı bilmediği için savunması, eğitilmiş personel için kolaydır. Bu tür saldırılarda dikkat edilmesi gereken nokta karşıdaki ile yumruk mesafesini korumaktır. Saldırının tahmin edilemediği ve yumruk mesafesi korunmadığında ilk gelen atağa blok yapmak zordur. İlk gelen atağa blok yapılamadığında yaralanma ve ardışık saldırılara müdahale etmek zorlaşır.

El ile yapılan direkt saldırılara maruz kalındığında meşru savunma durumlarında ilk yapılması gereken savunma pozisyonuna geçip gelen atağa blok yapmaktır. Blok yaparken atağın akışına ters yönde baskı yerine yön vermek, ardışık olarak yapılması gereken hedef olmaktan kaçınma hareketini kolaylaştırır. Saldırıcı savuşturduktan sonra o andaki hâl ve koşullara göre uygun kilit tekniğine geçilir (Görsel 3.49).

Görsel 3.49: El ile yapılan direkt gelen atak

3.7.4.2. Ayakla Yapılan Direkt Saldırlardan Kurtulma

Ayakla yapılan direkt saldırılar, ayağın direkt vuruş olarak kişiye doğru yapılmasıdır. Bu tür saldırılar genellikle beklenmedik şekilde koşarak gelen ve zıplayarak ayak tabanını direkt karşıdaki kişiye vurmak şeklindedir.

Ayak ile yapılan atak bel kısmından aşağıya yapılıyorsa blok da ayakla yapılmalıdır. Üst kısmın savunucusu olan el, ayak seviyesine indirilirse olası ardışık bir üst bölgeye saldırıda üst bölge korumasız kalır (Görsel 3.50).

Görsel 3.50: Ayakla yapılan direkt saldırı

3.7.4.3. Sopa ile Direkt Yapılan Saldırlardan Kurtulma

Sopa ile yapılan saldırılarda, saldırının fark edildiği andan itibaren gerekli sopa mesafesini korumak çok önemlidir. Bu mesafe korunabilirse müdahale ve yardım için zaman kazanılır.

Sopa ile direkt saldırıya maruz kalınan meşru savunma ve zorunluluk durumlarında tehlikeyi hisseder hissetmez savunma pozisyonuna geçip sopanın hedefi olmaktan kaçınmalıdır. Sopanın belli bir uzunluğu olduğu için beklenmeyen durumlarda geriye hamle iyi bir seçenek olmayabilir. Bu durumlarda saldırganın bileğinden sopaya yön vererek saldırganın arka çaprazından uygun teknik kullanarak kilit pozisyonuna almak doğru bir seçenektir (Görsel 3.51).

Görsel 3.51: Sopa ile direkt yapılan saldırılardan kurtulma

3.7.4.4. Birden Çok Kişi ile Yapılan Saldırlardan Kurtulma

Birden çok kişi ile yapılan saldırıların savunması en zor olan savunmalardandır. Bu tür saldırıya maruz kalındığında ilk yapılması gereken kişinin kendine güvenli bir bölge bulmasıdır. İmkân varsa saldırı ortamını terk etmeli ve müdahale için gerekli birimlere haber vermelidir.

Saldırı birden çok kişi ile yapıldığı için (sayı bakımından orantısız) zorunluluk ve orantılılık ilkesi iyi tahlil edilmelidir. Birden çok kişi tarafından saldırıya maruz kalındığında saldırıdan kaçamıyorsa ve müdahale etmek zorunluluğu doğmuşsa temel olarak savunma pozisyonuna geçilmelidir. Savunma pozisyonuna geçerken saldırgan kişiler öne alınmalıdır. Arkada duvar ya da bir hamle ile güvenli bir alana geçilebilecek kapıya dönülmelidir. Bu şekilde bir duruşla savunması zor olan arka taraf güvenceye alınır. Saldırıları ön taraftan geleceği için savunma pozisyonunda gelen ataklara blok yapılmalıdır. Bloklardan sonra yapılacak vuruş veya başka teknikler tamamen her olayın kendine özeldir. O andaki hâl ve koşullara göre sertlik ya da yumuşaklık kazanır.

3.7.4.5. Kesici Aletler ile Yapılan Direkt Saldırlardan Kurtulma

Kesici aletler ile yapılan direkt saldırılar en tehlikeli ve hayati önem taşıyan saldırılardandır. Savunma yapması da zordur. Kesici alet saldırısına maruz kalmamak için dikkatli olunmalıdır. Kişi aramaları ve bina aramaları çok dikkatli yapılmalıdır. Kesici alet olarak kullanılabilecek maddelerin iyi tespit edilmesi saldırıları en aza indirmeye yardımcı olur.

Kesici aletle saldırıya maruz kalındığında uygulanabilecek birçok teknik vardır. Tekniği seçerken çok dikkatli olunmalıdır. Müdahale yapılmadan kurtulma seçenekleri varsa değerlendirilmelidir. Kesici aletlere müdahalede yardımcı donanım kullanmak en doğru seçimdir.

Meşru savunma ve zorunluluk hâllerinde kesici aletle müdahale yapıldığında hemen savunma pozisyonuna geçilmelidir. Ani gelişen olaylarda saldırganın elindeki kesici alet zamanında görülmeyebilir.

El ile yapılan saldırılarda saldırganda kesici bir alet varmış gibi savunma pozisyonu alıp blok yapılmalıdır. Saldırı hissedilen anda geriye kaçış hareketi yapıp mesafeyi çoğaltmak sonraki hamleler için vakit kazandırır.

Bu tür olaylarda hayata kast olduğu için bloktan sonra saldırı ile orantılı şekilde vuruş yapılabilir. Müdahalede çevredeki bazı maddelerden de duruma göre faydalanılabilir (Görsel 3.52).

a

b

Görsel 3.52: Kesici aletler ile yapılan direkt saldırılardan kurtulma

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Günlük hayatta herhangi bir saldırıya maruz kalındığında yapılması gerekenler nelerdir?

3.8. DAİREVİ YANLARDAN GELEN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA

Dairevi yanlardan gelen ataklar, direkt ataklarla karşılaştırıldığında vücudun daha kavisli yanlarına doğru hedef alınmış ataklardır. El, ayak, dirsek ve diz ile yapılır (Görsel 3.53).

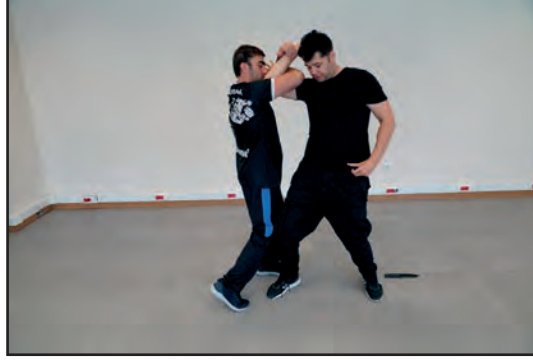
Görsel 3.53: Dairevi yanlardan gelen atak

3.8.1. Dairevi-Yanlardan Gelen Dirsek Ataklarından Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Dairevi yanlardan gelen dirsek saldırıları genellikle saldırgana çok yakın olunan ve bir saldırının devamı niteliğindedir. Dairevi yanlardan gelen dirsek saldırılarının hedefi genellikle kafa bölgesi olur. Kafa bölgesine alınan dirsek darbeleri hayati önem taşıdığı için savunma çok önemlidir.

3. Öğrenme Birimi

Bu tür saldırıya maruz kalındığında saldırganla araya mesafe koyacak vakit olamayacağı için savunma pozisyonunda saldırganı itip güvenli mesafe kazanılmaya çalışılır. Mesafe oluşursa müdahalede kullanılacak teknikler için zaman kazanılır ve kişi kendini güvene almış olur. Mesafe açmak mümkün değilse saldırganın atak yaptığı dirseğe yön vererek blok yaparken aynı anda hedef olarak seçtiği bölge hedef olmaktan kaçırılmalıdır. Savunma pozisyonu ve bloğu yapılırken ardışık ataklar gelebileceği düşünülmelidir. Gereken durumlarda o andaki hâl ve koşullara göre uygun vuruş teknikleri de kullanılabilir (Görsel 3.54).

Görsel 3.54: Dirsek ataklarından kurtulma ve kontrol altına alma

3.8.2. Dairevi - Yanlardan Gelen Yumruk Ataklarından Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Dairevi yanlardan gelen yumruk, saldırganın kolunun kıvrık ve dairesel hareketle kavisli şekilde atakla yumruk vurulmaya çalışılmasıdır. Bu tür yumruklardan korunmak için her zaman dikkatli olunmalive saldırı potansiyeli yüksek kişilerle ilgilenirken güvenli duruş mesafesine dikkat edilmelidir.

Dairevi yumruk beklenmeyen zamanda geldiyse savunma pozisyonu alıp geriye kaçış hareketi yapılabilir. Geriye kaçış mümkün değilse blok yaparken aradaki mesafeyi kapatıp gelecek saldırıları önlemek için vuruş imkânı vermeden saldırganın durumu ve kişinin kendi yetkinliğine göre orantılı bir güç kullanarak saldırgan etkisiz hâle getirilir (Görsel 3.55).

Görsel 3.55: Dairevi yanlardan gelen yumruk ataklarından kurtulma ve kontrol altına alma

3.8.3. Dairevi-Yanlardan Gelen Tekme ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Dairevi yanlardan gelen tekme, 3 şekildedir. Vücudun alt bölgesini hedef alan dairesel tekme, orta bölgesini hedef alan dairesel tekme, üst bölgesini hedef alan dairesel tekme şeklindedir. Bu saldırılarda öncelik blok yapmaktan çok kaçış hareketi ile tekmeyle savuşturmak olmalıdır. Tekme vuruşu güçlü bir saldırı olduğu için blok hareketi zamanında yapılmazsa veya doğru yapılamazsa istenmeyen hâller ortaya çıkabilir.

Vücudun Alt Bölgesini Hedef Alan Dairesel Tekme: Saldırganın karşısındaki kişinin üst ve bacaklarının iç ve dış kısımlarına vuruş yaptığı saldırı şeklidir. Saldırı gerçekleştiğinde geriye kaçış hareketi ile tekmeden kaçılabilir. Savunma yaparken genelde dizin yan tarafları ile yön verme şeklinde yapılır. Çok alt kısımlara gelen ataklarda ayaklar da kullanılabilir.

Vücudun Orta Bölgesini Hedef Alan Dairesel Tekme: Saldırganın karşısındaki kişinin koltuk altı ile beli arasındaki bölgeyi hedef aldığı tekme şeklidir. Saldırı gerçekleşirken geriye kaçış hareketi ile tekmeden kaçılabilir. Savunma yapılması gerektiğinde tekmenin geliş yönüne göre tekme aşağı veya yukarı yön verilerek uygun bir teknikle etkisiz hâle getirilebilir.

Vücudun Üst Bölgesini Hedef Alan Dairesel Tekme: Saldırganın karşısındaki kişinin boynundan kafasına kadar olan bölüme doğru attığı tekme şeklidir. Eğer bu tekme şekli ile yapılan saldırı amacına ulaşırsa sonuç olarak bayılmaya hatta yaşam hakkın tehlikeye girmesine yol açabilir. Bu tür saldırılarda savunma pozisyonunda hedef olan bölgeyi başka bir yere kaçırarak elle tekmeyle yön verilebilir (Görsel 3.56).

Görsel 3.56: Dairevi yanlardan gelen tekme ataklarından kurtulma ve kontrol altına alma

3.8.4. Dairevi-Yanlardan Gelen Sopa ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Dairevi yanlardan gelen sopalı saldırılar, saldırganın kolunun kıvrık ve dairesel hareketle kavisli şekilde elindeki sopayla atak yaparak vuruş yapmaya çalışmasıdır.

Bu saldırıda savunmayı belirleyen en önemli faktör saldırılan sopanın uzunluğudur. Saldırı hissedildiği anda sopanın etki alanından çıkma şansı varsa kaçış hareketiyle güvenli bir alana geçiş yapılmalıdır.

3. Öğrenme Birimi

Kaçmak için yeterli süre yoksa aradaki mesafeyi kapatıp sopa tutan ele yön vererek blok yapılmalıdır. Bloktan sonra oluşacak duruma göre saldırganın hassas noktalarından faydalanıp uygun teknikle kilit pozisyonu alınır. Kilit pozisyonu alınamayan durumlarda itiş hareketiyle birlikte güvenli bir bölgeye kaçış hareketi yapılmalıdır (Görsel 3.57).

Görsel 3.57: Dairevi yanlardan gelen sopa ile yapılan ataklardan kurtulma ve kontrol altına alma

3.8.5. Dairevi-Yanlardan Gelen Kesici Aletler ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Bu saldırılar, saldırganın kolunun kıvrık ve dairesel hareketle kavisli şekilde elindeki kesici bir aletle karşısındaki kişiye atak yaparak vuruş yapmaya çalışmasıdır. Kesici alet diye tabir edilen maddeler çok çeşitlidir. İlk akla gelen kesici aletler bıçak ve jilet olsa da kesilmiş bir teneke parçası, kırık bir cam parçası ya da sürtülerek ucu keskin hâle getirilmiş bir demir parçası da kesici alet olabilir. Bu özelliklerinden dolayı kesici aletler farklılık gösterirler ve bu aletlere karşı savunmalar da değişiklik gösterir.

Bu tür saldırılar yaşam hakkına müdahale şeklindedir. Bazen saldırı ile orantılı şekilde sert vuruşlar yapıp hassas bölgelere müdahale söz konusu olabilir.

Kesici alet saldırılarında saldırı fark edildiği andan itibaren savunma pozisyonuna geçilmeli ve kişi kendini güvenli bölgeye alarak kaçış hareketi yapmalıdır. Saldırgana hiçbir zaman sırt dönülmemelidir.

Zorunlu kalmadıkça gerekli ekipman olmadan müdahale yapmaktan kaçınmalıdır. Yetkinlik kazanılmayan bir müdahale yapmaya çalışılırsa istenmeyen yaralanmalar olabilir. Buna bağlı olarak yaşam hakkının sona ermesi söz konusu olabilir. Kişi kendi yetkinliğine göre müdahalenin zorunlu olduğu durumlarda birçok teknik uygulayabilir.

Müdahale yapılması zorunlu olan meşru savunma ve zorunluluk hâli durumlarında savunma pozisyonu alıp kesici aletin bulunduğu kol veya ele blok yapılır. Bloktan sonra kilit pozisyonu almak riskli olacağı için saldırı ile orantılı şekilde vuruş atakların yapılması muhtemeldir. Vuruş ile saldırganı etkisiz hâle getirmek daha kolaydır (Görsel 3.58).

Görsel 3.58: Dairevi-yanlardan gelen kesici aletler ile yapılan ataklardan kurtulma ve kontrol altına alma

7. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Saldırı Olaylarına Karşı Müdahale Teknik ve Taktikleri

Uygulamanın Amacı: Saldırı olaylarına karşı müdahale teknik ve taktiklerini göstermek

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini alarak saldırı olaylarına karşı müdahale teknik ve taktiklerini göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulama basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşu atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünmüş gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrencinin saldırısına karşı müdahale teknik ve taktikleri uygulamasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşu atölyesinde gerekli güvenlik tedbirlerini aldı.		
Saldırı olaylarına müdahale ederken uygun taktikleri gösterdi.		
Direkt gelen ataklardan kurtulma ve kontrol alma yöntemlerini gösterdi.		
Elle yapılan saldırılardan kurtulma yöntemlerini uyguladı.		
Ayakla yapılan saldırılardan kurtulma yöntemlerini uyguladı.		
Uygulama yapılan cezaevi koğuşu atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

8. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Dairevi-Yanlardan Gelen Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Alma Teknikleri

Uygulamanın Amacı: Güvenlik tedbirlerini alarak dairevi-yanlardan gelen ataklardan kurtulma ve kontrol alma tekniklerini yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini alarak dairevi-yanlardan gelen ataklardan kurtulma ve kontrol alma tekniklerini göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikişerli gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolün veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- İnfaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden grubundaki hükümlü rolü verilen diğer öğrencinin dairevi-yanlardan gelen ataklarına karşı kurtulma ve kontrol alma tekniklerini uygulamasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşt atölyesinde gerekli güvenlik tedbirlerini aldı.		
Dairevi-yanlardan gelen ataklardan kurtulma tekniklerini gösterdi.		
Dairevi-yanlardan gelen atak çeşitlerini doğru olarak sıraladı.		
Dirsek ve yumruk ataklarından kurtulma yöntemini gösterdi.		
Tekme ile yapılan atakları kontrol altına almayı gösterdi.		
Uygulama yapılan cezaevi koğuşt atölyesini iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun şekilde kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

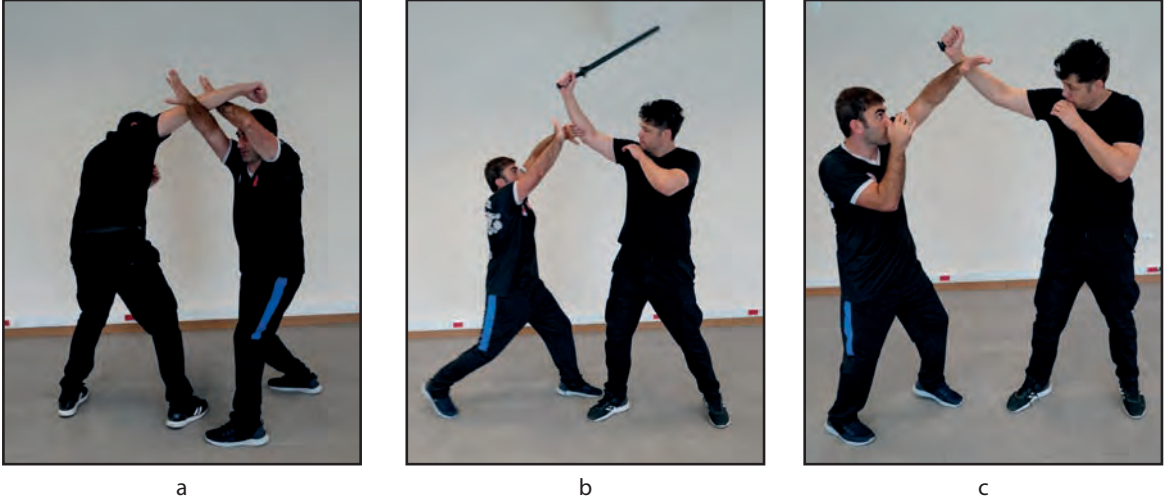
**HAZIRLIK
ÇALIŞMASI**

1. Kişinin fiziksel özellikleri (boyu, kilosu vb.) savunma pozisyonunda uyu-
layacağı teknik ve taktikleri nasıl etkiler?

3.9. YUKARIDAN AŞAĞIYA YAPILAN ATAKLARDAN KURTULMA VE KONTROL ALTINA ALMA

Yukardan aşağıya yapılan ataklar genellikle saldırganın yüksek bir konumda olduğu (saldırganın boyunun daha uzun olması, yüksek bir yere çıkması, elinde uzun sopa olması ya da zıplaması vb.) durumlarda gerçekleşir. Bu tür ataklardan kurtulmak kontrol altına almak için yürürlükte bulunan meşru savunma ve zorunluluk hâli mevzuatının usul ve esasları kullanılır. Her olay kendine özgü olduğu için kullanılacak teknikler olayın değişkenlerine göre belirlenmelidir. Müdahaleler yapılırken amaç saldırıyı defetmek ve devamına engel olmaktır. Gereksiz müdahalelerden kaçınılmalıdır.

Teknik seçimi yaparken saldırıya karşı korunmak ve belirli bir duruma hâkim olmak için hareket yapılır. Müdahalelerde insanın yaşamı, vücut bütünlüğü ve onuruna en yüksek seviyede özen göstermeli, zorunda olunmayan hiçbir müdahale yapılmamalıdır (Görsel 3.59).

Görsel 3.59: Yukarıdan aşağıya yapılan atak

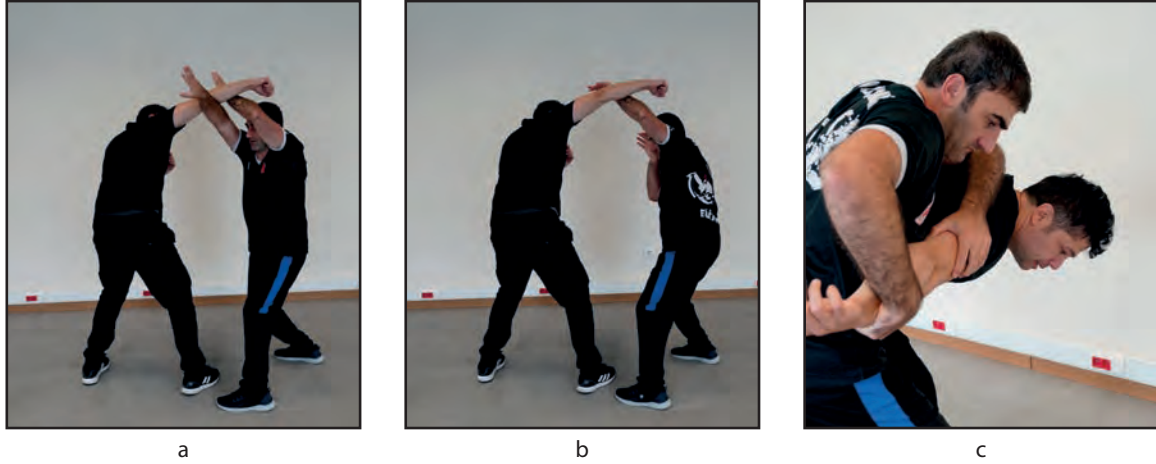
3.9.1. Yukarıdan Aşağıya Elle Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Yukarıdan aşağı elle yapılan ataklar elin yumruk yapılarak kafa ve yüz bölgesine vuruş yapılması suretiyle gerçekleşir.

Herhangi bir saldırıya maruz kalma ihtimali olduğu durumlarda saldırganla güvenlik mesafesi iyi ayarlanmalıdır. Elle yukarıdan yapılan ataklarda savunma pozisyonuna geçerek güvenlik mesafesini korumak önemlidir. Öncelik saldırıdan kurtulmak ve devamında gelebilecek saldırılara karşı önlem almaktır. Güvenlik mesafesi korunamadığında gelen atağa daha uygun olan tarafa doğru yön vermeli ve birleşik yapılabilecek ataklara karşı daha güvenli bir konuma geçilmelidir. Saldırıdan kurtulduktan sonra en makul olan müdahale yapılır.

3. Öğrenme Birimi

Saldırgan kilit tekniği kullanılarak kontrol altına alınabilir. Kontrol altına almanın mümkün olmadığı zorunlu durumlarda saldırı ile orantılı bir şekilde durumu kontrol altına almak için vuruş teknikleri kullanılabilir (Görsel 3.60).

Görsel 3.60: Yukarıdan aşağıya elle yapılan atak

3.9.2. Yukarıdan Aşağıya Ayak ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Yukarıdan aşağı ayakla yapılan ataklar uçarak tekme atma, yüksek bir yerden topuk vuracak şekilde kişinin üstüne zıplama ya da ayağını iyi kullanan kişinin ayağını yukarı kaldırıp vücudun hassas bölgelerine tekme atma gibi şekillerde gerçekleşir.

Ayakla yapılan saldırılar, gerçekleştiği ve savunulmadığında fiziki olarak zarar görmenin yüksek olduğu saldırılardandır. Saldırıya maruz kalma ihtimali olduğunda saldırganla güvenlik mesafesi iyi ayarlanmalıdır. Savunma pozisyonu almaya hazır olunmalıdır. Elle yukarıdan yapılan ataklarda öncelik savunma pozisyonuna geçerek güvenlik mesafesinin korunmasıdır. Mesafeyi korumanın mümkün olmadığı ve fiziki temasın mecbur olduğu durumlarda gelen atağa yön verilmeli ve güvenli bölge olabilecek bir bölgeye geçerek uygun teknik kullanılarak saldırı kontrol altına alınmalıdır (Görsel 3.61).

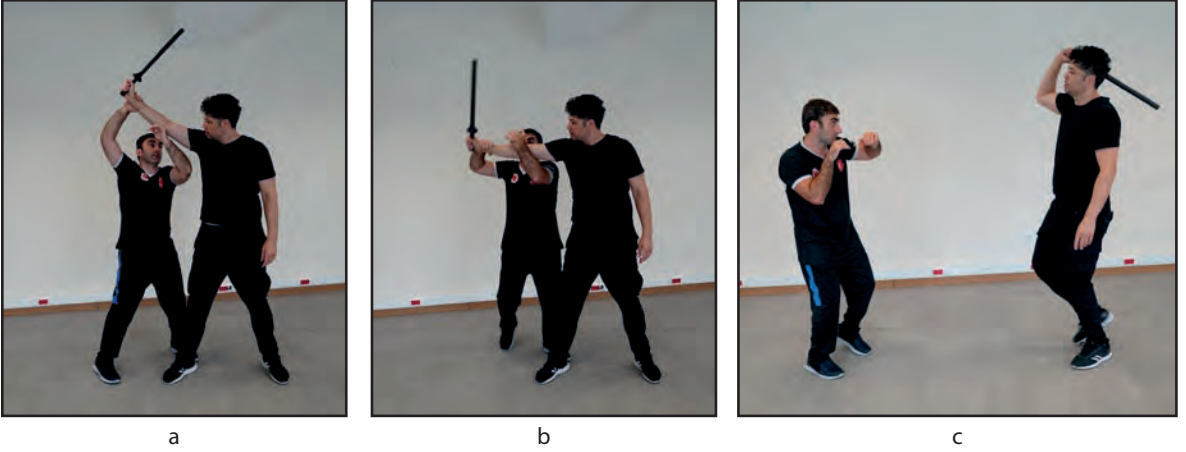
Görsel 3.61: Yukarıdan aşağıya ayak ile yapılan atak

3.9.3. Yukarıdan Aşağıya Sopa ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Yukarıdan aşağı sopa yapılan ataklar vücudun baş bölgesine, omuz bölgesine ve yan bölgelere yapılması suretiyle gerçekleşir. Sopa ile yapılan saldırıların çoğu yaşam hakkına yapılan müdahale gibi değerlendirilebilir.

Sopalı bir saldırıya maruz kalma ihtimalinin olduğu durumlarda öncelikle güvenlik mesafesi değerlendirilmelidir. Güvenlik mesafesini değerlendirirken sopanın uzunluğu, kalınlığı ve ağırlığı gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Mesafe korunarak zaman kazanmaya çalışıp hareket kısıtlayıcı aletlerle müdahale etmeye çalışılmalıdır.

Saldırıya uğramanın kaçınılmaz olduğu durumlarda iyi bir savunma duruşu alınmalıdır. Gelen saldırıda blok yapılacak yerin mümkün olduğunca saldırganın el ve kol bölgesi olmasına dikkat edilmelidir. Blok eli sopaya temas ettiğinde olabileceği unutulmamalıdır. Mümkünse çevrede o anda sopa, sandalye ve bunlara benzer blok olarak kullanabilecek maddeler varsa kullanılması uygun olur. Blokla uygun tarafa yön verirken müdahale ve güvenlik için uygun bir yere adım atarak bulunulan yer değiştirilmelidir. Yapılacak müdahaleye çok çabuk karar verip hızlı bir şekilde uygulanmalıdır (Görsel 3.62).

Görsel 3.62: Yukarıdan aşağıya sopa ile yapılan atak

3.9.4. Yukarıdan Aşağıya Kesici Alet ile Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

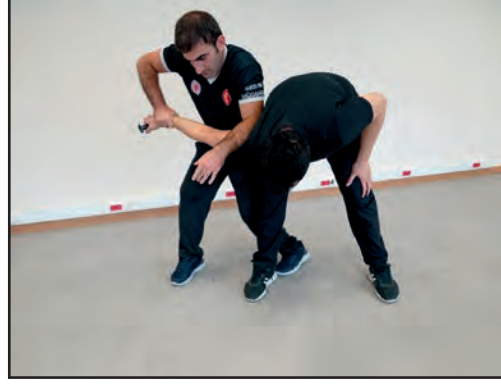
Yukarıdan aşağı kesici alet ile yapılan ataklar fiili tehlikesi ve yaşamsal riski en yüksek saldırılardır. Kesici alet ile yapılan saldırılarda yaralanma ve buna bağlı olarak da yaşamın sona ermesi yüksek ihtimal olduğu için zorunlu olmadıkça müdahale edilmemesi, durumun gözlenmesi ve önlemlerin alınması gerekir. Müdahalelerin hareket kısıtlayıcı araçlarla yapılması hem saldırıya maruz kalan kişinin hayatı hem de saldırganın ve çevredeki diğer kişilerin hayatı için en doğru karardır. Müdahaleden başka çare yoksa mesafe iyi ayarlanmalıdır. Mesafe ayarlarken kesici aletin türü, kesiciliği, ters çevirip fırlatıldığı zaman karşıdaki kişinin üzerinde yaratacağı etkiler göz önünde bulundurulmalıdır. Savunma pozisyonu alırken siper alarak ya da vuruş yaparak kullanabilecek maddeler varsa kullanılmalıdır. Savunma esnasında dikkat kesici alette olmalı ve hayati bölgelerden uzak tutmaya çalışılmalıdır. Müdahalede amaç saldırıdan kurtulmak olmalıdır. Saldırı başladığında kaçma ihtimali olursa mutlaka

3. Öğrenme Birimi

değerlendirilmelidir. Blok, elin dışı ile saldırganın el, bilek ya da koluna yapılmalıdır. Blok ile beraber saldırıyla orantılı bir şekilde saldırıyı defetmek için uygun bölgelere vuruş yapılabilir (Görsel 3.63).

a

b

Görsel 3.63: Yukarıdan aşağıya elle kesici alet ile yapılan atak

3.9.5. Müsabık Tipi (Karışık ve Kombine) Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Altına Alma

Karışık kombine gelen ataklar, saldırganın beceri düzeyinin yüksek olduğu, vücudunun atak yapmaya elverişli olduğu durumlarda saldırının art arda vücudun değişik bölgesine ataklar yapılması suretiyle gerçekleşir.

Savunmada önemli olan güvenlik mesafesini korumaktır. Gelen saldırıya savunma pozisyonunda uygun blok yapılırken bir sonra ardışık olarak gelebilecek saldırı için hedef olmaktan kaçınılmalıdır. Olay esnasında en makul olan savunma seçilmeli güvenli bölgeye geçip mesafe açılmaya çalışılmalı ya da kilit tekniğine geçiş yapılmalıdır. Vuruş seçenekleri de saldırının durumuna göre ayarlanmalı, zorunlu kalınan durumlarda saldırıyla orantılı bir şekilde değerlendirilmelidir (Görsel 3.64).

a

b

Görsel 3.64: Müsabık tipi (karışık ve kombine) ataklara blok

9. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Yukarıdan Aşağıya Yapılan Ataklardan Kurtulma ve Kontrol Alma Teknikleri

Uygulamanın Amacı: Yukarıdan aşağıya yapılan ataklardan güvenlik tedbirleri olarak kurtulma ve kontrol alma tekniklerini yapmak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini olarak dairevi-yanlardan gelen ataklardan kurtulma ve kontrol alma tekniklerini göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünmüş gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- Hükümlü rolü verilen diğer öğrencinin yukarıdan aşağıya yaptığı ataklarına karşı infaz ve koruma memuru rolü verilen öğrencinin ataklardan kurtulma ve kontrol altına alma tekniklerini uygulamasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşt atölyesinde gerekli güvenlik tedbirlerini aldı.		
Yukarıdan aşağıya yapılan ataklardan kurtulma tekniklerini gösterdi.		
Yukarıdan aşağıya yapılan atak çeşitlerini doğru olarak sıraladı.		
Yukarıdan aşağıya elle yapılan atakları kontrol altına aldı.		
Yukarıdan aşağıya ayakla yapılan atakları kontrol altına aldı.		
Yukarıdan aşağıya kombine yapılan ataklardan kurtulma ve kontrol altına alma taktiklerini uyguladı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

HAZIRLIK
ÇALIŞMASI

1. Hareket kısıtlayıcı araçlar nelerdir?
2. Vücudu koruyan kıyafetler tehlikeli bir saldırı esnasında ne gibi kolaylık sağlar?

3.10. HAREKET KISITLAYICI ARAÇ VE GEREÇLER İLE YAPILAN TEKNİK VE TAKTİKLER

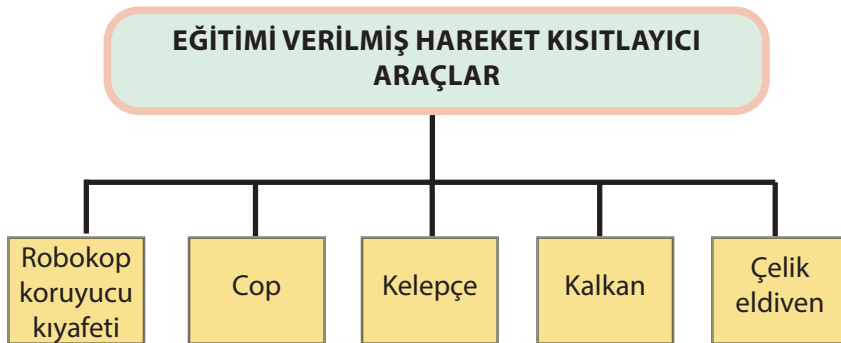
Ceza infaz kurumu personeli zor kullanma yetkisi kapsamında, asayiş bozan olaylar veya direnmenin derecesine göre asayiş bozanları veya direnenleri etkisiz hâle getirebilir. Bunun için kademeli olarak artan oranda bedenî kuvvet veya maddi güç kullanılabilir. Zor kullanmaya yetkili personeller maddi güç olarak hareket kısıtlayıcı araçlar kullanabilirler.

3.10.1. Müdahale Ekibinin Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçleri Kullanmasının Önem ve Amaçları

Müdahale ekibi, zor kullanma yetki ve kapsamında bedenî kuvvetin yeterli olmadığı durumlarda ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre maddi kuvvet kullanmaya yetkilidir. Müdahale ekibinin fiziki olarak yeterli olamayacağı olaylar karşısında görevini güvenli bir şekilde devam ettirebilmesi amacıyla hareket kısıtlayıcı araç kullanmak durumundadır. Bu amaç doğrultusunda kurum personeli hareket kısıtlayıcı araçların kullanılması için özel olarak eğitim alır.

3.10.2. Müdahale Ekibinin Kullanacağı Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçler

Müdahale ekibinin kullanabileceği hareket kısıtlayıcı araç ve gereçler ilgili mevzuat ve düzenlemelerle önceden belirlenmiştir. Kullanılabilmesi için eğitimi verilmiş hareket kısıtlayıcı araçlar Şema 3.4'teki gibidir.

Şema 3.4: Hareket kısıtlayıcı araçlar

3.10.3. Hareket Kısıtlayıcı Araç ve Gereçlerin Kullanım Zamanı ve Nedeni

Hareket kısıtlayıcı araçlar, tutuklu veya hükümlüler tarafından aktif direnmeler ve fiili tehlikesi yüksek olaylarda ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre kullanılır.

Aktif Direnmeler: Kanunları uygulayan memurların kontrolünü fiziksel olarak tehdit eden her türlü direnme ve saldırı davranışlarıdır. Aktif direnmelerde diğer kontrol usullerinin yetersiz kalması sonucu ilgili mevzuat usul ve esaslarına göre hareket kısıtlayıcı araç ve gereçler kullanılır. Örneğin hükümlü ve tutuklulara odasından çıkarıp taşımaları yapan personelden zorluk çıkararak kurtulması ve görevli personele vurmaya çalışması durumu vb.

Fiili Tehlikesi Yüksek Olaylar: Tutuklu veya hükümlülerin kendisine veya başkasına fiziksel olarak zarar vermiş olması veya zarar verme ihtimali yüksek olduğunda kişinin kontrolü daha makul usullerle mümkün değilse sert müdahale teknikleri ve teçhizatlı kuvvet teknikleri kullanılır.

3.10.4. Robokop Kıyafeti ile Yapılan Müdahale Teknik ve Taktikleri

Robokop koruyucu kıyafeti ceza infaz kurumlarında çıkan veya çıkması muhtemel olaylarda kullanılır. Önerilen giyim süresi içinde giyilmesi ve belirlenen taktiksel planlara bağlı olarak olaylara müdahale edilmesi çok önemlidir.

3.10.4.1. Vücut Koruyucu (Robokop Kıyafeti) Parçaları

Robokop koruyucu kıyafeti parçaları şunlardır:

- 2 adet ayak koruyucu
- 2 adet omuz koruyucu
- 2 adet kol koruyucu
- 2 adet böbrek koruyucu
- Ön gövde koruyucu
- Kasık koruyucu
- Arka gövde koruyucu
- Kalkan
- Kask
- Çelik eldiven
- Düz JOP

3.10.4.2. Vücut Koruyucuların (Robokop Kıyafeti) Özellikleri

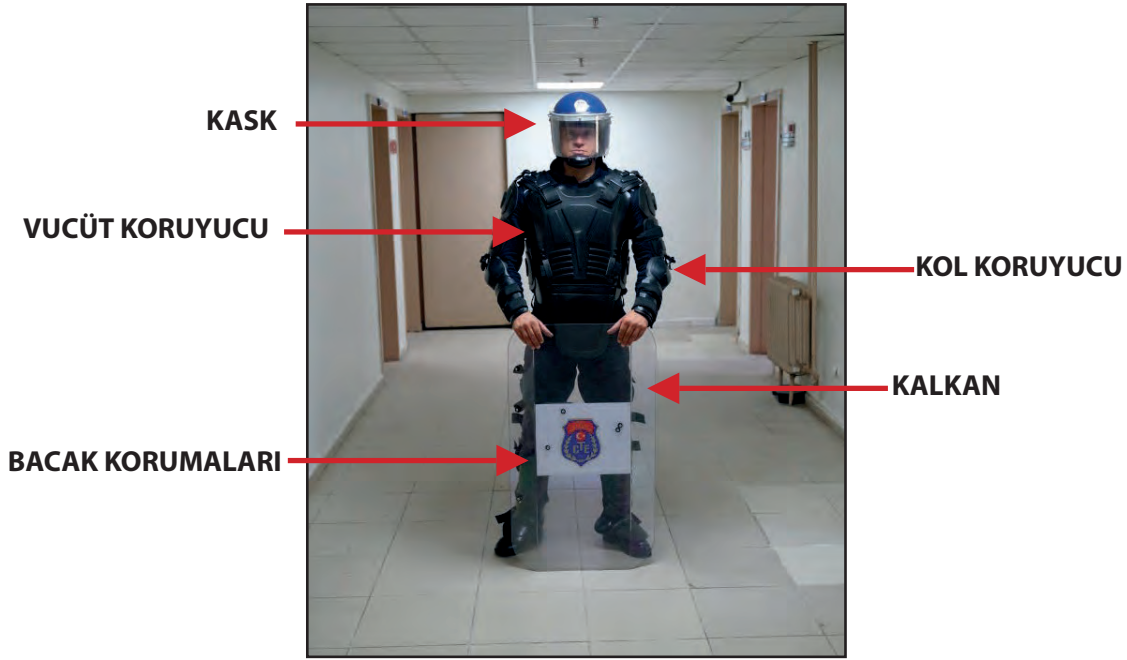
Hareket kısıtlayıcı araçlar daha kolay müdahale imkânı sunduğu için müdahale için önemlidir. Robokop takımları olarak da tanımlanan ve takımın ilk parçası olarak da müdahaleye robokop koruyucu kıyafeti giyerek başlanır. Bu kıyafet, darbelere karşı dayanıklı, delici kesici aletlere karşı dirençli ve alev geciktirme özelliğine sahiptir. Bu nedenle müdahale yapana avantaj sağladığı için zor kullanma ölçüsü kapsamında hem müdahale yapanın hem de karşı tarafın vücut bütünlüğünü korumada azami fayda sağlar.

3.10.4.3. Robokop Kıyafetinin Giyilmesi ve Ayarlanması

Robokop koruyucu kıyafeti için önerilen giyim süresi 1 dakikadır. Robokop koruyucu kıyafet, aşağıdan başlanarak üst tarafa doğru giyilir. İlk olarak ayak koruyuculardan başlanır. Ardından gövde kısmı kazak giyer gibi baş bölgesinden geçirilerek kol kısımları ve böbrekleri kullanıcının kendi bedenine göre ayarlanır. Kask en son gerekli ayarlamaları yapılarak takılır.

3. Öğrenme Birimi

Robokop çıkarılırken de kasktan başlanılarak alt kısma doğru çıkarılır. Robokop kıyafetini çıkarmak da giymek kadar önemlidir. Bir sonraki giyime hazır ve düzenli bir şekilde bırakılmalıdır (Görsel 3.65).

Görsel 3.65: Robokop kıyafeti

3.10.4.4. Robokop Kıyafetli Müdahale Ekibi Duruş, Yürüyüş, Dönüş ve Düzenleri

Robokop koruyucu kıyafeti giyen müdahale ekibi personeli kendileri için belirlenmiş müdahale aracını (kalkan, cop, kelepçe, çelik eldiven) alarak tekli sıraya geçerler. Sıraya geçtikten sonra ekip arkadaşlarının kıyafetlerinde müdahale esnasında sorun oluşturabilecek bir kusur olup olmadığının kontrolünü yaparlar.

3.10.4.5. Hazır Durumu ve Olay Yerine İntikal

Bekleme Duruşu: Müdahale ekip amirinin müdahale planını anlattığı pozisyonudur. Plan anlatılırken kalkanlar önde ve yerededir. Müdahalede her kişinin planda üstlendikleri görevler ve taktikler anlatılır.

Serbest Yürüyüş Düzeni: "Müdahale ekibi hazır!" komutu ile kalkan sol elde yere paralel vaziyette olacak şekilde olay yerine intikal edilen veya geriye dönüş esnasında kullanılan yürüyüş düzenidir.

3.10.4.6. Duruş ve Yürüyüşler

Savunma Duruşu: Serbest yürüyüş düzeninden sol ayağın ileride atak ayağı olarak, sağ ayağın da geride destek ayağı olarak konumlandığı duruş şeklidir. Dizler hafif kırık ve adımların arasında denge koruyacak kadar mesafe olmalıdır.

Savunma Yürüyüşü: Savunma duruşu pozisyonunda "İleriye marş!" komutu ile sol ayakla yürüyüşe başlanır. Sol ayağın kalktığı yere sağ ayak gelir. Komut "Geriye marş!" olursa sağ ayak geriye doğru atılır. Sol ayak sağ ayağın kalktığı yere konur.

Dönüşler: Sağa, sola ve geriye dönüşlerde destek ayağı kaldırılmaz, atak ayağı olarak kullanılan sol ayak sağa, sola veya geriye atak yapılarak dönüş tamamlanır. Geriye dönüşler sol taraftan dönerek gerçekleşir.

3.10.4.7. Cop ile Yapılan Teknik ve Taktikler

Ceza infaz kurumlarında T cop ve düz cop olmak üzere iki ayrı cop kullanılır. Düz cop saldırılarda karşıdaki şahsı ya da şahısları püskürtmek için kullanılır. T cop daha çok savunma amaçlı ya da taşımalarda kullanılır. Cop, vuruş ve dürtme aracı olarak belirli bir duruma hâkim olmak için kullanılır. Meşru savunma ve zorunluluk hâli dışında kişinin hayati önem taşıyan bölgelerine vuruş veya dürtme yapmak yasaktır. Vücudun eklem yerlerine vuruş kırılmalara neden olabileceği için vuruş, ilk vuruş bölgesi olarak tabir edilen kol ve bacadaki yumuşak bölgelere yapılmalıdır.

3.10.4.8. Kalkan ile Yapılan Teknik ve Taktikler

Kalkan kullanan personel sol kolu ile kalkanı tutarak kavrar ve sağ eli ile de kalkanın üstte kalan bölümünü ortalayarak dengeli bir tutuş sağlar. Kalkan, robokobun tamamlayıcı parçası olması sebebiyle tek başına kullanılması uygun değildir.

Kalkan kullanımında plan ve komutlar dâhilinde takım olarak hareket etmek önemlidir.

3.10.4.9. Kalkan, Cop, Kelepçe, Çelik Eldivenli Ekibin Birlikte Duruş Pozisyonları ve Müdahale Şekli

Ceza infaz kurumunda müdahale esnasında kullanılan düzenler; “saf düzeni, Kama düzeni, V düzeni, çatı düzeni” olmak üzere dört tanedir.

Saf Düzeni: Tek kol aralığında müdahale ekip personelinin yan yana sıralandığı düzendir. Bu düzenden diğer müdahale düzenlerine geçiş yapmak mümkündür.

Açık alanlarda, geniş koğu bahçelerinde, konferans salonu ve ana koridor gibi geniş alanlarda olay çıkaran gurubu bir tarafa sürmek için kullanılır. Birbirine düşman ya da kavga eden iki grubun birbirlerine yaklaşmalarını engellemek için de saf düzenini kullanılır.

Kama Düzeni (Ters V): Müdahale ekibinin yürüyüş düzeninde ileriye doğru giderken müdahale ekibi “Kama düzeni al!” komutu ile iki sıralı yürüyüş düzenine geçip “İleri marş!” komutu ile öndeki iki kişinin birbirine yaklaşıp arkaya doğru personelin birbirinden ayrılarak şekil olarak ters “v” ye benzedikleri yürüyüş düzenidir.

Bu müdahale düzeni saldırgan grubun altı kişiden fazla olduğu durumlarda saldırgan grubu ikiye ayırıp iki ayrı çembere alıp kontrol altına almak için kullanılan bir düzendir.

V Düzeni (Çember): Müdahale ekibinin yürüyüş düzeninde ileriye doğru giderken “V düzeni al!” komutu ile iki sıralı yürüyüş düzenine geçip “İleri marş!” komutu ile öndeki iki personelin birbirinden uzaklaşıp arkaya doğru personelin birbirine yaklaştığı, şekil olarak “v” ye benzedikleri yürüyüş düzenidir.

Bu müdahale düzeni saldırgan grubun altı kişiden az olduğu durumlarda saldırgan grubu tek çembere alıp kontrol altına almak için kullanılan düzendir.

Çatı Düzeni: İkili saf düzeninde önde bulunan ve çatının alt kısmını oluşturacak olan grup, hedef küçültmek amacıyla geride kalan sağ ayağını bir adım daha geriye atarak hedef küçültür. İkinci saftaki grubun ise en son sayıdan başlayarak kalkanları öndeki sıranın kalkanlarının üzerine koyarak oluşturduğu düzendir.

Müdahale ekibi, bu düzeni saldırgan grubun elindeki cephaneyi bitirmek amacıyla kullanır. Saldırgan gruba adım adım yaklaşabilmek için veya geniş açılı merdivenlerden yukarıya doğru çıkarken müdahalede bulunan personele atılan cisimlerden korunmak amacıyla da bu düzen kullanılabilir.

3.10.4.10. Kelepçe ile Yapılan Teknik ve Taktikler

Kurumlarda; zincir kelepçe, menteşe kelepçe ve plastik kelepçe kullanılır. Kelepçe takmadan önce kelepçenin kilitli olmadığından emin olunması gerekir. Kelepçe takıldıktan sonra şahsın bileğine zarar vermemesi için elin çıkmayacağı şekilde (serçe parmak kalınlığı kadar) boşluk bırakarak kilitleme yapılır. Diğer kontrol usulleri yetersiz kaldığında hükümlünün kendine ya da başkasına zarar "engel-lemek için takılır (Görsel 2.66).

Görsel 3.66: Kelepçe

3.10.4.11. Tüm Teçhizat, Araç ve Gereçle Yapılan Müdahale Teknik ve Taktikleri

Tüm araçlarla müdahale yaparken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Kalkanlar arasında boşluk bırakılmamalıdır.
- Müdahale öncesi yapılan plana uyulmalıdır.
- Bireysel hareketlerden kaçınılmalıdır.
- Ekip amirinin talimatıyla hareket edilmelidir.
- Müdahale için saldırgan grubun elindeki malzemenin bitmesi beklenmelidir.
- Bir bütün hâlinde hareket edilmelidir.

Olay çıkan koğuşa müdahalede bulunurken yapılması gerekenler şunlardır:

- Koğuşun elektriği ve suyu teknik servis tarafından kesilmelidir.
- Koğuştaki hükümlü-tutuklu sayısı ve olayın şekli ile ilgili gerekli bilgiler verilmelidir.
- Çelik eldiven mutlaka bulundurulmalıdır.
- Yangın için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Herhangi bir yaralanma riskine karşı sağlık ekibi hazır bulundurulmalıdır.
- Müdahale ekibi olaya müdahale etmeden önce mutlaka olayın durumuna göre analiz yapmalı, uygulanabilecek doğru müdahaleyle olayı en kısa sürede sonuçlandırmalıdır.

SIRA SİZDE

Bilgisayar laboratuvarında, öğretmeninizin gözetiminde UYAP mesleki programını kullanarak vukuat bilgileri işlemlerini yapınız.

10. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Hareket Kısıtlayıcı Araç Gereçlerle Yapılan Teknik ve Taktikler

Uygulamanın Amacı: Hareket kısıtlayıcı araç gereçlerden robokop kıyafeti giyilirken dikkat edilmesi gereken hususları göstermek

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden robokop kıyafeti giyilirken gerekli güvenlik tedbirlerini alarak dikkat edilmesi gereken hususları göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğuşt atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre ikiye bölünmüş gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğerine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- Infaz ve koruma memuru rolü verilen öğrenciden hükümlü rolü verilen öğrenciye müdahale etmeden önce robokop kıyafeti giymesini isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğuşt atölyesinde gerekli güvenlik tedbirlerini aldı.		
Robocop kıyafetini verilen sürede giydi.		
Kıyafeti giyerken ve çıkarırken sıralamayı doğru takip etti.		
Kıyafeti giyme ve çıkarma esnasında gerekli özeni gösterdi.		
Bir sonraki giyim için kıyafeti uygun şekilde bıraktı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Kuruma girişlerde arama yapmanın kurumdan firar olaylarının yaşanmasında ne gibi etkisi olabilir?

3.11. CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MEYDANA GELEBİLECEK OLAYLAR

Hükümlü ve tutuklular, ceza infaz kurumu personelini korkutmak, sindirmek veya personele istediklerini yaptırabilmek için kurumlarda acil durumlar yaratırlar. Hükümlü ve tutukluların gerçekleştirdiği acil duruma neden olan bazı davranışlar şunlardır:

- Kurum yönetiminin aldığı kararlara karşı çıkmak, kararları kabul etmemek
- Tutuklu ve hükümlüler üzerinde baskı oluşturarak onları amaçları doğrultusunda kullanmak
- Gruplar oluşturarak tutuklu ve hükümlüler üzerinden çıkar sağlamak, kişisel veya grupsal çıkar elde etmek
- Kamuoyuna seslerini duyurmak, medyatik olmak ve liderlik vasfı elde etme hevesine kapılmak
- Ceza infaz kurumunda kalan ve dışarıda bulunan örgüt mensuplarına moral vermek, örgütüne eleman ve sempatizan kazandırmak
- Örgütün varlığını duyurmak, gücünü göstermek veya kaos ortamı oluşturarak devletin otoritesini sarsmak
- Örgüt üyeleri üzerinde otorite kurmak, düşmanlık, hasımlık ve kin duyguları gibi nedenlerle karşı tarafla hesaplaşmak
- Örgüt ve diğer tutuklu ve hükümlülerin birlikteliğini oluşturarak kurum yönetimine karşı güç birliğini oluşturmak
- Bedensel, ruhsal ve fiziksel olarak tehdit veya tehlike hissettiği için kendisini koruma ihtiyacı duymak
- Madde yoksunluğu yaşayan hükümlü ve tutukluların saldırgan davranışları olur.

3.11.1. Oda Değişikliğine Karşı Çıkma

Tutuklu ve hükümlüler kurum yönetiminin aldığı kararlara karşı çıkarak tutuklu ve hükümlüler üzerinde baskı oluşturup onları amaçları doğrultusunda kullanmak için gruplar oluşturabilirler. Tutuklu ve hükümlüler üzerinden çıkar sağlamak, kişisel veya grupsal çıkar elde etmek amacıyla hükümlü ve tutuklular oda değişikliğine karşı gelebilirler.

3.11.2. Sevk–Nakil İşlemlerine Karşı Çıkma

“Disiplin nedeniyle nakil” ve “zorunlu nedenlerle nakil” esnasında hükümlü veya tutuklu odadan alınırken en üst odadan alınması esnasında en üst düzey güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Nakil bilgileri önceden hiçbir hükümlü ve tutukluya verilmemelidir.

Hükümlü ve tutuklular bedensel, ruhsal ve fiziksel olarak tehdit veya tehlike hissettiği için kendisini koruma ihtiyacı duymak, karara karşı çıkmak, firara teşebbüs gibi nedenlerle sevk-nakil işlemlerine karşı çıkar.

3.11.3. Aramaları Engelleme

Aramalar standart güvenlik uygulamaları içerisinde en fazla önem arz eden prosedürlerdendir. Kuruma gelen ve kurumda bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik aramanın niteliğine göre farklı arama yöntemleri uygulanır.

Hükümlü ve tutuklular arama çeşitlerine genel olarak aynı nedenlerle karşı çıkar. Arama engelleme nedenleri genellikle suç unsurlarını gizlemek, kaos ortamı oluşturmak, kişisel ve grupsal çıkar elde etmek, firar teşebbüsüne yönelik bilgileri saklamak, koğuştta bulunması yasak maddelerin bulunmasını engellemektir.

3.11.4. Sayımlara Karşı Çıkma

Sayımlar ceza infaz kurumlarında rutin ve zorunlu olarak uygulanması gereken en önemli güvenlik uygulamalarındandır. Sayımlar, sadece güvenlik açısından değil disiplin açısından da önemlidir.

Hükümlü ve tutuklular rehin alma, firara teşebbüs, personel ile yaşanan sürtüşmeler, otoriteyi reddetme, ceza infaz kurumu kararlarına karşı gelme gibi nedenlerle sayımlara karşı gelebilir.

3.11.5. Kurum Araç ve Gereçlerine Zarar Verme

Ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan zor davranışlar arasında kendine ve bir başkasına zarar verme davranışı gelir. Hükümlü ve tutuklu, saldırgan bir tavır sergilediğinde etrafında bulunan eşyaları kendileri için silah olarak kullanır. Kendini korumak, kin ve öfke duygularını dışa vurmak, intikam duygusuyla hareket etmek, güç elde etmeye çalışmak, madde etkisi ile davranışlarının farkında olmamak gibi nedenlerle kurum araç ve gereçlerine zarar verebilirler.

3.11.6. Personele Fiili Direniş ve Saldırıda Bulunma

Personele fiili direniş saldırgan kişi ya da grupların, daha aktif olarak müdahale yapacak kişi ya da çevredeki diğer kişilere fiziksel olarak bir saldırıda bulunmasıdır. Bu saldırı tutuş, sarılma ve vuruş olarak gerçekleşebilir. Bu olaylar da niteliğine göre agresif, güçlü ve ölümcül saldırı olarak sınıflandırılır.

Hükümlü ve tutuklular kendi isteklerini yaptıрма, kurum kurallarına karşı gelme, suç unsurlarını gizlemek, firara teşebbüste bulunma, rehin alma, kamuoyuna seslerini duyurma ve isyan çıkartma gibi nedenlerle personele aktif direnişte bulunurlar.

3.11.7. Rehin Alma

Ceza infaz kurumunda, koridor, oda veya koğuşların kapı veya şebekelerine barikatlar kurarak ya da birtakım delici, kesici, yaralayıcı vb. alet ve silahlar kullanılarak personeli ve diğer kişileri zorla ellerinde tutma eylemine rehin alma denir.

Tutuklu ve hükümlülerin rehin alma eyleminde amacı dışarıdan yapılabilecek müdahalelere karşı kendilerini güvenceye almak, rehin alınan personeli kullanarak idareci ve yöneticilere taleplerini zorla kabullendirmektir. Bu şekilde davranarak kurum yönetiminden taviz elde etmeyi amaçlarlar. Hükümlü ve tutukların birbirlerine verdikleri zararları ve suç unsurlarını gizlemek ve firar etmek amacıyla veya firar eden kişilere yardım amacıyla gerekli zamanı kazanmak da rehin alma eyleminin amaçlarından sayılır.

3.11.8. İsyan Çıkartma

Ceza infaz kurumunda, üçten fazla tutuklu ve hükümlünün bir araya gelerek idareye karşı başlattığı şiddet hareketlerine ayaklanma denir. Hükümlü ve tutukluların ayaklanma çıkarma amacı genel olarak kurum yönetimini bertaraf ederek kurumu ele geçirmektir. Ayrıca hükümlü ve tutukluların yasal isteklerinin yerine getirilmemesi ve bu nedenle haksızlığa uğradıklarını hissetmeleri ayaklanmaya sebep olan diğer etmenlerdir.

Sayım vermeme, kapı ve şebeke arkalarına barikat kurma, kuruma ait demirbaş eşyaları kırma, bu eşyalarla güvenlik amaçlı inşa edilmiş diğer malzemeleri kullanılamaz hâle getirme (duvarı yıkma, kapıyı kırma, şebeke kilitlerini kullanmaz hâle getirme vb.) en sık karşılaşılan ayaklanma türlerindendir. Yangın çıkarma, yıkma ve tahrip etme, elindeki delici, kesici, yakıcı, patlayıcı madde ve malzemeleri personele karşı kullanma, çatıya çıkma gibi eylemler de yaşanan ayaklanma türlerindendir.

3.11.9. Firara Teşebbüs

Hükümlü ve tutukluların kurumlarda yarattıkları en önemli acil durumlardan birisi firardır. Adli suçtan kurumda kalan hükümlü ve tutuklunun firar amacı ile terör suçundan kurumda kalan hükümlü ve tutuklunun firar amacı farklılık gösterebilir. Terör suçlarından tutuklu ve hükümlü kişilerin firar nedenleri şunlardır:

- Örgüt mensuplarına cesaret vermek ve psikolojik destek sağlamak
- Örgüt sempatanlarına ve kamuoyuna güçlü ve kararlı oldukları mesajını vermek
- Dışarıdaki bazı eylemlere destek olmak veya bu olayları yönetmek ve yönlendirmek
- Devletin ve ceza infaz kurumu yönetiminin imajını zedelemek ve kurumlara olan güveni sarsmak
- Firar ederek yönetim, personel ve kamuoyu üzerinde tehdit unsuru oluşturmak
- Cezalarının ağırlığı ve özgürlüğünün kısıtlanması

Adli suçlardan tutuklu ve hükümlü kişilerin firar nedenleri şunlardır:

- Dışarıdaki alacak-verecek işlerini halletmek, yarım kalmış işlerini tamamlamak
- Kurumda can güvenliğinin sağlanamayacağı endişesini taşımak
- Kurumda bulunmanın yarattığı psikolojik rahatsızlık ortamından uzaklaşmak
- Katı bir düşmanlık ve öç alma duygularına sahip olmak
- Cezalarının ağırlığı ve özgürlüğünün kısıtlanması
- İnfazı yapılan cezaya ek olarak yeni cezasının gelecek olması
- Ailevi sorunları (ekonomik, sağlık, psikolojik ve sosyal nedenler) bulunması
- Psikolojik sorunu olanların sonucunu muhakeme edememesi (kendini ispatlama, iddialaşma, heyecan yaratma, yaptığı eylemin firar olduğunu bilememe, madde bağımlılığının yarattığı kriz dönemi)
- Dışarıya karşı özgürce bir yaşam hasreti duyması

11. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelebilecek Olaylara Gerekli Tedbirlerin Alma

Uygulamanın Amacı: Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek olayları açıklayarak personele fiili direniş ve saldırıda bulunmaya karşı gerekli tedbirleri alma işlemlerini açıklamak

Uygulama İçin Verilen Süre: 2 ders saati

Görev: Bu çalışmada sizden gerekli güvenlik tedbirlerini alarak personele fiili direniş ve saldırıda bulunanlara karşı gerekli tedbirleri alma işlemlerini göstermeniz beklenmektedir. Çalışmanızı uygulamanın basamaklarını takip ederek gerçekleştiriniz.

Uygulamanın Basamakları

- Cezaevi koğu su atölyesinde güvenlik tedbirlerini alınız.
- Sınıf mevcudunuza göre i kişerli gruplar oluşturunuz.
- Oluşturulan gruplarda yer alan öğrencilerden birisine infaz ve koruma memuru rolünü diğ erine de hükümlü rolünü veriniz. Bu rol dağılımını sırasıyla sınıfta oluşturulan tüm gruplara uygulayınız.
- Hükümlü rolü verilen öğrencinin infaz koruma rolü verilen öğrenciye karşı fiili direniş gösterip saldırmasını isteyiniz.
- Grupta yer alan arkadaşlarınızın rollerini değiştirerek uygulamayı tekrarlayınız.
- Uygulama dışında kalan arkadaşlarınızdan, uygulamaya katılan arkadaşlarınızı dikkatle gözlemlemesi isteyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ		
Ölçütler	Evet	Hayır
Cezaevi koğu su atölyesinde gerekli güvenlik tedbirlerini aldı.		
Tutuş ve sarılma şeklinde saldırı gerçekleştirdi.		
Sarılma şeklinde saldırı gerçekleştirdi.		
Fiili direniş e karşı uygun teknik ve taktikleri kullandı.		
DEĞERLENDİRME		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili konuları tekrar ediniz.		

OKUMA PARÇASI

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri

Ceza infaz kurumlarında; hükümlülerin topluma kazandırılması, yeniden suç işlemelerini önlemek ve sorumluluk duygusuna sahip bireyler olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri amacıyla eğitim öğretim çalışmalarına önem verilmekte olup bu kapsamda hükümlü ve tutukluların temel eğitimden yüksek öğrenime kadar her türlü eğitim imkânlarından yararlanmaları sağlanmaktadır.

Çağdaş ceza infaz sisteminde hükümlü ve tutukluların salıverilmeleri öncesinde belirli eğitim ve iyileştirme programlarına katılmaları önem arz etmektedir. Bu amaçla, ceza infaz kurumlarında yapılan tüm eğitim ve iyileştirme çalışmaları hükümlü/tutukluların salıverilmelerinden sonraki hayata hazırlanmaları için uygulanmaktadır. Günümüzde, ceza infaz kurumlarımız birer okul, eğitim merkezi, rehabilitasyon merkezi, topluma kazandırma merkezi şeklinde çalışmakta ve eğitim-öğretim faaliyetleri uluslararası standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.

Bu kapsamda, hükümlü ve tutukluların; okuma ve yazma, açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi ve açıktan üniversite veya örgün olarak üniversite eğitimlerine devam etmelerine; kütüphane ve hazırlık kurslarına katılmalarına; açık futbol sahası ile kapalı spor salonlarında futbol, voleybol, basketbol, masa tenisi, badminton gibi sportif faaliyetlerde bulunmalarına; işyurdu atölyelerinde meslek kazandırma faaliyetlerine katılmalarına; serbest zamanlarında kendi kabiliyetlerine göre el işi faaliyetlerinde bulunmalarına ve çok amaçlı salonlarda sosyal ve kültürel etkinliklere katılmalarına imkân tanınmaktadır (Görsel 3.67).

Görsel 3.67 : Ceza infaz kurumlarında sportif faaliyet

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıda boş bırakılan alanlara cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. () Zor kullanmaktaki amaç, makul bir kuvvet kullanarak saldırgan veya direnç gösteren kişinin kontrol altına alınmasıdır.
2. () Müdahale esnasında, kişi ya da gruplarla karşı karşıya kalındığında güvenli bir alan oluşturulmalı ve bu alan 0 ile 25 cm arasında olmalıdır.
3. () Müdahale başladığı anda sözel iletişim biter.
4. () Müdahale esnasında ekip amirleri gerekli gördüğünde kurum en üst amirinin emriyle yardımcı malzemelerden de faydalanabilirler.
5. () Saldırgan direnme göstermese de zor kullanabilir.
6. () Seçilen teknik, saldırganı etkisiz hâle getirmek için yetersiz kalırsa aynı teknikte ısrar edilir.
7. () Eğitim sırasına göre ilk kazanılması gereken teknik kazanılmadan diğer tekniğe geçilir.
8. () Meşru savunma durumlarında saldırı ile orantılı şekilde saldırgana gerektiği kadar vuruş yaparak da müdahale yapılabilir.
9. () Eğitime başlamadan önce ısınma egzersizleri yaparak vücudu eğitim için hazır hâle getirmek gerekir.
10. () Yakın savunma uygulamalı eğitimi için plana ihtiyaç vardır.

B) Aşağıdaki cümlelerde bulunan boşlukları doğru kelimelerle doldurunuz.

11. Bedeni kuvvet zor kullanmaya yetkili personelin zor kullanırken direnen kişilere karşı üzerinde doğrudan doğruya kullandığı güçtür.
12. Maddi kuvvet zor kullanmaya yetkili personelin direnen kişilere karşı kelepçe, cop, kalkan, koruyucu kıyafet gibi araçlarla kullandığı güçtür.
13. Söz ve işaretle direnme direniş türüdür.
14. Yumrukla saldırılar direniş türüdür.
15. Fiziksel direnme durumunda sözlü komutlarla birlikte ve kademeli güç kullanılmalıdır.
16. Müdahalenin her aşamasında olduğu gibi sonunda da devam etmelidir.
17. Savunmanın amacı unutulmamalı olmadıkça savunma hareketlerine geçilmemelidir.
18. Etkisiz hâle getirmek ve kontrol altına almak üzere uygulanacak tekniğin seçimi aittir.
19. Amaca ulaşıldığı andan itibaren kullanmaya son verilmelidir.

3. Öğrenme Birimi

20. Eğitim için plan yapılmalı ve bu planlar adım adım olmalıdır.
21. Eğitim alanının daha güvenli olması için yerler kaplanmalıdır.

C) Aşağıdaki sorularda doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

22. Aşağıdaki ifadelerden hangisi müdahale öncesi iletişim kapsamında yer alır?

- A) İkna etmeye çalışmak
- B) Kısa cümleler kurmak
- C) Komut vermek
- D) Değerlendirme yapmak
- E) Rapor yazmak

23. I. Göz teması
II. Dış görünüş
III. Sen dili
IV. Abartılı jestler

Yukarıda verilen ifadelerin oluşturduğu hangi grupta etkili iletişim bileşenleri için doğrudur?

- A) I – III
- B) Yalnız IV
- C) I – III- IV
- D) II – IV
- E) I – II

24. Aşağıdakilerden hangisi zor kullanmanın ölçüsünü etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Müdahale yapılacak kişinin cinsiyeti ve yaşı
- B) Müdahale esnasında karşılaşılan direnişin türü
- C) Müdahale yapacak kişinin yorgunluk durumu
- D) Müdahale yapacak kişinin hizmet yılı
- E) Müdahale yapılacak kişiye olan mesafe

25. Aşağıdakilerden hangisi dinlenen kişiye “Önemlisin, değerlisin.” mesajını veren etkili iletişim bileşenidir?

- A) Atılğan davranış
- B) Geri Bildirim
- C) Etkin dinleme
- D) Göz teması
- E) Yüz ifadesi

- 26. Aşağıdakilerden hangisi orantılı güç tablosuna göre infaz koruma memurunun uyguladığı karşı taktiklerden biri değildir?**
- A) Sert müdahale tekniği
 - B) Agresif direnme
 - C) Kendine has karakter özelliği
 - D) Psikolojik Baskı Kontrolü
 - E) Eklem Baskı Kontrolü
- 27. Aşağıdakilerden hangisi eğitimi verilmiş hareket kısıtlayıcı araçlardan biri değildir?**
- A) Robokop
 - B) Cop
 - C) Kelepçe
 - D) Kalkan
 - E) Falçata
- 28. Aşağıdakilerden hangisi müdahale ekip personelinin tek kol aralığında yan yana sıralandığı düzendir?**
- A) Saf düzeni
 - B) Karma düzen
 - C) Çatı düzeni
 - D) Çember düzeni
 - E) Ters v düzeni
- 29. Aşağıdakilerden hangisi tüm teçhizat, araç ve gereçle yapılan müdahale teknik ve taktiklerinde müdahale yaparken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri değildir?**
- A) Müdahale öncesi yapılan plana uyulması
 - B) Ekip amirinin talimatıyla hareket edilmesi
 - C) Kalkanlar arasında boşluk bırakılması
 - D) Bireysel hareketlerden kaçınılması
 - E) Bütün hâlinde hareket edilmesi
- 30. Aşağıdakilerden hangisi herhangi bir fiziki müdahale gerektirebilecek olaya karşı atak yapabilecek şekilde hazır beklerken karşı tarafla arada koyulması gereken en az mesafedir?**
- A) 1 metre
 - B) 2 metre
 - C) 2,5 metre
 - D) 3 metre
 - E) 3,5 metre

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarındaki boşluklara yazınız.

31. Savunma yöntemleri belirlemede eğitim neden önemlidir?

32. İnfaz koruma memurlarının görevlerini yaparken stresle başa çıkma yolları nelerdir?

SÖZLÜK

A

Asayiş: Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu düzenlilik, güvenlik

E

Empati: Duygudaşlık.

F

Firar: 1. Kaçma, kurtulma.

2. Bir sanık, tutuklu veya hükümlünün gözcülerin elinden kurtulması.

H

Hamle: 1. İleri atılma, atılım, saldırı, savlet.

2. Satrançta ve damada taş sürme işi.

3. Atak.

İ

İcra: Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.

İnanç: İnanılan şey, görüş, öğretisi.

İntikal: Bir yerden başka bir yere geçme, geçiş.

İstihbarat : 1. Yeni öğrenilen bilgiler, haberler, duyumlar.

2. Bilgi toplama, haber alma.

İstikrar: Aynı kararda, biçimde sürme, kararlılık, stabilizasyon.

İtibar: Saygınlık.

İzole: Yalıtılmış.

K

Kavis : Bir eğrinin sınırlı bir kısmı, eğmeç.

Komut: Askerlere, izcilere, öğrencilere beden eğitimi çalışmaları sırasında veya bir tören sırasında bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk, emir.

Koordinasyon: Eş güdüm.

M

Makul: 1. Akla uygun, akıllıca.

2. Akıllıca iş gören, mantıklı.

3. Belirli.

4. Aşırı olmayan, uygun, elverişli:

Manipülasyon: 1. Yönlendirme.

2. Seçme, ekleme ve çıkarma yoluyla bilgileri değiştirme.

3. Yönlendirim.

Mekanizma: Belli bir sonuca ulaşmak için karmaşık bir biçimdedüzenlenmiş organ veya parçalar birleşimi, sistem, düzenek.

Münazara: Bir konu üzerinde, belli kural ve yöntemlere uyularak yapılan tartışma.

Müzakere : Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma, oylama.

N

Norm: Yargılama ve değerlendirmenin kendisine göre yapıldığı ölçüt, uyulması gereken kural, düzgü.

O

Otorite: 1. Yaptırma, yasak etme, emretme, itaat ettirme hakkı veya gücü, yetke, sulta, velayet.

2. Siyasi veya idari güç.

3. Çalışmalarıyla kendini kabul ettirmiş, başarılı kimse.

Ö

Öç: Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi, intikam.

Örgüt: Ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat.

P

Pansuman: Yara temizliği ve bakımı.

R

Reaksiyon: Tepki.

Refleks: Tepke.

T

Taviz: Ödün.

Teşvik: İsteklendirme, özendirme.

Tatbikat: Uygulama.

Teyit : Gerçekleme.

Y

Yetkinlik: Yetkin olma durumu, olgunluk, kemal, mükemmeliyet.

Z

Ziyade: Çok, daha çok, daha fazla.

1.ÖĞRENME BİRİMİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

DOĞRU/ YANLIŞ

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y
6	D
7	D
8	Y

BOŞLUK DOLDURMA

9	silahlı olarak
10	elektronik ortamda
11	kurum müdürünün
12	uyuşturucu maddelere
13	akülere (güç kaynağına)
14	yangın alarm sistemleri
15	dış mekânlara
16	siren ya da ışık

ÇOKTAN ŞEÇMELİ

17	E
18	A
19	D
20	C
21	C
22	B
23	C
24	A

2.ÖĞRENME BİRİMİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

DOĞRU/ YANLIŞ

1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
6	D
7	D
8	Y

BOŞLUK DOLDURMA

9	D
10	D
11	D
12	D
13	Y
14	Y
15	Y

16	eldiven
17	güvenlik kordonuna
18	kapı ve pencereler
19	zor kullanma
20	zor kullanmanın amacı
21	infaz koruma başmemuru, infaz koruma memuru
22	en üst amirinin
23	pasif olaylar
24	zorunluluk

ÇOKTAN ŞEÇMELİ

25	B
26	A
27	D
28	A
29	E
30	C
31	E
32	B
33	D

3.ÖĞRENME BİRİMİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

DOĞRU/ YANLIŞ

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	D
9	D
10	Y

BOŞLUK DOLDURMA

11	bedeni kuvvet
12	maddi kuvvet
13	pasif
14	aktif
15	orantılı
16	sözel iletişim
17	zorunlu
18	görevli memura
19	güç
20	sıralı
21	minder

ÇOKTAN ŞEÇMELİ

22	A
23	E
24	D
25	C
26	B
27	E
28	A
29	C
30	B

KİTAPLAR

- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İnfaz ve Koruma Memuru Yetiştirme Eğitimi Kitabı Cilt 1 (2019) Ankara: Personel Eğitim Daire Başkanlığı
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Firar Önleme Eğitimi Kitabı, (2019) Ankara: Personel Eğitim Daire Başkanlığı
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Kuruma Kabul İşlemleri Eğitimi Kitabı (2019) Ankara: Personel Eğitim Daire Başkanlığı
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Ceza İnfaz Kurumlarında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Kitabı (Ocak 2021), Ankara: Hizmete Özel
- GÜRSOY NASKALİ, E. (2017). Hapishane Kitabı (3.Baskı) Kitabevi Yayınları
- Başekin, E. (2012). Ceza İnfaz Kurumlarına Yönelik Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri (1. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (Mayıs 2012). Güvenlik Sistemleri (Yayını No: 1460). Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- TDK Sözlük

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

- 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5275.pdf> (Erişim Tarihi: 07.02.2021, Erişim Saati: 8.00)
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2022, Erişim Saati: 22.00)
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.2324.pdf> (Erişim Tarihi: 07.02.2021, Erişim Saati: 17.59)
- Ceza İnfaz Kurumlarında Uygulanan Arama Prosedürüne İlişkin Basın Açıklaması <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ceza-infaz-kurumlarinda-uygulanan-arama-prosedurune-iliskin-basin-aciklamasi21122020050818> (Erişim Tarihi: 06.02.2021, Erişim Saati: 19.39)
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İnfaz ve Koruma Memuru Yetiştirme Eğitimi Kitabı Cilt 1 https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/7820191326572019_programi.pdf (Erişim Tarihi: 06.02.2021, Erişim Saati: 19.39)
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri İle Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/592019112913p47.pdf> (Erişim Tarihi: 07.02.2021, Erişim Saati: 17.55)
- Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/11/20211110-1.htm> (Erişim Tarihi: 20.02.2021, Erişim Saati: 21.10)
- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü <https://cte.adalet.gov.tr/Home/TumHaberler/8> (Erişim Tarihi: 27.08.2022, Erişim Saati: 22.00)
- Adalet Bakanlığı Stratejik Planı 2015-2019 https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2282019165207StratejikPlan_2015_2019.pdf (Erişim Tarihi: 08.02.2021, Erişim Saati: 21.41)
- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı (Bütçe Donatım Bürosu) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/BirimDetay/17> (Erişim Tarihi: 09.02.2021, Erişim Saati: 18.13)

- Dozimetre <https://nuken.tenmak.gov.tr/tr/kisisel-dozimetri-laboratuvari.html> (Erişim Tarihi: 02.07.2022, Erişim Saati: 21.56)
- Kararlar <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr> (Erişim Tarihi: 04.02.2021, Erişim Saati: 23.40)
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264001/binalarin-yangindan-korunmasi-hakkinda-yonetmelik.html> (Erişim Tarihi: 04.02.2021, Erişim Saati: 18.30)
- Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf> (Erişim Tarihi: 26.08.2022, Erişim Saati: 22.39)
- Meb Adalet, İzleme ve Takip Kitabı http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C4%B0zleme%20Ve%20Takip.pdf (Erişim Tarihi: 04.02.2021, Erişim Saati: 18.30)
- Uşak Üniversitesi Çiziyor İşyurdu Üretiyor <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/usak-universitesi-ciziyor-isyurdu-uretiyor> (Erişim Tarihi: 02.08.2022, Erişim Saati: 01.51)
- Hükümlü Psikolojisi <https://www.diyanehaber.com.tr/aylik-dergi/hukumlu-psikolojisi-h21946.html> (Erişim Tarihi: 10.08.2022, Erişim Saati: 11.36)
- Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/egitim-servisi-faaliyetleri> (Erişim Tarihi: 10.08.2022, Erişim Saati: 12.39)
- Grup Psikolojisi https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/56118/mod_resource/content/0/8_%20toplum%20sal%20gruplar.pdf (Erişim Tarihi: 13.02.2021, Erişim Saati: 14.00)
- Davis, Hellen, "Sympdoms of Groupthink" 3 December 2016, <https://www.indabaglobal.com/symptoms-of-groupthink/> (Erişim Tarihi: 13.02.2021, Erişim Saati: 14.00)
- Grup Düşüncesi <https://en.wikipedia.org/wiki/Groupthink> (Erişim Tarihi: 13.02.2021, Erişim Saati: 14.00)
- Kitle ve Kalabalık <https://www.sde.org.tr/tevfik-erdem/genel/saldirgan-kalabaliklar-ya-da-kitlelerin-psikolojisi-kose-yazisi-10064> (Erişim Tarihi: 13.02.2021, Erişim Saati: 14.00)
- Kitle Psikolojisi https://www.academia.edu/11683956/Kitle_Psikolojisi <https://www.baltasgrubu.com/secilmis-yazilar/grup-kararlari.html> (Erişim Tarihi: 13.02.2021, Erişim Saati: 14.00)
- <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/usak-universitesi-ciziyor-isyurdu-uretiyor> Erişim tarihi:03.10.2022:22.00

ŞEKİL KAYNAKÇASI

Komisyon tarafından oluşturulmuştur.

GÖRSEL KAYNAKÇASI

KOD=1767